COLECȚIA SFINX 71

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

DAN MIHĂESCU

Fereastra dinspre... adevăr

EDITURA MILITARĂ

Lei 10,50

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA S

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA S

Eram acasă într-o duminică „civilă". Așa le spun eu zilelor în care mă pot preface că uit profesia mea, lipsită de... timp liber. Doream să fac atîtea lucruri în ziua aceea care îmi aparținea în întregime, încît nu știam de ce să mă apuc mai întîi. M-a scos din încurcătură soneria telefonului...

DAN MIHĂESCU

Fereastra dinspre... adevăr

EDITURA MILITARĂ, BUCUREȘTI, 1985

Redactor : ELENA MARINESCU
Coperta : V. ILIE
Tehnoredactor : GH. CUCOȘ

Bun de tipar : 28.03.1985. Apărut 1985
Coli de tipar : 15. B10684

Tiparul executat sub comanda nr. 50 040 la
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1 — București
Republica Socialistă România

CAPITOLUL 1

A murit strada Fortuna !

Eram acasă într-o duminică „civilă". Așa le spun eu zilelor în care mă pot preface că uit profesia mea, lipsită de... timp liber. Doream să fac atîtea lucruri în ziua aceea care îmi aparținea întreagă, încît nu știam de ce să mă apuc mai întîi. M-a scos din încurcătură soneria telefonului. O voce de bărbat m-a informat cu tristețe :

— Radule, moare, mă, strada Fortuna !

La telefon era prietenul meu Gică Sfoară, poreclit așa, pentru că era slab și pricăjit ca un an întreg de foame.

Strada Fortuna însemna strada copilăriei noastre. Gică se tînguia în receptor.

— Vino, mă, și tu, că bîntui singur pe aicea și nu-i normal...

I-am spus că vin, să mă aștepte. M-am aruncat în haine și am plecat.

După ce m-am întîlnit cu Gică Sfoară, am pornit să parcurgem strada, de la casa lui Ghețu, tinichigiul, pînă în capătul celălalt. Ce se întîmpla era un lucru obișnuit, banal. Se demolau cocioabele de pe strada veche, o fundătură, de fapt, urmînd ca și pe locul acela să se ridice blocuri, ca peste tot în cartier. Sigur că pe plan sentimental lucrurile stăteau ceva mai complicat. Prefăcîndu-se casele vechi în moloz, avea să se îngroape în el și o parte din viața noastră.

Strada Fortuna a fost (iată, zic : „a fost") un loc în care au trăit oameni cu bucurii puține și vise multe, înghesuite în case de paiantă, acoperite cu carton asfaltat. În curțile

acestor case abia dacă încăpeau o cișmea și cinci rînduri de regina nopții.

Acum, coșmeliile acestea, fără oameni în ele, arătau mai triste ca niciodată. Sporeau senzația de tristețe, de jalnic, obiectele inutile abandonate ici și colo. Pe un prag, un pieptene galben de os, cu un singur dinte, o jumătate de godin de tuci, o ușă culcată la pămînt (încotro se putea apuca pe o asemenea ușă ?), lîngă ea o lampă „Globus", pe care se afla un ibric fără coadă.

Pe un petic de pămînt, dintr-o altă curte, erau zgîriate niște pătrate și între ele era înfipt un cuțit ruginit. Pesemne niște copii jucaseră „țările".

M-a uimit că multe dintre aceste case condamnate la moarte erau împodobite vesel, cu ghirlande de hîrtie colorată, lampioane din bostani, crengi cu frunze arămii, bolnave de toamnă, afișe vesele, coifuri din staniol, măști de carnaval.

Pe un afiș mare și oval, de carton (fiecare literă de altă culoare) : „DANS CU ACORDEONISTUL MIELU — JAZZ — BAND".

Gică Sfoară m-a lămurit că în seara precedentă o ceată de tineri a luat în stăpînire strada părăsită și au dat acolo un bal.

La un moment dat, Gică a făcut un gest frumos. A cules de pe jos o cană din tablă, cu smalțul făcut zob, a umplut-o cu apă și a pus în ea cîteva tufănele pierdute pe stradă. Cana cu flori a lăsat-o în poarta Cameliei, prima lui dragoste. Dacă ar fi știut, Cameluța (pe unde o mai fi ea acum ?) s-ar fi bucurat.

După vreun ceas m-am făcut că plec împreună cu Gică Sfoară. L-am condus pînă la tramvai și m-am întors singur pe strada Fortuna, simțeam nevoia să mă încarc de amintiri, care, apoi, mai mult ca sigur o să-mi întețească focul alb al insomniilor.

Pe strada asta a trecut copilul care am fost, au trecut părinții mei blestemînd, sau luminați, arareori, de-un zîmbet, s-au trecut pe acolo vieți de oameni, s-au consumat întîmplări mari și mici, ca pretutindeni, în lume.

Ce altceva e o stradă dacă nu o lume ? O stradă care a devenit acum, marea mea casetă cu amintiri.

Am păşit sfios în curticica de odinioară ce a simbolizat pentru mine, ani şi ani, cuvîntul „acasă“ şi m-am aşezat de-a dreptul pe pămînt, rezemat de oţetarul pipernicit, căruia i-am spus o mulţime de poveşti, la vîrsta cînd şi mie mi le spuneau alţii.

În dreptul casei cu numărul 41 o revăd cu ochii minţii pe Maria, copilița care mi-a înmulţit — întîia oară în viaţă — bătăile inimii.

În serile de primăvară behăiam pe la poarta ei, pînă răguşeam, un cîntecel la modă atunci : „Să-mi dai surîsul, Maria, surîsul tău drag, Maria...“

Tot de Maria se leagă şi amintirea primei mele întîlniri sentimentale. Locul ales a fost colţul străzii, în dreptul sifonăriei lui Solo Wittner. Tocmai citisem un roman captivant în care o contesă întîrzia mereu la supeuri din pricina unor migrene îngrozitoare. Nu ştiam se însemna cuvîntul „migrenă“, dar îmi plăcea grozav. La fel de mult îmi plăcea şi „Guadelupa“. Sînt cuvinte din astea, gustoase, pe care le plimbi prin cerul gurii ca pe un bob de strugure tămîios.

M-am pregătit cu grijă pentru întîlnirea cu Maria, mergînd pînă acolo încît am împrumutat de la un băiat mai mare o cravată cu zgîrci şi am hotărît să întîrzii intenţionat sfertul academic, ca să pot spune că întîrzierea se datorează unei „migrene îngrozitoare“. După părerea mea, la auzul acestor vorbe, Maria ar fi trebuit să rămînă mută de admiraţie.

Şi ea a acordat acestei întîlniri atenţia cuvenită. Şi-a împletit cozi pe care le-a legat cu funde mov şi şi-a desenat cu noroi pe picioare ciorapi trei sferturi, profitînd că plouase în ziua cu pricina pe strada Fortuna.

De cînd o ştiam umbla desculţă, din primăvară pînă-n toamnă, copil de oameni necăjiţi.

Ajuns la locul întîlnirii n-am apucat să-i explic de ce am întîrziat, fiindcă s-a repezit la mine şi m-a tras cu putere de cravată, întinzîndu-i zgîrciul la maximum.

Cînd i-a dat drumul, cravata m-a plesnit peste omuşor şi, înecîndu-mă, n-am reuşit să-i spun că am întîrziat din pricina migrenei aceleia îngrozitoare.

Maria a scos limba și mi-a întors spatele. Eu am făcut ceva nedemn pentru un bărbat adevărat : am început să plîng.

Solo Wittner se zgîia pe geamul sifonăriei sale și se strîmba de rîs. Doamne ce l-am urît în clipa aia. Dar, după cîțiva ani, cînd Solo a fost ucis, am suferit sincer. Un vecin, legionar șef de cuib, Carapancea, împreună cu trei camarazi de-ai lui au zis că vor să se joace cu Solo „de-a sifonul". L-au ținut cu gura la dispozitivul de umplere, pînă cînd bietul om și-a dat duhul, cu un șuierat înfricoșător.

Pînă la urmă, cu Maria n-a ieșit nimic. Am rămas prieteni buni, pînă cînd s-a măritat. Am fost cavaler de onoare la nunta ei. O nuntă ratată din cauza unei prostii. Maria era îmbrăcată cu o rochie de mireasă închiriată de la magazinul „Bella", din Piața Sf. Gheorghe, pe care din greșeală a ars-o cu lumînarea. Maică-sa, care plătise chiria și n-avea alți bani să achite rochia distrusă, a chemat-o pe mireasă în bucătărie și a păruit-o, stricîndu-i de tot și cununa de lămîiță.

De la Maria am învățat eu cum se bea apă de lună. Pui un pahar de apă proaspătă pe pervazul ferestrei, într-o seară cu lună plină, și cînd luna se oglindește în apa din pahar o bei pe nerăsuflate. Are un gust nemaipomenit.

Din locul unde stăteam se vedea un calcan pe care mai rezistau literele unei firme scrise vertical : „La milogu'". Aici a fost birtul lui Sterică Novac. Avea o fată Sterică, pe Lala. Maică-sa, răutatea lumii, n-o lăsa să stea de vorbă cu nici un băiat și nici să vină acasă mai tîrziu de ora șase, după-amiază. Așa a ferit-o pînă cînd fetei a ajuns să-i zică lumea, în loc de Lala Novac, „Baba Novac".

Firma de la birtul lui Sterică a fost scrisă de Lică Șuteu, un pictor de firme, cel mai curajos tînăr de pe strada noastră.

Prin '42 a lipit, într-o noapte, pe un perete al ambasadei germane, din Calea Victoriei, un desen care îl înfățișa pe Hitler în chip de Cupidon. În loc de săgeată avea în arc o rachetă V1.

Lică a fost împușcat și n-are mormînt.

Uite, a mai rămas în picioare și hardughia în care dregea pantofi Sile Cocoșatul. Sile ăsta, cînd era în

bani — rar de tot de altfel —, se îmbăta strașnic și își bătea nevasta care nu reușise să învețe să-i cînte la mandolină „Tabachere de argint, amîndoi ne-am potrivit". Pe noi, copiii străzii, ne umplea de porumb copt, sau de halva.

Eu aveam cu el și alte relații, mai strînse. Mă trimitea cu pantofii reparați acasă la clienți și ei mă tratau cu turte de mălai de mătură sau chiar cu cornulețe cu magiun. În funcție de nivelul material al fiecăruia.

Cea mai importantă clientă a lui Sile era duduia Meropi, o grecoaică frumoasă ca o duminică. Frumoasă și rea de muscă. Dar avea damblaua să nu se încurce decît cu bărbați năpăstuiți în dragoste. Cum era unul mai părăsit, mai în suferință, mai izgonit de fosta iubită, grecoaica îl lua în tratament, îi repara moralul distrus, îi refăcea optimismul, îi reda credința că femeile sînt cele mai minunate daruri ale existenței pămîntene și cînd „bolnavul" era complet vindecat, îl îmbrîncea, din nou, în vîltoarea vieții.

Pe bărbații veseli, realizați, cu succese în amor, nu putea să-i sufere.

Sile glumea pe seama ei. Susținea mucalit că el are atelier de reparat ghete și grecoaica atelier de reparat bărbați.

Dintre amintiri răsare și chipul lui Mitu Bălănică, zețar pe la ziarul „Universul", un om doldora de cărți și de lecturi. M-am îmbogățit de la el cu o sumedenie de lucruri frumoase.

Îmi plăceau la nebunie călătoriile făcute împreună cu dînsul prin lume, pe scala aparatului de radio „Emerson", pe care îl cumpărase în rate.

Poposeam în marile capitale ale lumii și la fiecare popas Sile îmi spunea o poveste, legată de viața oamenilor din acele locuri.

Mitu, tipograful, îl venera pe Hugo, poate nu mai puțin ca acei contemporani de la Guernesay, ai marelui scriitor care marcau cu o lovitură de tun ora 12 pentru a pune capăt lucrului maestrului, iar la 9 seara, cu o altă lovitură de tun îl trimiteau la culcare.

În timp, Mitu Bălănică a evoluat oarecum neașteptat. Din zețar a ajuns telegrafist de bord pe aeronavele românești de pasageri.

În albumul meu cu... oameni, un loc aparte îl ocupa și nea Tănase Gorun, bătrînul mecanic de la garajele „Leonida".

Trăia singur într-o odaie afumată ca o pipă veche. Adică nu tocmai singur, dacă îl punem la socoteală și pe Gulie, un dulău absolut fioros, dar care se zbenguia și se gudura toată ziua, ca un cățelandru neserios.

Gulie mai făcea două lucruri uimitoare : lătra subțire, ca un pechinez de-o lună și zilnic îi aducea lui nea Tănase Gorun ziarul acasă. Acest al doilea lucru era cel mai uimitor, fiindcă nea Tănase nu era abonat la nici un ziar.

În zilele războiului nea Tănase avea o vorbă care pe mine mă minuna. Fie că se adresa unei femei sau unui bărbat, el zicea :

— Mă, băieți, dacă nu murim o să fie și mai rău...

Acestui bătrîn îi datoram primul meu serviciu. S-a zbătut să mă angajeze ucenic la el la garaj și după ce mi-am luat carnet de șofer tot el m-a rostuit pe o mașină de pîine a fabricii „Herdan".

Am primit această slujbă într-o toamnă rece, mizerabilă și nimic nu mi se părea mai formidabil decît să conduc un hîrb de dubiță, puțind a benzină proastă, dar și aromind a pîine caldă.

Pe dubița mea scria cu litere albastre : „Indiscutabil pîinea Herdan este cea mai bună".

Pe mașinile fabricii concurente scria același lucru, cu un simplu adaos :

„Indiscutabil pîinea Herdan este cea mai bună, după a lui Otto Gagel.

Regret că nu am reușit să mă revanșez cum se cuvine pentru tot ce-i datoram lui nea Tănase. O singură dată mi-a dat prilejul să-i fac un mic serviciu. La o lună și ceva după evenimentele de la 23 August 1944, m-a rugat să-l duc, împreună cu un grup de muncitori din echipa lui, la stadionul A.N.E.F., la o mare întrunire, unde venea să vorbească Lucrețiu Pătrășcanu. Am stat și eu la întrunire și n-am să uit niciodată patetismul cu care acest comunist a spus mulțimii : „România stă într-adevăr la răscruce de drumuri. Dacă România vrea să trăiască, România trebuie să devină un stat cu adevărat democratic."

S-au spus multe lucruri importante la acea întrunire, pe care, mai apoi, mi le-a deslușit cu de-amănuntul nea Tănase. Dar despre Tănase Gorun am să mai povestesc.

Pornind de la slujba mea pe mașina fabricii de pîine „Herdan", mi-am amintit că într-o vreme, singurul de pe strada noastră care mînca franzelă era doctorul Săftoiu. De altfel avea și casa cea mai arătoasă. Singura cu etaj și încălzită cu calorifer.

Prin curte erau răspîndiți, în jurul unei arteziene, pitici din ipsos care țineau în mîini globuri de oglindă.

Doctorului îi apăreau reclame în ziarul „Tempo" : „Dr. Iordan Săftoiu, cel mai renumit mamoș — sexolog — ginecolog. Tratamente ieftine, durabile și garantate".

Petruța, slujnica lui cu ochi albaștri, trecea pe stradă, în fiecare dimineață, cu franzele și cornuri proaspete, și din cauza asta într-o zi m-am hotărît să nu mai spun niciodată „Tatăl nostru". Nu mă dumiream de ce „pîinea noastră cea de toate zilele" era pentru unii albă, caldă, pufoasă și rumenită, iar pentru alții... deloc !

Am întrebat-o pe mama și m-a repezit, îndemnîndu-mă să mă mulțumesc cu puțin. Biata mama nu făcea diferența între a te mulțumi cu puțin și între a te mulțumi cu nimic.

Odată au circulat printre oameni niște vorbe despre doctorul Săftoiu. Cică într-o seară a intrat la el în casă o studentă frumoasă de-ngheța puțul și de atunci nu s-a mai știut nimic de ea. A căutat-o disperată o mătușă a ei (se pare că n-avea părinți), dar nu i-a dat de urmă. Țatele cleveteau pe la cișmele că doctorul o iubește ca un nebun, că a ascuns-o la țară și că n-o mai aduce la oraș deoarece a făcut gemeni cu ea.

Vorbe spuse anapoda. Pînă și poliția a făcut cercetări — mi-a spus Gică Sfoară — și s-a aflat de la un student, iubitul ei adevărat, că fata ar fi murit pe Calea Griviței, la un bombardament. Ba chiar s-a găsit printre dărîmături mîna ei stîngă, cu ceasul „Anker" și inelul de argint aurit.

Personal nu aveam nici o simpatie pentru doctorul Săftoiu, fiindcă le fura copiilor bascurile de pe cap, explicîndu-le, mieros, că „viața este o luptă".

Copiii de pe strada mea... Niște fericiți ! Jucau „cinci pietre", „țările", „gioale", fotbal cu nasturi ; se agățau de

tramvaie și de camioane cu cai, strîngeau peniţe „Klaps", răbdau de foame și săreau gardul în grădină la „Florida" ca să vadă începutul cîte unui film cu Tom Mix. Erau descoperiţi la iuţeală de Gogu Dîlgă, starostele trupei de revistă, care îi dădea afară în brînci. Nu-mi explicam cum putea fi atît de rău un artist atît de mare ca Gogu Dîlgă, de la care zeci de spectatori învăţaseră cupletul :

„Nu-i untură, nu-i verdeaţă,
Cîntă megafonu-n piaţă..."

M-am gîndit, în ultima seară a străzii Fortuna, și la un băieţel tuberculos, Barbu I. Căţui, care se juca tot timpul de-a tramvaiul. Îl auzeam din casă imitînd clopotul vagonului și șuieratul frînelor cu aer comprimat. Ieșeam în goană, mă rînduiam în spatele lui, mă prefăceam că scot bilet, de la un taxator imaginar, și porneam amîndoi mai departe, oprindu-ne în „staţii", pe la porţile caselor cu prieteni, ca să se „urce și ei". Un joc care nu costa nimic, nici măcar pingele, că umblam desculţi, iar cei mai „răsăriţi" dintre noi aveau galenţi de lemn.

Îi regăseam în amintiri pe toţi. Pe ei, pe nea Fane zis Ostreaţă, poștașul șchiop, care arunca scrisorile prin curţi după ce mai întîi bătea cu bastonul în poartă. O dată, dacă era carte poștală, de două ori dacă era scrisoare în plic și de trei ori pentru telegrame.

Și o mai ţin minte pe tanti Niculina, care vindea borș și levănţică pentru haine, pe Trică iaurgiul, pe Iliuţă gunoierul (care se fălea că a fost casier la fabrica de oţet „Cocoș" și a pierdut banii firmei la cazinoul din Sinaia, pe Sandu, tîmplarul — care ne făcea sfîrleze, cu ţintă în vîrf și bătacuri pentru ţurcă, pe Mioara, ţigăncușa frumoasă, care umbla toată vara îmbrăcată în alb și cu umbreluţă roșie. Părea un mac înflorit, cu tulpina subţire, lîngă care îţi venea să te culci. Despre ea Mitu Bălănică zicea că seamănă cu doamna brună din sonetele lui Shakespeare. Nu pricepea nimeni la ce se referă. Mioara asta avea păcatul că se lăuda cu tot felul de aventuri scîrboase și ţipa în gura mare că ea o să ajungă prostituată oficială, cu condicuţă, prima-lux.

Mai tîrziu a fost trimisă într-o colonie la muncă, la Plătărești, și acolo, la examenul medical, s-a aflat că e fecioară. I-au dat drumul. Se zicea că, de mirare, medicul examinator a rămas cu un tic nervos la ochiul drept.

M-a prins noaptea, așezat în țărînă, în curtea copilăriei mele, de pe strada Fortuna. Singur, aproape bătrîn și bolnav de trecut.

M-am ridicat și am pornit-o pe strada cu case pustii. O adiere de vînt îmi ridica în față mici vîrtejuri de confeti, bilete de tombolă, hîrtii rămase de la bal. Cînd s-o cotesc pe Mihai Bravu, să ies la lumină, mi-a apărut în față o mătușă gîrbovită, tîrînd după ea, anevoie, o tașcă mare de piele. Ne-am apropiat și cînd o rază piezișă de lună i-a luminat obrazul am recunoscut-o. Era coana Anicuța, femeia lui nea Fane Ostreață, factorul poștal. Am spus cuviincios : „Sărut mîna, coană mare".

— Bună seara, maică, a răspuns ea, mijindu-și ochii. Tu ești Radu al lu' Florica, hai ?

N-avea nevoie de confirmare, mă știa și a vorbit tot dînsa :

— Auzii că mîine vin ăia cu dărîmatul și am trecut să mai arunc un ochi la trențele lăsate în coșmelia mea. Că am lăsat o grămadă. Unde, Doamne iartă-mă, să încapă toate la bloc ?... Și bine făcui că venii, maică. Iote ce găsii !

Mi-a arătat tașca de piele și m-a lămurit.

— Geanta cu scrisori a lui răposatu'... Aflași că Fănel al meu muri ?

Aflasem, îl lovise o schijă cînd s-au bombardat Halele Obor.

— Știi unde găsii geanta asta ? mă încercă bătrîna.

Nu știam și mi-a spus ea.

— În cotețul lui Lăbuș. De cînd o zăcea acolo, că pe Lăbuș mi l-au luat hingherii încă înainte să răposeze Fănel ?

— Și ce-i în geantă, coană Anicuțo, am întrebat-o eu, de florile mărului.

— E burdușită cu scrisori... Pesemne rămase din ziua cînd a plecat nemernicul de Fănel să se îmbete la hale. Și, ca să crez eu că e dus cu corespondența, a ascuns-o acolo. Nu mai apucă s-o scoată, că-l doborî șrapnelul. Nu l-ar

mai răbda pămîntul de beţiv, că pîn' la urmă fu un om bun, săracu'...

— Să-i fie ţărîna uşoară, am zis eu, ca să nu tac din gură.

— Dumnezeu să-l ierte maică, da' acu' ce fac eu cu maldărul ăsta de scrisori, că el îşi puse palma în fund şi plecă ?... Nu vrei să le iei tu, că eşti bărbat şi poate le duci la poştă să nu-i vie lui Fănel vreo imputaţie. Vrei, maică, hai ?...

Fără să mă gîndesc ce am să fac cu tolba poştaşului, am luat-o, i-am sărutat mîna coanei Anicuţa şi mi-am continuat drumul.

Era întuneric, mi s-a făcut deodată frig şi am avut senzaţia că mă urmăreşte cineva. N-am întors capul, de teamă să nu fie anii mei.

CAPITOLUL 2

O afacere clasată

Ajuns acasă, am avut chef să dau pe gît un strop de alcool. Am cotrobăit prin toate rafturile şi am găsit sticla cu ţuică, din care îl omeneam uneori pe administratorul blocului, un bătrîn glumeţ care, după ce lua cîteva înghiţituri bune, se scutura ca un cîine plouat şi murmura icnit : „Ah, ce ţuică tare şi meschină !“ Asta era vorba lui.

Am luat şi eu o gură de ţuică şi am zis la fel ca bătrînul administrator. Apoi, înainte de a mă culca, am deşertat taşca pe pat. Plicuri, adrese, nume de oameni, mai toate cunoscute mie, adică cele ale oamenilor cărora le erau adresate. Mi-am propus ca a doua zi să i le pun în braţe lui Gică Sfoară, că el ştia, cît de cît, pe unde s-au împrăştiat foştii noştri vecini. Să-i caute şi să le ducă scrisorile, aşa vechi. Un gest de om cumsecade. Restul să le dea la poştă, dacă poşta va mai avea ce face cu ele după atîţia ani. Oricum, toată povestea asta cu scrisorile întîrziate mi s-a părut romantică.

Am adormit tîrziu, tulburat de amintirile lăsate pe strada Fortuna.

Dimineaţa l-am sunat la telefon pe Gică Sfoară, să-l chem la mine spre seară. Mi-a confirmat somnoros că vine.

Într-adevăr, a venit o dată cu clipa în care am aprins lumina în casă. Ne-am uitat împreună la plicuri. Între ele era şi o înştiinţare a unei „unităţi militare către numita Tinca Savu“, care ar fi trebuit să afle că sergentul Tudor Savu, fiul ei, a căzut eroic, la datorie, în luptele din munţii Tatra.

Gică Sfoară mi-a explicat :

— Mama Tinca a murit înainte de a afla ce e cu băiatul ei. Biata femeie nu știa să scrie și după încheierea armistițiului m-a rugat pe mine să-i compun o scrisoare către Tudor, în care să-i spun și lui că s-a făcut pace, să vină imediat acasă că ea, mama lui bună, îl așteaptă să-l hrănească omenește și să-l primenească. Ca și cum Tudor ar fi hălăduit bezmetic pe front, neluînd pacea în seamă. După ce i-am făcut scrisoarea, mă pisa zilnic bătrîna că de ce nu vine Tudor. Ca s-o liniștesc i-am spus într-o zi, scorneli de-ale mele, că aș fi aflat de la un invalid cum că Tudor s-a însurat la Berlin cu o poloneză și că vine acasă numai după ce strînge bani cu care să-și cumpere motor de tăiat lemne. Mama Tinca a murit de inimă rea. Într-o seară a căzut, ca secerată, pe podele. Inima ! Pîndea de după perdele poarta prin care trebuia să intre Tudor. Și poarta scîrțiia a singurătate, clătinată de vînt.

Gică a încheiat povestea rupînd în bucățele, minuțios, înștiințarea tipărită pe un carton verzui.

A pus bucățelele de carton într-o scrumieră și le-a dat foc, urmărind cum se iveste cenușa. S-a apucat să pritocească un alt maldăr de plicuri și iar s-a oprit la unul dintre ele.

A stat pe gînduri o vreme, în timp ce eu îi priveam fruntea încrețită. Cînd mi-a întîlnit privirea a început să vorbească grăbit, parcă din deschizătura unei uși care urma să fie închisă cu repeziciune.

— Chintilică ! Stai, că știu cine e Chintilică ăsta. Tiberiu Chintilică. Este, adică a fost, iubitul studentei. Moarta ! Pentru care a fost anchetat de poliție doctorul Săftoiu. Și el, Chintilică, a fost cercetat de comisarul Vasiliu. Să vezi și să nu crezi : el era în corespondență cu doctorul...

— Ce-ai, măi ? am încercat eu să-l domolesc. Și tu poți fi în corespondență cu doctorul Săftoiu, fără ca pentru asta cineva să intre la idei.

— S-a întors lumea cu dosul în sus ! s-a minunat Gică. Tu ești polițist, nu eu ! Pe tine ar trebui să te intereseze orice amănunt legat de moartea suspectă a cuiva. Ei, drăcie !

Se înfuriase și atunci i-am vorbit calm :

— Gică, sînt lucruri care s-au întîmplat tare demult. În plus, tu vorbești de moarte suspectă sub influența unor vechi clevetiri ale oamenilor de pe stradă.

— Eu o țin pe a mea, s-a ambiționat Gică. În locul tău l-aș căuta pe fostul comisar, dacă știi cum să-l mai găsești. Să vezi ce mai ține el minte. Săftoiu nu era om cinstit. Între timp a fost închis pentru cocoșei, pe urmă pentru speculă cu medicamente străine și încă o dată pentru niște raclaje ilegale. Poftim, ia-l...

Gică mi-a aruncat plicul pentru care ne-am înfruntat.

— Ce-ți trece prin cap ? am vrut eu să știu.

— Domne', doctorașul nostru a fost amestecat în tot felul de chestii, cu draci, cu laci... Lămurește-te cum a murit fata aia și de ce iubitul ei îi scrie lui Săftoiu ! Dacă n-ai curaj să te uiți în plic dă-l încoace să-l desfac eu. De, matale ești autoritate...

Am trecut peste ironia cuprinsă în ultimele lui cuvinte și l-am asigurat :

— Uite, Gică, îți promit că am să-l întreb pe Vasiliu ce își amintește în legătură cu acest caz. Ești mulțumit ?... Oricum îl întrebam...

— E bine, băiețaș !

Gică a plecat la el acasă, bosumflat și din cauză că n-am vrut să-l însoțesc la o bere. A luat cu sine scrisorile, în afară de cea expediată de un anume Tiberiu Chintilică.

Fostul comisar din poliția judiciară, Sorin Vasiliu, nu era greu de găsit. Pensionat medical, el continua să vină aproape zilnic la arhiva miliției ca să frunzărească dosarele cu care a avut de-a face în trecut. Era oricînd gata să-ți dea un sfat eficace, să-ți pună la dispoziție, generos, o experiență solidă, adunată în anii cînd numele îi era admirat de colegi și temut de clienții obișnuiți ai organelor judiciare. Șefii noștri i-au propus să devină un fel de consultant permanent. Era mai mult decît atît : un prieten înțelept, necesar, cu uimitoare cunoștințe privind metodele de lucru ale elementelor antisociale cu care ne înfruntam.

Faptul că avea clasificat în memorie un număr atît de mare de infractori, cu toate isprăvile lor, i-au adus porecla (afectuoasă) de „Bătrînul computer".

În rest, Sorin Vasiliu era un om nefericit, cu o poveste tragică, pe care am s-o spun, poate, în următoarele capitole ale acestor însemnări.

Mergînd să-i arăt scrisoarea adresată doctorului Săftoiu, Vasiliu m-a întîmpinat cu obișnuitul „Salve, urîtule" ! Nu știu dacă sînt un bărbat prea frumos, dar pînă la Vasiliu nimeni nu m-a făcut „urît" cu atîta convingere. Mă consolam, slabă consolare, cu gîndul că nu eram singurul căruia i se adresa așa.

„Bătrînul computer" (personal, nu gustam această poreclă și îi ziceam, în gînd, „Moș Povață") tocmai se chinuia să aprindă un rest de țigară, cu o brichetă care refuza să-l asculte. A observat că mă amuz și m-a informat, maliţios, că bricheta a fost inventată tocmai ca să sublinieze importanţa chibritului.

L-am lăsat să se lupte, în continuare, cu bricheta și-am privit pe fereastra camerei lui de la subsol. Nu se vedea decît o felie de stradă, pe care circulau în toate sensurile oameni. Adică, numai picioarele lor, atît se vedea de aici, de jos. Pe mine imaginea mă crispa de fiecare dată. Mi se părea că privesc în mers o lume decapitată. De acolo, de la subsol, nu puteai să observi oamenii decît după pantofi, asemenea unui lustragiu.

Un joc anapoda, să încerci să-ţi formulezi impresii despre oameni după încălţămintea pe care o poartă și după călcătură. De la fereastra asta aflai de sosirea unui alt anotimp, tot după încălţăminte. Natura era și ea decapitată. O natură și niște oameni de pe o planetă fără cer.

O dată cu succesiunea anotimpurilor vedeai pe asfaltul străzii stropi de ploaie, fulgi de nea, frunze moarte, funigei sau flori răzleţe de salcîm.

Evident, acesta era doar un punct de vedere personal, cam rudimentar după părerea lui Vasiliu. Într-o zi cînd am stat cu el la taclale, s-a străduit să mă sensibilizeze susținînd că pașii trecătorilor alcătuiesc o geometrie fascinantă, care, dacă vrei, poate deschide larg ferestrele

imaginației. După mersul unui om, după pași, susținea Moș Povață, poți intui stările psihologice sau micile evenimente din existența lui. Pașii oamenilor se îndreaptă uneori către bucurii apropiate, alteori pot sugera tristeți. Vîrstele oamenilor pot fi și ele deosebite după felul în care ei pășesc. Pașii unui om care se grăbește arată fie nerăbdare, fie o stare de exuberanță sau, poate, de panică. Pașii șovăielnici pot fi semnul unei incertitudini sau al unei hotărîri grave care se cristalizează treptat.

Pe toate cărările lumii oamenii vin sau se duc, se întîmpină, se însoțesc, se caută, se urmăresc, se feresc sau se despart. Reluînd eu vorbele fostului comisar mă simt vinovat. La el toate aveau alt sens, altă rezonanță, altă semnificație. La mine au ieșit simplist și mai puțin profund. Deci, aproape... prost !

M-am întrebat mai tîrziu, după discuție, cît i-a fost de greu lui Vasiliu să se gîndească la toate acestea, el care nu mai avea picioare, care era un infirm.

Peste întrebările mele, vorbele lui Vasiliu se roteau ca niște păsări pe un cer înalt, într-un zbor nesigur. Și eu păream spectator.

— Nu vrei să revii pe pămînt, urîtule ?

L-am privit, dezmeticindu-mă. M-a întrebat cu un interes disimulat :

— Cu ce veste-poveste pe la mine ?

— Șefu', i-am zis eu ca pe vremuri, un oarecare doctor Săftoiu mai figurează pe vreo fișă din computerul dumitale ?...

Am arătat cu degetul la tîmplă. Vasiliu mi-a răspuns prompt :

— Săftoiu ?... Dacă e ăla de pe strada Fortuna, îl știu...

— El e !

— Ce ai cu el ?

— Nimic. Am aflat că l-ai anchetat, cu mulți ani în urmă, pentru dispariția unei tinere studente.

— Oho, acum un secol și ceva, afacerea a fost clasată, fiindcă cercetările de atunci n-au dus nicăieri. L-am bănuit de o întrerupere de sarcină cu consecințe mortale. O bănuială fără dovezi care s-o susțină. O poveste cam macabră. Un braț al fetei dispărute a fost descoperit în rui-

nele unei clădiri bombardate de pe Calea Griviței, atunci, în '44...

— Atît, un braț ?

— Da ! Ruinele acelei clădiri, un cinematograf, au îngropat mai mulți oameni, din trupurile cărora nu s-a mai găsit mare lucru... Știi ce n-am uitat eu nici acum ? Că mîna aceea nu părea smulsă, cum se întîmplă cînd se prăbușește un zid, o grindă, cînd te ucide suflul unei bombe. Părea desprinsă din umăr, cum să-ți spun eu ? Oarecum, profesional, parcă secționată, detașată cu intenție. Păreri... Ca să nu mai vorbim că, după mine, mîna a fost „fardată".

— Cum „fardată" ?

— Molozul de pe mînă nu pătrunsese în epidermă, părea presărat. O mînă a unui om ucis într-o asemenea catastrofă are pe ea lovituri, echimoze, traumatisme. Mîna fetei însă era aproape curată.

L-am întrerupt.

— Uite, ce nu înțeleg eu, șefu'... De unde naiba s-a știut că o mînă găsită în niște ruine undeva pe Griviția este mîna fetei respective.

— Un bob zăbavă, urîtule. Fata avea un prieten cu care a prins-o bombardamentul la un cinematograf de pe Calea Griviței. El a scăpat cu viață. Cînd au început lucrările de salvare, tînărul a stat prin preajmă și, cînd s-a descoperit brațul, l-a recunoscut după un ceas și o brățară. Sau nu. După un ceas și un inel. Nu mai sînt sigur.

— Se putea ca mîna aceea să nu aparțină victimei noastre, ci doar obiectele care o împodobeau.

— Se putea și nu se putea... Vezi tu, chiar dacă ea a făcut o întrerupere de sarcină la doctorul Săftoiu, de acolo a plecat vie și a mai trăit cîtva timp. Nimeni n-a confirmat ipoteza avortului provocat. Nici prietenul ei, nimeni. Mătușa ei chiar a primit o scrisoare de la fată la multe zile după data cînd eu am bănuit că a murit în urma avortului. E clar ?

— Nu !

— Ce nu e clar ?

— Cu tot respectul pe care îl am pentru memoria dumitale, mi se pare nefiresc ca după aproape douăzeci

de ani să ţii minte atîtea amănunte ale unui caz oarecare, dintre sutele pe care le-ai anchetat.

— Nu le ţin minte după douăzeci de ani, le ţin minte de ieri.

— Cum de ieri.

— Păi, ieri dimineaţă m-am pomenit acasă cu un bărbat care s-a lăudat că e prieten cu tine, mi-a vorbit ceva de o scrisoare şi altceva cu care m-a făcut curios.

— Ce altceva ?

— Că doctorul Săftoiu a devenit între timp infractor recidivist etc., etc.

— Fereşte-mă doamne de prieteni, am zis, înjurîndu-l în gînd pe Gică Sfoară. Mai e ceva de făcut ?

— Nici măcar să dezgropăm morţii, că nu-i avem. Nu poţi bănui existenţa unei crime fără să ai victima, nu-i aşa ?

— Ba-i aşa !

— Sigur că cercetările de atunci n-au fost complete. Era război. Bombardamente, refugiaţi, haos în evidenţa şi controlul populaţiei. Alt context, greu de înţeles acum !

— Scrisoarea iubitului fetii e la mine.

— Ştiu !

— Poate ne luminează cît de cît...

— Tîrziu, foarte tîrziu. Chiar dacă s-ar fi comis o crimă, peste foarte puţin timp operează termenul de prescripţie a răspunderii penale. Dar noi n-avem nici o crimă. Pari nervos...

— Nu par, sînt ! M-a deranjat că prietenul meu m-a „reclamat" la dumneata.

— Înseamnă că a obţinut ce-a vrut.

— Ce ?

— Să te enerveze. Asta mi-a şi spus : „Dacă Radu află că am fost la dumneavoastră ia foc. Şi atunci merge cu cazul ăsta pînă în pînzele albe."

— Stupid !

— Ştie că te pasionează cazurile disperate.

— Un măgar ! Se bagă unde nu-i fierbe oala.

— E prietenul tău...

— Ce fac, mă înham la treaba asta ?

— Tu vrei ?

— Nu e pe vrute !

— Întreabă-l pe colonelul Amza, șeful tău.

Cînd m-am despărțit de Moș Povață și i-am strîns mîna l-am auzit bolborosind ceva despre căutarea a niște cai verzi pe nu știu care pereți.

Am cerut încuviințarea procurorului să desfac plicul. Am primit-o, fiind vorba de un înscris abandonat cu mulți ani în urmă. Scrisoarea lui Tiberiu Chintilică, adresată doctorului Săftoiu, nu simplifica lucrurile și mirosea a șantaj. Iată un fragment :

„...la telefon mi se spune că nu sînteți acasă (niciodată) și cînd v-am căutat personal femeia mi-a spus același lucru. Nu așa ne-a fost vorba și știți cît de rău stau cu finanțele. Mai aștept numai zece zile și dacă nu primesc banii, așa cum ne-am înțeles, s-ar putea să fac ceva de care să ne pară rău la amîndoi. Vedeți că banii au valoare provizorie și orice întîrziere mă păgubește.

Știți cum să mă găsiți. Eu nu vă mai caut..."

Nu s-ar putea spune că era o misivă prea cordială. Ca să mă prezint șefilor mei cît mai înarmat cu argumente, am cerut, mai întîi, aprobarea să aflu dacă domnul Chintilică există încă, pe unde există el și cum se descurcă în viața cea de toate zilele. Acum trebuia să fie un bărbat în jur de 45 de ani.

Pe plic era vechea lui adresă. Trebuia deci să încep cu această adresă.

S-a nimerit ca dimineața aceea să fie atît de gri și de posomorîtă, încît păsările din copacul care îmi acoperă o bucată din fereastră s-au culcat la loc. Eu m-am trezit cu un picior amorțit, cu degetele mîinilor la fel și cu o durere ascuțită, sîcîitoare în umăr. Mi-am amintit o vorbă de-a mamei, că după o anumită vîrstă dacă te scoli dimineața și nu te doare nimic înseamnă c-ai murit.

M-am foit, mai puțin ca de obicei, dar, ca la începutul fiecărei zile, m-am întors și mi-am potrivit cu aceeași conștiinciozitate cele douăsprezece ceasuri pe care le țin în casă. Nu am neapărat, pentru ceasuri, o pasiune de colecționar. Am, poate, o nevoie să le aud, pentru a nu uita vorbele domnului Hugo : „Cu fiecare bătaie a ceasului timpul își ia rămas-bun de la noi."

Am ieșit din casă hotărît să ajung cît mai repede în strada Trifoiului. La fosta adresă a omului care l-a șantajat cîndva pe doctorul Săftoiu. Știam, cu aproximație, că strada se află, pe undeva, pe lîngă podul Constanța. M-am îndreptat într-acolo.

Începuse să burnițeze și mi-era frig. Pentru că nu știam prea bine cum să ajung la locul dorit, m-am adresat unor oameni ai cartierului.

Întrebarea mea a fost simplu formulată :

— Cum pot să ajung, vă rog, în strada Trifoiului ?

Un ins mătăhălos, roșu în obraji, ca un halterofil în plin efort, m-a făcut atent că, dacă sînt cu mașina, pe strada Zugravului e sens interzis.

— Nu știu unde e strada Zugravului, m-am scuzat eu, și sînt pe jos.

Un unchiaș, cu o pereche de mustăți falnice, ca niște coarne de tăuraș, a cerut să i se facă loc și a venit lîngă mine.

— Nepoate, te lămuresc eu, ciulește urechea la mine. Iei mata tramvaiul pînă la capăt, la Chitila, și de acolo întrebi, că e la doi pași. Asta e drumul cel mai sigur și faci și mișcare...

— Și cît bați drumul ăsta, ai timp să mănînci și trei pîini intermediare ! a intervenit, mucalită, o bătrînică cu o sacoșă mare în mînă, pe care scria „Los Paraguayos".

M-a povățuit ca pe un rătăcit ce eram :

— Ia un autobuz, maică, pînă la găzărie. De acolo și-un copil nimerește. Așa e cel mai scurt.

— Zăpăciți omul de cap, i-a mustrat, blajin, un paznic de întreprindere, cu uniformă. Nene, mi-a zis el, mata mă asculți pe mine. Vezi intersecția aia mare, acolo, drept în față ? Ei, o ții așa drept pînă la intersecție, cotești la stînga, pe strada cu piatră cubică. Lași în spate linia de tramvai, treci pe lîngă un bufet cu grătarul de mici pe trotuar, dai de piață, o iei pe Zambilelor, lași în dreapta o cramă cu un afiș mare pe geam : „Avem vinul casei" — minciuni ! Și mergi, și mergi...

— Pînă ajungi la Pitești, s-a amestecat în vorbă o gospodină tinerică. Tovarășe, dacă vrei să ajungi drept în mijlocul străzii Trifoiului, fii atent. Te urci în autobuzul

care are stație aici, în spate. Mergi pînă la stația Avîntului, cobori, o iei în dreapta pe lîngă Coafor, ajungi la o prăvălie cu poșete, traversezi printre chioșcurile cu artizanat și bluze de pînză topită și pe prima la stînga ieși în Trifoiului.

— Pe lîngă bodega „Voie bună", a precizat paznicul.

— Ho ! a țipat indignat unchiașul. Îl trimiteți la dracu' cu cărți. De ce să n-o ia dînsul pe lîngă Alimentara, intrarea Prislopului și...

— Care Prislop ? l-a întrerupt mătăhălosul.

— Pe lîngă Farmacie, a explicat unchiașul.

— Nu e bine ! M-a avertizat bătrînica cu sacoșă. Du-te pînă la Policlinică.

— Dînsul nu vrea la Policlinică, a răbufnit gospodina tinerică. Mai are timp pînă intră în reparație.

— Mătăluță să vorbești după ce-ți lungești fusta, i-a atras atenția bătrînica.

— Și dumneata să faci morală nepoților dumneatale, coană mare, a sărit cavaler, paznicul.

— În loc să fii mojic, mai bine du-te la serviciu, că am citit eu în ziare cum ies hoții cu bare de cositor din întreprinderi și voi, paznicii, ori dormiți în post, ori luați peșcheș.

— Te rog, pînă aici ! a explodat paznicul. Să nu te iei de cinstea mea că mușc.

— Lăsați-o, oameni buni, i-a luat tinerica apărarea, cu ipocrizie. Dînsa se crede pe vremea lui Pazvante.

— Alo ! s-a supărat mătăhălosul. Ia lăsați-o mai moale cu bîlciul ăsta, că mă doare capul de ale mele.

— La durerea de cap prișnița cu spirt e sfîntă ! l-a sfătuit, cunoscător, unchiașul. Îți ia durerea cu mîna.

— A vorbit și nea Ion, că și el e om ! a punctat mătăhălosul. De unde ești, nene ? m-a întrebat el pe mine, fără să-l mai bage în seamă pe unchiaș.

Nu m-am retras la timp din acest grup, pentru că, pur și simplu, îmi erau dragi bucureștenii mei săritori, guralivi și plini de haz. Mă amuzau și, tot ca să mă amuz, i-am răspuns mătăhălosului că sînt din Focșani.

— Din Focșani ? s-a mirat el, de parcă i-aș fi spus că sînt din Tanganica. Păi, din Focșani e Natalița, nevastă-mea. De față o chema Pandele, trebuie s-o știi ! O știi ?

— Nu ! am recunoscut jenat.

— Cum să n-o știi ? Tat-su a avut, înainte de război, depozit de lemne în Focșani, „La Pandele".

Paznicul a mormăit nemulțumit.

— Na-ți-o frîntă, că ți-am dres-o !

— Maică, la Focșani se găsesc fermoare ? s-a interesat bătrînica.

N-am apucat să-i răspund, fiindcă m-a luat în primire omul cu uniforma de paznic.

— Tot așa vin bun se face la Focșani, vărule ? Păi, o scrumbie la grătar, stropită cu vin de Focșani, e nebunie curată. Scrumbii are și la bodega aia din colț. Pe responsabil îl cheamă Sică. Spui că te-am trimis eu, Matache, și îți face o scrumbie de te lingi pe degete.

— Spui că vii din partea lui Matache și pleci cu buza umflată în aceeași parte, a făcut batjocoritor unchiașul mustăcios.

— Vorbe de ale lui neica Nimeni, a ricanat paznicul.

Bătrînica a vorbit după ce a oftat întristată :

— Așa își distrug bărbații vezica, maică. Beau cu nemiluita și la bătrînețe nu-i mai dregi cu nici un fel de ceaiuri.

— Dînsa dacă nu dă cuiva un bobîrnac nu e mulțumită, a prins momentul gospodina tinerică.

— Poate îți fac sacoșa asta scufiță ! s-a înfuriat bătrînica.

— S-au găsit tusea cu junghiul ! s-a bucurat unchiașul.

Paznicul și-a păstrat condiția de cavaler.

— Faptul că mata ți-ai trăit traiul, ți-ai mîncat mălaiul nu te scutește să nu respecți femeia, moșulică.

— Moșulică e tac-tu ! n-a răbdat unchiașul.

Eu am început să fiu stăpînit de un sentiment de vinovăție și am observat fericit că pe lîngă bordura trotuarului se apropie un taximetru liber. M-am urcat repede și am cerut să fiu dus în strada Trifoiului. Șoferul, mirat de larma pe care o făceau oamenii din mijlocul cărora abia m-am desprins, m-a întrebat curios :

— Ce-i acolo, din ce s-au luat ?

— Pentru binele meu ! am răspuns, și omul de la volan m-a privit o clipă lung, suspicios, apoi m-a întrebat nepăsător :

— Spuneți-mi, unde vine strada asta, Trifoiului ?

M-am străduit să-mi păstrez calmul, amintindu-mi că atacurile de inimă sînt fulgerătoare.

Pînă la urmă am întrebat un copil, murdar de gem la gură, și el ne-a îndrumat exact.

După ce am dat drumul taxiului am făcut cîțiva pași pe jos și la numărul căutat mi-am oprit privirea pe o căsoaie dărăpănată, cu pretenții de vilă. Pe fronton, literele de ipsos, mîncate de timp, lăsau să se citească „Vila Sofica".

Am bătut la o ușă șubredă și dintr-o fereastră un motan gras s-a stropșit la mine, agresiv. Ușa mi-a fost deschisă de o femeie masivă, informă, ca o statuie nedezvelită.

Am întrebat-o dacă ea e stăpîna casei și a încuviințat cu un zîmbet înconjurat de multe zbîrcituri și scuturîndu-și colăceii de păr vopsit roșu spre mov. M-a invitat în casă cu nerăbdarea omului însingurat, căruia rar cineva îi trece pragul.

M-a condus într-o sufragerie care mirosea a mucegai, a mosc și a pipi de mîță. Fără să mă întrebe cine sînt și de ce am venit, femeia a pus mîna pe un clondir cu un lichid maroniu în el și a început să-mi laude zgomotos un lichior, mai delicios ca benedictina (zicea ea), pe care îl prepara personal, după rețeta nu știu cărui marchiz. M-a invitat să gust din el cu o insistență necruțătoare. Mi-am muiat buzele în păhărușul care mi s-a oferit și băutura era atît de dulce, încît am crezut că o să rămîn cu dinții lipiți și cu gura încleștată tot restul zilelor mele.

M-a surprins ce bine se aseamănă casa cu stăpîna. Amîndouă la fel de devastate de timp.

Gazda mea, foșnindu-și capotul cu flori mari vișinii, imprimate pe fond de satin negru, a luat de pe măsuță o jumătate de țigară (tăiată cu lama), a înfipt-o într-un țigaret lung de chihlimbar și a aprins-o. Mîna cu care a stins chibritul mi-a întins-o apoi s-o sărut, prezentîndu-se:

— Eu sînt doamna Sofia avocat Păsculescu.

I-am sărutat mîna, gîndindu-mă că piatra de la inel părea la fel de falsă cum era în realitate.

I-am spus cine sînt și ce instituție reprezint. Nu i-am făcut nici o impresie. Am încercat s-o lămuresc ce vreau de la ea. M-a întrerupt, interesîndu-se dacă se mai comit crime din gelozie, ca altă dată, că circulă rar prin oraș și n-are cînd să afle. Și-a exprimat regretul că în ziare nu mai apar cronici amănunțite despre felul în care soțul încornorat i-a surprins pe trădători, cum l-a împușcat, sau cum l-a ciopîrțit cu toporul pe amant și cum a iertat-o, pentru ultima oară, pe soția infidelă.

— Știți poezia aceea a lui Minulescu ? m-a întrebat femeia cu un aer foarte important. A început să recite răcnit și versurile se potriveau în gura ei ca niște rubine într-o rîșniță de cafea :

„În cinstea ta,
Cea mai frumoasă din toate fetele ce mint,
Am ars miresme otrăvitoare în trepieduri de argint..."

Cînd doamna Sofica a făcut o mică pauză, ca să mai tragă din țigară, ca și cum n-aș fi auzit ce a debitat pînă atunci, am adus vorba de Tiberiu Chintilică.

— Tibi ! a exclamat ea, extaziată. Un tip eminamente ravisant. Singurul bărbat care mi-a spus la ziua mea : „Doamnă Sofica, vă mulțumesc că v-ați născut !" Nu e superb ?... Îl cunoașteți pe Tibi ?

Am mărturisit că nu-l cunosc, dar că mă interesez de el. A urmat o inflație de cuvinte, catastrofală. Un talmeș-balmeș întreg despre acest Tibi, care a fost cîndva chiriașul ei. Aprecieri, critici, amintiri, reproșuri, într-un monolog interminabil. Mitraliat astfel, am încercat să mă apăr, uitîndu-mă fix, la o colivie în care dormita un papagal, ce putea fi confundat cu o lămîie necoaptă.

Femeia și-a dat seama că n-ascult cu atenția cuvenită și a vrut să știe :

— Îl admirați pe Kikiriki ?

— E un papagal frumos !

— Aș ! Nici nu e natural...

— Cum nu e natural ? E împăiat ?

— Ninci ! E de pîslă. Da' juri că-i viu ? Da' şi eu am fost hoaţă că i-am pus în colivie seminţe şi o ceşcuţă cu apă, ca să măresc impresia.

In loc să-mi muşc limba, am şoptit un „drăguţ".

A luat-o de la capăt cu fermecătorul Tibi, pe care ba îl ridica în slăvi, ba îl îngropa în pămînt şi îl acoperea cu resturi menajere.

Ezitam între un căscat prelung şi o criză de nervi. Mi-am rotit privirea prin odaie. Într-o oglindă ciobită se juca o rază de lumină, îmbîcsită de praf. O rază de lumină murdară.

Am mişcat capul şi m-am văzut în oglindă. De sub nişte sprîncene negre, stufoase, ochii-mi străluceau. Părul era gri, iar fruntea marcată de riduri adînci. Păream un cîine obosit, un cîine de vînătoare care adulmecă o urmă incertă.

Şi femeia turuia fără oprire. Ba, nu ! La un moment dat a făcut o pauză ca să tragă aer în piept, săltîndu-şi sînii impozanţi, construiţi ca un voluminos balcon pe faţada unei case de epocă.

Cîteva încercări de-ale mele, timide, de a strecura vreo întrebare au fost reprimate ferm şi a urmat alt şuvoi de amănunte, care puteau face un astenic depresiv din cel mai calm fachir.

A fost o adevărată binecuvîntare cînd am reuşit să evadez din casa aceea. Ajuns în stradă, mi s-a părut că plutesc prin oceanul de linişte din întîia zi a lumii.

Din cantitatea insuportabilă de informaţii cu care m-a potopit doamna Sofica avocat Păsculescu a trebuit să fac, mental, o operaţie temerară. Să aleg minimul care îmi era necesar.

Aflasem că Tiberiu Chintilică abandonase studiile imediat după război, că, una peste alta, s-a purtat „mauvais" cu gazda sa afectuoasă, că, în general, el a avut noroc în dragoste, dar nu şi în profesie, în sensul că, neavînd nici una, a încercat de toate. A fost, în decursul timpului, cantaragiu la un depozit de lemne, vînzător la o tonetă cu îngheţată pe băţ, remizier la un centru de gheaţă, vînzător de sirop cu sifon, şi, în sfîrşit, agent de asigurări.

Deşi, la început, a ţinut să ştiu că nu află absolut nimic din ce se întîmplă dincolo de zidurile casei sale,

binevoitoarea doamnă Sofica m-a informat că Tiberiu Chintilică este pe punctul de a se căsători cu o blondă, Cornelia, femeie cultă, o lăuda madam Sofica, și garderobieră la restaurantul de lux „Stejărel".

Prea multe nu știam despre Chintilică și, atunci, o discuție despre el cu viitoarea lui soție ar fi contribuit la completarea bagajului meu de informații. Mai mult ca sigur, o să-l prevină despre discuția cu mine, dar nu riscam nimic. Oricum, următoarea mișcare trebuia să mi-l aducă în față pe acest domn.

Am mers în aceeași seară la restaurantul „Stejărel", mi-am făcut de lucru prin hol și am observat-o pe garderobieră.

Era o femeie pînă-n 35 de ani, cu o înfățișare deloc modestă. Părul lung, blond îi cădea pe spate. Avea o pieptănătură cu breton. O femeiușcă plăcută, dar cam strident machiată. Pomeții erau dați cu prea mult fard roșu. Avea ochii negri, vioi și o gură frumos conturată, o butonieră pe care pareă îți venea să o închizi cu o floare de cireș.

Îmbrăcată cu un taior bleumarin, la care asortase un pulover alb, pe gît, încălțată cu niște pantofi cu tocuri foarte înalte (era mică de statură), părea, mai curînd, o doamnă care aștepta la garderobă un bărbat elegant, care să-i ofere brațul și s-o conducă în local. Fuma, absorbind fumul cu lăcomie și suflîndu-l apoi, în șiruri lungi, prin buzele întredeschise, care lăsau să se vadă o dantură impecabilă.

Ea a observat că stau cam de mult și cam fără rost în hol și atunci am abordat-o cu un zîmbet, pe care am încercat să-l fac cît mai prietenos.

— Aveți, cumva, un pachet de țigări bune și pentru mine ?

M-a măsurat cu o sclipire a ochilor, de felină la pîndă, a ezitat o fracțiune de secundă și mi-a răspuns cu un zîmbet fals :

— Numai „Virginia" roșii !

Simțeam în nări fumul țigării pe care o fuma ea și aroma era de tutun american. Am mărturisit :

— Aveți dreptate să vă par suspect. Sînt milițian. Dar, doresc cu adevărat, să fumez o țigară mai deosebită.

A scos de după tejghea un pachet de „Pall Mall", desfăcut, și mi l-a întins :

— Poftiți, tovarășe milițian !

— Mulțumesc ! Am luat o țigară, am adulmecat-o și am păstrat-o între degete.

— Nu o fumez acum, i-am spus. O păstrez pentru cînd vom sta de vorbă. Am însoțit aceste cuvinte cu un gest de prezentare a legitimației de serviciu. A privit-o în treacăt.

— Putem sta de vorbă oricînd, n-am nimic de ascuns.

— Nu știu dacă e momentul, dacă e locul potrivit ?

— Pînă la închiderea localului e destul timp și, cu puține excepții, clienții noștri pleacă la ora închiderii. Pînă atunci...

— Doamnă...

— Cornelia Bindea, m-a completat ea, scoțînd din buzunar un carton pe care era lipită o fotografie, legitimația ei de salariată.

— Sînt obligat, doamnă Bindea, să mă interesez de o persoană foarte apropiată dumneavoastră, domnul Tiberiu Chintilică.

— În ce sens să vă interesați ?

Chiar, m-am gîndit eu, deconcertat, în ce sens mă interesez ? Ce îmi putea spune femeia asta drăguță ? Eu vizam întîmplări petrecute cu prea mulți ani în urmă în viața viitorului ei soț. Dar nu mai puteam da înapoi.

— Cum să vă spun ? am încercat eu o clarificare. Nu fac, propriu-zis, o investigație. Sîntem sesizați despre un anume fapt și, înainte de a vorbi cu domnul Chintilică, încerc să-l cunosc indirect.

(Explicația mi s-a părut derizorie. Ce dracu' căutam la restaurant ?)

— Nu sînteți obligată să-mi spuneți nimic care nu vă convine, am precizat.

— Nu am ce ascunde. În general și în special, despre Tibi nu știu mai nimic.

— Păi, am înțeles că urmează să vă căsătoriți...

— Da ! Și faptul că m-a cerut de soție mi s-a părut o dovadă de seriozitate.

— Da, am acceptat mașinal.

— Am 36 de ani, tovarășe, și la vîrsta asta bărbații nu se prea înghesuie să te ia de nevastă.

— N-ați mai fost căsătorită..., am zis, ca să nu tac.

— Am mai fost, de două ori. Am și un copil, dacă tot vreți să știți.

Convins că iritarea ei mi se datorează, am întrebat, numai miere :

— Cu ce v-am supărat, ce nu vă convine ?

— Nu-mi convine că nici n-am apucat să mă mărit și vine miliția să mă întrebe despre omul care m-a ales. El m-a cerut ! Alții, vreo duzină, m-au dorit și m-au avut, numai însoțitoare pe distanțe variabile. I-am părăsit cînd am simțit că vor și ei să mă părăsească.

Cam brutală în exprimare, dar nu vorbea rău. Așa că m-am trezit spunînd altceva decît gîndeam :

— Putem opri discuția aici !

— Nu, de ce ? N-am așa multe de spus.

Femeia s-a încruntat și-a încrețit buzele și a întrebat tăios :

— Ce-a făcut Tibi ? Nu mă menajați, nu mă afectează, nu-l iubesc. Dacă o să fie închis e mai bine să știu acum.

— V-am spus eu așa ceva ?

— Dumneavoastră nu spuneți, întrebați... Sau, poate, întrebați de Tibi ca să aflați de mine. Ce ne tot dăm pe după vișin ?

— Doamnă, nu v-am nimerit în dispoziția dumneavoastră cea mai bună.

Nu m-a luat în seamă. A urmat un fel de spovedanie, spontană, destul de confuză, pe care eu n-am cerut-o.

— Eu sînt din Piatra Neamț, un oraș de provincie, cu toate plictiselile de rigoare. Am absolvit Institutul Pedagogic, la Iași. Da, sînt profesoară, și am avut ghinionul să mă repartizeze acasă.

— Pentru unii asta înseamnă un adevărat noroc, am strecurat eu.

— Pentru unii ! Eu eram sătulă de „acasă". Părinții, cu aceleași „unde te duci", „de unde vii ?", aceiași prieteni, timp-binevoitori, previzibili în toate, aceleași bîrfe, un film, o plimbare, seara... Mizerie n-am dus. Părinții

mei au o casă încăpătoare, cîştigă mulţumitor, sînt respectaţi în oraş etc., etc... şi uite aşa... nu mai ai nici o surpriză.

Poate în mod greşit am atins, cu întrebările mele, un alt resort. Am vrut s-o abat în altă direcţie, dar nu ştiam cum.

— Aţi spus că aţi fost căsătorită de două ori, m-am pomenit zicînd.

— Am fost, am şi copil, e la părinţii mei... Şi ?

— Probabil că acum veţi lua copilul aici.

— S-ar putea să-l ia taică-su la el. Să-l ia, mai vedem, acum sînt sătulă de toate. Aveam nevoie, mare nevoie, de un alt spaţiu, mai puţin limitat. Un oraş mare, cu o altă existenţă, care o face şi pe a ta mai interesantă. Îmi plac oraşele mari, oameni mereu noi, sau poate asta e o crimă ?

— Nu e ! am consimţit în grabă.

Am tăcut, gîndindu-mă că oraşul Piatra Neamţ şi împrejurimile sale nu reprezintă totuşi un spaţiu în care să te omoare urîtul.

Cornelia Bindea a tăcut şi ea, ocupată să arunce pardesiul unui tînăr ameţit, care i-a întins fisa, învelită într-o hîrtie de zece lei. Tînărul şi-a îmbrăcat pardesiul şi a plecat, făcîndu-i cu ochiul şi rînjind imbecil.

Cornelia s-a mai destins.

— De fapt nu mi-aţi cerut să justific de ce îmi place să trăiesc în altă parte decît acasă...

— Nu, am admis eu, cu un surîs.

— Să ne întoarcem la Tibi.

— Să ne întoarcem.

— L-am cunoscut la o petrecere, la Piatra. Îmi plăcea şi nu-mi plăcea. I-am lăsat adresa, s-a oferit să-mi scrie. Nu mi-a scris. După aproape patru ani, m-am pomenit cu un tip, prieten cu el, care mi-a adus din partea lui Tibi ciorapi străini, parfum şi ţigări „Camel". M-a invitat la restaurant, m-a invitat la hotel, m-a întrebat cum o duc, i-am zis că „prost" şi mi-a transmis că, dacă vreau buletin de Capitală, Tibi mă ia de nevastă. Şi am venit. Cu copilul o să văd ce-am să fac. Nu pot să-l mut acum de la şcoală, o să-l văd în vacanţă, deşi ador litoralul, nu muntele. Sînt îndrăgostită de soare !

Am fost tentat să gîndesc că, una peste alta, e cam nebună. Vorbea de copilul ei ca despre... un timbru, să zicem. Îi auzeam cuvintele sunînd ascuțit ca niște cuburi de gheață, care se rostogolesc într-un pahar de sticlă gol.

A citit o schimbare pe fața mea și a încercat să se controleze. A vorbit însă tot cu un soi de dușmănie :

— Mă sufocă provincia și provincialismul nostru în general. Eu am o diplomă, știu o limbă străină, am alt orizont, vreau să mi se întîmple ceva nou. Noul este că Tibi m-a cerut de soție, că schimb locul. Tibi e generos, cîștigă și îi place să cheltuiască cu mine. Știu de la el că e economist. Știu de la altcineva — ca să nu mă întrebați de la cine, vă spun singură : știu de la doamna Mariana, soția șefului nostru de local — că Tibi este ofițer de miliție. Ea mi-a spus că este precis, mie în sută. De fapt, Tibi mi-a găsit de lucru aici, prin doamna Mariana. În discuțiile cu el n-am insistat să-l descos. Dacă ne căsătorim o să aflu, totuna mi-e. Ce să vă mai spun despre Tibi ? Are o garsonieră obișnuită, nu știu precis unde lucrează, nu știu dacă mă iubește, nu știu de ce mă vrea, și nici nu mă interesează. Încolo, tace, vorbește, doarme, mănîncă, trăiește. Nu l-am deslușit încă și nici nu simt nevoia s-o fac. M-a chemat — am venit. N-o să-mi convină ceva la el, mai sînt bărbați.

— V-ați supărat pe mine ? am divagat eu.

— Nu ! Și nu mă supăr nici dacă mă întrebați de viza de flotant. Am ! Și viză, și domiciliu, și serviciu.

— Nu vă mai întreb decît de adresa și eventual de telefonul la care îl pot găsi pe domnul Chintilică.

A scris adresa pe o hîrtiuță și mi-a dat-o, informîndu-mă că n-are telefon acasă. I-am mulțumit, precizînd că n-are obligația să păstreze vreun secret asupra întîlnirii noastre.

— Oricum îi spuneam, a ținut ea să mă avertizeze.

Mi-am luat rămas bun și am plecat cu senzația că această persoană, Cornelia Bindea, avea nevoie să se certe cu cineva și mă găsise pe mine. Am vrut să aprind țigara oferită de ea, dar n-am găsit-o, probabil o uitasem pe tejghea.

În drum spre casă m-am gîndit la dialogul nostru, de fapt un monolog, că eu am rostit doar cîteva fraze neîn-

semnate. Bizară ființă. Un om în aparență echilibrat, la o vîrstă matură, cu o înfățișare atrăgătoare, cu școală, care își administrează propria-i viață într-un mod ciudat, iresponsabil, de fapt.

O aventurieră ?... O curvuliță banală, cu ifose ?... Sau să fie comportarea ei urmarea unui sindrom depresiv ? Sau urmarea unui sentiment de ratare ? Realizează ratarea ? S-a ratat ca soție, ca mamă, în profesie, ca femeie. N-a ratat-o provincia. Mai degrabă un egoism atroce, o inconștiență care, la ea, a spulberat exploziv, crud, incalificabil, afecțiunea pe care oamenii le-o poartă celor care le-au dat viață, celor pe care, la rîndul lor, i-au adus ei pe lume, celorlalți...

S-ar putea să fiu eu un sentimental, sau să nu stăpînesc deplin toate conexiunile din acest mecanism uman care se numește Cornelia Bindea.

Nici un preț nu i se pare prea mare pentru obținerea unei ștampile care s-o înscrie printre cetățenii cu domiciliul stabil în Capitală.

Am vrut să merg pe jos și, fiindcă n-aveam ceva mai bun de făcut, continuam să mă gîndesc la femeiușca de care abia mă despărțisem. Ea semăna, într-un fel, cu cineva urît din viața mea și poate, din cauza asta nu mi-am scos-o imediat din minte.

Această Cornelia Bindea era, mai mult ca sigur, genul înfricoșător de om-accident biologic, care nu iubește nimic și pe nimeni. Nu-i bate inima, are doar puls, ritmat leneș, egal, monoton. Ea nici măcar nu este imorală. Ca să fii imoral trebuie să calci o morală. Dînsa n-are nici una. Nu i-am cerut să-mi facă nici o confidență, s-a pornit să vorbească singură, poate să braveze, poate din nevoia să audă încă o dată cuvintele cu care și-a motivat o hotărîre penibilă. Copleșitor de săracă pe dinăuntru, fără idealuri sau, m-ar fi tentat să spun, cu idealuri meschine, dacă nu m-aș fi temut că al doilea cuvînt l-ar pîngări pe primul.

Mă montasem, ceea ce nu mi se întîmpla pentru prima oară și, ca să-mi revin, am zis : „Ducă-se dracului cu toată mizeria ei !"

Această mizerie m-a provocat și pe mine să fac o filozofie de doi bani. Este poate numai o părere că orice om care-și strică viața lui o prejudiciază și pe a ta.

Pe mine mă interesa viitorul ei soț, care avea bani, îi cheltuia cu drag, era ba economist, ba ofițer de miliție și mai era amestecat într-o afacere judiciară veche, clasată.

(M-am convins că pe Cornelia Bindea am intuit-o oarecum exact mai tîrziu, cînd l-am cercetat pe Tiberiu Chintilică și ea, de durere, s-a cuibărit în apartamentul unui coafor cu clientelă numeroasă).

Nu m-am dus direct acasă în seara aceea. Am trecut pe la sediul nostru, să-mi revăd și celelalte lucrări care îmi erau repartizate.

Aveam adresa lui Chintilică și am lăsat ofițerului de serviciu o notă prin care îi rugam pe colegii de la evidența populației să-mi dea datele de stare civilă complete și apoi, individul, să fie căutat la cazier.

Convins fiind că drăgălașa Cornelia îl va alerta în chiar seara aceea pe Tibi, am cerut aprobarea ca a doua zi dimineață, devreme, să le supraveghez locuința, să văd în ce direcție se vor deplasa și cu cine vor lua legătura. Era o încercare, o manevră de rutină.

De la birou, am cerut la Informații, numărul de telefon al lui Tiberiu Chintilică și mi s-a răspuns că nu figurează în lista de abonați. Se pare că nu mă mințise garderobiera.

A doua zi era duminică și nu muream de plăcere să mă scol cu noaptea în cap și să-mi pierd timpul pe stradă, fără să știu dacă obțin vreun rezultat care să merite efortul.

În clipa cînd am ieșit pe poarta miliției și ofițerul de serviciu mi-a urat „noapte bună", mi-am adus aminte că n-am mîncat și că n-am acasă nimic de mîncare. Am intrat într-unul din restaurantele din centru. Așteptînd să mi se ia comanda priveam în jur. Un local spațios, cu tavanul sprijinit pe înalte coloane albe, ce se voiau dorice. Pe tavan stucaturi, mîzgălite, din păcate, cu bronz auriu-vernil. Pe coloanele imaculate, erau agățate, nepotrivit, oglinzi ovale, cu rame din fier forjat. Un policandru masiv, de cristal, cu multe, multe bile rotunde, ar fi putut fi frumos dacă n-ar fi avut becurile acoperite cu pălă-

rioare din carton cerat pe care erau pictate corăbii, înfruntînd valuri înspumate.

Clientelă pestriță, terorizată de vocea solistei de pe estradă, după vîrstă, o femeie cu copil în pragul bacalaureatului. Se tînguia, acompaniată de ghitară, că a fost părăsită de un iubit, pe care îl amenință apoi, prin țipete scurte, sincronizate cu sunetele tobei : „De nu te-ntorci la mine, mereu voi lăcrima". Ca să dea multă greutate acestor cuvinte, țopăia pe loc, cu efort, ca pusă în ghips.

Ascultînd-o, mi-am zis că și eu, în locul acelui iubit care a părăsit-o, aș fi procedat la fel. Nu m-aș mai fi întors, cu riscul s-o știu lăcrimînd toată viața.

Rochia lungă, roșie, despicată în părți, plină de paiete mărea tragicul situației.

Mi s-a părut că oamenii aflați în local nu se prea distrau și nu mi-am schimbat părerea nici după ce am mîncat.

Am ieșit fără grabă în noapte, cu pas de plimbare, fiindcă nu mi-era somn. Am trecut pe lîngă doi măturători cu tomberoane. L-am auzit pe unul dintre ei vorbind: „Asta e, Antonică ! Cine poate oase roade. Pe el, că are *spate* l-a dat pe o străduță cu sens unic, și pe noi, în ditamai bulevardul..."

Mi-a venit să rîd. Vasăzică și la ei... ?

După jumătate de ceas de preumblare, m-am pomenit într-o piațetă de unde nu mai era mult de mers pînă la adresa lui Chintilică. M-am dus să văd casa. Era un bloc vechi cu trei etaje. În fața lui, pe trotuarul de vizavi, se afla un chioșc de ziare. Aici, în spatele lui, m-am instalat a doua zi, o dată cu zorile. Strada dormea și avea să doarmă pînă mai tîrziu, ca în zi de sărbătoare.

Și totuși pe la șapte am avut prima surpriză. Un taxi, un Moskvici mic, a oprit în fața blocului, din care a ieșit un bărbat înalt, bine făcut, cu mustăcioară și alură á la Clark Gable. Tîra o valiză mare, pîntecoasă, bine burdușită, cu care s-a urcat în mașină. Imediat mașina a pornit, dispărînd după primul colț.

Să fi fost bărbatul acela Tiberiu Chintilică ?... Cum a sosit taxiul ? El n-avea telefon !... Poate a sunat de la un vecin ?... Sau poate a avut înțelegere cu șoferul să vină să-l ia la ora șapte...?

Cea mai frecventă înfruntare din profesia mea este aceea cu semnele de întrebare, uneori am senzația stranie că mă culc pe semne de întrebare, că mă învelesc cu ele și, că dimineața, cînd mă scol, mă îmbrac tot cu ele. O singură întrebare naște altele și altele, proliferîndu-se sufocant, pînă cînd mi se pare că aceste semne se transformă în brațe de caracatiță care mă înconjoară pentru o îmbrățișare funestă.

După o scurtă ezitare am intrat în blocul pe care l-a părăsit bărbatul înalt, hotărît să sun la ușa lui Tiberiu Chintilică. Mă uitam la cutiile de corespondență pentru a-i afla apartamentul, cînd am auzit în spatele meu un fîșîit. Am întors capul și am văzut o bătrînă care mătura pardoseala cu mișcări largi, încete, ca un cosaș ostenit. M-a observat și ea și m-a întrebat :

— Pe cine căutați ?

Trăgînd cu ochiul la etichetele de pe cutiile de scrisori, am pretins că îl caut pe doctorul Bărbulescu.

— Dar mi se pare că tocmai a plecat, am spus mai departe. L-am văzut urcîndu-se într-o mașină și n-am mai apucat să-l strig.

Bătrîna m-a corectat :

— Nu dom' doctor a plecat. Ăla era dom' Tibi de la doi. Dom' doctor e de gardă.

— A, de gardă, am îngăimat eu, imprimînd vocii o notă de regret.

— Este că a venit verișorul doamnei la ei. Eu după asta știu cînd e dom'doctor de gardă.

— Care verișor ? am întrebat eu, mecanic.

— Sportivul..., sportivul cu părul ondulat.

I-am mulțumit bătrînei și am șters-o scurt, fără să știu în ce parte s-o apuc.

Sigur că ar fi fost bine să-l urmăresc pe tipul cu valiza, dar cum ? În romanele și în filmele polițiste detectivul oprește, la moment, un alt taxi și îi cere șoferului să urmărească mașina din față, sau se urcă la volanul superlimuzinei sale și începe urmărirea de unul singur. Asta în romane și în filme, pentru că pe strada Zăvoaie, unde mă aflam eu, n-a mai trecut în acea dimineață de duminică nici măcar un copil cu trotineta ; cît despre superlimuzina mea nu era cazul să vorbim.

Am sunat de la un telefon public centrala taximetrelor și m-am interesat care este cea mai apropiată stație de strada Zăvoaie. Mi s-a indicat, laconic : „Virgiliu".

Am pornit spre strada Virgiliu. Aici aștepta un singur șofer, plictisit ca o statuie iarna, cînd nu sînt păsări în parcuri.

I-am lipit legitimația de geamul lateral, după care m-am urcat pe locul din dreapta lui.

L-am întrebat dacă cineva a solicitat în ultima jumătate de oră, vreun taxi din acea stație.

Mi-a arătat un telefon instalat pe un stîlp din apropiere și a catadicsit să-mi spună că a sunat cineva, cerînd o mașină și că a plecat Lungu, care era la rînd.

Am vrut să știu dacă Lungu se va întoarce tot aici în stație și mi s-a răspuns că da, se întoarce, dacă nu angajează vreo altă cursă pe drum.

Foarte aproape, la cîțiva metri, tocmai se deschidea o cofetărie. L-am rugat pe șoferul plictisit să mă cheme de acolo dacă se întoarce Lungu. A făcut semn din cap că este de acord.

După altă jumătate de oră, în care timp băusem un ceai cu gust de cafea, s-a proțăpit în fața mea un ins mic de statură, cu voce pițigăiată.

Eram singurul client din cofetărie. Mititelul m-a interpelat ațos :

— Mata m-ai căutat ? Eu sînt Lungu !

— Stai jos, nea Lungule. Vrei o cafea sau un ceai ?

— Nu, că plec la gară, vine Bacăul. Care-i baiul ?

— Vreau să te rog să-mi spui unde l-ai dus pe clientul cu valiza ?

— În Taica Lazăr ! La un telal, a patra, a cincea prăvălie, numărînd din capul străzii.

— A rămas acolo ?

— Nțțț ! L-am așteptat pînă a lăsat geamantanul și l-am întors de un' l-am luat.

— Îl cunoști mai demult ? De client vorbesc...

— De unde ? M-a chemat cu telefonul... Altceva, că pierd timpul pe banii mei.

— Mulțumesc, multe mulțumiri, nea Lungule...

Taica Lazăr era o străduță îngustă, lungă de vreo sută de metri, care pornea din Bărăției. Pe partea dreaptă se aflau niște gherete încăpătoare cam cît un ascensor normal, în care țineau magazine, după război, niște negustori de haine vechi, săraci ca și clienții lor, care primăvara, de nevoie, își vindeau paltoanele.

Ajuns pe strada Lazăr, am constatat că era deschisă o singură dugheană. Un bătrîn, cu ochelari de sîrmă și cu o cipilică neagră pe cap, fuma așezat direct pe prag.

I-am spus bătrînelului cine sînt și că vreau să știu la cine a fost adusă o valiză mare, de către un bărbat înalt, venit cu taxiul.

— Nu știu, n-am văzut, a fost răspunsul primit.

Mă așteptam. Am insistat.

— Nu faci un bine nimănui. Dacă cineva a cumpărat lucruri de furat e bine să știe cît mai din timp. Scapă de o mie de bucluculi... La dumneata e valiza ?

— Nici vorbă.

— Cine a mai avut deschis azi ? Ăsta nu-i secret.

— Marcel, dar n-am văzut taxi, n-am văzut valiză. De ce să le fi văzut eu ?...

— Și unde e Marcel ?

— O fi la „Talcioc" !

Prin deschizătura ușii am privit în dugheană. Umerașe cu haine înșirate pe o bară lungă se pierdeau în semiîntuneric. Mai la lumină era doar o haină neagră de smoking, îmbrăcată pe un manechin strîmb, pe gîtul căruia, în loc de cap stătea un felinar ca de căruță. Pe satinul unui rever se observa o dîră subțire, lăsată de nu știu ce lichid. Pe acolo s-a prelins cîndva, poate o lacrimă, poate șampanie. (Contemplînd vechiturile din dugheană, m-am gîndit la natura care în fiecare an își schimbă frunzele, fructele, florile, despărțindu-se definitiv de amintirile anotimpurilor trecute.)

Văzînd că tac, bătrînul de pe prag nu m-a mai luat în seamă. I-am mulțumit pentru informații și i-am urat „vînzare bună". Mi-a replicat spontan :

— Așa vînzare să aibă dușmanii mei...

Vorbele au sunat trist și eu mi-am ordonat în gînd : „Direcția Talcioc, înainte marș !"

Îl cunoșteam pe Marcel, telalul la care adusese, probabil, valiza Chintilică. Era un „negustor cinstit", în sensul că se ferea să cumpere lucruri de furat.

Oare era Chintilică amestecat în niscaiva furturi sau numai mijlocește vînzarea unor obiecte provenite din furturi ? Ciudat ! De unde am plecat, cu cazul lui, și unde am ajuns...

Trebuia să-l caut și să dau de Marcel în furnicarul de lume care mișuna de obicei în piața de vechituri. Marcel, zis „Ficat de lup", poreclă pe care i-au dat-o niște beți-vani, în fața cărora băuse pe nerăsuflate un kil de secărică, fără să aibă nici pe dracu.

Noroc că de data aceasta am ajuns în „Talcioc" pe la spartul tîrgului și îmbulzeala se mai domolise. Pe mine întotdeauna m-a fascinat babilonia din acest tîrg insolit. Oameni cu înfățișări surprinzătoare, veniți din lumi contradictorii, portrete umane expresive, o circulație înceată, greoaie, ca în spatele carelor funebre, o alăturare halucinantă de obiecte. O lume care exercita asupra mea un fel de magie, o mică lume cu minuni, din care nu lipsea nici „tunelul groazei" și nici „sala oglinzilor deformante".

Ca de fiecare dată, și acum m-a frapat harababura de pe tarabe. Imaginile se înlănțuiau, sfidînd orice criteriu estetic și chiar orice logică. La piciorul unui crucifix înalt zăcea o colecție de reviste „Realitatea ilustrată" cu Sonya Henie pe prima copertă, executînd o piruetă pe patine, îmbrăcată foarte sumar ; un „boa", făcut din pene albe de struț care păreau bulgări pufoși de zăpadă, era încolăcit în jurul unui deșteptător CFR ruginit ; o pereche de bocanci scîlciați se învecinau cu o sticlă de colonie „Fra-Diavolo" ; în cupa unei lămpi „Gallé" putea fi văzut un aparat de radio cu căști ; ceaune de tuci, scrumiere de Limoges, cîrlige de rufe și rîșnițe de cafea, mături de nuiele și servicii de masă „Rosenthal", o statuetă de Tanagra, rezemată de o lampă „Petromax", chei inutile, robinete defecte, clanțe, pahare desperecheate, haine, bricege, gulere, nasturi, mănuși, cazmale și în sfîrșit o copie Modigliani, o femeie oferită pe o imensă tipsie de aramă.

Toate aceste imagini le-am înregistrat din mers. Nu venisem acolo într-o vizită contemplativă. Aruncîndu-mi ochii spre toți cei care expuneau marfă, m-am împiedicat

de cineva. M-am întors să mă scuz și l-am văzut pe Jenică Parpală, cunoscut hoț de buzunare, cum se apleacă, ridică un portofel din țărînă și-l dă unui bărbat foarte gras, căruia-i atrage atenția că și-a pierdut portofelul.

Grasul n-a apucat să-i mulțumească, Jenică a plecat demn, ronțăind semințe. S-a prefăcut că mă vede din întîmplare și m-a salutat reverențios, cu șapca lui jerpelită. Din spatele lui Jenică mi-a zîmbit un subofițer de la circumscripția de cartier, îmbrăcat civil.

După cîteva minute de preumblare, l-am zărit pe Marcel oferind unei femei, care-l privea dușmănos, o nurcă. Am așteptat să plece femeia și m-am apropiat. Marcel m-a întîmpinat cu un „să trăiți dom' șef" strigat atît de tare, încît să-i facă atenți pe toți vecinii de tarabă.

— Mă bucur că vă văd, a adăugat apoi cu o octavă mai jos.

— Marcele, tu ori minți, ori nu ești sincer, am glumit eu.

Mi-a răspuns vesel :

— Și una și alta, dom' șef...

— Marcele, am venit să-ți aduc o veste proastă. Ce vrei, o nenorocire nu vine niciodată singură.

— Dom' șef, dacă nu mănînci usturoi...

— Cunosc ! Dar tu ai mîncat dis de dimineață. Cine îmi spunea mie că tu cumperi numai marfă curată ?...

— Eu ! Prezent !

— Ai încurcat-o, Marcele...

— Să mor dacă am vreo grijă. Jur ! Așa că am pompieri pe casă...

— Ce-ai cumpărat azi dimineață ?

— Nimic ! Ba nu, un covrig...

— Un covrig, într-o valiză mare, mare...

— Ce era în valiză n-am cumpărat. Mi s-a dat să vînd.

— Ce ?

— Lista completă : o vulpe argintie, una albastră, două nurci, un astrahan cu căciulă și manșon și un magnetofon „Nipru", rusesc.

— Știi de unde provin ?

— Pentru mine provin de la cine le-am luat.

— Și de la cine le-ai luat, Marcelică ?

— De la o persoană...

— Necunoscută !

— Nu ! Cu nume, cu adresă. Marcel cumpără numai de la oameni cu buletinul în mînă.

— Și ce scria pe buletinul omului de azi-dimineață.

— Ce scria și prima oară cînd l-am ajutat să vîndă niște marfă.

— Deci nu ești la prima faptă ?

— Vedeți ? Omul cinstit e prost.

— Nu-mi spui cine e persoana ?

— Unu' Chintilică ! Am adresă, tot.

— Nu te-ai întrebat de unde are atîtea lucruri scumpe ?

— M-am gîndit. Cred că el le ia la mîna întîi și eu sînt mîna a doua. Lumea bună vinde pe rupte. Său de ce să nu fie ale lui, ale neamurilor... ?

— Nu știu de ce, dar am impresia că azi ai vîndut în pagubă.

— Nu există ! Nu i-am dat nici un aconto. Vînd ceva, îi dau bănuțu' și așa mai departe.

— Tu tocmai voiai să pleci de aici. Este ?

— Voiam să plec, la un moment dat, dar să vedem unde mă duc...

— Mergem la mine, la birou, să scriem o declarație.

— Mergem, dom'șef, că nu-i după mine...

Foarte curios ! Tiberiu Chintilică a vîndut numai prin Marcel, obiecte de cîteva zeci de mii de lei. I-a propus spre vînzare lui Marcel și bijuterii, dar acesta nu s-a băgat. Mă frămîntau și alte întrebări. Cucoana bătrînă care i-a fost gazdă lui Tiberiu Chintilică îl știa agent de asigurări, Cornelia Bindea — economist, soția responsabilului de la restaurantul „Stejărel" — ofițer de miliție. În ce împrejurări o fi luat fiecare „cunoștință" de funcția respectivă ? De ce și-o fi atribuit sau îi fusese atribuită calitatea de ofițer de miliție ?

Pe fișa lui de cazier, care tocmai mi-a fost adusă, erau înscrise două condamnări penale. Una pentru bigamie și alta pentru înșelăciune. Nu m-am declarat mulțumit cu atît. M-am dus la Tribunal și am verificat dosarele proceselor. Interesant era cel cu înșelăciunea. Împreună cu un complice, Manole Gonțea (pe atunci infractor primar), vînduse un număr impresionant de hărți, la școli din Capitală și din provincie. Pînă aici nimic rău, numai că cei doi se pre-

zentau cu acte false, ca delegați ai Ministerului Învățămîntului, și aproape că obligau școlile să cumpere hărțile, pe care ei le achiziționau din librării, cu cinci lei și le revindeau cu zece.

Mi-am notat în carnet să stau de vorbă și cu Manole Gonțea, care de atunci nu mai apăruse în fața organelor judiciare. Trebuia să trec la acțiune și, ca de fiecare dată în clipele de dinainte, simțeam în mine o febră, o neliniște, despre care Jules Renard ar zice : „Așteptați ! Am aruncat o undiță în mine și simt că a început să miște pluta..."

După o discuție de aproape două ceasuri, Mariana Siminică, cea care o informase pe Cornelia Bindea despre calitatea de ofițer de miliție a viitorului ei soț, n-a recunoscut că ar fi afirmat vreodată așa ceva și a „gratulat-o" pe Cornelia cu tot felul de epitete : intrigantă, neurastenică, venetică etc.

Manole Gonțea, fostul complice la înșelăciune al lui Chintilică, m-a lămurit. Poate fără să vrea sau poate fără să știe ce mă interesează în mod deosebit. L-am întrebat cînd se văzuse ultima oară cu Chintilică ? Se întîlnise cu el în urmă cu două-trei săptămîni.

Ca din senin i-am mai cerut să-mi spună în ce împrejurare el și Chintilică s-au prezentat drept ofițeri de miliție. Scrumul de la țigara lui s-a scuturat singur din cauza unui tremur ușor al mîinii și i s-a umezit fruntea.

Mi-a explicat că el a făcut o singură prostie în viața lui, aceea cu hărțile, că n-a mai fost cercetat de atunci, că muncește, că s-a însurat, că are un copil, că este un om în rîndul lumii care vine acasă cu capul sus, pe mijlocul străzii, dă mîna cu vecinii și deschide ușa casei oricui, fără spaime. Că el nu l-a căutat niciodată pe Tiberiu Chintilică, acesta îi ieșea în cale și, într-adevăr, odată, i-a făcut o propunere ca amîndoi să pregătească o afacere foarte bănoasă și foarte puțin riscantă. El, Manole Gonțea, a refuzat fără echivoc și l-a avertizat pe Chintilică să nu-i mai iasă în cale. Altfel, anunță miliția. Și, uite acum, miliția îl întreabă ce escrocherie a învîrtit ca fals ofițer de miliție ? Dacă-i așa, el știa care era planul lui Chintilică și-l spune că n-are ce pierde. Și l-a spus...

La ora cînd povestesc toate astea, din cauza efectului de distanțare creat de timp, dimensiunile întîmplărilor de atunci mi se par mult micșorate, ca privite printr-un ochean întors.

Primul interogatoriu luat lui Tiberiu Chintilică mi-a dezvăluit un om care se voia dur, deștept foc și cu farmec personal nelimitat. Eliberat de povara sentimentelor de orice fel și prin aceasta greu de emoționat, un om care pretindea că n-a cunoscut frica nici măcar în serile cu umbre ale îndepărtatei sale copilării. Toate acestea erau, pînă la urmă, numai o fațadă, ca la casele vopsite pe dinafară, în culori puternice, nu din dorința de frumos, ci pentru a șoca, încă de la colțul străzii, ochiul privitorului.

Firește, nu era un om obișnuit. Devenise antisocial prin comiterea de delicte. În rest, individ cinic, brutal, impertinent, sigur de sine, dacă vreți, o ilustrare a zicalei : „Prostul nu e prost destul, dacă nu e și fudul".

Mă scotea din sărite felul lui de a vorbi rîzînd. La orice afirmație, la orice platitudine exprimată, simțea nevoia să sloboadă, din gîtlej, un nechezat, ca și cum tot ce-i ieșea pe gură era de un haz irezistibil.

Mă privea ca pe un biet umanoid, sărac cu duhul, naiv, limitat și prevăzut cu un creier cît o biluță, cu care să se joace el, în momentele cînd eram obligați să consumăm același aer. Nu m-am complăcut într-o expectativă vicleană, care să-i dea impresia că m-a intuit. Am fost ofensiv, am făcut totul ca să înțeleagă că s-a înșelat grav.

Pînă să stăm față în față, într-un timp scurt, lucrînd repede, fără odihnă, am demontat mecanismul infracțiunilor comise de el. Mă refer la înșelăciunile pe care m-am apucat să le cercetez pornind de la declarația lui Manole Gonțea.

Domnul Chintilică proceda relativ simplu. Inspecta vitrinele unor restaurante cu dever mare și-și nota adresa și numărul de telefon al responsabilului, care erau scrise pe o plăcuță pusă la vedere. După aceea se deplasa la un telefon public, din apropierea locuinței respectivului responsabil, alegînd ca timp de acțiune orele 11—12, cînd

era sigur că omul se află la locul de muncă. Îi răspundea de obicei la telefon, o mamă, o soacră, sau o nevastă fără ocupație.

El, Chintilică, juca teatru la telefon. Vorbea precipitat, șoptit, complice, prezentîndu-se drept „Gigi barmanul". De la capătul firului era întrebat mai întotdeauna: „Cine ?... Care Gigi ?" etc. Răspundea că asta n-are nici o importanță. Voia numai să-i facă un serviciu prietenesc lui nea... (urma numele șefului de local) și să-l prevină că de la el de acasă, de la Gigi, tocmai a plecat miliția, care i-a făcut o percheziție foarte amănunțită. Una peste alta a ieșit bine, urmînd să mai dea o declarație pentru niște bani, un inel și o blană. N-are cine știe ce probleme, nu-i e frică, dar (aici e aici) a văzut, din neglijența unui milițian care participa la percheziție, o listă cu cei la care era posibil să meargă echipa miliției în continuare. Printre ei figura și numele omului căruia tocmai îi telefonase. Încercase la local, nu îl prinsese și atunci, uite, ca un bun coleg, sunase acasă. A sunat doar așa, ca un semnal de alarmă. S-ar putea ca miliția să pice și acolo, din clipă în clipă și să dea de niște obiecte care să ridice semne de întrebare. Avînd experiență în astfel de situații, el, binevoitorul de la telefon, sugera ca imediat, lucrurile ce nu trebuiau văzute la un control inopinat să fie puse într-o valiză și transportate la un vecin, sau la o rudă, pînă ce trece furtuna. Poate n-o să fie nici o furtună, dar se știe că oala acoperită ș.a.m.d.

De multe ori în urma unui asemenea apel telefonic, se trîntea receptorul. Alteori a fost tratat ca un glumeț, ba a fost și înjurat.

Nu toți cei aleși de escroc trăiau necinstit sau aveau ceva de ascuns. Dar (pe acest „dar" miza și Chintilică) nimerea și la cîte o familie căreia nu i-ar fi căzut prea bine un control legal. Și atunci femeia găsită la telefon îndesa repede într-o valiză obiectele mai de preț, a căror prezență ar fi putut crea dubii sau ar fi fost dificil de justificat și ieșea pe ușă în mare grabă. Pe scări, aștepta Chintilică. Flutura o oarecare legitimație (profitînd de complexul de culpabilitate al persoanei acostate,) zicea că este de la miliție și începea o întreagă discuție, din care nu lipseau amenințările și care se termina, mai întotdeauna,

cu însușirea valizei cu bunuri, cu promisiunea că lucrurile se vor opri aici, cu mulțumirile gemute ale persoanei proaspăt deposedate de valiză.

Victimele acestor înșelăciuni s-au ferit să reclame. Aici intuiția lui Chintilică a funcționat bine. Cei în cauză aveau motive să accepte paguba, pentru ca miliția să nu întrebe de unde proveneau obiectele cu care a dispărut escrocul, să nu întrebe de ce păgubașii nu au sesizat prompt autoritățile ?

De aici, pentru mine decurgea o situație bizară. Să am în mînă vinovatul și să nu existe victima. Cu ce reclamant și cu ce capete de acuzare să-l trimit pe vinovat în fața instanței de judecată ?

Continuînd cercetările, am descoperit o greșeală pe care totuși a făcut-o Tiberiu Chintilică. Pentru a se lăuda sau poate pentru a fi mai convingător, în privința riscurilor minime, atunci cînd a încercat să-l ademenească pe Manole Gonțea, i-a povestit despre o bătrînă căreia, pe lîngă geamantanul cu obiecte de valoare, i-a luat și zece mii de lei pe care i-au scos împreună de la C.E.C. Bătrîna era atît de speriată, încît Chintilică a profitat și i-a promis că el va încerca să mușamalizeze totul, dar este băgat pe fir un „procuror" rău, greu de cumpărat. Bătrîna a spus că are bani la C.E.C. și că este dispusă să-i sacrifice pentru îmblînzirea acelui „procuror".

Altădată, a povestit tot Chintilică, a întîlnit-o pe nevasta șefului de restaurant la care telefonase, cînd cobora din lift, avînd lîngă ea nelipsita valiză. Cînd el a început să peroreze că este ofițer de miliție și celelalte, femeia îngrozită a susținut că nu știe a cui e valiza, că a văzut-o și ea în lift, habar n-avea ce e în ea și că n-o interesa deloc soarta acestei valize, abandonată de cine știe cine.

Chintilică a lăsat-o pe femeie să plece și, bineînțeles, că a înșfăcat valiza.

În timpul cercetărilor am convins-o pe bătrîna care a scos bani de la C.E.C. să facă o declarație oglindind adevărul.

A avut importanță și declarația lui Marcel („Ficat de lup") care îl ajuta la vînzarea lucrurilor și față de care Chintilică nu se ferise să-și dezvăluie identitatea, convins că nu va avea reclamații.

Bun ! Pînă aici treaba a mers. Paginile dosarului s-au completat, s-au întregit, ca la un joc de cuburi.

Pe mine însă mă interesa mai mult, dacă pot spune așa, moartea suspectă a studentei, moarte în care îl bănuiam amestecat și pe doctorul Săftoiu. E de la sine înțeles că în această privință n-am stat cu mîinile în sîn. Am răsfoit dosare vechi, am scotocit în trecut ; trebuia să-l înfrunt pe Chintilică și pe un alt teren, mai nesigur pentru mine decît pentru el.

Ce reușisem să aflu, să reconstitui ?

Că fata se numea Simina Măgureanu. A fost ușor de identificat în arhiva miliției judiciare, cu ajutorul fostului comisar Vasiliu, „Moș Povață". După aceea, am pritocit o mulțime de hîrtii la secretariatul Facultății de Litere, unde, în 1944, Simina era studentă.

Datele despre familia fetei impresionau. Tatăl, mecanic de întreținere la o centrală telefonică dintr-un tîrg de provincie, fusese dat dispărut pe front, iar mama, centralistă la telefoane, în urma unui șoc puternic, fusese internată, pe viață, într-un sanatoriu de boli nervoase. De Simina se ocupase sora mamei sale, o modestă profesoară stabilită în București.

Aveam și o fotografie a fetei, o fotografie cinci pe cinci centimetri, din care mă privea mirată o fetișcană cu breton, cu un zîmbet sincer, deschis, luminos, ca o speranță că pe lume bucuriile pot fi fără număr.

Îi căutam cu încăpățînare colegele de an și dintre ele voiam s-o descopăr pe aceea care i-a fost cea mai bună prietenă. O prietenă pe care s-o determin să-și amintească împrejurările dispariției Siminei, în amănunt. Trebuia să existe. Trebuia s-o întîlnesc.

Niciodată nu mi s-a părut mai actual, mai concret proverbul despre căutarea acului în carul cu fîn ca în perioada despre care povestesc.

Aceste căutări au avut totuși partea lor bună, adică m-au condus la Luminița Stoian, prietena cea mai apropiată din studenție a Siminei Măgureanu.

Eram nerăbdător s-o văd de aproape și să stau de vorbă cu ea. Luminița era o actriță foarte cunoscută, pe care o admirasem nu o dată pe scenă.

După ce i-am cerut permisiunea s-o vizitez și ea a acceptat, înaintea „întîlnirii", m-am pomenit cumpărîndu-mi o sticluță de colonie „4711".

La ora stabilită m-am înfățișat la domiciliul actriței, parfumat mai mult decît trebuia. Aduceam cu mine și cîteva fire delicate de frezia, ca un admirator bine crescut.

M-a întîmpinat în ușă o femeie frumoasă, cu mulți zulufi blonzi și cu niște ochi imenși, albaștri bătînd în violet, culoarea cerului de vară la ora cînd amurgul vine să-l ia în stăpînire. Micuță, fragilă și austeră în rochia ei gris-perle cu guler alb, apretat.

Intrînd, m-au surprins podoabele din vestibul. Pe un perete înalt era fixată o pereche de coarne de cerb, impozante, și o colecție de cuțite de vînătoare, cu multe, multe piese. Cine vîna ?... Știam că este necăsătorită și că stă singură.

M-a invitat într-un living, pășind înaintea mea ușor, ca pe aer. Mergea cu fața spre o fereastră foarte mare, invadată de o lumină aurie, generoasă. O clipă m-am temut să n-o absoarbă această lumină și eu să nu rămîn singur, cu tot frigul cuțitelor de vînătoare din spatele meu.

Dar nu ! Silueta ei a devenit din nou clară și am fost invitat să mă așez într-un fotoliu. M-a lăsat cîteva minute singur... spunîndu-mi că făcuse cafeaua și că mai trebuia doar s-o toarne în cești.

Am avut răgaz să mă uit prin apartament. Mobile simple, elegante, rafinat puse în relație, fără dezordinea aceea boemă (și, paradoxal, agreabilă) pe care o întîlnești în multe case de artiști.

Priveam un interior aranjat cu personalitate, pe care cu greu ți-l puteai imagina altfel. Totul cald, cu o simetrie lină a obiectelor. Covoarele și perdelele, în culori pastelate, care, parcă, se dizolvau în alb. Vaze albe, înalte, tablouri cu peisaje hibernale alb-albăstrui. Flori — destule, puse în vase așezate pe mobile sau pe jos, mici explozii vegetale, marcînd, colorat divers, toate punctele cardinale.

Mi-au atras atenția și un suport cu pipe și o cutie cu tutun „Troost". Lîngă un samovar de aramă aștepta o pereche de ochelari, mari, bărbătești.

Pipele și ochelarii mi s-au părut, neîntemeiat, absurd, prezențe dureroase, ca și cum un bărbat le-ar fi lăsat în casa doamnei gîndurilor mele.

Numărul cărților așezate pe rafturi era neașteptat de mare pentru locuința unei femei. După titlurile cărților era greu să-ți faci o imagine unitară despre lecturile preferate ale posesoarei lor. *Beatrix* a lui Balzac, lîngă *Demonii* lui Dostoievski. Poezii de Labiș, de Whitman, *Arcul de triumf* al lui Remarque, Kipling, Proust, Arghezi, Pöe, Rebreanu, istorii ale filmului, ale teatrului, Shakespeare — teatru și sonete. Memorate de mine în fugă și pe sărite.

Timpul de contemplare mi s-a terminat odată cu venirea actriței, care a adus cafelele. Mai tîrziu, sorbind din cafea, nu m-am putut abține să nu-mi mai arunc ochii către suportul de pipe. Intuind ceva, sau poate din întîmplare, Luminița a divagat despre primejdia monotoniei în aranjarea și împodobirea unei locuințe, micul univers al fiecăruia dintre noi. Cutitele de vînătoare, pipele le alesese singură, tocmai pentru a sparge monotonia dintr-un interior dominat de prea multă feminitate. În locul acestora, care, în ultimă instanță, sînt niște teribilisme, ar fi preferat un aparat de bărbierit și încă o periuță de dinți pe policioara din baie. Statornic așezate acolo și nu doar cu funcție decorativă.

Nu cocheta, vorbele țîșniseră ca dintr-o armă de foc și am avut impresia că au trecut în zbor deasupra mea, mai sus de locul pînă unde aș fi putut ridica mîinile.

A revenit la tonul normal și i-a dat dreptate lui Gide, care a spus undeva că uneori femeile au nevoie de un bărbat ca de un cuier în care să-și agațe sentimentele.

O ascultam și cred că aveam o privire de elev repetent la sfîrșitul anului școlar. Eram stîngaci și împiedicat în exprimare și m-am hotărît, deodată, să pășesc pe un teren mai sigur, adică să trec la expunerea motivelor care justificau vizita mea acolo.

M-a scrutat cu interes și cu un ton grav m-a întrebat din ce rațiuni mai tulbur eu apele, după atîția ani, în legătură cu moartea Siminei Măgureanu ?

Am încercat s-o fac să înțeleagă că nu era o toană a mea, că în instituția pe care o reprezint, ocrotirea vieții

cetăţenilor nu înseamnă doar nişte vorbe cu o anume uzură, din cauza unei prea mari întrebuinţări.

Mă mai gîndeam, fără să fac auzite aceste gînduri, ca să nu sune vetust, că viaţa unui om este unică, miracol fără seamăn, atît de preţioasă, încît nimeni, nici măcar deţinătorul ei temporar, n-are dreptul s-o curme.

Am vorbit mai departe şi, încet, pe nesimţite, am construit amîndoi cadrul în care să discutăm responsabil despre Simina Măgureanu, despre omul care a fost, faţă de care sîntem obligaţi să revedem, oricît de tîrziu, motivele adevărate ale călătoriei ei tragice şi premature în nefiinţă.

N-am tratat-o pe Luminiţa Stoian ca pe un martor căruia îi ceri să relateze tot ce ştie. Am condus-o atent, ca pe un prieten, la clipa de destăinuire, cînd întîmplările povestite reverberează în tine, invitînd la o nouă înţelegere a lor.

Simina venea dintr-un orăşel uitat (pe care îl ocoleai şi pe hartă), aducînd cu sine o voinţă de învăţătură pe care numai copiii de oameni sărmani o au. Nu se gîndea la o diplomă universitară ca la o treaptă obligatorie de ascensiune în societate. Nu se dorea, cu orice preţ, absolventă a oricărei facultăţi. A vrut numai la „litere", fiindcă iubea, cu toate iubirile de care era în stare, graiul în care se înţelegea neamul său. Simina credea, din toată inima, că vocaţia ei era limba română.

— Dacă aţi fi auzit-o recitînd vreuna din acele poezii frumoase ale românilor, mi-a spus Luminiţa Stoian —, aţi fi avut senzaţia că ei i-au fost dedicate versurile, pentru ca poetul să încerce o deplină mulţumire ascultîndu-le rostite, cu atîta înţelegere. Îl diviniza pe Eminescu şi credea despre el că a fost singurul ales să înlocuiască pe cer stelele care au obosit. Iubită, preţuită şi admirată de colegi, Simina făcea parte dintre oamenii care, pe unde trec, fac să se nască prieteniile.

Într-o agendă a inimii, în care Simina îşi păstra prietenii a scris-o, pe prima filă, rîndul de sus, şi pe Luminiţa Stoian.

În toamna lui '44, Luminiţa a observat că în jurul Siminei începe să apară, tot mai des, un student întîrziat (care repeta anul) pe nume Tiberiu Chintilică. Arătos, cam necioplit, tenace cînd îşi propunea să obţină ceva.

S-a insinuat încetişor, cu multă răbdare, în viaţa Siminei, adoptînd un fel de tactică a tăcerii. Nu întreba nimic, nu-i cerea nimic, n-avea idei sau păreri proprii, era mulţumit să fie doar prezent. O prezenţă, dacă nu întotdeauna dorită, oricum uşor tolerabilă, datorită tăcerii.

Devenise umbra ei şi se păstra în muţenie, ca toate umbrele.

Au curtat-o mai mulţi tineri pe Simina, dar nici unul atît de ciudat. Simina a fost preocupată să găsească semnificaţia acestor tăceri şi a sfîrşit prin a le pune pe seama unei timidităţi native, a unei discreţii şi a unor reţineri de bărbat mîndru, toate acestea drapînd, de fapt, afecţiunea cu care el se legase de ea.

Sensibilă, credulă, generoasă, învestindu-l pe Tiberiu cu calităţi ipotetice, poate fără suport real, Simina s-a îndrăgostit — era de părere Luminiţa Stoian — mai mult ca un răspuns fair-play la dragostea lui. Învăluită, copleşită de ea.

Luminiţa l-a categorisit pe Tiberiu ca fiind un tip primitiv, care o cultiva din vanitate pe Simina, plăcîndu-i, hrănindu-l invidia colegilor, încercînd o voluptate de animal care mănîncă, la gîndul că în el şi-a tezaurizat sentimentele una dintre cele mai reuşite studente din seria lor.

După un revelion sărac, dar cu speranţe de pace pentru toţi oamenii pămîntului, Luminiţa a aflat că prietena ei Simina este însărcinată şi vrea să aducă pe lume copilul. Simina dorea copilul în pofida tuturor mizeriilor războiului şi a condiţiei ei, ca şi a viitorului tată, de studenţi, săraci lipiţi, cu un viitor tare incert.

Tiberiu, tăcea şi de data aceasta, poate laş, poate concesiv, lăsînd-o pe ea să hotărască. Şi după ce a cunoscut hotărîrea iubitei lui s-a învoit şi a început s-o ocrotească, căutînd şi găsind un doctor care să se ocupe de ea din timp în timp. Acest doctor (eu ştiam că a fost Săftoiu), după ce a examinat-o, a stabilit, că sarcina Siminei evoluează periculos, atît pentru mamă, cît şi pentru copil, şi a recomandat avortul. Simina ar fi fost dispusă să riste, dar Tiberiu a rămas neînduplecat.

Înspăimîntată de doctor cu consecinţele posibile ale riscului ei nesăbuit şi inutil (era foarte tînără, avea timp, slavă domnului, să mai aibă copii), a consimţit să se supună

intervenției chirurgicale necesare, sfîșiată de regrete și de remușcări.

Se întîmpla pe la jumătatea lunii martie, în pragul primăverii.

Nu i-a spus Luminiței unde și ce medic se va ocupa de ea. Oricum, medicul respectiv constatase că are un organism foarte puțin rezistent și-i recomandase ca, imediat după întreruperea cursului sarcinii, să plece undeva la munte, pentru cel puțin două săptămîni.

Tiberiu aranjase cu un văr de-al lui din Sinaia s-o găzduiască pînă la începutul lui aprilie. Luminița n-a mai văzut-o de atunci, dar a primit de la Sinaia o vedere în care Simina scria ceva despre dragoste și despre primăvară. Actrița nu mai avea ilustrata, dar își amintea precis de ea. A primit-o la sfîrșitul lui martie. După nici o săptămînă, a aflat că Simina a murit la 4 aprilie 1944, într-o sală de cinematograf de pe Calea Griviței, unde se afla împreună cu Tiberiu. El a scăpat, deoarece n-au găsit decît un loc pe scaun, pe care a așezat-o pe Simina. Așa că el a fost nevoit să rămînă în picioare, lîngă o ușă laterală de evacuare. În momentul exploziei ușa s-a deschis și a fost proiectat într-o curte interioară. Așa povestise Tiberiu.

La înmormîntarea Siminei s-a băgat în groapă un sicriu cu niște rămășițe simbolice.

S-a mirat și se miră încă și acum Luminița Stoian de ce Simina, cînd s-a întors în București, n-a căutat-o ? Aștepta s-o întîlnească și să-i ceară amănunte asupra momentului greu prin care a trecut. N-a mai întîlnit-o.

În anul acela, 1944, cu atît de multe și de mari evenimente, a dispărut din facultate și Tiberiu Chintilică. Mulți au apreciat această dispariție ca urmare a unui șoc grav suferit de Tiberiu la moartea iubitei lui.

Cam asta am reținut din povestea actriței despre Simina Măgureanu. La sfîrșitul discuției am simțit că nu reușisem s-o conving pe Luminița Stoian cui mai folosea o întoarcere atît de mare în timp, pe urma unor întîmplări ireversibile.

M-a condus la ușă, tăcută, tulburată de amintiri. Cînd a închis-o în urma mea, am avut senzația stranie că rămîn

singur pe un peron de gară, de unde numai speranțele mele iau trenul. Am înțeles că n-am să uit ușor întîlnirea cu celebra actriță. Se imprimase în mine imaginea ei, altfel n-aș fi visat-o chiar în noaptea aceea. Am visat-o cu foarte multe chipuri. Se făcea că am rămas singur, noaptea, într-un muzeu, cînd tablourile nu mai au privitori și parcă se admiră reciproc la lumina lunei, filtrată prin ferestrele cu vitralii. Ca să nu rup vraja, eu vegheam tablourile de după o coloană înaltă, stăpînindu-mi pînă și răsuflarea. În toate tablourile muzeului era pictat chipul actriței. Ea pozase lui Leonardo pentru „Gioconda", ea era și „Frumoasa grădinăreasă" a lui Rafael, tot ea era o tahitiană a lui Gauguin. „Adolescentele la pian" ale lui Renoir aveau chipul ei. Într-un alt tablou era „Hélène și cei doi copii ai ei", pictată de Rubens. Mi-a apărut și sub înfățișarea unei balerine a lui Degas.

Absurdul visului meu nu se oprea aici. Fiecare chip murmura ca pe o litanie, auzită numai de mine, un sonet de Shakespeare :

„Cînd stau și ascult cum bate-n turn un ornic
Și văd cum noaptea-neacă dalba zi,
Și flori se trec și timpul nestatornic
În plete ninge fire argintii..."

Pe ultimele cuvinte balerina lui Degas a făcut o piruetă. Pianul adolescentelor lui Renoir a prins să susure un crîmpei de melodie pe care o auzeam întîia oară. „Adolescentele" recitau pe rînd :

„Cînd văd golași copacii de frunzișul
Sub care vara se-adumbreau cireși
Și-n holde văd cum cară secerișul
Pe tărgi, bărboși snopi țepeni ce-au fost verzi..."

A preluat Mona-Lisa, începînd să zîmbească :

„La frumusețea ta mă duce gîndul,
Căci treci și tu, cum toate-n timp sfîrșesc
Și cele dulci amarelor las rîndul
Și mor cu-același zor cu care cresc."

Cînd ecoul ultimului vers s-a stins, raza de lună s-a retras, lăsînd loc soarelui să aducă dimineața. La lumina crudă a zilei am văzut toate ramele tablourilor goale, oarbe.

Mi-a luat ceva timp să aflu din datele personale ale lui Chintilică cam cine ar putea fi vărul din Sinaia. Am stabilit că acest văr a fost crupier la Cazinoul din localitate. L-am identificat și am obținut de la el o declarație în care a afirmat clar că niciodată n-a găzduit vreo tînără trimisă de Chintilică. Nici în martie, 1944, nici altădată.

„Mișcarea" următoare și cea mai importantă a constat într-o lungă discuție (pentru că n-a semănat a interogatoriu) cu Petruța Cristea, fosta femeie de serviciu a doctorului Săftoiu. Mă cunoștea de copil, de pe strada Fortuna, și-ar fi fost stupid să-mi dau aere de anchetator intransigent.

Datorită declarației ei — din prima clipă sinceră — s-a deschis larg o fereastră către adevăr.

A fost atît de neobișnuit și de impresionant pentru ea ce s-a întîmplat atunci încît multe nopți de nesomn i-au fost populate cu amintirile acelea de la granița coșmarului.

De fapt declarația ei n-adăucea amănunte noi, de senzație, dar a fost pentru mine liantul cu care am obținut întregul.

Își amintea de Simina Măgureanu, fata frumoasă pe care a adus-o la dom'doctor Săftoiu tînărul acela, Tiberiu. Doctorul provoca avorturi în mod curent și fata pentru așa ceva fusese adusă. Petruța își amintește o anume seară de martie, ca și cum timpul n-ar fi curs.

Fata era pierită și Tiberiu, omul ei, o încuraja tot timpul. Cînd studenta a intrat în cabinet, el a rămas în sala de așteptare. Părea calm, fuma și fluiera încetișor.

A fost un timp de liniște, apoi un țipăt, încă unul și, ultimul, prelung, ascuțit. Pe urmă, iar liniște, o liniște mai înfricoșătoare decît țipetele.

Tînărul a alergat la ușa cabinetului, pe care aproape că a smuls-o din țîțîni. A intrat acolo și a rămas înăuntru preț de o jumătate de ceas.

Ea, Petruța, în acele clipe, își acoperea urechile pentru a goni din auz țipetele care se întorceau tot timpul, ca ecoul.

Cînd doctorul a venit după ea în bucătărie era stropit cu sînge pe halat. A povățuit-o să se ducă să se culce, că fata o să rămînă acolo peste noapte, i-a făcut o injecție și o să doarmă.

Petruța nici gînd să poată închide ochii. A auzit zgomote toată noaptea și ele s-au localizat, la un moment dat, în subsol, unde se afla cazanul de încălzire. Arzătorul a mers în plin toată noaptea, se făcuse nefiresc de cald în casă.

Dimineața, cînd a început ea să trebăluiască, doctorul dormea și cei doi, fata și iubitul ei, plecaseră. Dinspre subsol, venea însă un miros greu, înăbușitor, de cîrpă arsă, și, de necrezut, de carne arsă.

Petruței i-a fost frică să coboare la cazan. N-a vrut să afle nimic, n-a vrut să i se adeverească o bănuială cumplită.

Ținea minte că, ieșind în curte, să-l hrănească pe Bilă, cîinele ciobănesc al doctorului, acesta scormonise tot pămîntul din jurul cotețului, lătra și urla ca niciodată. N-a tăcut nici cînd a văzut-o cu mîncarea, nu s-a bucurat, n-a vrut să pună gura pe nimic. Se învîrtea ca turbat și lanțul se încolăcise în jurul lui. I-a fost teamă să se apropie, să-l desfacă.

A plecat în piață și a întîrziat cu bună știință pe la tarabe. Nu-i venea să se întoarcă acasă. Cînd s-a întors totuși, Bilă, cîinele, stătea blegit și scheuna încetișor. Din subsol venea un miros puternic de creolină.

După un timp, vreo zece zile, sau chiar două săptămîni, doctorul i-a arătat Petruței o ilustrată și i-a spus că este de la fata aceea cu raclajul, care se simțea perfect și-i mulțumea că a salvat-o.

A mai trecut ceva vreme și s-au mai întîmplat și altele. A început să-l viziteze, pe doctor, Tiberiu. Odată s-au certat rău. Ea l-a auzit pe tînăr strigînd :

— N-are decît să vină poliția ! Dumneata ai jucat rolul principal, eu am făcut figurație.

După această ceartă, doctorul i-a spus ei, Petruței, că ori de cîte ori o să-l mai caute, la telefon sau personal, Tiberiu, nu este acasă. Nu mai este acasă pentru Tiberiu. Niciodată.

A venit și poliția, un comisar, Manea, de la circumscripția de cartier. Comisarul se cunoștea cu doctorul, nu se

aveau rău. A fost anchetată mai mult Petruța decît doctorul. Femeia a spus tot ce știa și comisarul s-a făcut foc. A zbierat la ea, cică să-i intre în cap că poliția a cercetat pe toate fețele și a stabilit că Simina Măgureanu a plecat de la doctor sănătoasă. I s-a făcut doar un consult. Mai tîrziu a murit ea, la un bombardament, că n-a avut zile. Dumnezeu s-o odihnească și păcat de tinerețea ei !

După ce comisarul i-a băgat minţile în cap, doctorul Săftoiu a dat-o pe Petruța afară din slujbă.

Nu după mult timp, femeia a mai fost căutată de un alt comisar, Vasiliu, de la poliția Capitalei. Acestuia nu i-a mai spus nimic, se învățase minte.

Aflînd toate acestea de la Petruța, m-am simțit ca un soldat din linia întîi, care înaintează prin salturi. Făcusem un mare salt înainte.

Am început să-l caut, de îndată, pe fostul comisar Manea. N-am reușit să-l găsesc, murise. Am găsit, în schimb, un simulacru de dosar, întocmit la vremea respectivă, în care se constata moartea Siminei Măgureanu.

Exista în dosar un proces-verbal, semnat de un procuror, de un medic legist, de mătușa victimei și de Tiberiu, prin care se identifica mîna stîngă a Siminei Măgureanu, constatîndu-se că a fost omorîtă la bombardamentul din 4 aprilie, într-un cinematograf de pe Calea Griviței, unde a fost la film cu logodnicul ei. Curios cum pentru această identificare nu s-a făcut nici măcar un examen al grupei sanguine.

Identificarea s-a făcut cu ajutorul declarațiilor celor apropiați, și prin recunoașterea unui ceas și a unui inel care se aflau pe mîna stîngă și care aparțineau victimei. Astfel s-a constatat decesul și s-a clasat dosarul deschis pentru moarte suspectă. (Cu destulă ușurință după opinia mea !).

Doctorul Săftoiu nu era amintit deloc în această poveste cusută cu ață albă, iar piesa lămuritoare, cea mai importantă, privind dispariția Siminei Măgureanu rămînea declarația lui Tiberiu Chintilică.

Venise timpul să mă ocup de doctorul Săftoiu. Descurajantă acțiune. Urma să mă măsor cu un bătrîn bolnav, internat într-o clinică și aflat în stadiul final al unei boli incurabile.

În acele zile am trecut printr-o criză, să-i zicem depresivă, dominată de neliniștea că alerg într-o cursă cu obstacole și ajung la potou epuizat, desfigurat de efort, cu mișcări dezarticulate, după ce au ieșit din joc ceilalți concurenți, lăsîndu-mă singur pe pistă, cu un public și cu niște arbitri care mi-au întors spatele, nemainteresîndu-i finalul.

De ce toată încăpățînarea asta a mea, să trimit în fața judecății niște oameni pe care legiuitorul singur, peste cîteva luni, i-ar fi iertat, datorită termenului de prescripție a răspunderii penale ?

Un gînd mă neliniștea. Mă înăbușeam în propriile mele întrebări și îndoieli. Douăzeci de ani. Iată o limită-baraj. Cîteva luni, săptămîni, zile înainte de acest reper și niște indivizi pot fi socotiți criminali. După aceea nu mai sînt făcuți răspunzători de crimele lor. Cum adică ?... E bine ? E rău ? ...Legea e dreaptă, poate ambiția mea era subiectivă. Poate sufeream o deformare profesională, periculoasă pentru un om a cărui datorie este să ajute ca balanța justiției să stea într-un echilibru perfect.

Mi-am făcut drum pe la arhivă și mi-am mărturisit fostului comisar Sorin Vasiliu, dragul meu „Moș Povață", îndoielile. A făcut cu mine un joc parșiv. Și-a îmbrăcat cuvintele tari, dure, în vată, ca să ajungă la mine cu zgomot puțin, dar cu forța întreagă. În cele ce mi-a spus, chipurile, nu se referea la mine. A păstrat datele problemei și și-a luat el rolul principal.

— Eu, se împăuna Vasiliu, aș preda un criminal justiției și cu cinci minute înainte de operarea termenului de prescripție. Întotdeauna mi s-a părut, în prostia mea, că cel mai tulburător fenomen este viața unui om și cel mai abject, cel mai monstruos gest este să curmi o viață omenească. Eu, în locul tău, Radule, m-aș gîndi obligatoriu și la profilul moral al învinuiților. Cine sînt ei ?... Complici fără voie la un accident tragic ? După crimă, și doctorul, și licheaua aia de Chintilică au continuat să săvîrșească infracțiuni. Deci ei au reprezentat în continuare pentru semenii lor un pericol social care nu poate fi neglijat. Nu mă privi așa, e un adevăr banal, dar un adevăr. Au acționat cu sînge rece, au făcut totul ca să șteargă urmele teribilei lor fapte, n-au avut nici un scrupul, nici o remuș-

care... Și pe urmă, dragul meu vechi prieten, eu, ca polițist, sînt obligat să supun judecătorilor omul și fapta, cu obiectivitate în evidențierea circumstanțelor care apără și acuză. Judecătorii să cîntărească, să stabilească răspunderile. Tot ei se vor gîndi, de bună seamă, și la efectul educativ al pedepsei și la timpul care a trecut de la crimă și care pe tine te face să eziți. Nu mă poți acuza că am păreri prea originale, dar ele sînt forma orală a unor convingeri intime, de neclintit.

De fapt convingerile lui Vasiliu se conjugau cu ale mele. Și am făcut, fără nici o altă ezitare, pasul următor. Am cerut încuviințarea medicilor pentru o discuție cu Săftoiu, discuție la care l-am invitat pe procurorul Filip, cu care lucrez la acest caz, să mă însoțească.

În rezerva lui, care în altă situație putea fi asemănată cu un mic imperiu alb, Săftoiu părea un muribund, un om în anticamera morții. Descărnat, cu smocuri rare de păr putred pe cap, cu ochii stinși, înfundați în orbite vineții, cu o culoare gri-verzuie a pielii, care te înfiora. Prin deschizătura pijamalei se vedea pe piele o cicatrice lungă, cu linii subțiri, transversale (de la niște cusături), ca un schelet de pește.

Își păstrase luciditatea intactă, vorbea fluent și părea a nu-l fi tulburat prea tare vizita noastră. N-a arătat, stăpînindu-se, sau chiar nimic nu-l mai putea sensibiliza. N-au fost preludii, n-am apelat la subterfugii, n-a fost nevoie de un interogatoriu în slalom, construit cu abilități.

Apatic, indiferent, cinic chiar, el ne-a relatat cum s-a stins din viață Simina Măgureanu. A fost un accident stupid, aprecia el, care se putea întîmpla oricărui medic. Logodnicul ei, domnul Chintilică i-a plătit un preț dublu ca s-o convingă pe fată să se chiureteze. A convins-o, a urcat-o pe masă, sub o anestezie ușoară, a început să facă cele necesare și pentru că fata s-a mișcat violent s-a produs o perforație și s-a declanșat o hemoragie puternică. În condițiile unui cabinet modest nu putea fi vorba de o rapidă restabilire hemolitică. A încercat, i-a făcut injecții coagulante, dar fără efect. Ce să-i faci ? Oamenii mai și mor ! Ce-ar fi să-i socotim criminali pe toți medicii cărora le moare un pacient ? Fiecare organism are reacții imprevizibile, fata a murit din vina ei. Și chiar de n-ar fi tocmai

așa, după atîția ani cine să mai judece ? El, Săftoiu, oricum și-a încheiat socotelile pe planetă, a făcut primii pași în marea călătorie fără întoarcere.

A suferit atunci, a fost răscolit, a fost îngrozit, disperat, dar a învins instinctul de conservare. La inițiativa și cu ajutorul logodnicului ei au incinerat-o în noaptea aceea de martie, cu arzătorul cazanului de încălzire al vilei. Oasele mari, craniul le-au îngropat în curte, sub cotețul cîinelui de pază. Mai mult ca sigur că sînt tot acolo.

Domnul Chintilică s-a dovedit mai organizat, mai priceput, mai perspicace în a șterge urmele cu un admirabil sînge rece. El a inițiat și a realizat toate celelalte acțiuni, ca să nu poată fi făcut nimeni răspunzător de moartea fetei.

Întîi, ideea cu ilustratele. Avea mai multe ilustrate cu scrisul iubitei. S-au jucat într-o zi frumoasă. Ea cumpărase mai multe ilustrate cu flori și pe fiecare îi scrisese versuri de primăvară, culese din cărți de poezie. Mici mesaje sentimentale pentru iubitul ei.

Tiberiu a avut ideea să le pună adrese (imitînd scrisul fetei) și să le expedieze cu poșta celor care s-ar fi putut agita în legătură cu dispariția Siminei. Unei prietene bune din facultate, mătușii ei și lui, doctorului, ca să aibă dovada că fata plecase de la el validă. Are ilustrata acasă, într-o casetă în care ține acte și cecuri, și tot felul de hîrțoage personale.

După bombardamentul de la 4 aprilie 1944, tot tînărul a născocit înscenarea cu procurarea unui cadavru mutilat, care să treacă drept al logodnicei sale. A inventat povestea cu cinematograful, pentru că, într-adevăr, un cinematograf de pe Calea Griviței plin de spectatori a fost făcut zob de o bombă.

N-au găsit cadavrul, au găsit, plătind un autopsier de la morgă, numai o mînă de femeie tînără.

Săftoiu a refuzat să indice numele autopsierului, nu era vinovat. A acceptat să-i servească, nu atît pentru bani, ci mai mult ca bun creștin, explicîndu-i-se că face un act de bine pentru familia unei tinere, care, măcar simbolic, vrea să aibă un mormînt al fetei.

Pe mîna aceea s-au pus ceasul și inelul Siminei, lucruri pe care Tiberiu le-a scos în noaptea crimei, în cabinetul

lui Săftoiu. Ar fi fost bună și o mînecă de la bluza Siminei, dar s-au gîndit tîrziu, hainele fuseseră arse odată cu cadavrul.

A mituit Săftoiu și un comisar de poliție, Manea, ca să facă o anchetă prin care să se constate un deces legal. Erau vremuri tulburi. Cu bani mulți se putea mușamaliza orice.

Tiberiu Chintilică a fost dirijorul, un om tare, fără nimic sfînt. Deși se scufundau cu aceeași barcă, nu s-a dat înapoi să-l șantajeze pe Săftoiu. Un timp i-a dat diferite sume de bani, pînă într-o zi cînd s-au înfruntat. Doctorul a refuzat să mai plătească și Tiberiu, mai de voie, mai de nevoie, după alte cîteva încercări penibile, a renunțat.

Pe Săftoiu, efortul făcut să vorbească aproape un ceas l-a epuizat. Curgea apa pe el, se împuținase parcă și mai mult, arăta scheletic, spectral, părea înmuiat într-un lichid murdar. Nici albul din jur, din pricina înserării, nu mai părea alb.

Am consemnat mărturisirea lui Săftoiu, a semnat procesul-verbal și la plecare a șoptit, patetic :

— Sper că n-am omis nimic din ce vă interesa. Nu cred că o să mai avem timp pentru completări. Pe mine vă rog să mă scuzați, va trebui să mor...

Cumplite vorbe, dar mi s-au părut făcute, cu efect căutat, false. Așa mi s-au părut.

Ce trebuia făcut mai departe erau treburi de rutină. Cercetînd curtea casei lui Săftoiu, făcîndu-se săpături, s-au găsit oseminte. La cererea noastră, specialiștii au reușit o reconstituire a capului victimei. Măsurătorile antropometrice au contribuit, de asemenea, la identificare. Examenul danturii nu ne-a fost de nici un ajutor. Simina Măgureanu n-a pus niciodată piciorul într-un cabinet dentar. N-a avut nevoie.

La percheziția domiciliară am găsit cartea poștală ilustrată pe care o primise doctorul Săftoiu, ca o probă cum că fata a plecat vie de la el.

Era scris pe ea, de mîna Siminei, un fragment din „Primăvara" lui Macedonski :

„Sub flori de măr
Ce mi se scutură în păr
Se umple sufletul de soare..."

Expertiza grafologică a stabilit că pe această ilustrată, adresa destinatarului era scrisă de Chintilică, imitînd scrisul Siminei.

Au fost necesare o mulțime de alte acțiuni de cercetare și acte procedurale mărunte, pentru ca instanțele judecătorești să dispună de toate elementele, în vederea unei exacte aprecieri a situației.

În tot timpul interogatoriilor, lungi și obositoare, privind crima, Tiberiu Chintilică s-a comportat lamentabil. Întîi a susținut varianta unui stop cardiac, făcut de Simina imediat după anestezie, înainte ca doctorul Săftoiu să pună măcar mîna pe instrumentele chirurgicale.

O altă variantă, abjectă, a fost că fata nu rămăsese însărcinată cu el. Vinovat fără vină, înșelat, trădat, a trecut peste toate și a încercat s-o ajute, să scape de un copil nelegitim și nedorit.

În altă versiune el a dus-o pe Simina la doctorul Săftoiu pentru un consult oarecare, a lăsat-o acolo, avînd și alte treburi în ziua aceea, și cînd s-a întors n-a mai găsit-o, plecase singură.

A prezentat în apărare o ilustrată primită și de el din Sinaia de la Simina, la sfîrșitul lunii martie 1944. A recunoscut mult mai tîrziu, încolțit, că el a falsificat și a expediat ilustratele din Sinaia.

În ultima parte a anchetei a jucat grotesc toate rolurile posibile : al cetățeanului corect, ultragiat de o acuzație nedreaptă, al omului nevinovat care, obosit de hăituiala unui anchetator inflexibil, ia asupra sa o vină care nu-i aparține, rolul victimei unui abuz de putere incredibil, pentru care o să mă reclame pînă-n pînzele albe, al omului sfîrșit, prins în plasa absurdă a unor coincidențe misterioase, căruia nu-i rămîne decît sinuciderea etc., etc.

A recunoscut, încet, greu, icnit, cu dese reveniri și corective intenționat derutante, ca să poată spune în instanță că s-au exercitat presiuni asupra lui.

Cu toate acestea, în final a existat o declarație cît de cît completă, atît asupra uciderii din culpă a Siminei Mă-

gureanu, cît și în legătură cu celelalte infracțiuni pentru care am deschis împotriva lui acțiunea penală. Venise timpul să se facă dreptate. Eu asta am vrut.

Un profesor al meu de la facultate spunea, citîndu-l pe Leibniz, că „Dreptatea nu este altceva decît iubirea de aproape a înțeleptului". Complicată afirmație.

Cînd am atașat la dosar și fotografia Siminei Măgureanu am privit-o îndelung. Aș fi dat orice ca s-o am pe fata asta în fața ochilor vie și s-o aud murmurînd voioasă sau îngîndurată :

„Sub flori de măr
Ce mi se scutură în păr
Se umple sufletul de soare,
Pe orice frunți suferitoare,
Oh ! ningeți albe flori de măr."

CAPITOLUL 3

De n-ar fi amintirile...

La cîteva zile după ce am predat dosarul cazului Chintilică, m-am dus la arhivă, să-l întîlnesc pe Moș Povață și să-i spun cum s-a încheiat toată povestea. I-am spus ce era de spus, m-a ascultat cu multă răbdare, tăcut, și m-a rugat să-l scot la aer, să mergem într-un parc. Era soare în dimineața aceea, apoi a plouat și după-amiază a început să fulguiască. O zi în care au încăput trei anotimpuri.

N-am luat în seamă vremea capricioasă și ne-am dus în parcul Ioanid. Eram singurii oameni din parc. Eu, așezat pe o bancă, el, în căruciorul lui de infirm.

Am tăcut amîndoi o bună bucată de vreme, pînă cînd Vasiliu m-a îndemnat rugător :

— Zi și tu ceva...

— Ce să zic, șefu' ?

— Povestește ceva, povestește despre noi doi. Ce hoți am prins noi, la ce acțiuni grozave te-am luat cu mine, cum i-a atras Amza în cursă pe hoții de la muzeu. ...Sau, ți-aduci aminte, urîtule, cînd i-am dat eu lui Serafim Pîrvu palma aia de i-a sunat apa în cap și a scăpat pistolul cu care te ochea pe tine ?

— Mi-aduc aminte, am zis, că dacă apuca să tragă acum nu mai aveai pe cine întreba. Să știi, șefu', că și eu, de multe ori, mai scot din tărtăcuță tot felul de istorii vechi cu noi doi. Eram tineri și mata nu aveai treabă cu...

— Taci ! mi-a cerut Vasiliu. Am greșit eu că te-am rugat să povestești... Tu, de cîte ori umbli printre amin-

tirile noastre, începi să mă lauzi fără nici o jenă. Mă mir că șeful tău, colonelul Amza, n-a observat că ești lingușitor. N-a observat ? Pesemne de el ți-e frică.

— Lingușesc și eu pe cine se lasă...

— Asta e, că nici eu nu mă las... Hai, gata, cară-te acasă. Ajunge cît te-am ținut după coada mea.

— Nu vreau să plec ! Ce e parcul dumitale ?

— Hopa ! Vorbești în front ?

— Te duc pînă acasă și mai vedem.

— Să le conduci acasă pe iubitele dumitale, nu pe mine.

— Pînă-mi găsesc o iubită, conduc pe cine vreau eu.

— Tot singur, Radule ?

— Așa și așa...

— A, faci pe mutu'... Am tras eu de limbă șmecheri mai mari ca tine... Vezi că vine o vreme cînd singurătatea îți face cărări de gheață în suflet.

— Așa e, bunicule !

— Du-te, mă, de-a dura... Auzi, m-am tot ținut să te întreb și-am uitat. Ai stat de vorbă cu Luminița Stoian, actrița. Cum mai arată ? Tot așa frumoasă e ?

— O minune !

— Măi, băiatule, cînd a venit Luminița la „Național", încoace, după război, era așa de frumoasă că se oprea circulația cînd ieșea pe stradă. Dacă aș fi avut mai multă minte aș fi deschis atunci un atelier de îndreptat capul la bărbați. Toți își întorceau capul după ea. Eram milionar acum. Nu-i vorbă că a fost serioasă, la locul ei.

— Ca să vezi ! Faimosul comisar Vasiliu a avut și eșecuri.

— Fost-ai, lele, cît ai fost... Vreau acasă, urîtule... Mă duc singur, doar sînt motorizat...

— Bine, șefu', te las, dar îmi notez că m-ai gonit. Știi că sînt ranchiunos...

Ne-am despărțit și cînd am ajuns acasă la mine, m-am urcat pe un scaun și am dat jos de pe șifonier un morman de ziare vechi. Doream să revăd o fotografie a lui Vasiliu de pe vremea cînd era cotat drept cel mai arătos comisar al poliției bucureștene.

Am găsit un ziar, *Momentul*. Pe prima pagină era o fotografie mare. Cîțiva gardieni urcau în *breakul* Prefecturii niște tîlhari, cu cătușe la mîini, și Vasiliu suprave-

ghea scena cu mîinile în buzunare și cu țigara în colțul gurii.

Deasupra fotografiei era un titlu tipărit cu litere groase : „Comisarul Vasiliu din nou în acțiune".

Fotografia, prost imprimată, lăsa totuși să se vadă silueta atletică a unui bărbat înalt, cu chipul săpat în piatră dură. Vasiliu n-a fost un frumos, în genul actorilor cu poze pe afișele cinematografice.

El era bărbatul puternic, alături de care înfruntarea unei primejdii ți se părea o bagatelă, bărbatul pentru care multe femei ar fi vrut să devină țărmul de ancoră.

După gustul meu, i-ar fi stat bine îmbrăcat mai neglijent, oarecum sportiv, cu pulovere din lînă aspră, cu cămăși din pînză groasă, croite simplu, cu încălțări solide, care să miroasă iute, a piele tăbăcită proaspăt.

Sorin Vasiliu nu se îmbrăca așa. Arăta întotdeauna ca un diplomat pregătit să intre, de îndată, în sala unor tratative internaționale.

Avea o pasiune de colecționar pentru cravate și se plîngea mereu, cu o revoltă demnă de o cauză mai bună, că nu se produc cravate în culori uni, afirmînd că asta este o porcărie intolerabilă.

Sorin Vasiliu făcea o impresie deosebită. Era dintre oamenii pe care, dacă i-ai cunoscut, nu-i puteai șterge, prea ușor, din memorie.

Știu că și eu am fost impresionat cînd l-am cunoscut.

Toată povestea a început de la nea Tănase Gorun. În dimineața aceea venisem devreme la garaj (eram șofer pe dubița fabricii de pîine „Herdan"), fiindcă, din cauza gerului, mașinile porneau greu. Trebuia turnată apă clocotită în radiatoare.

Ici și colo, începuse să zumzăie cîte un motor și un ucenic, unul Ifrim, pregătise o oală mare cu ceai fierbinte. În garajul improvizat din scînduri era la fel de frig ca afară.

Încet-încet, au pornit mai toate motoarele. Se scuturau pereții din scînduri, zăngăneau geamurile și, ca să ne înțelegem între noi, zbieram ca apucații.

Magazia mare, căreia îi ziceam noi garaj, era plasată pe un maidan din Colentina. Spoită cu var pe dinafară, iarna părea un nămete uriaș.

În dimineața despre care povestesc, tocmai primisem din mîna lui Ifrim o cănuță de aluminiu, plină ochi cu ceai — mai mult o apă sălcie — și desfăcusem pachețelul cu mîncare, pregătit de mama. Două felii groase de pîine neagră, nisipoasă, unse cu marmeladă acră.

N-am apucat să muşc din pîine, că Ifrim mi-a strigat în ureche : „Du-te afară, nene, că te caută un gușter."

Am ieșit și-am dat cu ochii de nea Tănase. M-a luat pe după umeri și-am făcut cîțiva pași în jurul garajului. A început să-mi vorbească pripit :

— Puștiule, eu te-am băgat aici, eu te scot. Te-am recomandat în altă parte, tot șofer. Deocamdată. Mai tîrziu o să facem școli pentru ai noștri, pentru muncitori, o să primenim aparatul de stat, dar, pentru moment, asta știi să faci, să tragi la șaibă... Te duci la poliție și întrebi de comisarul Sorin Vasiliu. Știe că vii...

— La poliție ? l-am întrebat cu ochii cît cepele.

— La poliție ! Șofer ! Deocamdată ! Asta știi, asta faci...

— Glumești, nea Tănase. Mă vezi pe mine gabor ?

— Mă, mucosule, eu ți-am pus volanu-n mînă și să nu ieși din vorba mea că te ia mama dracului, aici, pe loc ! Vasiliu ăsta e un prieten de-al meu și au nevoie de-un șofer bun. N-o să-ți fie cald, n-avea grijă. Nu te trimit să stai pe roze. M-a întrebat omul dacă nu știu un șofer a-ntîia, tînăr, curajos și cinstit. De-aia m-am gîndit la tine. Ca să nu mai vorbim că scapi de droaga aia a ta și treci pe mașină mică... Azi, cînd ieși din cursă, te duci drept la poliție. Diseară te aștept la mine, să-mi spui ce-ai făcut. Să nu vii cu mîna-n sîn, s-aduci o sticluță de ceva, să ne cinstim pentru noua slujbă.

Nea Tănase a plecat și eu am rămas năuc, în ușa garajului.

N-am mai mîncat pîinea cu magiun. Discuția cu nea Tănase mi-a creat o stare curioasă. Aveam aceeași senzație ca atunci cînd am intrat pentru prima oară în derapaj cu mașina, pe polei. Se amestecau panica cu dorința să sar din mașină, neputința cu umilința de a fi zgîlțîit ca o marionetă, fără să pot reacționa în vreun fel.

Am încercat să-mi amintesc toate vorbele pe care mi le-a spus nea Tănase. N-am reușit. Parcă nea Tănase a

vorbit la gura unui tub lung și, la capătul unde trebuia să fie urechea mea, tubul fusese astupat.

Orice mi-ar fi trecut prin cap, chiar să mă însor cu Ginger Rogers, dar în nici un caz să ajung șofer la poliție.

Rămăsesem singur în garaj și Ifrim mi-a spus, obraznic, că pînă ajung eu să iau pîinea de la fabrică, trece baba cu colaci.

Am plecat în drumurile mele obișnuite și hodoroaga de dubiță mi-a fost mai dragă ca niciodată. Nu voiam să mă despart de ea și-mi venea s-o mîngîi ca pe ceva viu.

Cînd m-am întors din cursă (plecasem ultimul, mă întorsesem ultimul), în garaj nu mai era decît Aurica, fata care făcea curățenie.

O fărîmă de fată, cuminte și bună, la care țineam ca la o soră mai mică.

Ca fiecare om, avea și Aurica povestea ei. Lucra la garaj de cîteva luni și abia împlinise șaisprezece ani.

O adusese la garaj, într-o dimineață, un șofer bătrîn, Nicu Ioniță.

Omul făcuse un drum într-o comună, la Budești, ca să aducă niște saci cu grîu. Noaptea parcase camionul în curtea unei cîrciumi, unde oprise să mănînce. A mîncat, a ațipit un ceas în cabină și, la drum.

Cînd a ajuns dimineața la destinație și a dat jos oblonul din spate, bătrînul șofer mai-mai să moară de inimă. Printre sacii din remorcă se cuibărea o arătare, îmbrăcată cu o ruptură de cojoc, numai petice, cu o biată cîrpă în chip de fustă, și desculță.

Părul, încîlcit ca un ghem de ciulini, era acoperit cu un basc, fără culoare și numai găuri.

Amărîta aia de fetiță, slabă vargă, se uita la șofer cu niște ochi de sălbăticiune și ronțăia din pumn boabe de grîu.

Ioniță, șoferul, om de suflet, n-a alungat-o. A descusut-o cu tot felul de întrebări și a aflat că nefericita creatură argățise la cîrciumarul din Budești și se săturase de mizerie. Ajunsese la marginea răbdării, cînd îți vine să-ți iei lumea în cap, să te duci unde vezi cu ochii. Așa și făcuse. N-avea pe nimeni pe lume, era copil găsit. Totuna îi era unde-și face cuib.

Bătrînul șofer ne-a adus-o plocon la garaj. A fost angajată la curățenie și a devenit copilul tuturor.

În starea în care am revenit la garaj, aș fi avut nevoie să mă sfătuiesc cu cineva, să întorc pe față și pe dos propunerea care mi s-a făcut, să cer o părere, dar Aurica nu era omul care îmi trebuia mie. Ce să înțeleagă ea ?

I-am spus doar că las mașina și mă duc la poliție.

— Tălică te-ai ciocnit cu careva, a tras ea concluzia. Dacă te închide, vorbim unul cu altul, îți trimitem primeneli și costiță afumată.

Vorbind i s-a ivit și o lacrimă în colțul pleoapelor. Am liniștit-o.

— Nu mă închide, Aurico. Mă face mare și tare acolo la ei.

— Măiculița mea ! s-a speriat fata. Te faci jăndar ?

— Văd eu ce mă fac, am zis și am plecat, lăsînd-o pe Aurica să creadă ce vrea.

În drum spre Prefectura poliției Capitalei am încercat să-mi fac curaj că îmi vor da să conduc un „Lincoln", de opt cilindri, cu perne mari și moi, cu tot felul de luminițe la bord, cu calorifer și cu ventilator, cu amortizoare care te leagănă ca un landou de copil. Să apar cu minunea asta la mine, pe strada Fortuna, să zăpăcesc tot cartierul. S-o duc pe mama cu „Lincolnul" pînă-n poartă la madam Filofteia, cu care nu se are ea bine și care a azvîrlit cu apă clocotită după mine cînd m-a prins scriind cu cretă pe garduri „Votați Soarele".

Mă îmbătam cu apă rece. La biroul de informații al Prefecturii, un gardian căruia i-am spus la cine vreau să merg s-a răstit la mine, că n-am fason să mă înfățișez șefului în persoană.

Am bîiguit că șeful știe de venirea mea, că dumnealui m-a chemat și dacă nu vrea să mă primească, să fie sănătos. Mă duc de unde am venit. Gardianul a dat un telefon undeva, mi-a zis că am „tupeu obraznic" și m-a expediat la etajul întîi, camera șapte.

Pe culoarul unde se afla camera șapte, am întîlnit un malac ras în cap, cu lanțuri la picioare, dus de la spate de un gardian.

Cînd a ajuns în dreptul meu, pușcăriașul mi-a aruncat : „Fă-te cu o țigară, neamule !"

I-am răspuns, politicos, că nu fumez și m-a scuipat. M-am șters, destul de furios și am ciocănit la ușa camerei șapte, pe care am deschis-o fără să mai aștept vreo invitație.

În birou, un birou elegant, cu mobilă neagră și cu niște covoare plușate, roșii, se aflau doi oameni. Un bărbat înalt pus la patru ace, chipeș de-ți venea să spui „Halal de mama care l-a făcut", stătea călare pe un scaun în fața unui ostaș nădușit, cu uniforma ponosită.

Civilul, bărbatul bine, m-a întrebat calm :

— Cine ești tu ?

— Radu Cosma, am răspuns.

— Ăla cu furtul de la „Vulturul de mare" ?

— Nu, domnule ! M-a trimis tovarășul Tănase Gorun.

— Aha !... Știu ce-i cu tine. Eu sînt Vasiliu. Ia și tu un scaun și auzi cum mă minte de la obraz, domnul Stelică Dum-Dum !

Am zis : „mulțumesc" și am rămas în picioare. Vasiliu nu s-a mai ocupat de mine și s-a adresat soldatului.

— Ia zi, Stelică, să audă și să se crucească și băiatul, ăsta cum mă minți tu pe mine.

— Domnule comisar, s-a avîntat ostașul, raportez că sînt caporalul Silvestru Iftode, de la unitatea...

— Mă, tu ești nebun ! l-a oprit Vasiliu. Cum să fii tu caporal ? Tu ești Stelică Dum-Dum, tîlhar îmbrăcat în haine militare, care prăduiește lumea pe Podul Grant, cu automatul în mînă. Recidivist periculos, bine cunoscut în branșă. Cum te porți, mă, așa de ordinar cu mine? Nici găinarii care fură izmene de pe frînghie nu se comportă așa tîmpit. Eu te-am întrebat de unde ai „cumpărat" efectele militare și arma ? Mie asta să-mi spui. Dacă vrei. Eu corp delict am, reclamant am, tu ești aici și îți dau cuvîntul meu că te trimit la ocnă. Cum necinstești tu, mă, haina militară ? Te-ai înțolit așa, ca să nu se sperie fraierul prea devreme. Cînd îl oprește un militar, omul are încredere. Începe și pentru noi deruta în momentul reclamației. Victima pretinde : „M-a jefuit un militar". Caută militarul... Stelică te-ai băgat în cea mai urîtă tîlhărie din viața ta. La Aiud te trimit, iepuraș. Cînd o veni la mine factorul cu pensia, ieși și tu din pușcărie. Durează cam treizeci de ani. Vezi că am săltat-o și pe Nuța,

iubițica ta, la care am găsit lucruri furate. Atît am avut de spus. Tu să nu mai scoți o vorbă, m-am săturat de tine. Nu mă interesează recunoașterea ta. Am terminat!

Vasiliu s-a ridicat, a deschis ușa și a strigat pe cineva de pe culoar: „Marine, vino și ia-l pe ăsta de-aici, că mi-e scîrbă de el."

A venit un civil și l-a luat pe falsul ostaș, Vasiliu a deschis fereastra și a respirat adînc. Îl urmăream cu coada ochiului. S-a întors la mine și mi-a zis cu glas potolit:

— Nu-mi place întotdeauna ce învîrt pe aici. Abia aștept să curățăm orașul de hoți și mă fac funcționar la cadastru. Am, așa, o ambiție să văd pe străzi numai îndrăgostiți, copii veseli, bătrîni surîzători, oameni care nu se tem... Hai, c-am luat-o razna... Radu, ai zis că te cheamă, nu?... Să-ți spun ce te interesează pe tine. Aici e judiciarul. Eu conduc o echipă de polițiști, și buni, și răi. Ne ocupăm cu de toate. Tu ai să lucrezi pe mașină. Ne-au dat un „Fiat", o tinichea „1100", pe care, dacă tu o faci să meargă, te propun la „decorare"... Ia hîrtia asta și mîine te duci, scrie aici unde, și-ți faci formele de angajare. Am vorbit eu acolo. O să mă zbat să obțin aprobare să porți pistol. Mai încolo. Uneori ne luăm de beregată cu infractori înarmați... Mașina e jos, pe platou. Vino încoace!...

M-am dus lîngă fereastră și mi-a arătat o mașină vișinie.

— Uite, ăla-i hîrbul. Mîine meștерești la ea. Să meargă ceas și să fie curată bec! Nu mă interesează cînd îți ies formele de angajare. Mîine seară avem o descindere și mergem cu mașina condusă de tine. Dacă mașina are hibe prea mari o duci la garaj, la Tănase Gorun. Te ajută el s-o pui la punct. Clar, Radule?... Să nu-mi vii cu vreo justificare, că nu înghit. Pe mine mă găsești mîine toată ziua aici.

Am tăcut, ce să răspund acestui torent de vorbe? M-am apropiat de ușă, cu un „să trăiți!" pe buze, Vasiliu și-a pus pălăria pe cap, m-a luat de braț și m-a scos pe culoar. Mergea cu pași mari, aproape că mă tîra după el.

— Mergi cu mine, m-a anunțat. Mîncăm la „Modern", ești invitatul meu...

„Modern" era un restaurant scump, aflat în vecinătatea Cercului Militar, în care eu nu pusesem piciorul nici în vis.

Cînd am intrat în restaurant cu Vasiliu, înainte de a ne așeza la o masă, el i-a strecurat unui chelner, din mers : „Două cotlete, salată verde și bere."

A ales o masă, ne-am așezat și chelnerul a sosit cu comanda. Incredibil ! Citindu-mi uimirea pe față, Vasiliu mi-a explicat.

— Aștia mă știu grăbit, de aia mă servesc așa. O să vezi tu ce muncă ușoară avem și cît timp să ne lăfăim prin cîrciumi...

N-a continuat. Mi-a urat „poftă bună" și s-a apucat să-și taie friptura. Cînd a băgat în gură prima bucățică de cotlet a ridicat capul și și-a pironit privirea pe o pereche așezată la o masă, în dreapta noastră. Un bărbat și o femeie. Bărbatul, brunet, cu o mustață neagră, lucioasă, cam la 30 de ani, femeia mult mai tînără, frumoasă și elegantă, ca o nevastă de director general de la Societatea „Astra". Brunetul a luat de pe masă un pahar înalt, cu picior și a început să toarne în el vin negru, dintr-o sticlă învelită într-un strat de ceară. Apoi a făcut mai multe mișcări cu mîna, deasupra paharului, ca un scamator și l-a întins femeii.

Vasiliu s-a grăbit să-mi spună, cu gura plină :

— Asta-i Nina, o fufă de lux. Îi simte pe speculanții cu bani mai sigur ca noi. Îi mai ușurează ea de finanțe, tot cîștigă băieții atît de ușor... Ai văzut ? Tipul i-a scăpat ceva în pahar. Te pomenești că e rău de pagubă și vrea s-o pedepsească. Hai cu mine...

L-am urmat la masa celor doi. Vasiliu a atacat cu aplomb :

— Sărut mîna, coniță Nina, am onoarea, domnule!... Sînt un prieten de familie al doamnei... El e Radu, vărul meu, student la arhitectură.

Doamna Nina a făcut fețe-fețe și a îngăimat ceva, care semăna cu o invitație să luăm loc. Domnul zîmbea strepezit...

Ne-am strîns mîinile, murmurînd fiecare un nume neinteligibil. Eu am sărutat mîna doamnei, care mirosea a primăvară și a soare.

— Ce mai faceți, doamnă Nina ? a întrebat-o Vasiliu voios și cu o curiozitate simulată.

— Pînă acum cîteva minute aș fi spus bine ! a ripostat frumoasa doamnă. A surîs mulțumită, ca și cum i-ar fi făcut lui Vasiliu un compliment. Ne-a invitat să bem un pahar de vin. Însoțitorul Ninei a turnat, de îndată, vin negru în pahare. Ca din greșeală, comisarul a vrut să ia paharul femeii, dar cu un gest precis prietenul ei i-a pus în față un alt pahar, ridicîndu-l pe al său în semn de închinare.

Înainte ca Nina să-și moaie buzele în vin, Vasiliu a intervenit.

— Nu beți, doamnă ! E un gunoi, sau o bucată de dop în pahar. Dați-l să-l vărsăm în frapieră.

Prietenul Ninei s-a întunecat și i-a reproșat indispus comisarului.

— Mi-ați stricat surpriza, stimate domn. Nu e nici un gunoi în pahar. Nu-l vărsa Ninette. E un cadou, un micuț obiect de aur. Cum să vă spun ?... Mă obligați la confidențe. Știți, eu am un obicei romantic. Atunci cînd beau întîia oară vin roșu cu o doamnă mult iubită, îi pun în pahar o surpriză drăguță, o mică bijuterie, un inel, un medalion, niște clipsuri, ceva...

Nina a bătut fericită din palme, ca un copil la care a venit Moș Crăciun. A băgat o linguriță în pahar și-a scos de acolo un ceas micuț de aur. L-a șters cu un șervețel, alintîndu-se :

— Vai ce mumos e ! Pentru fiecare oră de pe cadranul lui, Ninette îi dă lui Toni al ei cîte un pupic. O duzină de pupici...

Cu obiceiul meu de a despica firul în patru, m-am întrebat în gînd, dacă la plural se spune „pupicuri" sau „pupici" ?

Comisarul a întins mîna după ceas și Nina i l-a pus în palmă. El l-a studiat cîteva clipe și l-a lăudat pe Toni :

— Foarte frumos ceas. Și elegant. Sînteți un om de gust, domnule. Este exact podoaba de care avea nevoie mîna delicată a doamnei Nina. E nou-nouț și desigur

„water prof" dacă ați avut curajul să-l scufundați în vin.

— E ultimul model al elveților.

— Ați avut noroc că l-ați găsit la noi, a plasat Vasiliu.

— Unul singur era la „Consignația" și n-am stat pe gînduri, s-a împăunat Toni.

Comisarul mi s-a adresat mie, de parcă eu aș fi fost directorul Consignațiilor :

— De cînd se vinde aur la Consignații, Radule ?

M-a luat prin surprindere și n-am apucat decît să murmur un : „păi"...

Nina m-a scos din încurcătură. L-a certat, în glumă, pe Vasiliu.

— Nici aici nu puteți uita că lucrați unde... lucrați ?

— Nu uit niciodată, a replicat comisarul, cu o severitate rău prevestitoare. Sînt comisarul de poliție Sorin Vasiliu și, ca o răsplată a sincerității mele, vă rog și pe dumneavoastră, domnule Toni, să vă spuneți numele întreg.

— Mă cheamă Anton Mircioiu, s-a conformat omul, neplăcut impresionat.

— Unde locuiți în București, domnule Mircioiu, că din cîte știu, aveți domiciliul stabil în Arad ?

— Locuiesc, provizoriu, la viitoarea mea soție. În curînd vom face toate formele legale.

— Stați la Nina ?

— Nu ! La doamna Silvia Tripon. Ninette este o bună prietenă a noastră.

— Și atunci cum se explică, iertați-mi insinuarea, ritualul vinului roșu băut cu doamna mult iubită ?

— E o problemă personală și... tot ce-mi doresc acum e să termin masa numai în compania prietenei mele...

Mircioiu făcea pe ofensatul.

Vasiliu s-a înfipt în el.

— De curînd ne-a fost semnalat un anume Anton Mircioiu, complice al unor contrabandiști care introduc în țară, pe la Curtici, ceasuri, ciorapi de nailon, metraje de blană sintetică și alte bazaconii... Deci ceasul dăruit doamnei cu atîta grație n-avea cum să ajungă în țară decît prin contrabandă.

S-a întors către femeie.

— Nina, este urît că i l-ai suflat pe generosul Toni prietenei tale Silvia. Să vezi ce tărăboi îți face cînd am să-i spun.

— Domnule comisar, viața mea personală mă privește, s-a formalizat Nina.

— Dacă e să vorbim despre viața ta personală, ar trebui să-mi iau concediu cel puțin două luni. Poate o s-o facem cîndva. Deocamdată, pentru că îmi sînteți simpatici, mergem împreună la doamna Silvia, ca să mă uit un pic prin bagajele amicului tău.

Mircioiu n-a depus armele.

— Cu ce drept, domnule ?

— Existența acestui cesuleț seamănă a flagrant delict. Ca să nu mai vorbim că dumneavoastră nu vă opuneți, domnule Mircioiu. Nu-i așa ?

Vasiliu a strigat după un chelner. Am plătit și noi, și ei. Pe mine m-a trimis să aduc un taxi, să tragă în față și să vin să-l anunț. Așa am făcut.

Comisarul a luat femeia și bărbatul de braț și a ieșit cu ei din local. Păreau un grup de prieteni care se simt bine împreună și care sînt foarte mulțumiți de felul în care și-au petrecut ziua.

Eu am fost urcat în față, lîngă șofer, ceilalți au stat în spate. Vasiliu i-a cerut șoferului să ne ducă în Piața Rosetti.

Silvia Tripon locuia într-o vilă de pe o străduță din apropierea Pieței Rosetti. Mai bine zis, ea ocupa, cum am văzut mai tîrziu, podul unei viluțe, înconjurate de o palmă de grădină, cu gard înalt din fier forjat.

Am aflat că vila aparținea bunicilor ei, că Silvia putea sta într-un apartament normal, avea loc în casă, dar dintr-un capriciu își amenajase locuința în pod. Ducea o viață mai liberă și așa îi era mai ușor să-și primească și să-și găzduiască prietenii.

Avea acces la pod pe o scară de serviciu, ferită de privirea bunicilor, care o cicăleau de cîte ori aveau ocazia pentru felul în care trăiește.

Astea toate și altele le-am aflat de la Vasiliu, mai pe urmă.

Ajunși în fața vilei, comisarul a împărțit sarcinile. Mie mi-a spus să rămîn jos, să supraveghez curtea și ieși-

rile, să nu se arunce niscaiva obiecte jos, ceva ce nu trebuia găsit de noi și să nu încerce cineva să dispară. Dacă încearcă, să-l somez cu arma. Mai rămînea să-mi spună cu ce armă !

Pe Nina a trimis-o singură pe scări s-o anunțe pe gazdă c-o vizitează poliția, s-o povățuiască să consimtă la un control domiciliar, fiind în interesul ei.

El a rămas cu Mircioiu pe care l-a rezemat de un perete și l-a căutat de armă. Superficial, mai mult ca măsură de intimidare. Așa mi s-a părut mie.

N-am înțeles jocul lui Vasiliu. De ce a trimis-o pe Nina singură sus s-o prevină pe Silvia ? Avea să mă lămurească la plecare, pe stradă.

Am rămas în curte pîndind să nu iasă cineva. Dacă ar fi ieșit n-aveam nici o idee cum să-l opresc.

N-a ieșit nimeni. Mi-am plimbat privirile pe zidul clădirii, pînă la acoperiș. Undeva, sub acoperiș s-a închis o fereastră. După cîteva minute s-a deschis o alta, prin care a scos capul comisarul și a strigat la mine : „Radule, vino sus !"

Scara de serviciu m-a dus pînă la o ușă pe care am deschis-o.

Vasiliu răsturnase o valiză cu lucruri bărbătești, pe pat și îl pusese pe Mircioiu să ia la mînă și să scuture fiecare obiect. Nina ședea pe un scaun, iar în picioare, sprijinită de un stîlp, o altă femeie, îmbrăcată într-un pulover și într-o fustă albă.

M-au frapat mai multe lucruri. Primul, ținuta lui Mircioiu. Era în cămașă, cu cravată, încălțat cu pantofi maron cu alb, deasupra cărora se ridicau ciorapii, prinși sub genunchi cu jartiere. Arăta caraghios, cu aerul lui de demnitate ultragiată.

Doamna de lîngă stîlp, cam de 27—28 de ani, putea juca oricînd — era convingerea mea — rolul Cleopatrei, în orice film cu pretenții. Înaltă, suplă, cu picioarele perfecte și cu un bust pentru care merita să te apuci de sculptură.

Fața ei albă, ovală, era încununată de un păr negru-antracit, lung și cu firul gros ca sîrma de liță. Sub o frunte înaltă, netedă, străluceau doi ochi albaștri, aproape

transparenţi. Gura părea făcută pentru poveştile Şeherezadei.

(Este o descriere subiectivă, eu am obiceiul să exagerez cînd cineva îmi place foarte tare. Adică, mai pun şi de la mine.)

Locuinţa era foarte original mobilată : nu mai văzusem aşa ceva. Podul mare, de aproape o sută de metri pătraţi, avea grinzi de lemn, cu stîlpi de susţinere tot din lemn, cu ferestre mici laterale, rotunde, ca hublourile de vapor, peste care se prelungea marginea acoperişului înclinat.

Tot spaţiul era deschis, cu excepţia unei singure uşi, care închidea baia. Într-un colţ, un cotlon, o bucătărie mică, închisă de formă, cu două uşi groase, zăbrelite, batante, ca de saloon, montate între doi stîlpi. Mobilele din bucătărie aminteau tot de Vestul american.

Pe podeaua din scînduri groase de stejar erau aruncate blănuri.

Fiecare colţ — şi erau o mulţime acolo, în podul Silviei — fusese mobilat altfel, dînd senzaţia unei case cu multe încăperi pentru pitici şi cu destinaţii foarte diverse. Măsuţe joase, perne de blană, sofale acoperite cu cergi, taburete de piele, orientale, jilţuri scunde din stejar natur, lucrate simplu, fără ornamente. Un zar mare, tot din piele, punctat cu ţinte de aramă, pe care era aşezat un vas sferic de porţelan alb, din care izbucneau lălele mov, o culoare rară. Luminat din spate, vasul părea ireal. Îl credeai pictat acolo, pe un fundal de abur.

În stîlpi, stîlpii de pe lîngă pereţi, erau bătute nişte ţepuşe de fier la înălţimea unui om. De ele erau agăţate rochii, taioare, blănuri cochete, în culori delicate şi datorită lor puteai crede că stăpîna abia a venit sau că se pregăteşte să plece într-o călătorie. În faţa unei perdele cu falduri bogate era pus un havuz mare din gresie, cu volume rigide. Părea brumat şi mi-am închipuit că în el se pot păstra proviziile de aer rece. Pe fiecare perete era cîte o oglindă, care te surprindea din toate unghiurile şi nu te lăsa să te desparţi de tine.

Din starea mea de dulce admiraţie m-a scos brutal, Vasiliu, care mi-a cerut să scotocesc fiecare colţişor, cen-

timetru cu centimetru, și să-i semnalez orice obiect a cărui proveniență mi se pare suspectă.

Nu știam cum să procedez și mi se părea o impietate să răvășesc toate jucăriile din casa aceea de poveste, ca un barbar.

Vasiliu n-avea reticențele mele. El controla peste tot, repede, metodic, organizat. Nici el, nici eu, n-am găsit nimic.

Silvia Tripon fuma țigară de la țigară și zîmbea ironic. Anton Mircioiu își trăsese pantalonii, pe care comisarul îi pipăise la fiecare cusătură, și cu gesturi nervoase își netezea reverele hainei, care suferise același tratament.

Nădușea în continuare și se ștergea cu o batistă mare de mătase.

Nina nu se mișca de pe scaunul ei și nu ridica ochii din podea.

În pofida insuccesului nostru, Vasiliu nu părea afectat sau brava. A fixat cu privirea mîna cu care Silvia ducea țigara la buze. Pe încheietura mîinii sclipea stins o brățară din platină spuzită cu granate mărunte. Comisarul a întrebat-o amical :

— Ce-ai făcut înainte să ai brățara asta superbă, Silvia.

— Am rîvnit s-o am ! a răspuns femeia și în podul ei de basm s-a iscat, parcă, o pală de vînt înghețat.

Vasiliu a intrat în baie, s-a uitat și pe acolo, cu ușa deschisă, apoi s-a spălat pe mîini.

Camera de baie era placată cu ceramică bej, plină de oglinzi și de lumini. Cada, lavoarul, toate celelalte vase erau cafenii. Pe marginea căzii, am văzut aruncată o cămașă de noapte albă, transparentă, punctată ici și colo cu cîte o mică floare de nu-mă-uita.

Comisarul a ieșit din baie cu o expresie malițioasă pe chip.

— Fetelor, vă cer scuze pentru deranj și vă promit că nu mă las, pînă nu vă bag ori în serviciu, ori în pușcărie. Depinde de voi.

S-a uitat la Mircioiu.

— Nu scapi nici mata de mine, domnule Toni. Știu ce învîrtești și mi-ar face mare plăcere să te iau cu mine, dar n-am temei. Zero la unu, pentru... mine ! Și acum,

pe noi vă rog să ne scuzați, trebuie să plecăm. S-a făcut tîrziu. Ați fost o companie agreabilă. La revedere !

— Domnule comisar, l-a oprit Silvia, arătînd înspre Nina. Vă rog s-o luați și pe această creatură cu dumneavoastră. Să plece imediat din casa mea.

— Vezi, Nina ? a căinat-o Vasiliu pe Nina. Ți-am spus că Silvia se face foc dacă află că l-ai vrăjit pe fantele ei scump și doldora de „money". Vino cu noi, ca să nu te coafeze.

Nina s-a ridicat și s-a îndreptat spre ușă. Am ieșit toți trei și, înainte de a închide ușa, Vasiliu le-a urat celor rămași : „Petrecere bună în continuare !"

Pe stradă, în fața porții, a sfătuit-o pe Nina :

— Eu, în locul tău, m-aș pune bine cu fiara de Vasiliu! I-aș gînguri la urechiușă ce a ascuns Silvia cînd a auzit că poliția e pe scări.

— Sictir ! a replicat Nina și ne-a întors spatele.

A pornit în josul străzii, bîțîindu-și șoldurile, pe tocurile ei înalte.

Vasiliu mi-a spus destul de tare ca să mai audă și femeia :

— Să știi de la mine, Radule, că singurele cocote manierate sînt în Place Madelaine, la Paris.

După ce Nina s-a îndepărtat, Vasiliu a schimbat tonul:

— Să-ți spun eu cu ce schepsis am trimis-o pe Nina singură la Silvia, înaintea noastră. Cînd cineva îți năvălește în casă, ca să te anunțe că poliția e la ușă și tu te simți cu musca pe căciulă, te ia cu frisoane și încerci să ascunzi ce e de ascuns. Dacă ai timp, dacă nu ești surprins. Uneori raționamentul ăsta a avut rezultate bune... Tu cît ai stat în curte, ai observat ceva ?

— Nimic, doar că s-a închis, sus, o fereastră, l-am informat eu.

— Care fereastră ?

— Aceea... A doua din stînga, acolo sub acoperiș.

Vasiliu s-a uitat atent și s-a arătat dezamăgit :

— S-ar fi putut ca sub fereastră să fie montată o lădiță pentru flori, ceva, în care să se ascundă un pachet, dar nu e...

A ridicat încă o dată capul, spre fereastra indicată de mine. Sub impulsul nu știu cărei idei, m-a luat de un cot și m-a tras după el. Hai să mergem înapoi !

Sus, la capătul scării, a deschis ușa năvalnic și nu s-a oprit decît în mijlocul podului. Am observat că Silvia plîngea. Mircioiu era furios.

Vasiliu s-a dus glonț la fereastra cu pricina, a deschis-o și a încălecat pe ramă. A început să pipăie cu o mînă scobitura streașinii, în porțiunea de deasupra ferestrei. Cei doi îl priveau ca hipnotizați. Eu, cu interes. Mircioiu a avut o mișcare, o intenție să se repeadă la fereastră. Comisarul stătea într-un echilibru instabil.

Am făcut un pas înainte, m-am uitat țintă la Mircioiu și am băgat rapid o mînă în buzunar. În buzunarul în care n-aveam decît o batistă mototolită.

Vasiliu a descălecat fereastra și a sărit în încăpere, ținînd de un capăt un sul, gros ca un salam și negru la culoare. Lung de vreo jumătate de metru. Nu înțelegeam nimic. Sulul era, în realitate, o bucată de cameră de bicicletă, umplută cu ceva și legată cu o sfoară la capete ca un caltaboș.

— Dragi copii, s-a maimuțărit Vasiliu. Vreți să mai chemăm un martor sau ajunge dumnealui ? (M-a arătat pe mine.) Acum pot să vă spun că nu e polițist, e civil. Dar dacă țineți morțiș o chemăm pe bunicuța Silviei.

— Nu e nevoie, domnule comisar, a protestat moale Silvia.

— Cum doriți. Mai tîrziu n-o să puteți mîrîi, pentru că vom găsi precis amprente pe tubul ăsta și pe jucăriile cu care a fost îndopat... Desfacem surpriza ?

N-a așteptat vreo încuviințare și a dezlegat sfoara de la un capăt. A scuturat, pe pat, conținutul tubului. Au curs din el o mulțime de ceasuri micuțe aurii, mai multe stilouri „Parker", ace de cravată, butoni de manșetă, tot aurii, și ciorapi de nailon, în plicuri făcute sul.

Vasiliu le-a atras atenția că au... împopistrat-o.

Mircioiu a tușit, încurcat, și l-a rugat pe comisar să mă trimită pînă afară doar cîteva minute. Comisarul a vrut să știe cu ce scop :

— Vrei să le facem pe din două, sau să mi le dai mie pe toate ? Nu ține, Mircioiule !

— Nu le-ați găsit la mine, nu le-am văzut în viața mea, a mai încercat domnul Toni.

— Ce vrei să spui ? a sărit ca o tigroaică Silvia.

— Aveți-vă ca frații, a fost de părere Vasiliu. Deocamdată trebuie să trecem totul într-un proces-verbal. Silvico, scoate tu niște hîrtie. Stilou am eu...

Femeia s-a dus să caute într-un scrin și Mircioiu și-a lărgit nodul de la cravată. Respira greu.

— Să nu mai pui cravată cu romburi, la costum în dungi, l-a sfătuit Vasiliu. Mergea una, obligatoriu, uni.

Mircioiu a început să amenințe.

— Să știți că unchiul meu este...

— Știu ! A fost subsecretar de stat și de mîine o să inunde cu memorii Ministerul de Interne despre înscenarea odioasă a unui pretins comisar comunist. Mă lasă rece. Pînă una alta pe tine te arestez, o luăm și pe Silvia cu noi și la noapte au să mai fie arestați atît omul care ți-a dat marfa, cît și conductorul de pe trenul internațional care a băgat-o în țară. Colegii mei de la Arad cunoșteau toată schema, dar n-aveau corpul delict. Ți-au semnalat venirea în Capitală, cu scopul de a plasa un transport. Nu eu trebuia să mă ocup de tine, a fost o întîmplare că ne-am întîlnit. Nina ți-a purtat ghinion, nu-i așa, Silvia ?

Silvia a tăcut.

— Deci, domnule Mircioiu, nimeni nu ți-a făcut vreo înscenare. Eu sînt doar un polițist nevandabil, ca să zic așa. Și acum să fie liniște, că am de scris. Silvia, ascultă sfatul meu, că mă pricep. Să te piepteni cu cărare pe mijloc, ți-ar sta mult mai bine...

După ce Vasiliu a terminat toate formalitățile m-a trimis iarăși după un taxi.

Cînd am ajuns la Prefectură m-a luat cu el în birou. A mai completat niște acte și le-a dat hîrtie celor doi să scrie tot ce știu în legătură cu marfa de contrabandă. Mie mi-a șoptit prietenos la un moment dat :

— Dacă mai aștepți vreo oră, te iau undeva să mîncăm... de prînz.

I-am răspuns, cuviincios, că trebuie să ajung acasă, gîndindu-mă, cu îngrijorare, unde ar mai fi fost în stare să mă ducă. Cine știe cu cine s-ar mai fi întîlnit și ce nou bucluc începea.

N-a insistat.

— Bine ! Atunci, mîine te prezinţi şi îţi faci formele. Iei maşina — vorbesc eu să ţi-o dea în primire, o duci la clinică, la nea Tănase, şi, seara, pe la opt, te înfiinţezi cu ea pe platou. Ai văzut ce rău e fără maşină... Hai, cărelpoteca ! Noapte bună !

Am plecat aruncînd o ultimă privire Silviei. Avea maxilarele încleştate şi fixa cu ochi tulburi coala de hîrtie din faţa ei, pe care nu scrisese nici un cuvînt.

Am ieşit în Calea Victoriei, cu un sac de impresii, şi eram dornic să dau filmul acelei zile înapoi, să revăd totul pe îndelete. Eram prea tînăr, necopt pentru întîmplări atît de neobişnuite.

Mi-am adus aminte că n-am mîncat mai nimic toată ziua şi foamea m-a făcut să iuţesc pasul.

Mama m-a aşteptat cu cartofi copţi. Înainte de culcare i-am spus că s-ar putea să mă angajez şofer la poliţie.

— E bine ! a oftat mama. E bine ! De ce să nu se distreze toţi vecinii cînd i-oi fugări tu pe ăia cu seminţe şi cu floricele, prin cartier ? De ce să nu zică ei : „Ce putea să iasă dintr-un băiat crescut fără tată ? !"

Am sărutat-o lung, apăsat, pe frunte şi m-am vîrît în pat. În întuneric, ascuns în plapumă, am început să desfac în felii întîmplările zilei. Înainte de-a adormi am luat o hotărîre !

A doua zi de dimineaţă m-am sculat cu noaptea în cap. Dar nu destul de devreme ca să nu găsesc pe masa din bucătărie un ou fiert, o felie de pîine unsă cu magiun şi o cană de „Cicoare" fierbinte. Mama nu era în casă, cred că se pornise la piaţă. Sorbind din „Cicoarea" cu gust de paie arse, am reinventariat argumentele care m-au convins să nu mai doresc angajarea mea la poliţie. Nu era pentru mine, n-aveam ce căuta acolo. Eu nu sînt un om tare, sînt sentimental, milos, un căscat, lent în reacţii şi dacă ar fi să mă întrebe zîna bună ce dorinţă, mare şi fierbinte, să-mi îndeplinească, aş ruga-o să mă facă bibliotecar, să pot citi mormane de cărţi. Mai voiam să mă duc la şcoală, să-nvăţ, să înţeleg, să mă bucur de tot ce au descoperit oamenii pînă la mine, să nu las cartea din mînă decît atunci cînd o bag sub pernă, ca să adorm cu gîndul

la ea. Și deodată, hodoronc-tronc, după ce Măria-Sa Viața m-a așezat la volanul unei dubițe de cărat pîine, acum mă ia și mă mută pe o mașină a poliției ! Dacă era de ales între două rele, mi se părea mult mai plăcut să duc pîine caldă la brutării decît să car, de colo-colo, polițiști și hoți. Asta pe de o parte ! Pe de altă parte, aici se bătea gîndul bun cu gîndul rău, pe mașina fabricii de pîine „Herdan" puteam muri de plictiseală sau într-un accident de circulație, adormind la volan. Tot de plictiseală ! Polițiștii cu care mi se propunea să mă întovărășesc, veneau în contact cu o lume interesantă, misterioasă, aveau o viață trepidantă, fiecare zi era trăită în miezul unei aventuri, și care tînăr rezistă la asemenea tentații ? Dacă tot nu mă puteam întîlni cu zîna bună care să-mi îndeplinească dorințele, rămînea să aleg singur sau să dau cu banul. Dacă mama mi-ar fi cunoscut îndoielile, mi-ar fi zis să mă hotărăsc „Ori în car, ori în căruță, ori în teleguță".

Amintirea foarte prezentă a comisarului Vasiliu, om care îmi plăcuse grozav, m-a condus spre o soluție de compromis. Mi-am zis că mă duc la poliție, stau o lună — luna de probă — și dacă nu-mi convine : „Adio și n-am cuvinte".

Am plecat de acasă și m-am dus întîi la fabrică, să le spun celor de acolo că vreau să-i las baltă. Nu mi s-a părut că funcționarul căruia i-am dat vestea a regretat, ca la despărțirea de un fiu prea iubit. M-a avertizat doar că nu-mi dă ultima chenzină și că nu-mi eliberează nici un act, pînă nu predau dubița în cea mai bună stare. În rest, nu s-a uitat la mine nici cît la mucul de țigară din care trăgea cu sete. Dar nici eu nu m-am sinchisit prea mult. În final, nea Tănase îmi spusese că este vorba de un transfer și atunci povestea cu actele mele s-o rezolve funcționarii între ei. Mi-am întărit această convingere după vreun ceas, în biroul de angajări al poliției, unde Vasiliu vorbise despre mine. Un bătrînel cu mînecuțe negre mi-a cerut atîtea acte, încît le-am numărat în gînd și le-am uitat, cu tot cu numere, cînd am ieșit pe ușă. O să-i reclam pe toți comisarului.

Deocamdată aveam o altă treabă, foarte urgentă. Să iau mașina de la poliție și să ajung cu ea la garaj, la nea Tănase.

Ușor de zis, greu de făcut. Cînd am ajuns pe platou și am început să mă învîrt în jurul ei, a apărut un gardian, care m-a întrebat cum mă cheamă ? După tonul cu care m-a întrebat, aștepta parcă să rostesc un nume de criminal sîngeros. I-am spus cum mă cheamă și mi-a dat cheile mașinii.

M-am suit la volan și am dat la automat. După felul cum a oftat motorul, nu erau șanse ca în următoarele două luni să pornească. Am încercat la manivelă. Nici așa n-a vrut. Am ridicat capota și ce-am găsit sub ea m-a aruncat pe culmile disperării. Motorul părea acoperit cu bitum, carburatorul era și el garnisit cu un strat gros de mîzgă, firele de la bujii arătau ca roase de șoareci, bateria n-avea pic de acid în ea. Am tras de clapeta de la pompa de benzină și garnitura membranei s-a umezit cu un lichid ruginiu.

Am trîntit capota, am încuiat portiera și m-am dus pe jos la garaj, la nea Tănase. Mi-a dat el o camionetă cu ștangă pentru remorcare și așa am tîrît „Fiatul" pînă la locul de pedeapsă.

Nea Tănase a pus să trebăluiască la mașina mea trei lucrători și doi ucenici, care, în mai puțin de un ceas, au tranformat-o în grămăjoare mici de piese.

La fiecare piesă demontată se auzeau exclamații și un pomelnic de defecțiuni. După sinceritatea înjurăturilor, aceste defecțiuni nu erau dintre cele mai simple.

Pe mine m-a luat nea Tănase într-o gheretă cu pereți de sticlă și m-a tratat cu lapte bătut. Nu m-a întrebat ce gîndesc despre angajarea mea la poliție. Pentru el treaba era rezolvată.

Cu gîndul că am să fiu tot timpul la mînă lui, cu droașca mea de „Fiat", am încercat să-l măgulesc.

— Mare noroc cu dumneata, nea Tănase. Nimeni nu s-ar fi băgat să repare tinicheaua asta. Acum știu, de cîte ori îmi face necazuri, aici o aduc, la doctor.

— Vezi să nu ! a sărit nea Tănase. Eu într-o lună plec la o școală de partid. Ai în fața ta pe cel mai bătrîn școlar.

— Foarte frumos ! Ai carte, ai parte. Eu mai am puțin și-mi termin liceul, dau examenele în particular și, uite, am ajuns șofer la poliție.

— O să termini liceul și o să te apuci de altă școală, muceo ! Avem nevoie de cadre, ne arde buza. Cîștigarea alegerilor, reforma agrară, stabilizarea monetară și toate celelalte sînt numai începutul. E greu tare și n-o să fie mai ușor nici cînd puterea are să fie pe deplin în mîna noastră. Puterea e o sabie cu două tăișuri. Lucru foarte complicat să știi ce să faci cu puterea, cînd un popor întreg așteaptă de la tine viața aceea mai bună pe care i-ai promis-o. Ehei, ce-aș mai vrea să fiu și eu tînăr ca tine...

— Ce-ai face ?

— Ce n-aș face !

— Te-ai angaja șofer la Vasiliu ?

— Mă, țică ! Întîi, că tu nu te angajezi șofer la Vasiliu. A început epurarea vechiului aparat de stat. O să dureze. Dăm afară prefecți, comandanți, ofițeri de jandarmi, chestori, inspectori, comisari, copoi de la siguranță. Cu cine-i înlocuim ? E mare nevoie de oameni. Oameni născuți din clasa asta care a venit la putere. O să facem școli, o să pregătim și tineri, și mai puțin tineri. Au și fost numiți muncitori prin posturi de conducere. Cinstiți, devotați, de cea mai bună credință, dar fără pregătirea potrivită... Ai să vezi tu că n-o să țină mult teoria cu „școala vieții". Mai știu și eu ce știu. Sînt om în toată firea, am văzut multe la viața mea... Auzi ? Și cu Vasiliu ce ai ? Află că e un om și jumătate. Nu e comunist, are o idee fixă, că militarul nu face politică. Politica lui e îndeplinirea datoriei.

— Știu că nu e comunist !

— De unde știi ?

— A spus el !

— Ca să vezi ! Ați ajuns la confidențe ?

— Îhî !... Am fost împreună și la restaurant, am făcut și o percheziție, am găsit ceasuri de aur, am arestat un contrabandist și o vampă de milioane.

— Toate astea într-o singură zi !

— Da ! Și diseară avem nevoie de mașină, pentru alte daraveri. Nu știu ce anume, dar e important. Precis !

— Văd că-ți place al naibii unde te-am băgat.

— Nu știu, nea Tănase. Îmi fac curaj. Am și eu frămîntările mele.

— Cînd o să dea pe dinafară, să vii să ne sfătuim... Momentan, mă bucur că-ţi place Vasiliu. Şi mie-mi place. Îl socotesc prietenul meu... Hai să-ţi spun ceva, ce ştiu eu despre el...

Timp de aproape un ceas, nea Tănase mi-a spus cîte ceva — numai ce a vrut el — din viaţa comisarului.

Înainte de război, Sorin Vasiliu a fost profesor de gimnastică la un liceu bucureştean. În timpul războiului, a fost ales dintre mai mulţi ofiţeri, într-un serviciu special la contraspionaj.

Nea Tănase m-a lăsat să înţeleg că într-un anume timp Vasiliu n-a fost străin de mijlocirea unor legături între comuniştii întemniţaţi în închisori militare şi tovarăşii lor aflaţi în libertate.

După terminarea războiului, i s-a propus, în vara lui 1945, să lucreze în Ministerul de Interne şi el a acceptat, cu condiţia să fie repartizat la poliţia judiciară.

O ispravă de-a lui, ca ofiţer de informaţii din toamna lui 1944, a făcut vîlvă. În acea toamnă, un serviciu de specialitate al armatei noastre a aflat că hitleriştii au instalat pe teritoriul unei ţări vecine, aproape de hotarele româneşti, o rampă de lansare a cumplitelor bombe zburătoare „V". De acolo bombele trebuiau trimise să nimicească oraşele noastre, ca represalii pentru întoarcerea armelor.

Ofiţerul român Vasiliu a primit ordinul să distrugă rampa de lansare şi el şi-a îndeplinit strălucit misiunea, pe care a pregătit-o inteligent, migălos şi cu nişte rezolvări de mare efect.

Nea Tănase nu mi-a povestit în detaliu, dar ce mi-a spus mi-a plăcut. Vasiliu, cu un avion „Messerschmidt" (care cu puţin timp înainte fusese capturat de aviaţia noastră de vînătoare), a aterizat chiar în mijlocul militarilor nemţi care asigurau serviciul la rampa de lansare. Românul purta o uniformă de ofiţer superior german (Oberst) şi reprezenta O.K.W.-ul. Un ordin semnat de feldmareşalul Wilhelm Keitel îl împuternicise — pur şi simplu — să organizeze distrugerea tuturor instalaţiilor rampei de lansare (care dispunea şi de unele dispozitive noi, construite în cel mai mare secret), pentru a împiedica astfel o acţiune a britanicilor. Acţiunea ar fi constat în trimite-

rea unui comando de paraşutişti, cu misiunea să ucidă întregul efectiv al inamicului, să distrugă toate instalaţiile, să demonteze şi să ridice toate dispozitivele noi, apoi să-l răpească pe comandant, un specialist de valoare. Comandantul rampei de lansare şi dispozitivele ultrasecrete urmau să ia drumul Londrei, pe calea aerului.

Iată un amănunt la care Vasiliu s-a gîndit pentru a face toată povestea verosimilă. Din buzunarul mantalei lui ieşeau, împăturite pe-lungime, nişte ziare, „Völkischer Beobachter" şi „Das Reich", purtînd data zilei respective. Din felul cum erau împăturite, fotografiile führerului atrăgeau atenţia.

Comandantul obiectivului german a cerut să vadă şi el aceste ziare proaspete, pentru că la ei presa ajungea cu întîrziere. În ambele ziare, în fotografiile de pe prima pagină, Hitler, cu o figură radioasă, strîngea mîinile unui ofiţer superior neamţ. Acest ofiţer era chiar cel aflat în mijlocul lor şi care le aducea ordinul de distrugere a rampei de lansare.

În explicaţia de sub fotografii se spunea că führerul îl felicita pe Oberst Wolfgang Bosch, pentru succesele hotărîtoare obţinute în pregătirea unei operaţiuni cu arme ultrasecrete, cu o putere de distrugere necunoscută pînă atunci, care urmează să fie declanşată, pentru a schimba rapid şi radical soarta războiului.

Ziarele, ca şi fotografiile de pe primele pagini, erau, bineînţeles, trucate. Dar au avut efectul pe care s-a mizat. Rampa de lansare a fost aruncată în aer chiar de păzitorii ei.

Falsul colonel Bosch a mai pretins că are ordin să-l conducă pe comandant la Berlin, unde este aşteptat la raportul generalului Jodl, de la care va primi alte însărcinări.

Nu mică a fost surpriza acestui comandant cînd s-a văzut dezarmat şi făcut inofensiv imediat ce avionul a decolat şi, mai ales, cînd a constatat că echipajul avionului, inclusiv colonelul Bosch, vorbeşte româneşte. Aeroportul pe care a aterizat „Messerschmidt"-ul la destinaţie, ca şi persoanele care l-au luat în primire, n-au fost nici ele cele mai potrivite pentru a-i întări moralul.

Cam așa arăta, povestită incomplet și la repezeală, una din acțiunile de senzație, realizată în alt timp, de viitorul meu șef, comisarul Sorin Vasiliu.

Amintindu-mi, după un timp, cum a povestit această întîmplare nea Tănase, vorbele lui, dozajul acțiunii, anumite particularități de limbaj (fiecare om vorbește altfel, are alte gesturi, alte ticuri verbale), mi-am dat seama că se întîmplă cu mine ceva. Și asta am observat în mai multe situații asemănătoare.

Dacă eu reiau aceeași poveste, sau dacă redau un dialog, apar mici modificări și nu știu dacă în bine sau în rău. Schimb, uneori, cronologia faptelor, folosesc alte cuvinte, atenuez unele scene, dau amploare altora. Zăbovesc asupra unor momente, rotunjesc altele, mai strecor unele efecte căutate, sar peste amănuntele care, subiectiv, mi se par că diluează narațiunea, evidențiez, poate chiar dichisesc un pic, episodul care m-a încîntat pe mine. Nu știu dacă dreg sau stric, dar un merit tot am. Nu înfloresc și nu țin să mă arăt deșteptul-deștepților.

După această lungă explicație, este cazul să mai spun că nea Tănase îl aprecia pe Vasiliu, ca pe un om cinstit, incoruptibil, curajos, pasionat de profesia lui, cu o mare putere de muncă și de dăruire. A menționat că are și o mică slăbiciune pentru cele mai reușite reprezentante ale sexului frumos. Dar că este greu de legat la gard.

Cît am stat de vorbă în ghereta de sticlă, „Fiatul" adus de mine începuse să semene și chiar putea fi confundat cu un automobil. Un automobil cam mic și cam prăpădit pentru scopul important căruia i-a fost destinat. Începînd să-l iau la mînă, am remarcat un comportament lăudabil. Pornea, cupla în toate vitezele, putea fi oprit cu ambele sisteme de frînare, se aprindeau farurile, gîjîia claxonul și, cu nițică bunăvoință, acul kilometrajului ajungea pînă la viteze convenabile pentru cardiaci.

I-am mulțumit lui nea Tănase și i-am promis, hlizindu-mă, că am să dau acatiste pentru sănătatea lui, la biserica Bălăneanu.

A bodogănit că, la cît sîntem noi doi de credincioși, ajută acatistele ca frecția la un picior de lemn.

De la garaj am trecut pe acasă și, cînd am intrat pe strada mea, o ceată de copii s-a luat după mine, țipînd cît

îi ținea gura : „Foaie verde, foi de nuc / Plesni-ți-ar un cauciuc..." Era urarea pe care o făceau tuturor șoferilor care treceau pe strada noastră, stîrnind praful.

Am oprit în fața casei și țîncii s-au cocoțat, la minut, pe scările și pe barele mașinii. M-am făcut că nu-i observ.

Mi-am îmbrăcat costumul cel mai bun, am luat mașina din poartă, împrăștiindu-i pe copii, și m-am oprit la frizeria lui Nazone, să mă tundă și să mă pieptene el cu cărare. Mie îmi stătea părul vîlvoi tot timpul. Nazone îmi uda părul, îl pieptăna și îl presa cu un fileu. Toată ziua pieptănătura mea se păstra minunat, ca într-o reclamă pentru uleiul de nucă „Nero".

Cînd am coborît din mașină, m-a zărit prin oglindă Sache, un setebist. A așteptat să intru, făcînd să zornăie perdeaua cu ciucuri din bile de lemn, care ținea loc de ușă, și i-a spus lui Nazone :

— Uite, frățioare, cine-i *ober* la bursa neagră are mașină mică...

— Nu-i a mea, Sache, l-am lămurit. Sînt la stăpîn.

— La cine, copilu'? a vrut să știe Nazone. Că, uite, eu sînt milionar și nu-mi permit să am mașină și nici șofer cu leafă...

(Zicînd : „Uite, eu sînt milionar", mi-a arătat cu mîna în care ținea briciul, mai multe bancnote de un milion, presate sub cristalul unui dulăpior... După stabilizarea monetară, din aceste bancnote puștii făceau vaporașe și avioane de hîrtie.)

Le-am spus că sînt șofer la o instituție, că e prima zi de slujbă și habar n-am dacă am s-o duc bine sau rău. Dacă n-o să-mi fie bine, am să vin la Nazone și am să împrumut de la el niște milioane.

Sache, care știa întotdeauna, ultimele bancuri, s-a pornit :

— Apropo de bancnote. Cică doi șmecheri care mureau de foame s-au înțeles, într-o bună zi, să se apuce de falsificat bani. Să facă hîrtii de două mii, că pe astea nu le știe nimeni cum arată, că n-au fost niciodată pe piață. O să le spună ei la fraieri că atunci au fost puse în circulație. Zis și făcut. Fac ei prima hîrtie de două mii și, hai să încerce s-o schimbe, să vadă dacă se prinde. Cel mai curajos dintre ei a intrat cu hîrtia în mînă într-o bă-

cănie. Celălalt îl aștepta afară. Nevasta băcanului, care stătea la casă, avea o faimă de femeie a dracului. Cînd era vorba de bani, îi sucea pe toate părțile, îi pipăia, îi mirosea, îi punea la bec, mă rog, o circotașă fără pereche. Șmecherul care a intrat în băcănie cu bancnota se înțelesese cu asociatul să cumpere ceva de doi-trei lei și să ceară restul. Adică, la marele risc ! Cel de afară s-a dat de ceasul morții pînă cînd a ieșit din prăvălie fîrtatul lui. Acesta arăta însă ca și cum cîștigase atunci la loterie. S-au tras după colț și „fericitul" a deschis palma, în care se afla o bomboană „Negro" și un purcoi de bani. Imediat a dat drumul la vorbe: „Tată, a mers treaba, unt!"; „Cum?" a vrut să afle prietenul. „Taman cum am vorbit noi. Am intrat, am cerut o bomboană de doi lei și i-am întins bănuții. Zgripțuroaica s-a uitat la hîrtie ca la un zepelin care i-a căzut în supă. De cinci ori m-a întrebat ce bani sînt ăștia ? M-am înfipt în ea : «Cum ce bani ? Bani nounouți, de la bancă, nu se vede ? Au apărut de alaltăieri !» Nu zici, tinere bavarez, că mi-a dat bomboana și mi-a numărat restul la leuț ?... Domne, a noastră-i victoria. Ne facem bancheri..." ; „Cît ți-a dat restul ?", a ținut-o pe a lui, „Toma necredinciosul". „O mie, nouă sute, nouăzeci și opt. Bob numărat : Uite șase bancnote a cîte trei sute doi lei și două de cîte nouăzecei și trei de lei."

De rîs, clientului de pe scaunul lui Nazone i-a intrat clăbuc în gură. S-a înecat și a început să tușească. Nazone l-a bătut pe spate, rîzînd și el.

Am ieșit fercheș din frizerie. Trăzneam a apă de colonie, îndoită cu spirt și m-am urcat mîndru la volan. Am luat-o către Prefectură. În biroul lui Vasiliu mai erau trei bărbați. Comisarul m-a arătat cu capul și m-a prezentat:

— El e Radu, pilotul nostru de vînătoare.

I-a prezentat și pe ei :

— Dumnealor sînt colegii mei. Comisarul ajutor Dinu Amza, ochelaristul e agentul Paul Aldea și negriciosul, Dumitru Pascu, tot agent.

Strîngîndu-ne mîinile, i-am privit în fugă pe cei trei. Amza era un bărbat scund, bine legat, cu părul tuns perie. Paul Aldea înalt și slab, cu ochelari, cu început de chelie și cu un aer de student timid. Dumitru Pascu, negriciosul, era tot înalt, cu o burtică respectabilă, cu fața rotundă,

cu buze groase și cu un zîmbet pe figură care părea că nu-l părăsește niciodată.

Vasiliu m-a întrebat :

— Sîntem motorizați, Radule ? Avem mașină la scară?

Mi-am umflat pieptul și m-am lăudat.

— Avem, domnule comisar !

Vasiliu m-a măsurat, nemulțumit.

— De ce ești, dragă, îmbărcat așa, de doamne-ajută ? Vreau să te scot în lume astă-seară. Cum să te duc într-un local de mare lux cu hanțele astea ale tale?

Cred că m-am făcut stacojiu.

— E costumul meu de gală, domnule comisar !

— Arăți ca un pomanagiu !

Mi-a aruncat vorbele astea și a deschis un dulap în care a început să cotrobăie. A scos o cravată de mătase pe care mi-a întins-o.

— Pune, măcar asta la gît ! E cadou de la mine.

Am luat cravata, fără să mulțumesc, și am rămas cu ea în mînă. De nervi mi se zbătea o vînă la tîmplă.

Vasiliu a intuit starea mea.

— Radule, eu sînt rău de clonț. Hai să ne împăcăm. Pascule, fă-i un nod à la Hollywood.

Negriciosul, cu același zîmbet stereotip, mi-a ridicat gulerul cămășii și mi-a înnodat cravata.

— Băieți ! a început Vasiliu. Aterizăm „La văduva veselă". Îi facem o vizită de curtoazie domnului Stavros. Am o presimțire neagră, că astă-seară, în salonul de sus, se joacă pocher pe cocoșei și pe devize. Vin toți capii de bursă neagră... Să facem și noi distribuția. Pe mine și pe Amza ne cunoaște patronul. Dacă intrăm noi doi, se telegrafiază sus și se sparge gașca. Facem așa : Aldea se postează la ușa din spate, care dă în strada Bursei. Ușa se deschide în afară. Radule, tragi mașina în spate și o lipești cu bara de ușă, să nu se poată deschide. O bagi în viteză și tragi și frîna de mînă. După ce proptești mașina în ușă, vii și te ții de mine, umbra mea. Intru în local, intri după mine. Cînd vezi că am luat-o pe scări și pun piciorul în salonul de sus, apari după un minut, pe ceas, și raportezi : „Domnule comisar, plutonul de gardieni a încins hora în jurul prăvăliei"... Am o schemă în cap, o mai pritocesc și v-o spun. În orice caz, Amza tu cazi pe patron. Nu-l lași din

mînă, să n-aibă timp nici să clipească. Dacă Stavros apucă să facă vreun semn, am buclarisit-o ! Am trimis acolo, înainte, o duduiță frumoasă, cu un domn distins, prietenii mei, care să studieze terenul pînă la venirea noastră și cînd mă zăresc, dacă e cazul, să-mi dea ultimul buletin de știri. O să văd cum iau legătura cu ei, pe cel mai mare șest. Deocamdată, cam atît. Vorbă multă sărăcia omului. La mașină, băieți, că nu vă mai duc pe jos, să transpirați și să-mi răciți.

După ce am deschis ușa mașinii, Vasiliu s-a urcat lîngă mine, iar cei trei, în spate. Motorul a pornit „la sfert" și Vasiliu a comentat pentru cei din spate :

— Nu știu dacă Petrache Lupu a făcut vreo minune, dar Radu al nostru a făcut. Mașinăria asta chiar merge, oameni buni.

Costumul comisarului degaja un discret miros de „Mouson-Lavendel" și aburul respirației lui păstra aroma de „Savon-dentrifice Kalodont".

(Acestor produse cosmetice întîi le-am învățat mirosul și pe urmă denumirile.)

L-am întrebat pe comisar ce s-a întîmplat cu Anton Mircioiu ? Dacă poate să ne spună...

Vasiliu a țistuit din buze.

— Îl expediez la Arad cu viteză maximă și cu toate corpurile delicte. Îl așteaptă poliția de acolo cu brațele deschise... Nu spun că, la arest, individul și-a descoperit vocația artistică. Modelează căișori din miez de pîine, pe care călăresc femei despletite, cu forme prelungi. Căișorii îi înmoaie în zațul negru de „Frank-cafea", ca să se deosebească la culoare de amazoane. Statuetele astea le vinde pe țigări. S-a acomodat urgent, nu e prima oară cînd e cazat în beciul poliției... Cred că este un tip optimist, adept al devizei : „Viața merge înainte".

— M-am gîndit odată, a vorbit Amza, din spate, că e un destin urît și tragic să rămîi în memoria oamenilor numai prin răul pe care-l faci. Nu știu dacă ei, infractorii, își dau seama că...

— Amăriți, dar trăiesc bine ! l-a întrerupt Pascu. Nu ca mine, care mă fluieră vîntul prin buzunare...

— Lasă, Pascule, l-a consolat Vasiliu. Mai sîntem şi noi pe lume şi dacă stăm bine înfipţi pe baricadă n-o să le fie hoţilor moale.

— O să-i impuţinăm, s-a aliat şi Amza cu Vasiliu. S-au schimbat vremurile, se mai schimbă şi oamenii, şi mai ales condiţia lor socială, economică...

S-a aşternut o clipă de tăcere, după care Vasiliu mi-a cerut să mă îndrept spre „11 Iunie".

— Nu mergem „La văduva veselă", şefu' ? a întrebat Pascu, nervos.

Vasiliu s-a uitat la ceas.

— E prea devreme şi m-am gîndit să dăm mai întîi o raită pe la „Texana". Am auzit că se adună nişte gealaţi suspecţi pe acolo care nu ştiu ce tot moşmondesc. Mai bine să aflăm din timp, să prevenim, decît să ne doară capul un trimestru după nu ştiu care mare lovitură. E bine să ne vadă, din cînd în cînd, prin bîrlogul lor, să-i speriem. Pot crede că sîntem avertizaţi şi stăm cu ochii pe ei...

Ajungînd în locul dorit de Vasiliu, comisarul mi-a arătat un părculeţ, lîngă care să opresc. Printre copaci, se zărea o firmă luminoasă pe care scria „Texana". Deasupra ei era desenat cu becuri colorate conturul unei pălării de *cowboy*.

La intrare, patru găligani în uniforme de şerifi conduceau muşteriii în local şi îi predau şefului de sală.

Cum ne-a văzut pe noi, şeful de sală s-a schimbat la faţă. Vasiliu, numai zîmbet, l-a întrebat dacă e bucuros de oaspeţi ?

Omul a dat din cap fîstîcit, şi ne-a arătat o masă. Comisarul l-a asigurat că nu stăm, că sîntem numai în trecere. L-a eliberat cu un semn care voia să însemne că se poate ocupa de treburile lui. A făcut semnul pornind spre bar şi noi ne-am luat după el. Ne-am instalat pe scaunele înalte, pivotante şi am clătinat cu toţii din cap cînd barmanul ne-a oferit de băut.

Restaurantul avea tavanul foarte jos şi era luminat cu becuri gălbui, montate în felinare de căruţă.

O notă veselă dădeau feţele de masă, fiecare de altă culoare. Sala dreptunghiulară părea un plic mare pe care cineva a lipit, jucîndu-se, timbre colorate.

Serviciile de masă erau compuse din farfurii și căni din tablă de aluminiu. În loc de cuțite se foloseau bricege, cu lama îndoită. Chelnerii purtau costume de *cowboy*. Femeile și bărbații din local — clientela — purtau pe cap pălării americănești, oferite gratuit la garderobă.

Părea că la mese stau fete și flăcăi din Vestul sălbatic. Totul, ca într-o operetă dubioasă.

Altminteri, lume elegantă, bine dispusă, băuturi fine, șampanie, gîrlă, băută în căni de aluminiu și la prețuri care te înghețau.

Amza mi-a suflat la ureche :

— Ăștia n-au griji. Ies din cîrciumi odată cu ziarele, căpiați de băutură, și se miră, probabil, cînd se întîlnesc cu gloata care pleacă la slujbă : „Cîtă lume iese de la chiolhanuri în zori !"

De la o masă, o roșcată cu breton i-a zîmbit lui Vasiliu. El a schițat un semn de salut, a trecut cu privirea peste ea și a început să-i studieze pe cei din local, om cu om, parcă-i fotografia pe rînd.

Atmosfera de „saloon" era stricată de un lăutar pricăjit, care se strecurase cu vioara printre mese și cînta răgușit : „Sanatoare, sanatoare, multă lume-n tine moare"...

— Băieți, s-a auzit în surdină vocea lui Vasiliu. Plecăm. Dar mai înainte să lăsăm niște invitații, pentru mîine, la noi, la poliție. Sînt cîțiva indivizi prin sală pe care trebuie să-i mai întrebăm de sănătate, să aflăm, dacă se poate de unde vin miuțele pe care le topesc aici. Îi poftim să ne viziteze pe la ora șapte, să-i văd cu ochișorii cîrpiți de somn. Amza, tu te duci la namila cu părul alb, de la masa de lîngă perete. Aldea, tu invită-l pe blondul mustăcios care cumpără acuma flori de la țigancă. Pascule, tu du-te la bețivii ăia doi care se țin pe după umeri. Mi-i chemi pe amîndoi... Radule, faci și tu un drum pînă la tipul care fumează trabuc, a patra masă, acolo, la stînga. Spune-i că mi-e dor de el și vreau să-l văd mîine de dimineață. În liniște băieți. Eu mă duc să schimb o vorbă cu patronul și ne întîlnim la mașină.

M-am îndreptat spre tipul care pufăia din trabuc, i-am spus bună seara și l-am anunțat că a doua zi, la șapte dimineața, îl așteaptă comisarul Vasiliu, la Prefectură. Dumnealui mi-a suflat fum în ochi și m-a informat că la

-ora aceea nu se dă jos din pat decît cu mandat de aducere. N-am ştiut cum să-l conving. Am mai spus : „Vă salut" ! şi am plecat.

M-am dus la maşină şi m-am instalat la volan. Au sosit şi ceilalţi. Ultimul a ajuns Vasiliu şi eu m-am grăbit să-l informez de răspunsul impertinent al individului. Fără o vorbă, comisarul s-a întors în local.

După cîteva minute a fost în maşină şi mi-a cerut s-o luăm spre „Văduva veselă", explicîndu-mi, cu un calm aparent, pe unde ajung mai repede. După care a spus, să auzim toţi :

— Domnul Mogonea, la care l-am trimis pe Radu, e un remizier de bursă. Îi e greu să se scoale dis-de-dimineaţă. Nu poate să vină la şapte. Vine la cinci !...

Vasiliu n-a mai vorbit pînă aproape de local, cînd mi-a cerut să trag pe dreapta, să opresc motorul şi să sting luminile. A mai supt cîteva fumuri din ţigară, a aruncat-o şi a recapitulat cu noi planul de acţiune :

— Vasăzică, mai întîi blocăm uşa din spate cu maşina. Rămîne de pază lîngă maşină Aldea. Radule, pe tine nu te cunoaşte nimeni de-ai casei. Intri primul. Prin uşa aia mare, luminată. Dai într-un hol şi, în dreapta, e garderoba. După garderobă, tot în dreapta, se face un culoar. Din culoar, ajungi la o intrare cu arcade. Acolo îşi face veacul Maciste, cîinele de pază al patronului. Ai să-l recunoşti uşor. Este mare, cît Palatul Telefoanelor, are o faţă ca de tuci şi ochi albicioşi. E urît ca ceasul rău. Întotdeauna poartă un frac verde. Te uiţi de formă, prin preajmă, ca şi cum ai căuta pe cineva. Cînd te reperează, te duci la el şi-l întrebi de unde poţi da un telefon. Trebuie neapărat să-l faci să se întoarcă spre tine şi să piardă din ochi, măcar o secundă, culoarul. Să te plasezi între el şi perete — acolo, pe undeva, e o sonerie. E la mintea cocoşului că dacă o atinge ne strică toată combinaţia. N-o să aibă timp, că în secunda cînd va sta întors spre tine ţîşneşte prin culoar Pascu şi discret îi propteşte ţeava pistolului în burticică.

Tu, Pascule, îl şi scoţi pe Maciste în stradă, îl duci la maşină şi-l predai lui Aldea. Urangutanul nu îndrăzneşte să poarte armă, dar, decît să-ţi dea ăsta o palmă, mai bine te loveşte tramvaiul 16 la oră de aglomeraţie. Trebuie luat scurt. O dată scos din joc Maciste, tu, Radule, intri în

restaurant și traversezi salonul principal, spre scara din fund. Încet, te faci că te uiți după o cunoștință... Amza, cum l-ai văzut pe Pascu ieșind cu gorila pe ușă, intri. Te duci întins la patron și-i spui că facem un control polițienesc. Nu-l slăbești din ochi... Eu mă duc, trap săltat, direct spre salonul de sus. Le știu *semnalul*, știu cum trebuie ciocănit la ușă. Pascule, după ce-l predai pe Maciste lui Aldea, vii și tu sus. Radu o să fie cu mine. Domnule Amza, te rog controlează, la sînge, casa de bani a pungașului... Am terminat. Pe cai !...

Au coborît cu toții și eu am tras mașina la ușa din spate a localului și am blocat-o, conform dorinței lui Vasiliu. Aldea a rămas lîngă mașină.

Pe mine și pe Pascu, Vasiliu ne-a expediat cu o mișcare a mîinii. Am plecat, urmat la doi pași de Pascu. Îmi cam bătea inima, de ce să mint. O simțeam galopînd în coșul pieptului și mi se uscase gura. Am apăsat clanța de la ușa de intrare, cu o mînă înghețată.

Am ajuns ușor la culoarul despre care mi s-a vorbit, l-am străbătut și m-am pomenit în fața arcadelor, unde veghea Maciste. A avut dreptate Vasiliu. Nu arăta prea simpatic. Ba chiar m-am gîndit că maică-sa, cînd l-a adus pe lume și a văzut ce-a făcut, trebuie să se fi speriat îngrozitor.

M-am fîțîit un pic pe sub privirile lui curioase, am vrut să-l depășesc, m-am răzgîndit, m-am întors și am rămas în spatele lui, aproape lipit de perete. Cînd s-a răsucit după mine să vadă ce mă tot agit de colo-colo, l-am întrebat, cu o gheară în gît, de unde pot da un telefon. Pe sub brațul pe care l-a ridicat să-mi arate în ce direcție să caut telefonul, l-am zărit pe Pascu venind în goană. Tropăia ca un armăsar și Maciste s-a întors rapid. Pascu s-a repezit cu capul înainte, zdrahonul a întins o mînă, să-l oprească și cu cealaltă, căuta ceva pe perete, pe lîngă mine. A urmat o busculadă scurtă, am fost strivit de perete, apoi îmbrîncit, am căzut în genunchi și mai mult am simțit decît am văzut o mînă care pipăia peretele, căutînd, desigur, soneria aceea de alarmă. Am lovit cu toată puterea și-am auzit un geamăt de durere. Am reușit să mă ridic în picioare. Maciste îl zgîlțîia pe Pascu. I-am sărit gorilei în circă. S-a scuturat să mă arunce, dar mi-am încolăcit

brațele pe după gîtul lui. În încleștare, Pascu a zbierat la urechea brutei : „Maciste, dacă nu ridici mîinile, număr pînă la trei în gînd și trag !“ Am simțit colosul de sub mine destinzîndu-se. A început să ridice brațele și mi-am dat drumul la pămînt. Mi-am netezit hainele cu palma, scuturîndu-le de var. Am tras cu ochiul în jur și n-am văzut pe nimeni care să fi asistat la încăierare. Pascu îl împingea, ușor, pe Maciste spre ieșire.

Ținuta mea nu era prea elegantă, dar mi-am făcut curaj și am pășit pe sub arcade, am traversat un hol și m-am pomenit într-un salon imens, luminat cu veioze verzi, așezate pe mese. Predomina culoarea verde. Covoarele, tapetul de mătase, draperiile grele de pluș, plantele exotice plasate ici și colo, aveau această culoare. Cît mi-am putut da seama dintr-o privire, la mese serveau fete tinere. Aveau rochițe din satin verde, foarte scurte și ciorapi negri prinși cu jartiere verzi, o împletitură din frunzulițe de mătase verde, ca niște cununi de lauri. Pe cap purtau cîte o tocă neagră, cu voaletă scurtă, care le umbrea fața. Vezi-doamne, astea erau „văduvele vesele“.

N-am avut prea multă vreme să casc ochii, fiindcă în întîmpinarea mea a venit un domn cărunt, îmbrăcat într-un smoking, tot verde, fără o cută. Parcă era făcut din sticlă netedă și, dacă îl atingeai, din întîmplare, te-ai fi așteptat să facă „cling“ ! În salon nu era zgomot, plutea doar un zumzet, ca de albine, ascultat cu urechea lipită de peretele stupului.

Domnul care mi-a tăiat calea, m-a întrebat cu un surîs onctuos, dacă am masă rezervată ? N-am apucat să-i răspund. În spatele lui a apărut Amza, spunîndu-i : „Vă căutam, domnule Stavros“.

Stavros s-a întors spre Amza și eu am pornit mai departe spre scara din fund, pe care o ghiceam mascată de niște mari draperii verzi. Pe lîngă mine a trecut, strecurîndu-se ca un țipar, Vasiliu. M-am ținut după el, am urcat scara în urma lui. În fața ușii din capătul scării, înaltă, cu două canaturi, s-a oprit și a bătut în ea de mai multe ori într-un anume fel. Ușa s-a întredeschis, el a împins-o brusc cu piciorul și a intrat cu revolverul în mînă. I-am auzit vocea puternică, tunătoare :

— Poliția ! Toată lumea mîinile pe masă !

Am ajuns și eu în spatele lui. În salonul ăsta, la o masă lungă, erau așezați niște domni foarte eleganți, adunați parcă la un consiliu de administrație al unei mari companii bancare. Erau cam o duzină. Pe masă, cupe de șampanie, țigări, scrumiere. Bani nu, nici cărți de joc.

Vasiliu mi-a vorbit peste umăr :

— Închide ușa, ridică-i pe rînd în picioare și percheziționează-i !...

I-a avertizat, imediat, pe cei din salon :

— Să nu facă cineva o mișcare în plus, că sînt nervos. Trebuie să vă mai spun că toată șandramaua geme de polițiști !

Abia acum mi-am amintit că mie îmi revenea replica asta. Uitasem, eram emoționat. Nici perchezițiile pe care mi le poruncise Vasiliu nu știam bine cum să le fac. M-am apropiat de un bărbat sfrijit din capul mesei, care s-a ridicat în picioare, și am început să-i pipăi hainele, cum am văzut că fac, în filme, polițiștii americani.

Vasiliu m-a oprit.

— Caută-i în buzunare și pune totul pe masă. Dumnealor nu poartă arme, aici e lume bună, *high life*.

S-a deschis ușa și în salon a intrat gîfîind Pascu.

Vasiliu l-a pus și pe el la treabă.

— Percheziție corporală la toți ! Urgent !

Eu lucram pe o latură a mesei, Pascu pe cealaltă. Mai îndemînatic ca mine, era și firesc, a sfîrșit mai repede cu ai lui și a venit pe partea mea.

Cînd am terminat de scotocit hainele ultimului om, pe masa lungă se aflau acte, chei, batiste, stilouri, agende și portvizite, fără bani în ele.

În timpul acestor percheziții, Pascu se folosea, cu mare efort, de mîna dreaptă, apoi a încercat să se descurce numai cu stînga. Vasiliu a observat și a vrut să știe.

— Ești rănit, Pascule ?... Dacă te-a atacat cineva, arestez pe toată lumea !... Spune !...

— Nu, domnule comisar, a negat Pascu. M-am lovit, e un fleac... De altfel, am terminat. Recolta e pe masă...

Trecînd cu o privire ironică peste grămăjoarele de obiecte de pe masă, Vasiliu a comentat :

— Minunea minunilor ! O reuniune sobră, de domni distinşi. O cupă de şampanie, o ţigară fină, o şuetă agreabilă... Nu-i aşa ?

Un bărbat îndesat, cu figură de buldog, dinspre un capăt al mesei, a început să-şi bage, calm, în buzunare, obiectele din faţa sa. I s-a adresat tăios lui Vasiliu :

— Gata, comisare ! Păstrează-ţi ironiile pentru troglodiţii dumitale. Ajunge ! Aţi făcut descindere, aţi dat-o în bară, acum, luaţi-vă tălpăşiţa. Ieşirea e în spatele dumitale...

Vasiliu l-a înfruntat suspect de liniştit :

— Un moment, domnule Boghiu. Poate mă lămureşti dumneata, ca fost eminent inspector de siguranţă, cum se face că nici unul dintre domnii aici de faţă, n-au la ei nici o leţcaie ?

— Nu e nimeni obligat să umble cu bani la el. Şi s-ar putea ca lipsa aceasta de mijloace să fie efectul politicii practicate de cei pe care-i slugăreşti dumneata cu atîta abnegaţie.

Boghiu a încheiat cu un : „La revedere, domnilor !"

Vasiliu s-a stăpînit :

— Domnule Boghiu, vom pleca atunci cînd vom aprecia noi că ne-am încheiat misiunea.

Boghiu s-a apropiat ameninţător de comisar ; eu cu Pascu am ridicat capetele, cu o expresie întrebătoare pe figuri. Vasiliu ne-a făcut semn din ochi, să stăm liniştiţi.

Boghiu s-a oprit în faţa comisarului şi l-a apucat de piept.

— V-aţi încheiat misiunea voastră penibilă. Căraţi-vă, ca să nu vă scot eu în brînci !

Sucindu-l, a încercat să-l întoarcă pe Vasiliu cu spatele şi să-l împingă spre uşă. A greşit. O fracţiune de secundă mi s-a părut că Vasiliu se supune, a făcut o jumătate de piruetă şi cînd a revenit cu faţa i-a plasat lui Boghiu o lovitură cum n-am văzut nici la Joe Louis.

Din forţa loviturii Boghiu a aterizat pe masă, ca un sac de cîlţi. Izbindu-se de tăblie, pe lîngă sunetul sec al lemnului, s-a auzit un zornăit.

— Zurgălăi ! a constatat Vasiliu vesel. Nu mişcă nimeni. că abia m-am încălzit.

Ne-a făcut un semn, mie şi lui Pascu.

— Demontăm masa asta în bucăți. Luați-l jos pe domnul Boghiu și rezemați-l de un perete, să doarmă mai comod.

Comisarul s-a întors spre mine.

— Radule, să vină aici Amza cu patronul.

Am deschis ușa și am fugit pe scări, întrebînd, agitat, o „văduvă" cu voaletă, unde-l găsesc pe patron. Mi-a arătat cu mîna o ușă, încadrată de doi ficuși.

Prin ușa aceea am pătruns într-o cameră, unde Amza, asistat de un bărbat, de o femeie și de patron, copia pe o coală de hîrtie seria unor bancnote, răvășite pe o tavă. Tava stătea lîngă un ventilator foarte mare, fixat pe un postament înalt, masiv. Paletele ventilatorului se mișcau încet, bancnotele de pe masă foșneau și parcă voiau să se ridice pentru un zbor.

L-am anunțat pe Amza că îl poftește domnul comisar în salonul de sus, împreună cu proprietarul restaurantului.

Amza a zis să comunic că vor veni imediat. Am alergat înapoi, pe scări, avînd pe buze cuvintele : „Vin imediat", pe care nu știu dacă le-am mai rostit.

Ce am văzut reintrînd în salon m-a lăsat mut.

Domnii aceia eleganți stăteau cuminți pe scaune și Vasiliu se juca cu un ornament de la rama mesei. Cînd îl mișca, pe lateral se deschidea în mijlocul mesei un fel de șanț lung cît masa și lat de vreo douăzeci de centimetri.

În această deschizătură sclipea un morman de monezi de aur, bancnote românești și străine, pachete desfăcute cu cărți de joc.

Vasiliu manevra ornamentul, care se dovedise de fapt o manetă pentru acționarea plăcii longitudinale, care acoperea ascunzătoarea.

Pascu era tot un zîmbet. Văzîndu-mă cum mă minunez, comisarul s-a rățoit la mine :

— Vine Amza sau nu vine ?... Să-i arăt comoara lui Ali-Baba...

— Vine imediat, domnule comisar, l-am asigurat fără să-mi dezlipesc ochii de pe mica avere din pîntecul lunguieț al mesei.

A venit Amza și l-a adus cu el pe Stavros.

În fața spectacolului din salon, patronul s-a sprijinit de perete. Amza i-a făcut cu ochiul, ghiduș, comisarului,

care nu înceta să se joace cu dispozitivul secret al mesei.

Pascu a fost trimis să aducă martori. Între timp, fostul inspector de siguranță a început să-și revină în simțire. L-am ajutat să se așeze pe un scaun, a întins mîna după o cupă de șampanie și a luat o gură, strîmbîndu-se.

A urmat o operațiune plictisitoare de numărare a banilor, de întocmire a unui lung proces-verbal, în mai multe exemplare, pe care le-am semnat toți cei prezenți.

În final, eu am avut cea mai multă treabă. A trebuit să fac vreo șase drumuri pînă la prefectură și înapoi. Întîi i-am cărat pe Aldea, pe Maciste și pe doi dintre jucătorii clandestini. I-am luat apoi pe Pascu și pe alți trei clienți. Ultimii au fost Vasiliu, Amza, patronul și „marfa".

La sediu, au fost împrăștiați în mai multe birouri și au fost chemați cîțiva gardieni să-i păzească, sub supravegherea lui Paul Aldea.

Pe Amza, pe Pascu și pe mine șeful ne-a chemat în biroul lui.

L-a întrebat cu nerăbdare pe comisarul ajutor :

— Ce-ai găsit în seiful lui Stavros ?

— În seif, nimic, a răspuns Amza cu un zîmbet șmecher. Dar am găsit ceva în suportul ventilatorului de pe biroul lui Stavros. Bani mulți, bancnote !

— Cum ți-a dat prin minte să-i demontezi ventilatorul ?

— Nu mă știți tipicar ? I-aș fi demontat și mașina de gătit din bucătărie...

— Ceva ți s-a părut suspect...

— Da ! După ce am terminat de controlat seiful, Stavros s-a înviorat. I-am verificat în continuare biroul, obiect cu obiect. Stavros m-a ajutat. Lua fiecare lucru în mînă, îl sucea pe toate părțile, mi-l arăta. De un singur obiect nu s-a atins, de ventilator. Am ajuns și la el. Nu aveam nici o bănuială. L-am pornit, l-am oprit, l-am ridicat și m-am uitat la capacul postamentului. Șuruburile care îl fixau, aveau niște zgîrieturi de șurubelniță aproape insesizabile. Stavros tocmai îmi spunea că ventilatorul are patru viteze, culisează pe o traiectorie semicirculară, marfă prima „A.E.G.", care merge de cinci ani și o să mai meargă zece, fără probleme.

L-am întrebat dacă nu s-a stricat niciodată. Aici a greșit el, a zis că nu s-a stricat niciodată și am intrat la idei. Cine a desfăcut șuruburile postamentului și de ce ?

— Tu trebuia să te faci inginer, a glumit Vasiliu.

— M-am gîndit ca, la bătrînețe, să-mi deschid o ceasornicărie, s-a destăinuit Amza, cu un oftat comic... Șefu', dar pînă atunci trebuie să vă spun că am găsit bani mulți și nu văd motivele pentru care Stavros îi ținea ascunși. E negustor, poate să aibă bani, putea să ne mintă că nu sînt toți ai lui, că s-a împrumutat, mă rog, orice alte aiureli. El n-a ascuns banii fiindcă nu-i putea justifica. Este posibil să-i fi pus la învechire pentru un timp. Pînă cînd seriile lor n-au să mai fie urmărite. Sau, a doua variantă, sînt bani falși.

Vasiliu a arătat o îndoială :

— Personal, nu-l văd pe Stavros încurcîndu-se cu bani falși. Făcînd trampa cu falsificatorii sau intermediarii lor... !

— Nu ! a admis și Amza. De altfel o să fie ușor să stabilim dacă bancnotele sînt false. Însă, păstrînd prima ipoteză că banii provin din furt, ei ar fi putut fi cumpărați de Stavros mai ieftin. Se cunoaște metoda, adăugă Amza, întorcîndu-se, către mine : hoțul pierde niște procente, dar n-așteaptă cu nemiluita pînă să se bucure de ei. Cumpărătorul, dacă are chimirul plin, își poate permite să aștepte. Și, să recunoaștem, Stavros nu este deloc în situația să n-aibă din ce trăi. El poate repune banii în circuit și după un an-doi, cînd nu se mai interesează nimeni de seriile lor...

— Îmi place cum mă prelucrezi, s-a enervat Vasiliu.

Amza l-a împăcat pe loc :

— Repet ce-am învățat de la dumneavoastră. Mă gîndesc și la furtul acela mare de la „Creditul Minier". Mîine putem confrunta seriile. O parte se știu...

Comisarul și-a frecat mîinile, rîzînd.

— Domnule Amza, s-au întîlnit astă-noapte, aici, cei mai buni polițiști din București, eu și dumneata.

— Ei, nici așa, șefu' ! a rîs și Amza. Furtul de la „Creditul Minier" a rămas cu autorii neidentificați și poate pornim de la bani pe direcția făptași !

— Așa o să facem, a promis Vasiliu, dar acum am alt cui...

A venit în dreptul meu.

— Ia zi, Radule, cum s-a întîmplat că Maciste a avut timp să apese pe soneria de alarmă. De sunat a sunat, altfel n-aveau de ce să plaseze jucătorii banii și cărțile în ascunzătoare. I-am descoperit printr-o întîmplare și nu-mi plac întîmplările neprevăzute.

— Domnule comisar, am început eu, înghițind în sec. Eu sînt numai șofer și...

— Știu ! m-a oprit nemulțumit comisarul. Am crezut că nu vrei să rămîi toată viața șofer. Altădată am să te las în mașină. Acum, răspunde-mi la ce te-am întrebat.

— Am făcut exact cum m-ați învățat... N-am ieșit din cuvîntul dumneavoastră. M-am strecurat în spatele lui Maciste și l-am întrebat de unde pot să dau un telefon. El s-a întors, spre mine, să-mi arate. Atunci, s-a repezit domnul Pascu. Dacă l-a auzit alergînd, m-a lăsat baltă pe mine și s-a răsucit spre domnul agent. Pe mine m-a lipit, cu o mînă de perete.

— Eu cred, a intervenit Pascu împăciuitor, că, strivindu-l pe băiat de perete, fără să vrea o fi atins soneria. L-a izbit tare de zid, am văzut și eu...

Vasiliu a ridicat o mînă în sus, cerînd liniște.

— Cum adică l-a auzit pe Pascu alergînd ? Pe culoarul ăla e o mochetă groasă cît bureții de baie. Ce, Pascu venea călare ?...

— L-a auzit, cum l-am auzit și eu, am răspuns, înfierbîntîndu-mă. Domnul Pascu s-a repezit la urangutan, s-au luptat și m-am atîrnat și eu de gîtul lui, pe la spate. Îmbrîncindu-se, mi-am pierdut echilibrul și am căzut în genunchi. Atunci cred că s-a sunat. Am simțit o mînă care pipăia peretele, care umbla după sonerie. Am lovit cît am putut eu de tare. Tîrziu, am văzut degetele mîinii cum se și desprindeau de pe butonul soneriei. M-am ridicat și am sărit în ajutorul domnului Pascu. Cînd l-a amenințat că-l împușcă, tipul s-a astîmpărat și a început să ridice mîinile. L-a scos afară și restul știți. Atît m-am priceput, atît am făcut. Eu nu știu să mă bat, să...

— Domnule comisar, a intrat Pascu peste mine. Eu cînd am văzut că...

— Tăceți, s-a răstit la noi Vasiliu. Cum era mîna pe care ai văzut-o ?

Întrebarea era pentru mine. Am răspuns evaziv :

— O mînă ca toate mîinile.

— Da, a consimţit comisarul. Numai că mîna lui Maciste e mare de poţi da zăpada cu ea. Şi mîneca lui era verde. Braţul în care ai lovit tu, avea o mînecă verde ?

În clipa aceea am simţit ce răspundere îmi asum prin afirmaţia aşteptată de la mine. M-am pierdut şi, de emoţie am uitat, efectiv, cum arăta braţul în care am lovit. Am tăcut. Am realizat că tăcerea mea poate fi interpretată şi am scăpat un „nu ştiu" !

Vasiliu s-a aşezat pe un scaun. Rareori l-am văzut aşa trist. A vorbit fără să se uite la vreunul dintre noi :

— Am citit undeva că după bătălii Vlad Ţepeş poruncea tragerea în ţeapă şi a propriilor oşteni răniţi în spate. Însemna că ei au fost răniţi după ce au întors spatele duşmanului, adică în timp ce fugeau ca nişte laşi. Îi trăgea în ţeapă ca pe tîlhari... Eu ce să-ţi fac ţie ?... Ştii, Pascule, cînd s-a pus problema dacă să mai rămîi în poliţie, Amza a insistat să te luăm în echipa noastră, că eşti tînăr, că ai fost un sărăntoc, că îţi dai silinţa, că tu n-ai avut cînd să te dedulceşti la obiceiurile vechilor poliţişti şi dă-i, şi dă-i... Amza te-a judecat după el. Şi acum ce văd ? Că tu nu eşti laş, Pascule. Tu eşti trădător. Un trădător mizer, ratat şi în trădare.

Într-adevăr, Pascu arăta jalnic. A început să zică ceva:

— Domnule comisar, vă asigur că eu...

Vasiliu nu l-a lăsat.

— Eu te asigur, Pascule, că dacă te pun să-ţi ridici manşeta, ai încheietura umflată de la lovitura lui Radu... Am să te învăţ ce ai de făcut acum. Iei toc şi hîrtie şi scrii tot ce te leagă de Stavros, cine te-a mînjit prima oară, tot, aşa cum se spovedesc infractorii. Să n-ai prea multe omisiuni, ca să nu fie nevoie să cercetez eu. Mîine dimineaţă, cu declaraţia asta în mînă, te prezinţi la raportul chestorului. Pe mine să mă eviţi, eu nu mai vreau să te văd niciodată. Noapte bună, Pascule...

S-a ridicat să iasă din birou. Eram în drumul lui, cu ochii ţintiţi în pămînt. Mi-a ridicat capul, apucîndu-mă de bărbie.

— Du-te şi dumneata acasă şi culcă-te. Îţi mulţumesc că, deşi numai şofer, m-ai ajutat la toate. Scuze pentru deranj şi pe mîine !

A ieşit trîntind uşa. În urma lui am îngînat un „să trăiţi", abia auzit. Amza a părăsit şi el biroul. Am avut impresia că din uşă mi-a zîmbit.

Se făcuse dimineaţă. Un ceas electric, fixat în perete, înghiţea, spasmodic, bucăţelele de timp.

M-am trezit bolnav de somn a doua zi dimineaţă. Cînd mi-am făcut un pic de ordine în gînduri, am hotărît ca la sfîrşitul zilei de lucru să mă duc pînă acasă la nea Tănase Gorun. Să-l rog să mă scoată din slujba cu care m-a fericit. Dacă nu, plec de capul meu, cu orice risc. Găsesc eu de lucru, chit că mă angajez şofer pe o maşină de gunoi. Nu-mi trebuiau mie nici poliţie, nici comisari, nici bandiţi, nici „văduve vesele". Eu îmi doream o viaţă normală, să-mi văd de sărăcia mea şi să trăiesc omeneşte. N-am eu talente să mă iau la trîntă cu tot felul de borfaşi, să rămîn toată viaţa, în ochii lui Pascu, un turnător, să nu fiu nici şofer, nici poliţist, nici cal, nici măgar. Nea Tănase îmi făcuse pustiul ăsta de bine, el să mă scoată din nenorocire.

Pe la zece eram la Prefectură. Înainte de-a urca în biroul lui Vasiliu, m-am apucat să şterg parbrizul. Un gardian a venit la mine şi mi-a spus să nu mai las maşina acolo, s-o duc la garaj, sub platou. Se mai găsise unul care să-mi dea ordine. Am tăcut.

Sus, pe culoar, m-am întîlnit, nas în nas, cu Amza. N-am apucat să articulez vreun cuvînt, m-a luat el în primire :

— Bună dimineaţa. Tocmai întreba şefu' dacă nu cumva te-ai anemiat grav din cauza eforturilor de azi-noapte ?

Mamă, cu ce drag l-aş fi înjurat şi pe glumeţul ăsta de Amza. Aici, la poliţie, toţi sînt mari, în afară de mine. Pînă şi hoţii !

— Ai picat la ţanc, a continuat Amza. Avem de făcut nişte drumuri. Mergem la bancă, la o tipografie, la magazinul „Cehoslovaca" şi mai găsim noi unde... Şefu' ne-a trimis.

Pe drum am fost rezervat, mi-am văzut de volan. La bancă, în momentul în care a coborît din maşină, Amza m-a întrebat : „Ce faci ?", în sensul că poate vreau să vin cu el.

Am fost oficial.

— Vă aștept aici, domnule comisar ajutor !

Cînd a revenit, mi-a dat adresa tipografiei unde avea treabă. Și-a început să turuie :

— Pînă o să se știe rezultatul confruntării seriilor banilor găsiți în seiful lui Stavros cu cele ale banilor furați de la „Creditul Minier" am cerut experților băncii să verifice și ipoteza falsului. Tot pentru a verifica autenticitatea lor, mai mergem la un specialist. Am oprit la mine cîteva bancnote. Omul căruia vreau să i le arăt a fost cel mai bun zincograf pe care l-a avut tiparul românesc. A lucrat, cîndva, chiar la secția de clișee pentru tipărirea de bancnote, se pricepe ca nimeni altul. Ce spune el e sfînt... Acu' e stab. Conduce întreaga tipografie, e directorul ei. Te iau și pe tine la el, să vezi cum se ghicește o bancnotă falsă. Dacă va fi cazul... Stai ușor, Radule, că am ajuns. Oprește colo, în dreptul clădirii cu firma roșie.

Am oprit și mi-am exprimat dorința să-l aștept în mașină.

— Vino, Radule, dacă-ți spun, m-a împins el, doar nu ești birjar să-ți aștepți clientul în poartă.

L-am însoțit cam fără chef. Aveam o zi proastă. Amza a vorbit ceva cu portarul și omul ne-a îndrumat către biroul directorului.

În anticameră, un tînăr linia o coală mare de hîrtie și Amza l-a rugat pe el să ne anunțe la șef.

— Eu am altă treabă aici, s-a arătat ofensat tînărul. Dar nu trebuie să vă anunțe nimeni. La dînsul se intră de voie. Dacă aveți ceva serios, bine, dacă nu, vă dă afară. Vă spun asta, așa, aviz amatorilor...

Am intrat și, la salutul nostru, n-a răspuns nimeni. Directorul acela, Nistor, lucra într-o încăpere care numai cabinet directorial nu se putea numi. Camera era mare, pătrată, avea în mijloc o masă, ca de ping-pong, deasupra mesei spînzura un cablu electric lung, la capătul căruia ardea un bec, protejat cu o pălărie de tablă emailată. Exista un singur scaun, pe care stătea telefonul. Ferestrele n-aveau perdele.

Pe masă, vrafuri de șpalturi, coperte de cărți, șraifuri cu tot felul de titluri, probe de clișee, o lume întreagă de hîrtie.

În jurul mesei stăteau trei bărbați în salopete, care făceau niște calcule, aplecați deasupra unui afiș colorat.

Mi-am închipuit că, ori am greșit biroul, ori directorul nu este acolo.

Unul dintre cei trei a ridicat capul și ne-a descoperit pe Amza și pe mine. A schițat un semn de salut și a revenit la treburile lui.

Bărbatul acesta era însemnat, avea pe frunte o cicatrice ciudată. O porțiune de piele era neagră, cu multe încrețituri, ca o fișie mototolită de pergament scrumit.

Cînd, după un timp, au plecat doi dintre cei prezenți, am rămas doar cu omul cu fruntea arsă. El l-a îmbrățișat pe Amza și mie mi-a întins mîna.

Amza m-a recomandat :

— Un coleg mai tînăr, Radu Cosma !

— Nu mult mai tînăr, a apreciat bărbatul acela și mi-a strîns mîna, rostindu-și numele : Nistor !

Discuția a demarat cu o frază glumeață a lui :

— Ziceți, pe scurt, ce vă doare, tovarăși polițiști pe puncte !

Amza a izbucnit în rîs.

— Ce vorbești, meștere ?... Matale ești director ereditar ?... Cine m-a băgat în belea ?...

Nistor a recunoscut :

— Ei ! E nevoie și de noi un timp. Învățăm rosturile din mers și tot din mers pregătim schimbul de mîine. Au să vină după noi alții, care trebuie să facă totul mai bine, mai temeinic. Viața voastră este înainte, a mea în urmă. Voi trebuie să știți mai bine ca mine cum o să fie viitorul... Aveți cuvîntul !...

Amza a deviat discuția :

— Am o întrebare din... prezent ! Ce mai e pe la matale, pe acasă ?

— Trăim ! Ai mei chiar m-au întrebat de ce nu mai treci pe la noi ? Sau poate nu-ți mai ajunge nimeni cu prăjina la nas ?

— Îmi iau angajamentul că vin într-o seară, cu o autocritică scrisă și bătută la mașină.

— Bine, demagogule ! Spune cum te-a lovit dorul de mine ?

— Meștere, ți-am adus ceva la care să te uiți și să ne dai verdictul. Uite, banii ăștia. Sînt buni ?...

Nistor a luat o singură bancnotă, a privit-o în zare, apoi sub becul aprins. Le-a luat din mîna lui Amza și pe celelalte și le-a cercetat cu toată atenția. Ne-a spus :

— Măi, băieți, hîrtia este filigranată, hîrtie de bancnote, cum are numai banca. Cerneala este originală, zincul perfect. Vedeți voi, dantelăria asta din chenar este foarte greu de obținut. Culoarea în care sînt tipărite seriile, o culoare cu un amestec special, este și ea fără cusur. Mai vorbiți și cu experții băncii, dar, după mine, sînt bani adevărați.

Amza a luat bancnotele și le-a băgat în buzunar. A dat mîna cu directorul.

— Mulțumesc, meștere, și pe cuvîntul meu de om că mă bucur de cîte ori te văd...

— Hai, hai, l-a frînat Nistor, întinzîndu-mi și mie mîna... Să mai treci pe la noi, altminteri te croiește nevastă-mea cu făcălețul, cît ești tu de copoi... Sărută-i pe toți ai tăi din partea mea !

Am plecat și pentru că era ora prînzului, Amza m-a oprit la o băcănie să ia ceva de mîncare. A cumpărat niște țîri uscați, cîteva măsline, o pîine neagră, tare, și două sticle cu o limonadă roz.

Am mîncat în mașină, adică am făcut — vorba comisarului ajutor — o mică haltă de ajustare.

După această masă boierească, am vrut să muiem sărătura băgată în noi, cu o gură de limonadă. Era acră și mirosea a pastă de dinți.

Amza a scos un pachet de țigări „Select" și mi-a oferit și mie. Am stat de vorbă. Am început eu :

— V-am crezut mai vechi în poliție, profesionist, ca să zic așa.

— Ei, acum îți par detectiv amator ? a făcut el. Am fost muncitor, lucrător tipograf. Poate ai înțeles că Nistor a fost maistrul meu. Eu am avut noroc de dascăli buni. În fabrică, — nea Nistor, acum — Vasiliu... Oameni, în primul rînd !

— Nu știu dacă fac vreo gafă, dar urîtă cicatrice are pe frunte domnul director Nistor.

— Domnul director, e... tovarășul Nistor. Și nici eu nu mă supăr dacă nu mă mai domnești întruna...

— Tovarășul Nistor are cicatricea de pe front ?

— De pe alt front... Un coleg al lui Boghiu, fostul inspector de siguranță, pe care l-ai cunoscut „La văduva veselă", avea, așa, un obicei, să le facă un semn, pe viață, la toți comuniștii pe care-i ancheta el. Să-i recunoască și altă dată, le spunea : „De la mine pleci cu cazieru-n frunte."

— Sinistru ! Cu ce-i putea arde în halul ăsta ?

— N-ai să crezi. Cu un letcon electric, pe care îl ținea pe birou...

— O bestie !

— Este pus la popreală, o să plătească, numai că tot răul pe care l-a făcut el nu încape pe nici un cîntar.

— Pare un om tare fostul dumneavoastră maistru, tovarășul Nistor.

— Este un om tare. O singură dată, de cînd îl știu, l-am văzut încovoiat. Nu înfrînt. Oamenii ca el pot fi loviți grav, dar nu înfrînți. Atunci însă l-am văzut cu genunchiul la podea. Ca un boxer pe care-l numără — care arbitru? —, îl numără viața. Poți auzi și tu, că e o poveste frumoasă și o spune și el, fără să se sfiască... Prin '38, Nistor a fost condamnat, pentru tipărirea unor materiale de propagandă comunistă, la 15 ani muncă silnică. A lăsat acasă o nevastă și un copil în pragul școlii. Îi iubea, topit era după ei. Spunea că închisoarea este totuși o față a lumii, fără soare, dar că nu-și poate imagina nici un fel de lume fără Mioara și fără Andrei al lui. Sărim peste anii de temniță și ajungem în seara de august '44, cînd a fost eliberat. În prima lui seară de libertate a colindat pe străzi, ceasuri în șir, să se amestece cu ceilalți oameni liberi, să-și umple plămînii cu miresmele de vară-toamnă ale orașului. N-a vrut să se ducă drept acasă, trențăros, murdar, slab, piele și os, cu o barbă numai țepi și cu arsura din frunte. După miezul nopții ne-am pomenit cu el la ușa casei noastre, era prieten bun cu tata. Am sărit din pat, buimaci de somn. Întîi nu l-am recunoscut. Apoi, ne-am bucurat din tot sufletul. Mama și rîdea, și plîngea. Tata s-a chinuit să glumească : „Iacă, dragii nenii, a apărut Nistor, într-o ediție revăzută și adăugită de Siguranța statului !" Îl strîngea la piept. L-a bătut cu palmele pe spate, pînă ce

Nistor a început să tușească. Ne tot întreba tata, dacă îl vedem pe Nistor, prietenul lui, ca și cum noi am fi avut orbul găinilor. Eu țopăiam cu o șapcă mare pe cap, aruncată de Nistor cînd a intrat în casă.

Cînd ne-am mai potolit, tata l-a întrebat : „Cum e ?" Nistor s-a căznit să zîmbească. „Cum să fie ? Văzut de pe partea asta, cerul n-are zăbrele. Și voi sînteți frumoși !..." După alte vorbe, tata l-a descusut, cum de nu s-a dus întîi acasă. „Așa ? ! s-a mirat Nistor. Să-i îmbolnăvesc pe ai mei ? Am vrut să fac o probă cu voi întîi..."

Tata a vrut să-i dea vești despre ai lui, dar Nistor s-a rugat să fie adunate toate veștile într-un singur cuvînt : „bine" sau „rău" ! Tata s-a supus. „Bine, una peste alta, bine..." S-a bucurat Nistor. „Asta am vrut să aud !... Restul scot eu de la ei. Îi lipesc de mine și-i strîng, și-i strîng, pînă îmi simt inima-n gît. Asta m-a fript cel mai tare, să-i văd și să-i aud..." Ca să nu ne cuprindă și pe noi emoția lui, s-a furișat pe o punte de cuvinte, ajungînd la : „Cum o mai duceți voi, ce lucrați, din ce trăiți, pe cine înjurați dimineața și seara ?" Tata i-a spus că face ce a învățat. Zețar a fost, zețar a rămas... Și-a luat și Roțotoc (eu eram Roțotoc) carnet de lucrător. Tot zețar, să avem același viitor, cu plămînii în batistă", a completat tata. Nea Nistor m-a mîngîiat pe frunte și a promis că, dacă se întoarce în vreo tipografie, mă ia sub aripa lui și mă face zincograf artist...

După un scurt răgaz Amza a continuat :

— Îți dai seama, Radule, au vorbit de toate, de una de alta, pe sărite, încîlcit, cum se întîmplă cînd fiecare trebuie să spună prea multe. Ba, de mai multe ori, tata și Nistor vorbeau deodată. Noroc cu măicuța mea, care a umplut o albie cu apă fierbinte și l-a trimis pe Nistor să se spele, să se bărbierească și i-a pus la îndemînă niște țoale mai acătării. I-a făcut și o desagă cu de-ale gurii. Săraca ! Un borcan de magiun, niște slănină, subțire ca o curea, ceva biscuiți, o fărîmă de brînză, un șip de rachiu de corcoduse și nu mai știu ce. Să nu se întoarcă la matcă, după toți anii aceia, cu mîna goală. Ai mei l-au povățuit să rămînă la noi pînă dimineața, să se ducă acasă la el pe lumină. Însă nici gînd să-i asculte, nu mai avea răbdare, nu se mai putea stăpîni. A hotărît să plece. Chiar dacă nu

va intra în casă, va moţăi pe prag, să le simtă răsuflarea alor săi, să le păzească somnul. Şi, odată cu ziua, va deschide uşa. Noaptea aia s-a dovedit rea pentru Nistor. În zori, a fost înapoi, la uşa casei noastre. S-a închis cu tata în bucătărie şi au sporovăit preţ de vreun ceas. Cînd au ieşit, nea Nistor se gîrbovise, era negru la faţă. Părea că are toată faţa arsă, la fel ca semnul de pe frunte. S-a dus fără să mai schimbe vreun cuvînt cu ceilalţi din casă. L-am urmărit prin fereastră. Mergea ca un cîine bătrîn şi bolnav, spre un loc ascuns, în care să moară. Cînd am plecat la fabrică l-am sîcîit tot timpul pe bătrînul meu să-mi spună ce s-a întîmplat ? S-a tot ferit, dar eram şi eu bărbat în toată firea, care putea să ţină un secret, şi şi-a călcat pe inimă... Nistor venise să-i spună că a mers pînă acasă păşind ca pe nori. În curte s-a ţinut de piept să nu-i sară inima în pietriş. A îmbrăţişat cu ochii dărăpănătura lui de locuinţă, s-a apropiat şi a privit prin geamul de la tindă. O rază piezişă de lună a limpezit geamul. A recunoscut, deasupra uşii ce dădea în prima odaie, blidarul pe care-l cîştigase el, demult, la „Roata norocului". În dreapta uşii, cuierul cu agăţători din os de corn. În cuier era agăţată scurta veche de postav, a nevestii, pe care o purta prin curte în zilele reci. Lîngă scurtă, lipită de ea, un veston soldăţesc. Sub cuier, două perechi de încălţări. În dreptul vestonului, o pereche de bocanci scorojiţi şi, în dreptul scurtei de postav, nişte papuci femeieşti, cu ciucuri. Lui Nistor i s-a oprit răsuflarea, a închis ochii şi a aşteptat să moară. S-a depărtat de uşa tindei ca de o nălucă, mergînd cu spatele. S-a oprit lîngă cişmea, a lăsat să curgă un şuvoi şi a băut apă cu pumnii. Apă cu gust de rugină, de cocleală. Îngenuncheat, a scris pe un petec de hîrtie cîteva rînduri pentru băiat : „Andrei, băiatul tatii, o să ai veşti de la mine prin nen'tu Gheorghe Amza. Cu adresa mea cu tot. Tu să-mi scrii şi facem noi ceva să te văd, cît de curînd. Nici nu ştii cum aştept să te văd. Să scrii, puiule, ce vrei să-ţi aducă tata. Orice vrei tu ! Te sărută tata. Mult, mult." A prins biletul cu un ac de siguranţă, de săculeţul de merinde şi săculeţul l-a aşezat pe prag. S-a întunat drept la noi şi a vorbit cu tata, în bucătărie. După-amiază, ne-am trezit cu Mioara, femeia lui, într-un hal fără de hal. Flutura biletul lui Nistor şi ne im-

plora să-i spunem ce-i cu omul ei. Tata a luat-o cu blîndețe. I-a zis cum a venit Nistor la noi, de ce a venit întîi la noi, cum a plecat acasă și... mai departe nu se știe. Nu i-a vorbit totuși de a doua venire, nu era căderea lui să se bage, nici să judece pe cineva. Cum s-o judece el pe femeia lui Nistor, cînd acesta se arătase pe deplin înțelegător, cu toată durerea din el. Lipsise de acasă ani în șir. Mioara nu știa cîți ani va sta, cu totul, după gratii. Cu ce drept să osîndești la sihăstrie pe viață o femeie întreagă, în putere ? A plecat din ușă Nistor, fiindcă nu mai era acolo casa lui, să nu-i strice, încă o dată, ei, viața, acum doar avea alt bărbat. Și atunci tata a tăcut. A căutat s-o liniștească, la primul semn de la Nistor o vestește, fără doar și poate... Veștile au venit după nici o săptămînă. Nistor se dusese la un frate. Îl dădăcea pe tata în scrisoare cum să facă cu adresa. Să i-o dea numai lui Andrei, numai de la el vrea scrisoare. Mioara să nu-l caute, ce să-i spună ? Sînt împrejurări în viața omului cînd vorbele mai mult strică. Tata m-a trimis s-o aduc totuși pe Mioara la noi, fără băiat. I-a dat scrisoarea s-o citească. Femeia a parcurs-o de două ori și i-a căzut din mînă, ca o pasăre moartă. A început să plîngă, fără suspine, fără văicăreli. Un obraz împietrit pe care se prelingeau lacrimi. N-a vorbit cu noi, ci singură, avea nevoie să judece cu glas tare : „Eu nu știu ce e cu omul ăsta și ce vrea el ? S-o fi scrîntit la pușcărie... O să pun băiatul să-i scrie, sigur că Andrei are să-i scrie... Da', cu mine ce-are, păcatele mele ? ...Am să văz eu ce-am să fac, așa nu-l las..." A plecat de la noi înverșunată... Acuma, ne apropiem de sfîrșit. Duminica următoare, a aterizat la noi meșterul Nistor. Vesel și senin, de parcă-i aruncase cineva în față o căldare de lumină. A pus pe masă un plic și două kile de vin. S-a înfipt în tata : „Gheorghe, leagă-te la cap, cu un prosop ud, că ne îmbătăm grav..." Eu cu mama ne-am dus în odaia mea. De dincolo nu se auzea nimic. Tîrziu, după lung timp, musafirul se pornise să cînte : „Cine iubește și lasă"... După cîntec, s-a pornit să strănute din ce în ce mai des și mai zgomotos. Tata zice : „Ai răcit !" ; „Am răcit... criță", a recunoscut nea Nistor. Ei vorbeau tare, eu cu mama tăceam și înțelegeam vorbă cu vorbă. „Hai, mă, ce faci pe ne-

bunu", l-a contrazis tata. „Plec, Gheorghe", a decis Nistor pe loc și l-am auzit împingînd scaunul. „Unde să te duci ?" nu l-a lăsat tata. „Mă duc de unde-am venit. La mine acasă. La nevastă și la copil... Nu căsca ochii ăștia ! Îți las un plic, să te dumirești... Nu mi-l rătăcești, mi-l dai înapoi că fac moarte de om." I-am auzit pașii pînă la ușa odăii în care stăteam cu mama. A dat ușa de perete. Ne-a declarat că ne iubește. A mai vrut ceva : „Să fiți fericiți, dragilor. Dacă n-aveți alte motive, vă rog s-o faceți pentru mine, vă cer eu serviciul ăsta..." A plecat drept, cu pasul sigur. Mama s-a apucat să deretice pe masă și tata a venit cu plicul la mine. A citit el scrisoarea din plic, pe urmă mi-a întins-o mie. Pe o foaie de caiet, de aritmetică, era scris caligrafic :

„Dragă tată,

Am crezut, cu tot sufletul, că n-ai să rămîi doar tăticul meu din fotografie și-o să fiu, într-o zi, și cu dumneata, cel adevărat.

A venit ziua aceea, fără dumneata. De ce mai trebuie să te ascunzi, tăticule, și de ce n-ai bătut în geamul nostru, să te vedem ? Sau n-ai fost dumneata la ușă ?

Eu îți scriu aceste mici rînduri din partea mea. Mămica a zis că fiecare cu scrisoarea lui.

Cu cîte am să-ți spun aș umple cinci maculatoare, tăticule.

Mă întrebi ce vreau eu să-mi aduci. Ce vreau eu cel mai tare și mai tare e să mi te-aduci pe dumneata. După ce-ai să vii acasă o să ne cumperi de toate, știu eu. O să-mi iei de pe Lipscani o scurtă căptușită cu vatelină și pantofi cu talpă de gumă. M-au botezat copiii «soldatul Neață», așa cum umblu eu, cu veston cazon, lung cît un anteriu, și în bocanci cu cocoloașe de jurnal, de mari ce-mi sînt. Mama e săracă, n-a putut să-mi ia. Cînd vii dumneata, urcăm sărăcia-n pod. Să vii cît poți de repede.

Sărut mîna, tăticul meu. Andrei."

Am citit, am răscitit, și tata mi-a luat plicul din mînă ușor, ca pe o floare plăpîndă. Am adormit greu în noap-

tea aceea și tata s-a îmbătat singur în bucătărie. Asta a fost, ți-am spus toată povestea...

După ce Amza a tăcut, între noi s-a așezat o liniște grea, densă, și noi parcă ne-am rezemat de ea.

Cînd Amza a vorbit din nou, mi-a amintit că trebuie să ajungă și la magazinul „Cehoslovaca". Acolo mi-a cerut să-l însoțesc înăuntru și m-a plimbat pe lîngă suporturile cu costume.

— Dacă ar fi să alegi un costum, pe gustul tău, pe care l-ai alege ? m-a încercat el.

Am pus mîna pe unul în carouri.

— Nu ! s-a arătat el împotrivă. Tu ai nevoie de un costum care să meargă toată ziua și în mai multe anotimpuri...

— Un trening adică ! Și nu înțeleg de ce îmi trebuie mie ?

— Păi, se vede cu ochiul liber că îți trebuie.

— Am impresia că...

M-a oprit.

— Stai blînd ! Eu cu Vasiliu, mai corect spus, Vasiliu și cu mine, ne-am înțeles să-ți cumpărăm un costum cu care să faci față... Nu sări în sus, că nu ne facem pomană cu tine. Îți avansăm banii și după ce-ncepi să iei leafa, ni-i dai înapoi.

— Vă mulțumesc, e foarte frumos ce vreți să faceți pentru mine, dar mă simt bine în hainele mele. Nevoie de altele mai bune n-o să am. Nu prea am să mai ies cu dumneavoastră în... lume. Chiar astăzi vreau să-i spun domnului comisar Vasiliu că eu îmi caut alt stăpîn. M-am lămurit cum e la poliție, nu-mi place și n-am făcut nici o pungășie, ca să mă puteți ține cu forța...

Amza a fost mai puțin surprins decît mă așteptam.

— Așa să faci ! Deocamdată însă iei costumul ăsta maron, uite ăsta, te duci în cabină, îl îmbraci și mă chemi să văd cum îți stă. Pe urmă, cînd ai să te spovedești lui Vasiliu, să nu uiți să-l întrebi și ce cravată merge la costum. E cel mai mare specialist în viață... Hai, copăcel...

Într-o stare de umilință, cu lehamite, am luat costumul ăla nenorocit și m-am dus în cabină. Amza m-a așteptat după perdea. Am ieșit și m-am învîrtit ca un mane-

chin pe sub ochii lui. Am vrut să fiu ironic. Nu mi-a reușit decît să mă simt ridicol.

Amza m-a examinat cu atenție și a decis că merge. Mai trebuiau lungiți puțin pantalonii, mînecile, iar haina, îngustată în talie. Am lăsat acolo costumul, după ce un meșter a făcut niște semne cu creta pe el.

Amza a plătit, și chitanța a rămas la mine. Am mototolit-o țîfnos și am îndesat-o neglijent într-un buzunar.

În mașină, a urmat săpuneala pe care o presimțeam.

— Domnu' Cosma, a început Amza, tărăgănat. Dumneata cum crezi așa faci. Dacă îți miroase munca asta a noastră, e mai bine, e mai cinstit, să pleci de la început. N-are rost să te iau cu lozinci, cu utemeul, să duc muncă de lămurire. Credeam că ți-a spus tovarășul Gorun că n-ai fost trimis la noi ca să mori șofer. Se fac schimbări mari în țară, pe toate planurile. Dar, în fond, dumneata ai dreptate, domnule Cosma. Noi n-avem chiar o meserie plăcută, mai degrabă e periculoasă. Nu vreau să te sperii, văd că ești gata speriat, dar, dintre noi, unii mai și mor. Nu sîntem deloc niște mușchetari, puși să-și încrucișeze grațios floretele cu nobili de-ai lui Dumas. Ți-ai dat seama, pari un băiat deștept, că n-avem noapte, n-avem zi, avantaje ioc, și riscuri cu duiumul. Ce loc de muncă mai e și ăsta ? !... Decît, dacă vrei să fii descurcăreț ca Pascu... Dumneata însă ești corect, ne spui de la obraz că nu ne vrei. Ca dovadă că te admir, îți vînd o idee. Fă-te șofer pe un dric. Nu glumesc, n-ai riscuri de accidente, că mergi la pas, nu pierzi nopțile, te alegi cu un bănuț de la rudele răposatului, mai un colăcel, mai o felie de colivă...

Cred că mă înroșisem ca un miez de harbuz răscopt.

— Domnule Amza...

— Te rog, să mergem la Prefectură. Cred că Vasiliu face spume...

Pe platou, la Prefectură, am vrut să mă prefac că am ceva de meșterit la mașină. Voiam să rămîn, măcar cîteva minute, singur, cu gîndurile mele. Nu m-a lăsat Amza :

— Vino sus, la șef, să-i spui că te-ai spetit zilele astea și că vrei transfer, sau mai bine... direct la pensie.

L-am însoțit ca un cîine plouat. Cînd am deschis ușa biroului lui Vasiliu, acesta a explodat :

— Ce faceți, dragă ? Ați fost la cinema ?... Tocmai mă

pregăteam să vă comunic semnalmentele la biroul de dispăruți... Amza, să-ți dau ultimul buletin de știri. Stavros mi-a recunoscut de unde are banii găsiți de tine în piciorul ventilatorului. Cum am bănuit noi, i-a luat mai ieftin, deci proveniență dubioasă, clar ! Îi are de la Mogonea remizierul de la bursă, ăla care se scoală greu dimineața și l-am adus eu de la ora cinci. Culmea ! Eu l-am chemat doar să fac „bau !" la el, știind că nu se dă înapoi de la nici un matrapazlîc. Însă cu cîte am avut azi pe cap, n-am avut timp să ne conversăm, și ăsta a fost norocul meu. Stavros, de care am tras toată dimineața, jurîndu-mă că-i închid locanta „pour toujours", mi l-a servit pe Mogonea. Unde dai și unde crapă... L-am adus în birou pe Mogonea, exact cînd Aldea îl scotea pe Stavros. Deși cu spatele, l-a recunoscut. Asta am și urmărit. Mogonea să-l vadă pe Stavros, dar nu și invers. Remizierul e fricosul-fricoșilor și cînd a văzut că-i fac direct formele de arestare a cotcodăcit ca o găină cînd vede cuțitul. El a fost numai intermediar între vînzător și cumpărător. Cine credeți voi că a avut banii de vînzare ?... Lambru, urîților !... Grigoraș Lambru, cel mai harnic vînzător de ponturi pentru spărgători de case de bani. O minte, brici...

— Lambru ?... Îl știu, șefu', a tresărit Amza.

— L-am și localizat. În doi timpi și trei mișcări. Păi, ce facem aici ? Poliție sau pîslari de casă ? E meritul lui Aldea. El a făcut un drum la niște țuțări din Plumbuita și a mirosit că Lambru înnoptează la o metresă, Irina, o croitoreasă de pe strada Duzilor. La noapte e numai bine de cules...

— Șefu', lăsați-mi-l mie, s-a rugat Amza.

— Amzulică, tu n-ai de unde să știi, dar Lambru, a fost condamnat de două ori pentru port ilegal de armă și tot el l-a împușcat în umăr pe comisarul Maximilian, cînd a vrut să-l aresteze în tren. Lambru a scos pistolul, într-un vagon plin cu călători. N-are mamă, n-are tată, și trage binișor...

— Cu atît mai mult, să prind și eu un pește mare, a insistat Amza.

— Îl prinzi tu ! Uite, faci planul, conduci acțiunea, tu ești șeful. Eu cu Radu sîntem simpli asistenți. E bine așa?

— E aproape bine... Numai că Radu vrea să vă spună ceva.

Parcă mi-a căzut o cărămidă-n cap. Eram fericit că Amza a uitat de discuția cu mine, sub torentul de vești proaspete servite de comisar.

M-au trecut toate apele, simțind privirea întrebătoare a lui Vasiliu, ațintită asupra mea. Am început să mă bîlbîi :

— Da... Vreau să vă... mulțu... mulțumesc pentru cos... costumul, știți... O să arăt ca... scos din cu-cutie...

Vasiliu mi-a urat să-l port sănătos și a sărit la altceva:

— Amza, treci pînă diseară și vezi casa Irinei, da' fără să te simtă nici vîntul, nici pămîntul. Du-te cu Radu, poate e mai bine să studiați locul din mașină. Peste trei ore vreau planul de bătaie. Pe cai !...

Am plecat cu Amza spre strada Duzilor. Așteptam să mă întrebe de ce nu i-am comunicat comisarului că vreau să-mi iau cîmpii.

N-aș fi știut ce să-i răspund. Oamenii aceia de lîngă mine aveau de rezolvat treburi prea importante, ca să-i stingheresc cu văicărelile mele. Parcă-l auzeam pe comisar : „Țara arde și baba se piaptănă."

Simțeam că m-am pripit. Era prea devreme să iau o hotărîre. Poate că era de vină tinerețea mea, deși Amza nu era cu mult mai bătrîn ca mine. A fost făcut pesemne dintr-un material mai trainic și înzestrat cu plusul de înțelepciune care îmi lipsea mie.

Am tras spre el cu coada ochiului. Se gîndea la ale lui, liniștit. Mi-a venit să-l rog să-mi dea un pumn în nas. Nici asta n-am avut curaj, să nu mă creadă nebun.

A tăcut tot drumul. Afară amurgise, de pe copaci alunecau, obosite, culorile. Oamenii se întorceau la casele lor. Păreau senini și împăcați cu ziua care se stingea. N-avea cum să fie și Lambru printre ei, ar fi fost nedrept.

La adresa pe care ne-a dat-o Vasiliu am găsit casa Irinei. O casă mică, ultima, la capătul străzii. Gard cu portiță în față și o alee de cîțiva metri pînă la ușa de intrare. În spatele casei — o curte lungă, care se pierdea într-un maidan cu bălării.

Am dat ocol casei și am găsit fundătura în care dădea maidanul.

Amza a coborît şi pe mine m-a trimis să parchez mai departe, după nişte magazii înalte.

A făcut şi o recunoaştere, pe jos, amestecîndu-se cu ceilalţi trecători. S-a întors la maşină pe altă parte.

Reveniţi la sediu, Amza i-a prezentat comisarului planul de acţiune. I-a descris casa concubinei lui Lambru. La faţă, se afla uşa, încadrată de două ferestre. Pe fiecare perete lateral, existau tot cîte două ferestre. În spate, deasupra zidului, în acoperişul înclinat, se deschidea un chepeng, prin care se ieşea, probabil, din pod, pe casă. Acolo era rezemată o scară. În spatele casei, începea maidanul, care ieşea într-o fundătură. Fundătura dădea în strada Caporal Conţeanu.

Amza a propus ca timp de acţiune ora două dimineaţa, pentru care se obliga să obţină el aprobarea Parchetului.

Urma să luăm cu noi patru lanterne puternice, pe care să le plasăm cîte una sub fiecare geam lateral. Trebuiau aprinse pe rînd, repede. Farurile maşinii mele aveau să inunde cu lumină faţada.

Se dădea astfel impresia celor din casă că sînt înconjuraţi de forţe foarte puternice.

Comisarul Vasiliu era rugat să se ascundă într-un tufiş de pe maidanul din spatele casei. Pentru cazul că Lambru ar reuşi să se retragă pe acolo.

Eu cu Amza o să deschidem uşile din faţă ale maşinii şi o să ne postăm după ele, ca după nişte scuturi. (Asta, după ce Vasiliu şi Amza au s-aprindă lanternele dinspre ferestrele laterale şi or să le lase pe jos, rezemate de ceva.)

Aprinzînd eu faza mare, Amza are să someze, cerîndu-i lui Lambru să iasă afară.

După toate probabilităţile o să se supună, conştient că nu se poate măsura cu adversari atît de numeroşi.

Dacă încerca să fugă prin spate, acolo era Vasiliu şi i se putea deplasa imediat în ajutor Amza.

Eu rămîneam în maşină şi acţionam în funcţie de situaţia din teren.

Vasiliu nu s-a abţinut să nu-l tachineze pe Amza:

— Ai conceput un plan, de parcă mergem să-l încălţăm pe Dillinger... O să lucrăm cum vrei tu. Totul e să nu

sculăm tot cartierul în picioare... Acu', dau o fugă pîn-acasă, fac un duș și mă întorc. Voi ce faceți ?...

— Stăm aici ! a hotărît Amza și pentru mine.

— Să vedem, poate vă aduc cîte un sandviș și un termos cu cafea.

— Vă duc eu cu mașina, m-am oferit.

— Nu, Radule, mai fac și eu cîțiva pași pe jos. Pînă la mine, în Romană, nu-i departe. Să fiți cuminți ! a mai spus comisarul și a ieșit din birou.

S-a așternut un timp de liniște. Nu știam cum să înfirip o discuție. M-am pomenit întrebîndu-l pe Amza dacă e însurat ?

Amza a confirmat :

— Sînt, Radule. De curînd. Am cea mai bună și mai frumoasă nevastă din lume. N-ai văzut așa frumusețe. De aia am și luat-o cu 26 de copii... Stai, nu sări pe geam. Nu sînt ai ei. E învățătoare și ea se laudă la toată lumea : „Am 26 de copii." Tot ea mai are o glumă, spune că datorită ei sînt cumnat cu Dumnezeu.

— Cum așa ?

— Uite-așa ! Maică-sa a avut două fete. Pe una am luat-o eu și pe una — Dumnezeu...

— Are simțul umorului.

— De la mine-l are. Și-n general, eu sînt deșteptul familiei, sper că nu te îndoiești ?

— Nu !

— Ai vorbit serios ?

— Da !

— Vezi ! ? Asta înseamnă că n-ai simțul umorului.

— Nu e chiar așa... Spuneți-mi, dacă nu îndrăznesc prea mult, nu vă mai face cîte un tărăboi, cu programul ăsta, al dumneavoastră ?

— Încă nu ! E sita nouă, ne-am luat din dragoste, sîntem topiți unul după altul. Sîntem îmbrățișați prea strîns ca să înceapă între noi reproșurile. Poate o să vină și timpul lor... Tu ? Ce viață duci ?

— Băiatul mamei cel cuminte, cu mari planuri de viitor...

— Bravo ! Dacă mă rogi frumos, intervin pe lîngă cumnatul meu și ți le îndeplinește...

Discuția a început să lîncezească. Am încercat tot eu s-o întreţin :

— Îl împachetăm pe Lambru noaptea asta ?

— Păi, cum altfel ? ! Ne facem de rîsul lumii : el singur şi noi trei !

Amza s-a ridicat şi s-a dus la fereastră. Nu ştiu dacă mie mi s-a adresat cînd a spus :

— E o noapte aşa de frumoasă, că-ţi vine să zbori spre lună. Să iei cu tine numai aripile şi singura dragoste...

S-a întors şi mi s-a părut nemulţumit că i-am auzit cuvintele. Din senin, mi-a propus să ne jucăm.

— Cum să ne jucăm ? am făcut eu ochii mari.

— Ştiu eu nişte chestii de verificat perspicacitatea, viteza de gîndire... Vrei ?

— Vreau !

— Bine, fii atent !... Să zicem că intri într-o cameră goală şi găseşti un om spînzurat de o grindă. E mort de cîteva ore. De la picioarele lui pînă la podea este o distanţă de 25—30 de centimetri. Pe podea, în apropiere de el, e o mică baltă. Dintr-o privire, trebuie să stabileşti dacă a fost crimă sau sinucidere ? Tu ce crezi că a fost ?...

— Păi.. ce-i cu apa aia acolo ?

— Aici e chichirezul !

— Poate să fie şi una şi alta.

— Nu ! E sinucidere ! Sinucigaşul s-a urcat pe un cub de gheaţă, l-a împins în lături cu piciorul şi, în timp, gheaţa s-a topit.

— E cam copilărească...

— A fost un caz real. Alta ! Patru prieteni joacă pocher. Unul a obosit, se retrage şi se culcă pe o canapea din aceeaşi încăpere. Adoarme şi visează cum se plimba printr-o poieniţă frumoasă, smălţuită cu flori. Se apleacă să culeagă una, dar floarea dispare şi în locul pe care a fost ea se cască o prăpastie adîncă. El îşi pierde echilibrul, cade în prăpastie şi moare. După ce au terminat jocul cei trei vor să-l trezească din somn, dar constată, înmărmuriţi, că prietenul lor a murit.

— Să nu mă întrebaţi iar dacă a fost crimă sau sinucidere !

— Nu ! Ce ţi se pare ţie ilogic în istorioara asta ?

— Staţi, să-mi pun capul la contribuţie. Nu mă forţaţi... Deci adoarme, viseză, moare. Ştiu. Păi dacă tipul a murit în somn, de unde să ştie ceilalţi ce a visat el ?

— Aşa e ! Ai judecat corect. Mai vrei ?

— Mai vreau !

— Treci pe recepţie !... Un medic criminal prescrie unui pacient să ia nişte pastile. Una din ele conţine otrava mortală. Îi dă trei pastile pe care să le ia din jumătate în jumătate de oră. După a treia, moare instantaneu. În cît timp le-a luat pe toate ?

— Într-o oră şi jumătate..

— Aş ! Într-o oră !

— Just ! M-am grăbit... Pot să vă întreb şi eu ?

— Poţi ?

— După lege, un om se poate însura cu sora văduvei lui ?

— Nu poate, că e mort !

— Nota zece.

— Acum îţi dau eu una de-o să te doară capul o săptămînă...

Am scăpat de durerea de cap. A intrat pe uşă Vasiliu, care ne-a adus chîfle, brînză, parizer şi cafea.

După ce am mîncat şi am ajuns la cafea, comisarul m-a întrebat cum îi zic eu maşinii mele ?

M-am arătat nedumerit.

— Nu ţi-e dragă ? Nu i-ai găsit şi tu un nume ? a ţinut-o Vasiliu pe a lui.

— Păi, ce e cal ? m-am strîmbat eu.

— Hai s-o botezăm Rosinanta, s-a repezit Amza.

— Nu, că e jignitor, s-a opus Vasiliu, rîzînd.

— Zambilica ! am sărit eu.

— Zambilica merge, a admis comisarul. E un nume simpatic. Daţi pe gît cafeaua şi haideţi cu Zambilica să-l trezim pe domnul Lambru...

— Trebuie să trec pe la paza generală, să iau lanternele, şi-a amintit Amza.

— O să treci. Verifică-ţi pistolul ! l-a făcut atent Vasiliu.

Cînd am ajuns noi, strada Duzilor dormea. Nici o lumină, nicăieri. Am oprit la colț și am împins mașina, în liniște, pînă în poarta casei pe care ne pregăteam s-o asediem.

Amza a înconjurat casa, aplecat pe sub ferestre. A plasat lanternele, sprijinindu-le pe cărămizi smulse din împrejmuirea unui petic de pămînt cu tufănele. În momentul aprinderii lor puteai crede că le mînuiesc niște oameni culcați la pămînt.

Cei doi polițiști și-au făcut un semn și au aprins lanternele, unul — pe partea stîngă, celălalt — pe dreapta. S-au retras în fugă, Vasiliu — spre maidan, Amza — spre mine. Am aprins și eu farurile, direct pe față lungă și am dat în lături ușile din față ale mașinii. Ne-am adăpostit în dosul lor. Totul a durat cîteva secunde.

Amza a strigat cu un glas mai puternic decît mi l-am putut închipui :

— Poliția ! Ieși afară, Lambrule, cu mîinile sus !

În casă s-a aprins o lumină palidă. Cîteva clipe de liniște, ușa s-a deschis și în cadrul ei stătea un om cu brațele ridicate. Atîrna pe el o cămașă de noapte lălîie. Pe cap, purta o căciulă.

M-am gîndit că Lambru ăsta trebuie să fie cam ramolit.

Două împușcături au pornit aproape simultan. Una din casă, am văzut flacăra albastră, undeva, lîngă umărul bărbatului din ușă, și alta din pistolul lui Amza. Am fost stupefiat. Împușcat în piept, omul cu brațele ridicate s-a făcut... țăndări. A explodat în bucăți, ca o statuie din ipsos, goală pe dinăuntru. Am înțeles imediat că în ușă n-a fost un om, ci un manechin de croitorie.

Din casă s-a mai tras o dată și Amza o țipat lung. sfredelindu-mi creierii. S-a prăbușit cu zgomot la pămînt. Am ocolit mașina și m-am dus la el. L-am luat în brațe, tremurînd.

Răsucindu-se brusc, mi-a pus palma pe gură și mi-a șoptit : „N-am nimic !" M-a împins de-o parte.

Au început să latre cîinii prin vecini și undeva s-a aprins o lumină.

În spatele casei s-a auzit o bufnitură. Probabil Lambru a sărit prin chepengul de la pod. Am vrut să fug într-acolo, dar Amza m-a apucat de picioare. S-a auzit cum aleargă

cineva spre maidan. Amza a mai dat drumul la niște gemete impresionante și mi-a făcut semn să ne urcăm în mașină și să plecăm.

Am pornit și cînd am dat colțul mi-a vorbit cu respirația întretăiată :

— Repede, în strada unde iese maidanul. Poate Vasiliu are nevoie de tine. Eu rămîn prin preajmă, a mai spus și a coborît.

Am demarat, cu pedala de accelerație lipită de podea. Cînd am ajuns pe strada Caporal Conțeanu, am văzut două siluete lîngă un gard. Am pus frînă în dreptul lor și am sărit pe trotuar. Vasiliu îl legase pe un bărbat, Lambru desigur, cu o cătușă de mînă și cu cealaltă de o ulucă. Lambru se zbătea și a făcut o încercare să-l lovească pe comisar, cu piciorul. Vasiliu s-a ferit într-o parte, a făcut o fentă și cînd l-a pocnit pe Lambru, acesta a căzut cu gard cu tot. Am văzut pe jos un revolver, l-am ridicat și comisarul mi-a făcut semn să i-l dau. L-a băgat în buzunar.

Cînd am încercat să-l luăm pe individ de jos, cum comisarul era aplecat deasupra lui, Lambru a vrut să-i plaseze un cap în plină față. Răspunsul a fost un pumn năprasnic al comisarului. Aplicat în frunte. Lambru a fost trecut în somn. L-am urcat, ca pe un balot, pe pernele din spatele mașinii. Spre mirarea mea, Vasiliu s-a instalat la volan. Înainte de-a trînti ușa m-a expediat :

— Du-te și caută-l pe Amza și vezi ce-și dorește de la viață.

M-am întors la casa croitoresei, cufundată în beznă. Am încercat ușa, era încuiată. Nu se auzea nici un zgomot și Amza nu se vedea nicăieri.

Am traversat maidanul și am ieșit în spate, de unde tocmai fusese transportat Lambru. Peste tot pustiu. Am refăcut drumul în sens invers și nu m-am întîlnit cu nimeni. Am ieșit în bulevardul Pache și de acolo am luat-o spre centru. Am mers cam un sfert de oră pînă la Prefectură. Vasiliu stătea singur în biroul lui și bea cafea.

— Nu l-am mai găsit pe domnul comisar ajutor, m-am plîns eu.

— O fi luat-o la plimbare pe Irina, a tras el concluzia.

— Cum s-o ia la plimbare ?

— Mititica o fi dat fuga undeva, la cineva, să guițe că Lambru a fost luat din scutece, cu tam-tam și că iar a găurit un copoi. Amza, curios cum e, s-o fi dus după ea să vadă pe umărul cui plînge.

— Nu v-ați speriat că Amza e rănit, cînd l-ați auzit țipînd ?

— Tu erai lîngă el, îl puteai ajuta, eu trebuia să-l prind pe bandit. Cînd ai venit cu mașina, dacă ar fi fost rănit, cu adevărat, nu mă lăsai tu fără să-mi spui. O fi avut el un truc în cap cînd s-a dat lovit... Vrei o gură de cafea ?

— Vreau !

— Toarnă-ți în capacul ăsta !

— Mulțumesc !... Cum vi s-a părut că merge Zambilica ?

— Merge, ai putea să crezi că-i mașină.

— Unde e Lambru, domnu' comisar ?

— Face nani la arest, Îl las o jumătate de oră și-l chem la spovedanie. Mogonea mi l-a dat pe Lambru și Lambru trebuie să mi-i dea pe spărgători. Obligat ! Tu te-ai putea duce să te bagi în cîrpe. Somn de voie. Mîine vino mai tîrziu.

— Nu plec pînă nu vine și domnul Amza.

— Ți-o fi drag de el ?

— Începe să-mi fie. De el și de dumneavoastră.

— Dacă e adevărat, mă bucur. O să-ți fie mai ușor cînd punem șaua pe tine... Apropo, să știi că Amza ți-a băgat o pilă la mine. Să te mai lăsăm cîte o zi liber, să mai ajungi serile pe acasă, să te duci și tu la un film, să te mai întîlnești cu o fată... Altminteri, într-un an îți apare poza în calendarul ortodox, printre mucenici... Mie, de exemplu, mi-e dor, pur și simplu, să stau într-o zi pe o bancă în parc. Să mă uit la oameni...

— Poate mă luați și pe mine în ziua aceea și îmi povestiți afaceri formidabile, cu care ați avut de-a face...

— La pensie, asta o să facem. Jucăm țintar și spunem povești. Și le înflorim, cît cuprinde. Că de povestit e mai ușor și mai plăcut decît să te-mpuști cu Lambru... Întîmplările formidabile sînt în filme, în viață te întîlnești cu cele normale. Dar dacă tot vrei să mă transformi într-un bunic care spune povești, mi-am adus aminte de una care m-a făcut praf și pe mine. O știu de la un fost spion fran-

cez. A mințit el, mint și eu, dar mi-a plăcut. Francezul, să-l numim Gaston, era un fals agent al Abwehrului. A fost infiltrat acolo de șefii lui, ca să pună mîna pe planurile de distrugere totală a Parisului, în cazul prăbușirii celui de-al treilea Reich. A auzit probabil că Hitler hotărîse să facă Parisul teren viran. Gaston, cunoștința mea, era o minune de om. Avea toate calitățile. Să nu-ți mai spun cum arăta. Nu știu în amănunt ce a inventat el ca să pună mîna pe planuri, prin ce aventuri, prin ce pericole a trecut și nici n-are importanță. Fapt este că nemții au început să-l suspecteze și i-au băgat pe gît o agentă de-a lor, să-i zicem Martha, care, chipurile, voia să-l ajute. Ea lăsa să se creadă că ar fi în slujba englezilor. Joc complicat, subtil, miză mare. Francezul a bănuit că frumușica i-a fost vîrîtă în coastă de parlagiii lui Kaltenbrunner. După tot felul de încurcături, în care era să-și piardă viața de mai multe ori, Gaston a izbutit să pună mîna pe copiile planurilor pentru care a luptat atît. A izbutit și mai mult. Să se strecoare cu prada lui prețioasă într-o țară neutră, ajungînd într-o bună zi la Lausanne. A stabilit contactul cu o legătură a lui și urma ca a doua zi să predea documentele. Mai avea în față o singură noapte și putea considera misiunea îndeplinită. A luat o cameră la un hotel modest, convins că se va bucura de o noapte, în sfîrșit, fără peripeții.

Gong și lovitură de teatru ! Cînd și-a zis că totu-i bine și frumos, i-a ciocănit la ușă superba domnișoară Martha. A încercat să-i lase impresia că ar fi îndrăgostită de el, că tremură pentru viața lui — jocuri — și, lucrul cel mai important, știa că el se află în posesia planurilor. De aceea voia să-l vegheze, să petreacă noaptea cu el în camera de hotel. Era clar că se juca ultima carte și că pînă dimineață unul dintre ei doi trebuia să dispară. Cel mai slab, cel care va face prima greșeală. Și a început să curgă timpul. Ceva s-a strecurat însă în gîtul subțire al clepsidrei, oprind puțin căderea firelor de nisip. Dincolo de război, de acel război înspăimîntător, cu dramele lui inimaginabile, cu orori fără precedent, cu țări și cu orașe spulberate de pe harta lumii, cu suferințe de apocalips, cu milioane de morți, rămași, pentru totdeauna, fără morminte, dincolo de toate astea, viața a pus față în față un bărbat și o femeie. Ca la începutul lumii... Un bărbat și o femeie, doi

oameni tineri, frumoși, curajoși, dornici să trăiască, să biruie, să sfideze, măcar vremelnic, condiția lor tragică de pioni mutați pe o tablă de șah, într-o partidă diabolică, în care, ajungînd față în față, unul trebuia să-l elimine pe celălalt. Aici a fost nebunia lor frumoasă, cînd au dorit să se iubească în puținul timp ce le mai rămăsese. O singură noapte, peste care avea să vină o dimineață însîngerată. Să se iubească o noapte și pe cel care va supraviețui să-l doară de-a pururi amintirea celei mai frumoase și mai absurde nopți de dragoste de pe pămînt. S-au iubit lacom, disperați, inconștienți, nimeni nu mai putea să-i împiedice. Și, spre capătul nopții, femeia, mai firavă, poate mai împăcată cu prețul atroce al acelei iubiri, a adormit cu capul pe umărul bărbatului, cu părul despletit pe fața lui, încolăcindu-l ca o iederă fierbinte, strivindu-se de el. Gaston mi-a spus că îi simțea inima bătînd în pieptul lui. El nu dormea, veghea somnul ei... Cînd a început să se lumineze de ziuă și prima rază de soare a tremurat pe pernă, lui i s-a părut că vede lumina multiplicată, ca printr-o prismă de cristal, cu multe străluciri, sau ca prin lacrimă. Cu gesturi încete, întîrziate, amînate, a scos de sub pernă revolverul lui cu surdină. N-a putut să i-l lipească de tîmplă și să apese pe trăgaci. N-a putut atunci, imediat. A vrut s-o mai mîngîie o dată, o singură dată. Cu mîna în care ținea arma, s-o înfrigureze fierul rece al pistolului, s-o facă să deschidă ochii, să înțeleagă, să se apere, să-i mai dea o șansă. Și-a plimbat mîna pe curba moale a pîntecului, ostenit de dragoste, pe sînii care tresăltau în ritmul respirației, pe gît, pe obraz. Ea l-a strîns și mai tare în brațe, ca un răspuns de mulțumire, de recunoștință. Zgomotele orașului se și făceau auzite în odaie, pe culoare începuse forfota femeilor de serviciu. Timpul măsurat de ceas devenise un timp dușman. El, bărbatul, și-a încleștat dinții, s-a golit de gînduri. A dus țeava armei sub sînul stîng al femeii, unde pulsa inima. I s-a părut — zicea el — că inima și-a aliniat cadența după ceasul din perete. A apăsat pe trăgaci, un pocnet sec, și corpul femeii a tresărit. Gura ei a avut o schimă de surpriză, care s-a desfăcut într-un zîmbet. El i-a mîngîiat cu vîrfurile degetelor gura fără răsuflare, buzele cu zîmbetul lor încremenit. A învelit-o ca pe un copil, i-a potrivit perna sub cap, ca și cum

somnul ei nu s-ar fi prefăcut în moarte. Tot ce s-a întîmplat mai departe nu întregește povestea, în afară de final, că mai există un final. Francezul și-a îndeplinit misiunea și a fost chemat la șeful lui cel mare, pentru un raport amănunțit. A relatat totul curgător, pînă la noaptea din hotelul de la Lausanne, cînd s-a oprit. Nu ca să ascundă. A vrut doar să facă o pauză, să se adune, să găsească în el puterea de care avea nevoie pentru a trece la episodul cel mai fioros. Șeful a profitat de această pauză ca să-i spună că au fost la curent, pas cu pas, cu toată activitatea lui, pentru că o altă agentă, o colegă, a avut misiunea să-l acopere, să-l dubleze și să-l apere. O agentă, pe nume Martha. Fata aceea, ucisă după cea mai frumoasă noapte de dragoste de pe pămînt. Povestea asta s-a răspîndit, după război, ca o lumină prin subteranele întunecoase ale serviciilor de informații și am auzit că o să se facă după ea un film. Gaston, de la care o știu eu, s-a stabilit la Lausanne, unde este îngropată Martha. Pe crucea ei este scris un nume fals, dar, în toate anotimpurile, mormîntul îi este acoperit, ca de o învelitoare, cu cele mai frumoase flori roșii...

Țigara lui Vasiliu se fuma singură în scrumieră, dintr-o clipă într-alta avea să devină cenușă.

Cît timp a povestit, eu am descoperit în Vasiliu un om neașteptat de nou și am simțit cît este de mare distanța pe care o am de străbătut pînă la locul unde să mi se dezvăluie întreg. Numai unul ca mine, prost cunoscător la oameni putea să-l asemuiască, la început, cu o mașină, cu un aparat aspectuos și bine reglat pentru urmărit infractori.

Soneria telefonului a împrăștiat liniștea care aș fi vrut să se mai prelungească. Comisarul a ridicat receptorul, a spus cuivă „Stai acolo !" și mi-a făcut semn să mă ridic de pe scaun.

— Mergem ! Cu Amza am vorbit. E la circa a cincea, a mai înhățat un pezevenghi.

Amza ne aștepta în stradă, fumînd. Cum a coborît din mașină, Vasiliu l-a luat din scurt :

— De ce-ai urlat, domn'e, așa în poarta lui Lambru, de-ai băgat groaza în noi ?

— Din două motive, șefu'. Unul, ca să-l demoralizez pe Lambru. Mai avea la activ un polițist rănit. Panica de-

venea mai mare... Al doilea motiv : m-am gîndit că la anchetă o să vorbească mai ușor despre spargeri, știind că are în spate un polițist rănit sau chiar omorît. Mai întotdeauna ești înclinat să vorbești întîi de faptele mai puțin grave. Am vrut s-o sperii și pe concubina lui. Una e să ascunzi un hoț și alta să fii amestecată într-o crimă. Asta a fost în capul meu. Eram convins că Lambru nu vă scapă dumneavoastră și vi l-am trimis și pe Radu în ajutor.

Vasiliu m-a luat martor.

— Poftim de vezi la ce finețuri psihologice umblă colegul nostru... Spune-ne și ce greșeală a făcut Irina. Pînă acum ne-ai servit aperitivul.

— Vă spun. Eu am rămas pe lîngă casa ei. La un moment dat a ieșit ca o furie, m-am luat după ea și m-a dus pînă acasă la Baboie. Și el, și Irina sînt în biroul ofițerului de serviciu... Rămîne de văzut de ce s-a dus ea glonț la Baboie !

De obicei, stăteam cuminte în banca mea, dar atunci nu m-am putut abține și am întrebat :

— Baboie ăsta cine mai e ?

M-a lămurit Vasiliu.

— Un meseriaș cu mîini de aur. Numai că nu face, păcătosu', ce trebuie. Lucrează scule pentru spărgători. Chei false, guri de lup, coarbe, tot tacîmul...

A spus mai departe :

— Amza, îi luăm pe clienți la noi, la prăvălie. Noaptea asta avem serbare. Eu îl iau la întrebări pe Baboie, tu te conversezi cu mironosița și, spre ziuă, stăm de vorbă amîndoi cu Lambru.

Aceste interogatorii au dus la identificarea autorilor spargerii de la „Creditul Minier". Operaseră la locul faptei trei dintre cei mai periculoși infractori : Sandu Neacșu, Gheorghe Cernea și Serafim Pîrvu — șeful.

Rolurile au fost împărțite astfel :

Lambru a dat pontul, adică a aflat cînd se ridica o sumă mare de bani din bancă, pentru plata salariilor și pentru niște lucrări în antrepriză.

Banii urmau să stea în seiful „Creditului" doar o singură noapte. Deci timpul de „lucru" era condiționat. Tot Lambru, un individ cu idei, a făcut planul loviturii. Un

plan îndrăzneț, ingenios, pentru care a pretins parte egală cu spărgătorii.

Cum arăta planul ? Cum s-au împărțit rolurile ?

Irina, croitoreasa, concubina lui Lambru, a vopsit în casă niște metraje de postav în culoarea uniformelor de pompieri. N-au ieșit chiar la fel ca de fabrică, dar cine le analiza la microscop, mai ales că acțiunea se petrecea noaptea ?

Din acest material, a confecționat trei uniforme. Una de subofițer și două de ostași. S-au procurat chipie, epoleți, cizme, bocanci, centiroane, nasturi și două raniță. S-a lucrat cu tot dichisul. Rănițele erau pentru cei doi „ostași".

Acești „militari pompieri" trebuiau să apară la „Credit" cu o mașină militară, un turism, vopsit kaki și având număr corespunzător.

Pîrvu, șeful bandei, avea o mașină marca „Nash". Baboie a vopsit-o kaki, în doi timpi și trei mișcări, cu o pompă de zugrav, stropind-o cu humă, adusă la culoare. Exista un singur pericol : ploaia. Dar, în ziar, meteorologul Topor prezice pentru noaptea respectivă timp senin.

Tot Baboie a schimbat masca „Nash"-ului cu una de „Dodge".

Casa de bani trebuia tăiată cu aparate de sudură. Au fost pregătite două tuburi de oxigen, mici, portabile, și o trusă de brenere, reglate pentru flacără cu presiune, bune la tăierea metalului. Au fost înghesuite în cele două raniță, laolaltă cu șase măști de gaze. Trei dintre ele, destinate paznicilor, aveau filtrele de respirație înfundate cu vată îmbibată în cloroform.

„Subofițerul", Serafim Pîrvu, căra și el o lădiță metalică, vopsită tot kaki, cu alte scule trebuincioase : gură de lup, rangă, clești, furtunele pentru brenere, pile, bomfaier, burghie, bormașină de mînă și chiar un baros, cu coada scurtă.

Așadar, plănuiseră să apară cu mașina, la o oră după miezul nopții, în spatele clădirii „Creditului", să-i convoace imediat la ei pe toți paznicii și să le spună că la „unitatea de pompieri" s-a primit un telefon alarmant, prin care a fost semnalată o gravă acțiune de sabotaj. O mînă criminală a deschis conducta de gaze și la prima scînteie clădirea sare în aer.

S-ar putea să fie și o glumă tîmpită a unui iresponsabil, dar dacă era purul adevăr ?

Paznicii trebuiau să le deschidă o ușă de acces în clădire și să-i însoțească pe „pompieri" pentru un control amănunțit.

De cum puneau piciorul în interior, se distribuiau măștile de gaze. Dacă paznicii s-ar fi mirat că în clădire nu se simte miros de gaze „subofițerul" avea explicația pregătită : gazele se ridică, se concentrează la înălțime. Ca să fie și mai convingător, ar fi scos din buzunar un mic tub, prevăzut la un cap cu un manometru, ar fi făcut cîteva mișcări cu el, apoi le-ar fi arătat paznicilor, pe cadran, poziția acului, care indica gradul de concentrație periculoasă.

Greu de crezut ca aceștia, în general oameni simpli, de la țară, să miroasă înșelăciunea.

Încă ceva. La aplicarea măștilor pe față, paznicii nu aveau cum să nu simtă mirosul de cloroform. Cu zîmbetul pe buze trebuia să li se spună că așa miros ultimele tipuri de filtru antigaz. Și, pe urmă, aveau exemplul „pompierilor", care în fața lor își puneau măștile.

Venea momentul coborîrii la subsol, în căutarea conductei deschise. Căutarea urma să se facă atent, fără grabă, să dureze exact atît cît era nevoie ca paznicii să adoarmă. Cel pe care nu-l lua somnul era ajutat cu o lovitură în ceafă.

Etapa următoare. Făcuți inofensivi, paznicii trebuiau legați fedeleș și tîrîți undeva, într-un cotlon.

După asta se putea merge la casa de bani și „munci" în tihnă.

Odată deschis seiful, banii se încărcau în cele două ranițe și în cufărul „subofițerului".

Toate sculele se abandonau la locul faptei. Dacă n-aveau amprente pe ele (și n-aveau, că se lucra cu mănuși), nu puteau fi de prea mare folos poliției.

Una din grijile hoților trebuia să fie ca pînă la punerea măștilor, care îi făceau de nerecunoscut, să nu se arate paznicilor în lumină. Caschetele să fie înfundate pe frunte.

S-a recurs și la cîteva amănunte de machiaj. Neacșu să aibă lipit pe obraz un plasture în cruce, Pîrvu să poarte

mustață falsă și Cernea să-și îmbrace cîțiva dinți din față în staniol.

La plecare, conform planului, aveau să se despartă. „Subofițerul", adică Pîrvu, pleca singur cu mașina, cărînd cufărul de metal cu banii din care trebuiau plătiți Lambru și Baboie. În cufăr trebuia pusă partea lor, în raniță, a celorlalți trei.

Primul drum al lui Pîrvu trebuia făcut în comuna Odăile, lîngă București, pe o șosea pustie, noaptea. Acolo aștepta Baboie, cu camioneta lui, în care trebuia să transporte un butoi cu apă, găleți, cîrpe, bureți și masca originală a „Nash"-ului lui Pîrvu. Nu era greu să se monteze masca și să se spele huma. Uniforma lui Pîrvu trebuia stropită cu benzină și arsă.

Tot aici, Baboie urma să-și primească partea de bani și ieșea din scenă.

Dimineață, devreme, Pîrvu avea întîlnire cu Lambru în Piața Matache Măcelaru, ca să-i predea cufărul cu suma promisă. În forfota din piață era mai greu să fie remarcat.

Din piață, șeful bandei pleca direct, cu mașina, la Brașov, să se odihnească și să aștepte liniștirea apelor.

La momentul potrivit se întorcea să împartă banii cu ceilalți doi complici, cu care nu o dată mai dăduse lovituri de răsunet și în care avea deplină încredere.

Părăsind locul furtului, Neacșu și Cernea „ostașii", plecau : fiecare la el acasă. Prima grijă : arderea uniformelor și a ranițelor și ascunderea banilor în buteliile de aragaz. Și Neacșu, și Cernea țineau în bucătărie cîte o butelie anume confecționată, ca să se poată demonta suportul de jos. Funcționa ca un capac circular, prevăzut cu fitet.

Secretul buteliilor îl cunoșteau doar Neacșu, Cernea și Pîrvu.

La întoarcerea șefului, care putea să aibă loc și după o lună, două, se împărțea prada. Aveau răbdare, nu se grăbeau. Mai întîi să se domolească zarva care avea să se iște la descoperirea furtului.

Cu toate părțile lui mai puțin solid construite, și altele de-a dreptul comice, planul a fost executat întocmai și a reușit, fără nici un incident. Totul a mers uns.

Prima greșeală a făcut-o Lambru, tocmai Lambru, creierul bandei, omul care a prevăzut totul atît de migălos.

Dintr-un exces de prudență, gîndindu-se că o parte din seriile banilor furați ar putea fi comunicate poliției, n-a vrut să riște cheltuind chiar banii aceia. În schimb, timp de așteptat nu avea. Îi trebuiau banii, ca aerul de respirat. A preferat atunci să-și înjumătățească partea de cîștig. Oricum, prada fusese mai mare decît se așteptaseră. Cu Stavros, patronul „Văduvei vesele", mai făcuse afaceri deocheate, nu-i fusese greu să-i vîndă acestuia banii cu jumătate de preț. Pînă să-i cheltuiască, bogatul Stavros putea să aștepte și un an, oricît era nevoie, ca pericolul să fie exclus.

Un concurs de împrejurări, neprevăzut, făcuse ca Vasiliu să organizeze descinderea de la „Văduva veselă" și să surprindă clienții jucînd, jocuri de noroc, pe cocoșei și pe devize. De-ar fi fost numai atît. Comisarul ajutor Amza, scotocind cu încăpățînare biroul lui Stavros, dăduse de banii ascunși în postamentul ventilatorului.

Toate s-au înșirat ca mărgelele pe ață. Stavros nu putea justifica altfel banii aceia, cu serii demascatoare, decît recunoscînd proveniența lor reală. Cazul a fost preluat, în întregime, de comisarul Vasiliu, care a făcut lumină.

Cercetarea locului faptei — furtul se comisese cu timp în urmă — nu o făcuse Vasiliu. Inițial nu fusese cazul lui. El a intrat pe fir mai tîrziu, se știe cum. Iar mărturiile paznicilor, corpurile delicte, descoperite lîngă casa de bani, confirmau recunoașterile complicilor arestați.

Totuși dosarul nu putea fi definitivat : lipseau autorii principali și restul de bani. Identitatea lor fiind cunoscută, arestarea se impunea de la sine. Ca și efectuarea unor amănunțite percheziții domiciliare. La ora aceea, poliția nu cunoștea însă taina buteliilor de aragaz !

Deși din acest unghi de vedere, acum lucrurile păreau simple, au apărut niște surprize extraordinare.

O investigație la domiciliile lui Neacșu și Cernea, precedînd reținerea lor, a relevat un fapt de necrezut : soțiile lor susțineau că respectivii sînt arestați, că li se făcuseră percheziții și, curios, singurele obiecte ridicate de la amîndoi din casă fuseseră buteliile de aragaz.

Varianta asta semăna a farsă. Totuși, Vasiliu i-a căutat la toate unitățile de poliție din Capitală. N-au fost găsiți.

S-au făcut percheziții la locuințele lor. Nimic ! Nevestele o țineau întruna că venise poliția și îi luase, împreună cu buteliile. De ce ? Habar n-aveau !...

Ce se întîmplase cu șeful bandei, cu Serafim Pîrvu ? A fost și el arestat ?

Într-o zi, Paul Aldea a venit să spună că prin antenele lui din lumea interlopă, i-a ajuns la ureche că Serafim Pîrvu a fost văzut la Constanța.

Vasiliu a reacționat prompt :

— Îți iei catrafusele și mîine ești la Constanța. Te duci direct la comisarul șef Iordăchescu, e prieten cu mine. Îi spui pe cine cauți și-l rogi să te ajute să-l găsești. Dacă dai de Pîrvu, să nu te pună Aghiuță să faci pe zmeul și să încerci să-l confiști de unul singur. Îi ceri lui Iordăchescu o echipă antirechin !...

Aldea și-a ridicat umerii înguști și și-a împins pieptul costeliv înainte.

— Vă raportez că plec cu primul tren !... Lumea bună își petrece concediul la mare...

— Ai să vezi tu în ce hal îți frec eu ridichea dacă vii cu traista goală, l-a amenințat Vasiliu.

La cîteva minute după plecarea lui Aldea a intrat în birou Dinu Amza, vizibil emoționat.

— Am trăit s-o văd și p-asta ! a exclamat Vasiliu. Amzulică scos din calmul lui englezesc get-beget !

— Șefu' ! a strigat el, ca de pe trotuarul de vizavi. Am o bombă pentru care merit un carcalete la țap.

— Întîi pune bomba pe masă, l-a îndemnat comisarul, și văd eu ce meriți !

— Cernea și Sandu Neacșu sînt arestați la Securitate, s-a primit o înștiințare la cabinetul chestorului.

— Unde, dragă, la Securitate ?

— La Iași.

— La Iași ?

— Da ! Și, dacă cineva de la noi care e în problemă se duce acolo, ne dau toate relațiile.

— Se duce, obligatoriu, cineva. Tu pe cine propui ?

— Pe dumneavoastră și pe mine.

— Și aici punem de închiriat ?

— Atunci mă ofer voluntar !

— Pe cai !... Să vii repede, că sînt leșinat de curiozitate. Te așteptăm cu flori...

A plecat și Amza. Comisarul a aprins o țigară și prin fumul ei a dat cu ochii de mine. Uitase că sînt acolo.

— Ia uite ! Vorba cîntecului : „Și din cîți am fost aseară, am rămas numai noi doi...“ Radule, fumez și eu țigara asta și mergem la un prieten al meu, să bem o cafea. Respirăm între două reprize.

M-am arătat sceptic :

— Nu știu cît de liniștit se poate bea o cafea cu dumneavoastră. Dar mergem, mergem oriunde ! Vă rog să mă iertați, dar pe mine n-a existat om care să fi vrut să mă încurce și să nu fi izbutit.

— Ai început să prinzi glas, urîtule ! Îmi place !... Gata, ridicăm ancora. Să vezi tu ce cafea bună face prietenul meu. Și deasă, de stă lingurița în ea în poziția de drepți.

Pe drum, înspre strada Răzeși, unde trebuia să ajungem, comisarul mi-a destăinuit scopul acelei vizite :

— Dragnea, prietenul ăsta al meu, e profesor de geografie. Mi-a fost coleg. Cîndva, ne puneam paltoanele în același cuier, din aceiași cancelarie. Un om bun ca pîinea caldă. Și tocmai el a dat peste un necaz. S-a pomenit, acum vreo lună, cu un coleg al lui fiu-su — are un băiat în ultima clasă de liceu — care s-a scuzat de o sută de ori, și-a frămîntat mîinile un sfert de oră, a dat ochii peste cap și printre sughițuri a trecut la chestiune. Florin — băiatul prietenului meu, al profesorului Dragnea — venea tot timpul la ei în casă. Prieteni la cataramă, colegi, normal, nu ? Pe celălalt, pe puștiul care a venit la Dragnea cu lacrima în colțul ochiului, îl chema Mihai. Este fiul cunoscutului pictor Botezatu. Casă de pictor, tablouri din belșug ! Într-o zi a dispărut din casă o natură moartă, un mic tablou, la care pictorul ținea ca la ochii lui din cap. O mulțime de cumpărători au dorit acel tablou și el a refuzat să-l vîndă. A izbucnit inevitabilul scandal. Botezatu și-a luat la întrebări odrasla, pe Mihăiță, care l-a luat pe „nu“ în brațe. E adevărat că nu avea obiceiuri rele, nu a pus vreodată mîna nici pe un capăt de ață. De unde să-i vină ideea să-l fure pe ta-su ? ! N-a fost greu ca bănuiala să

ajungă la Florin Dragnea, fratele de cruce al tînărului Botezatu. Băieții au avut o lungă discuție între ei, la capătul căreia Florin a recunoscut că el a furat tabloul. L-a vîndut în gară unui domn cu barbă, pe un preț de nimic, și cu banii aceia puțini a cumpărat o umbrelă de soare pentru Găbița, o elevă cu care se plimba de mînă și căreia-i trimitea poezii cu rime în „...esc" ! Mihai venea acum la tatăl lui Florin să-i aducă la cunoștință toată tărășenia. El, Mihai, ca un copil crescut cu mult respect pentru cinste și pentru adevăr îi mărturisise tatălui cam cine era hoțul. Pictorul pusese mîna pe telefon să cheme poliția. N-o făcuse, pentru că băiatul lui drag îi căzuse la picioare, îi udase pantofii cu lacrimi și îl implorase să mai aibă un pic de răbdare, căci profesorul Dragnea va fi, mai mult ca sigur, dispus să-l despăgubească, să achite contravaloarea tabloului, cu suma fixată de pictor. Cu chiu cu vai, pictorul se mai îmbunase și rostise o sumă, precizînd că ea nu reprezintă nici un sfert din valoarea reală a tabloului ! Dragnea, aflînd isprava, a simțit că albește. A cerut răgaz o zi, să vorbească și el cu progenitura personală și să adune banii. Mihai a plecat, scuzîndu-se de încă o sută de ori, și a rămas că se întoarce a treia zi, după bani. Florin nu era acasă. Taică-su îl așteptase murind și înviind. Cînd l-a văzut intrînd pe ușă, nu s-a mai pierdut în introduceri. A pus problema răspicat și pușlamaua a recunoscut că da, el furase tabloul. Profesorul a fost la un pas de infarct. Cum să i se întîmple tocmai lui așa ceva, ditamai cadru didactic, lui, care a educat generații de copii, din care au ieșit oameni cu „O" mare ? I-a spus puștiului că va trebui să mediteze la atitudinea lui viitoare față de el, la modificările care vor surveni în raporturile dintre ei. Soția profesorului era internată în spital, pentru o intervenție chirurgicală, deocamdată ea nu trebuia să afle. La termenul convenit a plătit banii fără să crîcnească. M-a sunat pe mine, ca prieten vechi, să mi se spovedească și să-i dau un sfat. Ce a fost a trecut, dar este înspăimîntat să nu se repete pocinogul și nu cumva copilul lui să ajungă delincvent... Acum știi tot, te-am pus în temă de ce mergem la prietenul meu să bem cafea !

N-am găsit nimic mai bun de zis decît : „Neplăcută treabă !" Mi-am exprimat totuși părerea că o să fie o dis-

cuție delicată și, în consecință, i-am propus să renunț la cafea și să aștept în mașină.

— Nu ! m-a contrazis comisarul. Nu ți-am ținut toată poliloghia asta doar de florile mărului. Tu ești un băiat deștept. Și cu scaun la cap. O să fie nevoie să stea cineva de vorbă cu acest Florin, cineva mai apropiat, de vîrsta lui. Nu acum și poate nu la ei acasă. Eu n-o pot face, știe că sînt prieten bun cu taică-su. Din cauza asta vreau să știi totul, să fii de față și pe urmă să vedem cu toții ce cale alegem. Mai ales că eu știu ceva mai multe decît taică-su !

Așa se face că, după vreo zece minute, ne aflam în jurul aceleiași mese, profesorul Dragnea, Vasiliu și cu mine.

Vasiliu m-a prezentat la intrare ca pe colegul său, adăugînd că mă bucur de toată încrederea lui.

Profesorul Dragnea avea o culoare de hepatic în criză. Îi tremura mîna cînd ducea la gură ceașca de cafea.

Vasiliu, cu stilul lui, a luat de la început taurul de coarne :

— Romică, i s-a adresat profesorului. După ce m-ai sunat, m-am ocupat nițeluș de cazul lui fie-tu, n-am stat cu mîinile în sîn. Am o veste bună și una proastă, cu care vrei să încep ?

— Îți arde de glumă, l-a mustrat profesorul.

— Nu-mi arde, s-a apărat șeful meu. Încep cu cea bună. Băiatul tău n-a furat nici un tablou... Stai ! Nu te bucura, că n-ai de ce. Ai răbdare, nu se admit întreruperi ! Să vă spun cum am dibuit adevărul. Din toată istorioara mi-a rămas un sicîitor semn de întrebare : De ce pictorul Botezatu, care-și iubea așa de mult tabloul furat, care a refuzat zeci de ofertanți, a acceptat, relativ repede, în schimbul lui, o sumă de bani modică ? Cu observația că n-a cerut nici un sfert din valoarea meritată ! Suna a tocmeală. Un om ca el, cu situația lui, un om onorabil — și Botezatu este un astfel de om — n-ar fi acceptat bani. Și-ar fi scuturat zdravăn plodul propriu și i-ar fi pus în vedere să nu mai aibă nici un fel de legături extrașcolare cu tînărul Florin Dragnea. Altceva ! De ce n-a vorbit pictorul cu tine, ca de la părinte la părinte ? Vă știați ! Copiii voștri erau prieteni. Și de ce tocmești prețul unui tablou furat printr-un copil ? Iată ce m-a determinat să-l abordez direct pe pictor. Omul a rămas înlemnit. Nu știa

nimic de nici un tablou, niciodată nu i s-a furat un tablou din casă. Mai mult, avea o părere excelentă despre băiatul tău și nu înțelegea de unde a apărut o asemenea istorie abracadabrantă. Am făcut pe prostul și, ca să dreg busuiocul, am calificat toată întîmplarea ca fiind o confuzie regretabilă. Din vina mea. M-am scuzat, i-am admirat sincer tablourile de pe pereți și el, generos, mi-a dăruit un mic desen în peniță, foarte frumos și pe care n-am putut să-l refuz. A doua zi, l-am pîndit pe fiu-său pe străzi, cînd a ieșit de la școală. L-am speriat că merg cu el de gît la directorul liceului și dau în vileag toată mizeria cu tabloul. Nu prea știa ce hram port eu, dar, luat repede, m-a pus în temă... Ei doi, acești copii cuminți — iartă-mă, Romică, dar mă știi rău de gură — și-au pus problema cum să procure niște bani pentru o mică escapadă la „Mon Caprice", localul acela deocheat, unde dansatoarele au și cămăruțe la etaj. Le-a venit ideea cu tabloul, tu fiind fazanul care va da banii și... i-ai dat ! Au jucat teatru, pramatiile. Eu propun ca Radu să-i cheme pe băieți și să stea de vorbă cu ei. O să-i ia cu frumosul, nu cu otuzbirul. Eu cred în tactul și în puterea lui de convingere. Tu, Romică, să ai o discuție cu pictorul Botezatu, să găsiți și voi o cale de a vă împiedica băieții s-o mai ia razna. Încă nu-i ceva prea grav. Lucrurile se pot îndrepta. Dar... atenție mărită ! Problema rămîne deschisă și eu îți stau oricînd la dispoziție, bunul meu prieten. Să fim optimiști !.. Acum, spune-mi altceva... Ce mai face îngerul ăla de fată, Alina, profesoara de fizică ?... S-a măritat ?

Cei doi au trecut la subiecte care pe mine nu m-au interesat și nu le-am mai urmărit conversația. De altfel, am plecat curînd. La plecare, am simțit în gură gustul cafelei. A fost tare și amară.

Vasiliu m-a rugat să-l las la ceas, la Universitate, pretinzînd că are o întîlnire cu... Elizabeth Taylor. Eu am dus singur mașina la garaj.

În ziua următoare, fiind lăsat liber de Vasiliu am colindat pe la birouri. Mi s-a dat legitimație, mi-am adus talonul de utemist, am dus niște adeverințe dintr-o parte în alta, am făcut și un drum la garaj, am spălat-o pe „Zambilica", am lustruit-o și am rezolvat mici probleme de întreținere.

După-amiază, m-am pus cu burta pe carte. Se apropia sorocul, trebuia să-mi termin liceul.

Deşi n-am trîndăvit nici o clipă, fără Vasiliu şi fără Amza, ziua mi s-a părut goală. Mi-am zis c-a intrat microbul în mine.

Seara, am simţit nevoia să fac cîţiva paşi. Am luat-o agale pe străzi. Ca să am o ţintă, mi-am zis să mă plimb pîn' la Prefectură şi înapoi.

În apropierea clădirii întunecate, cenuşii, mi-am aruncat ochii spre fereastra biroului lui Vasiliu. Era lumină. Am urcat şi l-am găsit singur. Stătea la birou, cu un vraf de dosare în faţă, pe care le răsfoia.

I-am dat „bună-seara" şi s-a răţoit la mine :

— Nu ţi-am spus că azi eşti liber ? Ce cauţi aici ? ...Nu mă cunoşti, nu te cunosc ! Valea !...

— Domnule comisar, am murmurat, îmi plăcea mai mult „Pe cai !"

A pufnit în rîs.

— M-a sunat Amza că se întoarce. Dimineaţă e la datorie şi ne spune nişte chestii de stă pisicu-n coadă. Pe mîine !...

Am plecat mort de curiozitate să aflu cu ce noutăţi vine Amza.

Într-adevăr, relatările lui Amza au fost de natură să-l surprindă pînă şi pe un poliţist versat ca Vasiliu.

Înainte de-a începe raportul, Vasiliu i-a cerut, curios, amănunte despre ofiţerii de securitate. Securitatea abia fusese înfiinţată, în locul fostului serviciu de Siguranţă. (Şi locul poliţiei trebuia să-l ia o altă instituţie.)

Amza a făcut cîteva scurte precizări şi a trecut la ce ne interesa în legătură cu cazul.

Căpitanul de securitate Munteanu, care îl primise pe trimisul nostru, îl edificase pe deplin cum deveniseră cei doi spărgători clienţii organelor de securitate din Iaşi.

La aceste organe se primise un denunţ, prin care erau informaţi că cetăţenii Alexandru Neacşu şi Gheorghe Cernea din Bucureşti (urmau adresele lor exacte) au vrut să se angajeze la Universitatea din Iaşi, pe orice post, cu scopul de a provoca tulburări printre studenţi. La domiciliul acestor doi periculoşi agitatori puteau fi găsite, ascunse, arme şi unelte tipografice, cu care vroiau să tipă-

reacă manifeste dușmănoase. Ele erau puse la loc sigur, în niște butelii de aragaz cu fundul dublu, pe care nu le folosesc la gătit, avînd doar rolul de ascunzători.

Lucrătorii securității au trecut la verificări. Li s-a confirmat de către administrația Universității că doi străini de oraș se interesaseră, nu cu mult timp în urmă, dacă pot găsi de lucru la Universitate.

Pentru că n-aveau nici o calificare, administratorul le-a promis că se va interesa și le-a spus să mai treacă pe acolo

Celelalte verificări făcute au stabilit că nu munceau nicăieri și că, după plecarea din Iași, s-au întors la locuințele lor din Capitală.

Nici unul n-avea antecedente politice. În schimb, în evidențele poliției, figurau cu mai multe condamnări pentru furturi prin efracție.

S-au dispus percheziții domiciliare pentru găsirea armamentului și a materialului tipografic.

Ceva a fost adevărat. Buteliile de aragaz, aflate în bucătăria fiecăruia dintre cei doi bănuiți, erau trucate. Partea de jos se deșuruba.

Într-o butelie, cea a lui Neacșu, s-a găsit niște fiare răzlețe, cu care nu se putea nicidecum construi o armă : un pat de pistol automat, o gardă de trăgaci, niște prăsele de os pentru un pat de pistol model foarte vechi, o țeavă de pușcă ruginită și îndoită.

În ascunzătoarea din butelia lui Cernea s-a găsit o cutie cu litere de carton, care se vindea, pentru școlari, la orice librărie.

Au fost ridicate obiectele respective și buteliile trucate. Cei doi au fost reținuți preventiv, pentru cîteva zile, întrucît erau infractori recidiviști. La întrebările puse, atunci, la început, răspundeau ambiguu, ciudat, cu teamă simulată. Pretindeau că n-au fost niciodată la Iași.

Ulterior, la interogatorii, au revenit asupra acestei declarații și au recunoscut. Căutau de lucru. În București, ca foști infractori, foarte cunoscuți, ar fi găsit mai greu. Poate la Iași trecutul lor ar fi rămas necunoscut. (Un raționament cam pueril !) Vroiau să intre în rîndul oamenilor, să muncească și să-și cîștige existența în mod cinstit.

Buteliile, da, au fost modificate. Odată, după ce au spart o agenție fiscală, au ascuns banii acolo. Atunci le-au confecționat.

Au fost prinși, judecați, condamnați. Cît despre armament... Care armament ?... Cine poate face o armă cu gunoaiele alea ?...

De unde provin ele ?... A fost război, le-au găsit în niște dărîmături, unde scrie că nu poți păstra, chiar și într-o ascunzătoare, niște tinichele, atîta timp cît nu poți face din ele o armă de foc ?

Cernea a făcut pe ofensatul. Adică, ce s-a găsit la el ?... O cutie cu litere de carton, care se vinde la librărie. Învață copiii alfabetul cu ele...

Ofițerul de securitate care a condus ancheta a mirosit ceva. A confruntat scrisul din declarațiile lor cu cel din denunț și a cerut expertiză grafologică. S-a demonstrat că Neacșu și Cernea sînt autorii denunțului. Ei l-au scris. Un cuvînt unul, un cuvînt celălalt. Amîndoi — cu mîna stîngă.

Cei doi s-au autodenunțat și au lăsat să se găsească la ei obiecte suspecte la prima vedere, dar insuficiente pentru formularea unei acuzații împotriva lor. Nu constituiau probe. Scopul autodenunțării a fost intuit : au urmărit să fie arestați, măcar și pentru cîteva zile, de organele securității dintr-un oraș mai depărtat de Capitală.

— De ce ?... Nu cumva, s-a gîndit ofițerul anchetator, au dat recent o nouă lovitură în București și sînt căutați ?

Au fost demascați la iuțeală și Securitatea ni i-a pus în brațe.

Amza a cerut escortă de la poliția locală și i-a transportat pe cei doi infractori în arestul Prefecturii.

La capătul informării făcute de Amza, Vasiliu nu părea deloc satisfăcut.

— Ceva nu e cum trebuie. Lipsește o verigă din lanț. Ei s-au autodenunțat înainte ca noi să-i arestăm pe Lambru și Baboie. În vremea aceea nu-i amenința nici un pericol. Noi nu știam că ei sînt făptașii, n-au avut un semnal de alarmă cît de mic...

— M-am gîndit și eu, domnule comisar, a încuviințat Amza. De cine s-au ferit ei, de groaza cui trebuiau să dispară ? Dar îi avem în arest, putem începe interogatoriul.

Oboseala care se citea mai devreme pe chipul lui Amza începuse să dispară.

— Tîlharii ăştia nu vorbesc nici dacă-i spovedeşte Papa de la Roma, s-a auzit vocea comisarului.

— Mă mai gîndesc la ceva, a reluat Amza. De ce ne-au spus nevestele lor că i-a arestat Securitatea şi că s-au ridicat anumite corpuri delicte ? Să nu mă duc să le întreb ?

Vasiliu a schiţat un gest de lehamite.

— Simplu ca „bună ziua". Abordăm protocolar aceste doamne fine şi ele vor fi încîntate să ni se confieze ! Vasilica Neacşu e hoaţă de buzunare şi Gina Cernea a fost madamă în „Cruce", Nişte fete sincere... S-au furat milioane, au dat o lovitură de zile mari în stil americănesc... Mă mai frămîntă şi altceva. De ce autodenunţul trebuia să provoace numai arestarea lui Neacşu şi a lui Cernea ? Şeful, Pîrvu, circulă ! Au stricat căruţa ?... A clocit Pîrvu alt plan, care să debuteze cu arestarea, provocată, a celor doi spărgători ? Toţi trei sînt hoţi de tonaj mare. Trebuie să-i înconjurăm cu asemenea dovezi, încît să scoatem de la ei şi alte lovituri. Avem nevoie şi de Pîrvu. L-am trimis pe Aldea la Constanţa, să-i ia urma. A fost semnalat acolo.

— Să mai încercăm cu Lambru şi Baboie, a propus Amza. Poate mai ştiu şi ei ceva despre restul de bani.

— Ce să ştie ?... Şi-au primit partea corect. Ce-i mai interesează ? Şi dacă, să zicem, îi interesează, cine le face confidenţe ? Nu ştiu, nu ştiu unde e hiba, dar nu se poate ca doi căpăţînoşi ca noi să nu-i dea peste cap. Este, Amza ?...

Amza l-a aprobat, nu prea convins.

A sunat telefonul. Comisarul a ridicat receptorul, l-a lipit de ureche şi s-a înseninat.

— Eu sînt, sărut mîna, Emilia ! Ce să fac ? Rău !... Cum poate să-mi fie bine fără tine alături. Zău !... Ce spui tu ?... Da, am văzut că-i soare afară şi am fost convins că ziua asta frumoasă e cadoul tău pentru mine. Mă pregăteam să-ţi dau o telegramă, să-ţi spun că lumea cu tine e mai frumoasă... Care placă ? Nici o placă !... Sînt sincer şi de aici mi s-au tras toate nenorocirile... Te caut eu, raza mea de soare... Ce să fac ? Nu ştiu şi nu-mi place

altă meserie... Bine !... Nici nu încape discuţie, poate chiar mîine. Îţi mulţumesc că m-ai sunat şi-ţi promit că ziua de azi va purta numele tău... La revedere, Emilia !...

După ce Vasiliu a închis telefonul, Amza nu s-a putut abţine :

— Pentru un poliţist e deformaţie profesională să tragă cu urechea. M-aţi omorît, şefu' ! Curat Ionel Teodoreanu... Mă iertaţi, dar ele vă cred ?...

Vasiliu mustăcea.

— Urîtule, eu le mint numai pe jumătate şi ele mă cred numai pe sfert. În orice caz, nu s-a supărat nici o femeie pe mine, cînd i-am făcut un compliment. Şi Emilia chiar merită lăudată, e o fată extraordinară. Gata ! Despre femei o să bîrfim altădată... Înainte de a suna telefonul, mă gîndeam că, în timpul furtului ăsta de la „Credit", hoţii au jucat o întreagă piesă de teatru. Costume, recuzită, machiaj. Artişti... Ei bine, mi-a trecut şi mie prin cap o comedioară. Nu se poate ca Pîrvu să fi rupt orice legătură cu complicii lui. El s-a dat la fund cînd a aflat că Cernea şi Neacşu sînt arestaţi ?... Nu cred ! Ei au fost arestaţi pentru că au vrut să fie. Un lucru mi se pare sigur. După un timp Pîrvu o să vrea să ia legătura cu dragii lui acoliţi. Să primească veşti de la ei. Cel mai simplu ar fi să încerce un contact cu nevestele lor. Bazat pe acest raţionament, vreau să încerc şi eu ceva. Radule, ia dă tu fuguţa acasă la Neacşu s-o aduci pe femeia lui încoace. Îi spui că o invită comisarul Vasiliu, cu stimă şi consideraţie... Aşa ! Şi pînă vine Radu cu paceáura, am să-ţi explic, dragă Amza, ce păcăleală am pus eu la cale...

Am plecat şi am adus-o pe Vasilica Neacşu. La întoarcere am avut surpriza să-l găsesc în biroul comisarului şi pe Paul Aldea, sosit de la Constanţa.

Femeia adusă de mine a fost lăsată să mai aştepte, afară, pe culoar.

Din noutăţile cu care a venit Aldea în tolbă am reuşit să pricep că Serafim Pîrvu revenise în Bucureşti, dar nimeni nu ştia unde se ascunde, parcă îl înghiţise pămîntul.

Cu tot ajutorul comisarului-şef Iordăchescu, de la poliţia constănţeană, prieten al lui Vasiliu, colegul nostru aflase puţine lucruri. Printre ele, că Pîrvu ar fi tratat cu ofiţerul secund de pe o navă turcească să iasă clandestin

din țară. A fost, se pare, numai o discuție de principiu, întrucît Pîrvu nu avea la îndemînă suma la care s-au tocmit pentru trecerea frauduloasă a frontierei.

Altă informație : la un chiolhan pe care un alt spărgător, Ovidel Nămete, l-a organizat în cinstea lui Pîrvu, „oaspetele de onoare" s-a îmbătat crunt și s-a făli că-l va cinsti și el pe fratele Nămete cu un ospăț ce n-a văzut Parisul. Promitea că vinul cel mai scump o să se bea cu doniță, o să le cînte la ureche — trei zile și trei nopți — taraful lui Sava Gură de Aur, că o să le puie pe masă o friptură cum n-a mai mîncat neam de neamul lor. Pe o frigare mare cît un șopron o să se rumenească un bou întreg, scobit, ca în burta lui să încapă un vițel de lapte. În vițel, un ied, în burta iedului, un purcel și în purcel un fazan. Fazanul o să fie umplut cu ficăței de gîscă și cu limbi de potîrniche. Au să danseze pe masă țigăncuțe fragede, îmbrăcate cu rochii cusute din hîrtii de-o mie.

El, Pîrvu, de cînd se știa a avut bani cu ghiotura, acu' trece printr-o „ghină" scurtă, da' o să-și revină.

La ospățul ăsta o să se ghiftuiască și cîinii. Le pregătește, cu mîna lui, un drob mare din măruntaiele a două caiafe, cărora „le dă cep" cu un șiș cu zimți, ca să fie plăcerea mai mare.

A încheiat tot așa, bombastic, zicînd că nu s-a născut încă omul care să-l tragă în piept pe el, Serafim Pîrvu, supranumit „Bimbașa".

Cînd a avut loc acest chef, poliția din Constanța nu știa că noi umblăm după Pîrvu. Apoi acesta dispăruse.

În acest punct al povestirii lui Aldea, comisarul Vasiliu a vorbit ca pentru sine : „Ce era în capul meu începe să se lege..."

I-a promis lui Aldea că o să mai discute acest subiect, dar că pe sală așteaptă o doamnă, care se poate impacienta.

Mi-a făcut semn s-o introduc pe Vasilica. Comisarul i-a arătat scaunul pe care să se așeze și i-a ținut un mic discurs :

— Vasilico dragă, te rog frumos să mă ierți că nu discutăm între patru ochi, dar domnii aceștia sînt ca frații mei și nu am față de ei nici un secret. Te-am chemat, fe-

tiță scumpă, fiindcă am o neagră presimțire că ne despărțim definitiv. Tu știi că eu te iubesc de mult, exact cît mă iubești și tu pe mine. Care este problema ? Mi-a șoptit vîntul, aseară, că cineva, care nu glumește, vrea să-i lase văduvi pe bărbatul tău și pe Gică Cernea, să le pună doliu la poartă. Ce zici tu de chestia asta ? Nici nu concep că, într-o bună zi, n-am să te mai întîlnesc, la magazinul „Pop și Bunescu", căutîndu-ți batista într-o poșetă străină. Cu Ginuța Cernea am vorbit un pic înaintea ta și i-am cîntat „Veșnica pomenire". Fetelor, cineva vrea ceva de la voi, nu știu ce, și, dacă nu-i dați, vă căsăpește ca pe miei... O să zici că de ce mă omoară pe mine grija de voi? Pentru că sîntem polițiști, turturelelor, și, dacă aflăm că i se pregătește cuiva trecerea în lumea dreptților, nu putem sta cu brațele încrucișate. O crimă rămîne o crimă și muncim la fel de mult să-l prindem pe criminal, ca și cînd ar fi omorît o ființă nevinovată. Vasilico, scurt pe doi ! Eu nu recunosc nimănui dreptul să ia o viață de om. Uite, copila moșului, îți trec aici pe hîrtie un număr de telefon la care, oricînd, răspunde cineva. Eu sau unul din băieții mei, pe care-i vezi aici, în toată splendoarea lor. Dacă ai un semn, cît de mărunt că cineva îți poartă sîmbetele, țîr-țîr la telefon, și noi ne bulucim să te apărăm. N-o să te lași omorîtă ca o proastă tocmai tu, care ții la viață, că-ți place viața ca foșnetul de bani noi. Nu te întreb cine crezi tu că ar avea interesul să te vadă cu zambile pe piept, că n-ai să-mi spui. Așa e, pisicuță, pufoasă ?...

Femeia l-a măsurat cu vădită răceală. Cînd a deschis gura m-a izbit vocea ei groasă, ca de bărbat :

— Domnu'șef, ați grăit frumos ca din Sfînta Evanghelie. Tot timpul m-am ținut să nu plîng, cu atîta lume de față. M-ați întors pe dos. Mă jur acilea, pe mama din groapă, că din ceasul ăsta, tot ce fac, și tot ce văd, și tot ce aflu dumneavoastră vă spui întîi, ca mulțumire pentru cît țineți la viețișoara mea...

— Vasilico, a întrerupt-o comisarul, prietenos. Tu ai un suflet atît de bun, că poți tăia sticla cu el. Dacă tu ai înțeles că eu te-am chemat aici doar să ne jucăm de-a puia gaia, atunci du-te acăsică și pune la fiert grîul de colivă. Eu atît am avut de spus. Dumnezeu să te ierte ! Ieși, ieși, imediat, afară, cotoarba dracului...

— Amin ! a exclamat femeia și a plecat țanțoș.

— Așaaa !..., s-a bucurat Vasiliu. Radule, te duci valvîrtej și mi-o aduci, în dinți, pe nevasta lui Cernea. Rapid, să n-ajungă Vasilica înaintea ta... Am aranjat eu s-o mai întîrzie, la ieșire, un gardian care o să se foiască mai multișor pînă îi găsește buletinul predat la venire. N-ai plecat ?

În timp ce mă îndreptam spre ușă, am mai apucat să-l aud pe Vasiliu :

— Și acum, dragă Amza, invităm în scenă o artistă adevărată, pe prietena mea Doinița, specialistă în roluri de compoziție...

— M-am întors din drum, mînat de-un gînd.

— Dacă n-o găsesc acasă, ce fac ?

— O găsești ! Am om în teren, care o supraveghează și, dacă ea pleca de acasă, mă prevenea. Pe cai, mă ! Nu mai trage de timp !...

Am găsit-o acasă pe Gina Cernea, am înștiințat-o că sînt trimisul comisarului Vasiliu și ea m-a urmat, cu plăcerea cu care te duci să-ți tai o bătătură dureroasă.

Cînd o suiam în mașină, s-a uitat curioasă după noi o băbuță cocîrjată, cu un bariș negru pe frunte. Avea o privire vioaie, jucăușă.

Am condus cu o asemenea viteză, încît „Zambilica" tremura din toate încheieturile și pe pasagera mea a apucat-o sughițul.

M-am înfățișat comisarului, mîndru de timpul record în care i-am executat ordinul.

Spre surpriza mea, n-a vrut să stea de vorbă cu femeia lui Cernea. Am dus-o să aștepte într-o cămăruță.

El vorbea cu Amza despre fotbal. La puțin timp, Aldea a băgat capul pe ușă și mi-a făcut semn că vrea să-mi spună ceva.

I-am spus lui Vasiliu în ce birou ne găsește și m-am luat după el. A tras două scaune, ne-am așezat și, sfios, mi-a adresat o rugăminte : că a doua zi, dacă vreau și dacă pot, să fac un drum cu el și cu mama lui, la spitalul Colentina. Mamă-sa este anchilozată și nu poate fi transportată decît cu o mașină. Ca și cum eu aș fi avut vreo obiecție, s-a grăbit să-mi spună că i-a cerut voie și lui Vasiliu.

L-am asigurat — și nu mințeam — că sînt oricînd bucuros să-i fac un serviciu prietenesc.

M-a privit cald și a schimbat vorba :

— Pînă o să sune telefonul la șef și se prinde vulpea în capcană (nu știam despre ce capcană vorbește, dar m-am abținut să-l întreb), hai să auzi ceva. Ce-am pățit eu la Constanța... Dar cu condiția să rămînă între noi.

— Promit ! am exclamat ritos.

— Și așa Vasiliu mă ia peste picior că în materie de femei sînt cel mai mare timid al tuturor timpurilor ! Dacă vrei să știi, chiar sînt...

A urmat o destăinuire lungă, cu atît mai amuzantă, cu cît Aldea dramatiza totul.

Întîmplarea are farmecul ei, cu condiția să fie povestită din unghiul comic, așa cum am să încerc să fac eu.

La capătul unei zile cu multe alergături, lui Aldea îi rămînea o seară liberă, cu care nu știa ce să facă.

A plecat din camera lui de la hotel cu gîndul că se va plimba pe malul mării, pe înserat.

S-a oprit la recepție, să lase cheia, dar a trebuit să aștepte, pentru că recepționerul parlamenta cu o solicitantă.

Datorită acesteia, Paul Aldea avea să se pomenească în plin haos sufletesc.

În clipa în care persoana a intrat în raza lui vizuală, a avut senzația că i-a explodat, în plină față, toată cantitatea de artificii folosită în ultimul deceniu la carnavalul de la Rio de Janeiro.

Cînd i-a revenit vederea, ochii lui n-au putut cuprinde dintr-o dată imaginea aceleia care i-a creat șocul.

A înregistrat-o pe retină, apropiind-o cu grijă, ea clarificîndu-și contururile asemenea soarelui care iese, treptat din horbota norilor.

Nu, categoric, în fața lui nu se afla o femeie, ci o cometă nemaivăzută.

Aldea a fost convins că timpul lumii se derula repede înapoi și asista la nașterea Afroditei din spuma mării.

Asemenea zeilor, ar fi alergat amețit prin Olimp, pe urmele acestei năucitoare apariții, preschimbat în vultur, în taur, în cuc, în miriapod sau în cocoș de munte.

Față de frumusețea femeii cu care stătea de vorbă recepționerul, Olivia de Havilland trebuie să fi fost, la 17 ani, urîta clasei.

Era clar că se afla în fața unui triumf estetic și că Botticelli, Rafael, Coreggio, Rubens etc. au murit prea devreme, fără să întîlnească modelul perfect.

Parcă acum înțelegea pe deplin Paul Aldea de ce a spus Keats că „Un lucru frumos e o bucurie veșnică".

Dacă cineva l-ar fi pus s-o descrie, ar fi fost imposibil. Oamenii, acești superbi inventatori de cuvinte-podoabă, nu le-au descoperit încă pe acelea cu care să definești, după merit, o asemenea unică și divină făptură.

Ce mai, Reghina Spirache (așa se numea zeița în acte) nu putea fi descrisă cu dimensiunile perfecțiunii din cauza penuriei de metafore.

Aldea o privea atît de pulverizat, încît și-a propus ca, la întoarcerea de la Constanța, să studieze un tratat de specialitate despre efectele exploziilor solare.

Într-o stare de dulce epuizare s-a așezat pe marginea unui hîrdău cu pămînt, din holul hotelului, în care creștea un rododendron.

Fără voie, auzea cuvintele prin care cea mai frumoasă femeie a contemporaneității se ruga de recepționer. Nimeni pe lume n-a produs, vreodată, sunete mai gingașe, mai diafane. Admirîndu-i gura frumoasă, i se părea că sclipirea dinților îi luminează cuvintele.

Ea, inimaginabil, implora bunătatea unui oarecare recepționer !

— Vă implor, rostea cu o voce de catifea, la fel de frumoasă ca a Adelinei Patti, dați-mi o cameră măcar pentru o noapte. Nu cunosc pe nimeni în Constanța.

Bruta de recepționer se făcea că verifică rubricile unui registru. În același timp, îi demonstra, cu o voce de o indiferență condamnabilă, că nu mai are nici o cameră liberă și că n-are ce să-i facă.

Aidoma gladiatorilor, care frîngeau grumazul leilor pe genunchi, Aldea s-a repezit la recepționer cu gîndul să-l arunce pe fereastră.

Dar, pe parcursul celor cîțiva metri care îl despărțeau de ticălos, a fost luminat de fulgerul unei alte idei.

S-a oprit la un pas de zîna-zînelor și, printr-o tuse gravă (n-avea nevoie să simuleze, fiindcă Aldea suferea de bronșită), a obligat-o să întoarcă privirea spre el.

Acum se priveau ochi în ochi și mai mult ca sigur că întîlnirea dintre Cezar și Cleopatra n-a fost atît de măreață.

Aldea i-a cerut, demn :

— Domnișoară, permiteți-mi, vă rog, să mă prezint. Numele meu e Paul Aldea și vă cer o mare favoare. Lăsați-mă să vă cedez camera mea. Este cu un singur pat și dă cu fața spre mare.

— Îmi pare bine de cunoștință, pe mine mă cheamă Reghina Spirache, a rostit omologul feminin al lui Dumnezeu, arborîndu-și un zîmbet de trei ori mai luminos decît răsăritul soarelui vara.

(Paul a tras concluzia că se poate muri și din pricina frumuseții cuiva.)

Ea a mai spus :

— Sînteți foarte gentil... Dar cum să-mi cedați camera dumneavoastră ? Și dumneavoastră unde să vă duceți ? Sau, poate, tocmai plecați ?...

I-a spus că e „gentil". Elegant cuvînt. L-a întrebat : „Și dumneavoastră unde să vă duceți ?"... Alarmată, să nu rămînă în stradă ! Hm ! Unde să se ducă ? Asta contează? În gară, oriunde, pentru binele ei... Chestia cu : „Sau, poate, tocmai plecați ?" nu i-a prea convenit. Adică, tot pleacă, îi este egal cui i se dă camera lui. Nu trebuia lăsată să înțeleagă asta. Ar fi mare păcat.

Minunea-minunilor îi aștepta răspunsul. Aldea n-a mai întîrziat.

— Nu, nu plecam, domnișoară, dar un bărbat își găsește mai ușor un adăpost. Găsesc eu undeva.

— Nici nu vreau s-aud, s-a supărat magnifica Venus.

Recepționerul iresponsabil a trebuit să răspundă la telefon și i-a lăsat să discute nestingheriți.

— Nu pot primi, domnule Paul, a refuzat ea.

Auzindu-și numele rostit de ea, totul i s-a părut posibil. Chiar și să joace bile cu globul pămîntesc. Pentru el nu mai existau miracole.

Sufocat de emoție a rugat-o, coborîndu-și candid pleoapele.

— Vă rog să nu mă refuzați, îmi dăruiți o bucurie inestimabilă dacă primiți acest mic și neînsemnat serviciu... Vă rog, vă rog mult ! Poftiți cheia, treceți camera pe numele dumneavoastră. Camera 47. Eu mă duc să caut ceva, mă descurc, eu găsesc o soluție.

Tonul lui a devenit febril.

— Vă rog să mă tolerați numai un minut. Să-mi iau valiza și...

— Nu vă luați nimic, a căzut ca o ghilotină replica ei. Întîi vreau să fiu sigură că v-ați instalat undeva corespunzător. După aceea vă luați lucrurile, după ce îmi spuneți că aveți o altă cămăruță drăguță. Dacă nu, plec eu și rămîneți la locul dumneavoastră. Ori așa, ori nu mai discutăm !

Aldea se simțea în stare să îngenuncheze în fața ei, ca regii de odinioară în fața Papei de la Avignon.

N-a făcut-o, rușinat de prezența bestiei de recepționer.

A făcut altceva : a rămas mut.

Ea i-a întins o mînă, mică și agitată, ca o aripă de colibri. Și-a însoțit gestul cu întrebarea :

— Ne-am înțeles, domnule Paul ?

El, cu un gest delicat, i-a deschis palma, a pus acolo cheia, apoi a ridicat la buze mînuța aceea pe care nici Michelangelo n-ar fi reușit s-o modeleze mai frumos. I-a sărutat mîna și un colț al plăcuței de metal care atîrna, în verigă, alături de cheie. După sărut i-a cuprins degetele ocrotitor cu palmele sale și a rugat-o să se instaleze în fosta lui cameră, ca la ea acasă. El va trece pe seară, numai dacă nu o deranjează, să-și ia lucrușoarele.

Frumoasa-frumoaselor și-a retras mîna fără grabă, gîdilîndu-l în palmă cu limba cheii, și a mai zis doar atît :

— Aștept...

S-a întors către recepționer să-și facă formele, dar, mai înainte de asta, i-a mai trimis lui Aldea un zîmbet ciudat, poate cea mai frumoasă enigmă pe care urma s-o descifreze un bărbat.

Ajuns în stradă, Aldea a rememorat totul, secundă cu secundă, cuvînt cu cuvînt.

Ce a vrut să însemne acel „aștept" pe care l-a emis fata, atît de insinuant ? Ce altceva decît o chemare tainică, vicleană, decît ispită, decît „vino", decît...

A pornit pe străzi în neștire.

— Ce-ar fi dacă seara ar bate la ușa camerei ei, fostă a lui, gemînd sub povara sticlelor de șampanie și a buchetelor de flori ? Și ?... Să bea șampanie din paharele de sticlă ordinară puse pe policioara din camera de baie, pentru periuțele de dinți ? Ar fi potrivite niște cupe de Baccara. Dar de unde ?

S-o invite la cel mai bun restaurant din oraș ! Nu ! Intimitatea caldă se creează cînd un bărbat și o femeie sînt singuri în aceeași încăpere.

Șampanie, crini imperiali și el, Paul ! Și ea, bineînțeles ! Păi, fără ea ?

Ar trebui uluită cu un gest spectaculos. Ceva foarte rar. Ceva poetic. Ar fi splendid dacă ar putea să-i aducă acum, în toiul verii, o cupă de cristal, plină cu... zăpadă... Nebunie !... O face praf.

Zăpadă, pe dracu' ! Unde să dai de zăpadă ? Găsești doar înghețată. Și ? Poezie cu înghețată la cornet ?

De fapt, el nu căuta o manevră perfidă. Apariția Reghinei în viața lui însemna o sărbătoare fără egal. Dorea ca totul să fie pur, dureros, copleșitor, impresionant pînă la tăierea respirației și mai departe.

Pentru asta își storcea creierii, pentru asta se izbea de lumea de pe stradă, pentru asta o gospodină, insensibilă, l-a plesnit cu sacoșa, strigînd după el : „vită încălțată".

Paul s-a căutat de bani prin buzunare. N-avea prea mulți, dar i-a cheltuit pe toți. O să vadă el ce face mîine.

De toți banii Aldea a luat șampanie, flori — dalii, că n-a găsit crini imperiali ! —, bomboane fondante, pișcoturi, volumul *Dragostea la vechii perși*, lichior de ouă, compot de gutui și 200 de grame de arahide în coajă. Arăta ca un Moș Crăciun, la începutul misiunii.

A intrat în liftul hotelului, învîrtindu-se ca o ușă turnantă, altfel nu încăpea cu pachetele. A apăsat cu nasul pe butonul etajului dorit.

Pe culoar, mocheta groasă făcea ca pașii săi să se transforme în liniște.

Își auzea inima bătînd ca tobele lui Sergiu Malagamba.

Era decis pentru gesturi definitive. Ori Reghina Spirache, ori murea de dor ! Cum a murit „Cîinele soldatului".

Ajuns în fața ușii, dincolo de care se afla viața sau moartea, a spus în gînd singura rugăciune pe care o știa. Aceea cu îngerașul : „Eu sînt mic, tu fă-mă mare, eu sînt slab, tu fă-mă tare". A bătut în ușă cu genunchiul. N-a fost auzit. O dată, și încă o dată. În sfîrșit, declicul încuietorii i-a alintat auzul, ușa s-a deschis și în prag i-a zîmbit un moșneguț cu scufă de lînă și cu o cămășoaie de noapte cu rîuri.

Pe burtă era scris cu acul și cu arnici roșu „Bună dimineața, nașule". Realmente cuviincios !

Aldea a transpirat abundent și a scăpat pe jos lichiorul de ouă.

A bîlbîit aproape neinteligibil :

— Cred că am greșit, căutam o altă cameră, a domnișoarei...

— A cui, nepoate, a cui ? s-a interesat unchiașul.

— A domnișoarei Reghina Spirache, pardon...

Bătrînul s-a precipitat.

— Spirache ! Eu sînt ! Adică ea. Adică și eu și ea. Da, da, Spirache fata mea... Reghinuța ! Ea e... Hai, poftiți, hai, intrați...

Moșneagul se pornise.

— Mi-a spus Reghinuța de un domn miop, cu părul rar, dar cumsecade... gentil... da, da, gentil ! Care i-a cedat camera pentru mine... Ea a plecat, săraca... da... da... Și mi-a zis să... să ce... ? A, da... da... da... să vă mulțumesc... Mulțam taică !... Dacă nu erai mata dormeam pe bancă, în parc... Și am oasele bătrîne... Ehe, o să vezi mata ce rea e bătrînețea... Ehe !... da... da... Hai, stai jos, hai, luați loc, colea, pe valiză, că ea a cărat-o la ușă, cu mîna ei... Hai, răsuflați un piculeț, că sînteți cam belaliu la față... Uite ce aveți de cărat... Valizoaia asta...

În acele momente, Aldea a realizat cum se poate muri subit.

Totuși n-a plecat imediat. A băut cu bătrînelul șampania și au cîntat pe două voci „De ce m-ați dus de lîngă voi ?..."

Asta a fost povestea tristă a lui Aldea. (Mai ajustată de mine și înflorită cu zîmbete.)

După ce mi-a spus-o, m-a pus să jur că Vasiliu n-o s-o afle niciodată de la mine. Nici Amza, nimeni !

Eu încă-i mai făceam promisiuni cînd chiar Amza a deschis ușa biroului în care am sporovăit noi. Vorbești de lup și lupul la ușă !

Ne-a spus în culmea fericirii că a dat telefon Vasilica Neacșu. Trebuie să pice, dintr-un moment în altul. A trîntit ușa fără să ne invite și pe noi în biroul șefului, dar Aldea a vrut să fim, musai, de față. Numai că tocmai el n-a avut noroc. Vasiliu l-a trimis să stea cu Gina Cernea într-un birou, la un etaj mai sus, de unde să nu se miște pînă nu îi dă el de știre.

Cînd a intrat în biroul lui Vasiliu, femeia lui Neacșu era complet schimbată. Aroganța ei mitocănească se spulberase, ochii i se roteau în toate părțile, fără să găsească un punct de sprijin, bărbia îi tremura. Aproape că a țipat:

— Domnu' comisar !...

Vocea i s-a frînt la ultima silabă și a început să plîngă.

Comisarul a așteptat clipa aceea de ușurare care vine după plîns. Treptat, suspinele au luat locul hohotelor.

Femeia a început să vorbească încîlcit, cu poticneli.

Ne-a spus că, după ce a plecat de la poliție, s-a dus drept acasă la Gina Cernea, să se sfătuiască asupra pericolului de care le-a vorbit comisarul. Să discute și ele pe marginea evenimentului, poate totul nu este decît o născocire a polițiștilor și să se dumirească ce rost ar putea să aibă ?

Acasă la Cernea n-a aflat decît o babă din vecini, care o jelea pe Ginuța. Pățise un rău mare. Băbuța i-a istorisit totul. Cum a venit ambulanța și a luat-o pe Gina la spital și cum s-a îndoit doctorul că ea mai scapă ; slabă speranță, fusese otrăvită.

Atunci s-a făcut lumină în capul Vasilicăi și a înțeles că n-a dus-o cu prețul comisarul. Da, îl știa pe vinovat, știa cine umblă să le șteargă din cartea vieții, pe ea și pe Gina Cernea. Pîrvu, Serafim Pîrvu. După ce bărbații lor au fost ridicați ultima oară de autorități el a venit și le-a cerut buteliile de aragaz. I-au spus bestiei că au fost ridicate. A crezut și n-a crezut. A vorbit în dodii : „Dacă cineva a ascuns grăunțele, tăiem puișorii, tăiem și puicuțele..."

Pe unde-i umbla gîndul, numai el știa..

— Să mă calce, dacă mi-am dat seama unde bătea, s-a jurat femeia.

Vasiliu s-a posomorît.

— Vasilico, ăsta e defectul tău. Nu poți spune adevărul mai mult de cinci minute. Nu faci bine. Cum m-am purtat eu și cum te porți tu ? Se potrivește ?... Pîrvu a vrut de la voi prada, banii furați de Neacșu și de Cernea și pe care n-a apucat să-i împartă. Pînă și biata Gina, care știi ce lacăt are la gură, a fost mai sinceră ca tine...

— Eu n-am habar de nici un furt, s-a apărat femeia. Și nu sînt atinsă la creierul mic să vă mint acuși, cînd e focul ăsta pe mine... Niște bani au fost ascunși în buteliile de aragaz... Aveam o butelie cu șmecherie. Se deșuruba și loc era berechet. Dar butelia ne-a fost confiscată... Mortul de la groapă nu se mai întoarce...

Comisarul s-a ridicat în picioare și a început să se plimbe prin birou.

— Bine, Vasilico ! Să zicem că pe mine m-ai convins. Din partea mea poți dormi liniștită. Du-te acasă și vezi cum te tocmești cu Pîrvu. Eu îmi iau mîna de pe tine. Nu mai am ce să-ți fac. Du-te acasă, femeie...

— Domnu'șef, cum vă închipuiți că mint, tocmai acuși, la caz de forță majoră ?

— Vezi ? Asta mă miră și pe mine. Eu te credeam isteață foc. Adică tu nu știi că, la percheziție, în ascunzătoarea din butelie s-a găsit altceva ?... Tot bîlciul cu arestarea lui Neacșu și a lui Cernea cu buteliile confiscate a fost pentru Pîrvu. Praf în ochi. Omul tău s-a înțeles cu Cernea să-l lase țuț de bani pe șef. Pe Pîrvu ! Și au montat toată mascarada cu denunțul la Securitate. Băieții au devenit „politici". Numai că Securitatea le-a ghicit jocul și ni i-a dat nouă să-i anchetăm, pe partea noastră. Îți spun eu cum a fost. Pîrvu trebuia să fie păcălit : că Neacșu și Cernea au călcat în gura necazului, s-au confiscat banii, s-a ales praful. El trebuia să zică bogdaproste că n-a fost înhățat, să se lipsească de tot și să le fie recunoscător, pînă la moarte, celor doi complici, pentru că nu l-au dat și pe el în mîna anchetatorilor. Așa e sau nu e așa ? Cu mine joci tu popa prostu' ? Banii sînt în altă parte, păsărică, și, dacă vrei să mai ai vorbe cu mine, îmi spui unde...

— Nu știu, nu știu și nu știu... Dacă mor otrăvită, ca Ginuța, mor degeaba. Ce știu și cît știu vă spun. Săndel al meu și cu Cernea s-au sfătuit, cum fac ei mereu, la necaz, cu domnu' avocat Frangopol. La dumnealui or fi și ceva bani, știți cum se lasă la avocat pentru cînd vine, doamne ferește, ziua cea neagră...

— E vorba de bani mulți ! Nu știi tu unde sînt banii ? a insistat Vasiliu.

— Nu știu, sufletelule !... Atît ți-am mai ascuns că, într-o seară, Săndel și cu Gică Cernea, au cărat cu o valiză banii. Unde ?... Știe mutu' de la Manutanță ! Gata ! Eu alte boabe n-am în gușă ! Puteți să-l chemați pe Pîrvu să mă toace cu satîrul în fața dumneavoastră...

— Ce să fac eu cu tine, mă Vasilico ? a întrebat-o comisarul.

— Să-mi dați crezare, asta să faceți, s-a rugat ea. Și să nu mă trimiteți acasă...

— E mai greu... Mă rog, dacă spui că ai ajuns la fundul sacului, luăm recreație. Nu te trimit acasă... O să te las într-o cămăruță, lîngă biroul ofițerului de serviciu, Du-o, Radule, și pe urmă să dăm o raită pe la ea, pe acasă. Poate ne pică Pîrvu, la drum de seară. E singura ocazie cînd noi și Vasilica avem același interes : să fie arestat Pîrvu...

Am luat-o pe femeie și am dat-o în primire ofițerului de serviciu.

M-am felicitat în gînd pentru perspicacitate. Am priceput mai toată combinația comisarului Vasiliu. Care ambulanță, care otrăvire ?... Gina Cernea era sus, într-un birou cu Aldea...

„Băbuța" care jelea „victima" a fost, de bună seamă, artista la care a făcut aluzie comisarul.

Farsa a reușit și Vasiliu a scos de la Vasilica Neacșu lucruri interesante.

La urmă a mai îmbrobodit-o că ne ducem la ea acasă, să-l pîndim pe Pîrvu... aiurea !

Eram curios să văd continuarea. Întorcîndu-mă sus, în birou, Vasiliu m-a anunțat că mergem să luăm un mandat de percheziție de la procuror și de acolo ne oprim drept la ușa lui Frangopol...

Percheziția făcută în elegantul apartament ocupat de avocat în blocul Ferikide n-a dus la nici un rezultat.

Avocatul Frangopol, un bătrînel cu înfățișare modestă, de om neajutorat, putea fi luat drept profesor pensionar. Îndatoritor, ne-a tratat ca pe niște vizitatori de seamă ai unui muzeu. Ne-a arătat toate odăile, toate dependințele, toate firidele și toate cotloanele apartamentului, cu grija să nu ne scape ceva nevăzut.

A ajutat la ridicarea covorului și la mutarea mobilelor mai mici. Ne-a explicat că el se știe curat ca lacrima și că vrea să fie convinse, odată pentru totdeauna, și organele de urmărire judiciară.

La terminarea percheziției, așezați în fotolii, în cabinetul avocatului, Vasiliu s-a scuzat pentru vizita noastră inoportună, pe care a calificat-o drept plictisitoare, o neplăcută îndatorire de serviciu. A promis că avocatul nu va mai fi deranjat. Ne-a făcut semn mie și lui Amza.

— Mergem, domnilor ! Și așa am abuzat cam mult de răbdarea și de bunăvoința domnului avocat...

S-a uitat la Amza.

— Totul este în regulă. Nu, domnule comisar ajutor ?

Amza a împrumutat politețea șefului.

— Eu aș mai avea o singură rugăminte la domnul avocat. Dacă se poate, fără să-și încalce obligațiile profesionale, să ne spună cîte ceva despre doi dintre clienții domniei-sale. Se numesc Neacșu și Cernea, infractori recidiviști...

— Ce anume vă interesează, domnule comisar ajutor ? a ieșit Frangopol în întîmpinare.

Amza a răspuns tot cu o întrebare :

— Ce-l poate interesa pe un polițist cînd e vorba despre doi infractori extrem de periculoși ?

Avocatul s-a ridicat, a mers la birou, și-a șters tacticos lentilele ochelarilor (mai mult decît era necesar) și a răsfoit un carnețel. Cînd a revenit la locul său, și-a mai șters o dată ochelarii, inutil, fiindcă i-a pus alături pe o măsuță. S-a lansat într-o prețioasă tiradă :

— Domnilor, știu din lunga mea experiență că întotdeauna poliția vrea să afle totul și... nimic altceva ! Am să fiu cu dumneavoastră eminamente sincer... Eu, ca bătrîn jurist, cu pretenția unei probități profesionale în-

deajuns demonstrate, cunosc deosebirea dintre relevarea circumstanțelor atenuante în favoarea clienților mei și ascunderea cu intenție a celor agravante. Preambulul acesta vă rog să-l considerați, aprioric, o promisiune de a mă pune la dispoziția dumneavoastră ca un aliat util și, mai ales, loial. Domnul comisar ajutor a adus în discuție două nume ale unor foști delincvenți, clienți ai mei. Am dedus că nu o caracterizare a lor vă interesează, ci, îndeosebi, unele amănunte despre acțiuni cu aspect delictuos, pe care să le corelați cu indicii de care dispuneți despre un fapt sau despre o stare de fapt. Am să vă ofer întreaga sumă a concluziilor mele. După părerea mea, acești doi oameni trec acum printr-o metamorfoză. Instinctul lor de conservare le-a dictat... defensiva. Este inerent ca realitățile, de proporții copleșitoare, pe care le trăim să modifice și comportamentul indivizilor, să-i invite la integrare. Altfel cum să-mi explic o întîlnire, de dată relativ recentă, care a avut loc la solicitarea lor ? Au venit la mine ca să-mi comunice — pur și simplu — hotărîrea de a renunța la o existență reprobabilă. Mi-au cerut să le facilitez, sub pavăza legilor, despărțirea de un trecut clădit pe terenul alunecos al necinstei. Poate părea neverosimil, dar, dacă privim totul prin lupa suspiciunii, cum mai putem crede în reeducare, în recuperarea elementului uman ? În speță, ca o dovadă a deciziei meritorii pe care au adoptat-o, mi-au mărturisit că dețin încă unele accesorii de arme, cît și alte obiecte pe care le-au folosit odinioară la săvîrșirea infracțiunilor pentru care au fost judecați și condamnați la pedepse privative de libertate.

M-au consultat asupra consecințelor care decurg din această situație. Sfatul meu de om matur și de asociat al legiuitorului a fost ca ei să procedeze întocmai cum au procedat cu mine. Recte, să se prezinte în fața autorităților noastre, unde sinceritatea și buna lor credință vor fi apreciate cum se cuvine. Desigur, dacă deținerea acestor obiecte — nu mi le-au descris în detaliu — vor cădea sub incidența unui articol din codul penal, la aplicarea legii vor beneficia în mod considerabil de circumstanțe ajutătoare. Deloc neglijabile. Numai astfel poate cădea cortina peste ultimul act al unei existențe antisociale, după care se deschide larg, fără opreliști, un nou viitor, se naște po-

sibilitatea integrării în sînul maselor de oameni cinstiți, care se întreţin numai din muncă. Sînt convins că sfatul meu a căzut ca sămînţa pe un teren fertil, a rodit şi, natural, nu voi rămîne în expectativă, contemplativ. Cînd, prin familia lor sau pe altă cale, voi afla că au nevoie de apărător, voi merge unde trebuie ca să-i ajut pe aceşti oameni, cantonaţi la o răspîntie de viaţă. În fond sînt două victime ale vechilor şi strîmbelor noastre rînduieli.

Vasiliu l-a ascultat pe avocat cu o falsă evlavie, Amza, resemnat, iar mie, profan în meserie, îmi venea să casc.

Aşteptam verbul caustic al comisarului, dar el a păstrat tăcerea. Îi cedase lui Amza poziţia de atac, l-am mai văzut făcînd aşa, era probabil o tactică a lui, să verifice la lucru, pe viu, aptitudinile subalternilor.

Amza a trecut la ofensivă :

— Domnule avocat, a fost o admirabilă pledoarie şi, ca toate pledoariile dumneavoastră, m-a fermecat. Aţi făcut ca unele întrebări pe care am vrut să le formulez să mi se pară meschine. Sînt jenat că va trebui să apelez totuşi la ele. Se referă la lucruri insignifiante... De exemplu, în acest scrin, domnule avocat, se află un buletin de identitate pe numele Luca Sotir. Între paginile lui se găseşte o recipisă de predare a unui colet la biroul de bagaje din Gara de Nord. Firește, el poate aparţine unui client al dumneavoastră, în numele căruia trebuie să faceţi ceva diligenţe. Este mai mult ca sigur că el nu are nici o legătură cu motivul prezenţei noastre aici, dar vă spun drept că, pentru noi, cuvintele „colet", „bagaj", „valiză", „geamantan" au la această oră o rezonanţă aparte...

Avocatului nu i-a căzut bine. S-a încordat, s-a observat un efort de gîndire, transformat într-o destăinuire :

— Domnii mei, vă rog să nu vă reprimaţi nici o întrebare. Nici una dintre ele nu mă poate incomoda... Personal, nu mi s-a părut demn de interes să spun că bieţii Neacşu şi Cernea, clienţii mei, au adus aici o valiză conţinînd — după spusa lor — obiecte personale, de oarecare valoare, necesare lor, materialmente, la sfîrşitul unei posibile perioade de detenţie. Ambii s-au plîns că nu se pot bizui pe integritatea morală a soţiilor, capabile de surprize neplăcute. Au vrut, cunoscută fiind probitatea mea, să le păstrez eu. Am refuzat. Pe de o parte nu cunoşteam con-

ținutul valizei și, pe de altă parte, nu mă puteam transforma într-un depozit. Le-am dat ideea să depună valiza la biroul de bagaje al gării. Acolo se păstrează o lună, apoi se transferă într-o altă magazie, unde, pînă la termenul de un an, sînt ținute la dispoziția depunătorului. Există, bineînțeles, condiția achitării unor taxe aferente. Mai mult, puteau lăsa cuiva recipisa să reînnoiască depunerea. Mi-au propus ca acea persoană să fiu eu. N-am acceptat. Nu eram prieten cu ei, ci o persoană oficială, angajată pentru asistență juridică. Le-am sugerat să găsească o rudă, un prieten, care să le facă acest serviciu. În urma celui de-al doilea refuz, au plecat cu valiza, al cărui conținut, repet, nu l-am văzut, și s-au întors după două sau trei ore, aducîndu-mi acest buletin și această recipisă. Am fost pus în temă că omul pe care l-au învestit cu calitatea de depunător al bagajului este un infirm nedeplasabil, și că ei mă roagă pe mine, dacă va fi cazul, să reînnoiesc doar formalitățile de depunere. Ipotetic. O ipoteză puțin plauzibilă, întrucît nu existau temeiuri ca ei să lipsească mai mult de un an. Poate, cel mult, o lună, două. Dacă, între timp, infirmul va avea nevoie de actul de identitate, el mă va căuta la telefon și vom găsi o posibilitate să-i fie transmis.

Avocatul mințea așa de prost, că pînă și eu mi-am dat seama. A vrut să mai spună ceva, dar Amza l-a împiedicat.

— Ați folosit acest act ?

Avocatul a negat.

— De altfel, nu cred că au trecut treizeci de zile de cînd clienții mei s-au prezentat autorităților și au fost reținuți preventiv. Am omis, neintenționat, să vă spun că...

— Știm !... L-a scutit Amza de alte explicații. Clienții dumneavoastră sînt arestați la noi și cercetați pentru furtul unei mari sume de bani. Avem motive să credem că ei au abuzat de încrederea dumneavoastră și v-au indus în eroare... Pot da un telefon de aici ?

— Cu multă plăcere, a încuviințat avocatul.

Amza a cerut un interior de la Prefectură și s-a interesat dacă nu există vreo reclamație pentru pierderea ori furtul unui buletin de identitate pe numele Luca Sotir. Nu știu ce i s-a răspuns, dar el a încheiat convorbirea cu : „Mulțumesc, am fost convins !"

— Domnule avocat, a spus, în timp ce punea telefonul în furcă, în baza unui act de identitate furat, s-a depus în păstrare o valiză al cărei conținut am vrea să-l cercetăm.

Frangopol a ridicat brațele, ca pentru a preveni o infamie.

— Bine, dar pentru asta legislația uzuală cere îndeplinirea...

Răbdarea lui Vasiliu a ținut numai pînă la acest moment al discuției. S-a ridicat și pe un ton care nu admitea replică l-a invitat pe Frangopol :

— Îmbracă-te, domnule avocat, mergem la gară !

În timp ce-și aranja ținuta, Frangopol trăncănea despre pericolul unui abuz de putere, despre incompatibilitatea vreunei învinuiri care să-l vizeze și despre mai nu știu ce...

La gară, Amza a întins funcționarului de la biroul de bagaje recipisa și actul de identitate procurat prin furt. Funcționarul le-a privit superficial și i-a pus în față o valiză de carton. A fost deschisă, și în interiorul ei nu se găseau decît niște pîini uscate.

Spre mirarea funcționarului, Amza a început să rupă pîinile în bucăți. Erau pîini adevărate, cu coajă, cu miez și nimic altceva. Amza a scormonit printre firimituri cu o răbdare exagerată. În cele din urmă a găsit o bucățică de hîrtie, mică, nici cît o jumătate de timbru. I-a arătat-o lui Vasiliu :

— Este o bucățică de hîrtie dintr-o banderolă cu care se prind bancnotele. În valiza asta au fost banii !

— Fantastic ! s-a minunat Frangopol.

Amza l-a privit crunt.

— Este posibil, domnule comisar, ca cineva, de exemplu domnul avocat Frangopol, să fi scos valiza, s-o golească de prețiosul ei conținut și să lase mai departe, în păstrarea *cefereului*, pîinea noastră cea de toate zilele. Să-l rugăm pe domnul avocat să ne ajute la recuperarea banilor, evitînd astfel o situație extrem de neplăcută pentru domnia-sa, aceea de complice și de tăinuitor.

— Domnule, mi se pare aberant ! a protestat bătrînelul, simulînd o sfîntă indignare.

Amza a continuat să discute cu Vasiliu, ca și cum Frangopol nici n-ar fi fost acolo :

— Domnule comisar, ați remarcat — la percheziția făcută domnului avocat — valizele acelea stivuite pe șifonier ? M-am urcat pe un scaun și le-am privit. De pe ultima valiză de sus a fost luată, de curînd, o alta. Se cunoștea după urmele de praf. După conturul lăsat pe suprafața prăfuită a valizei-suport, se putea evalua cu aproximație dimensiunile celeilalte, cea ridicată. Și mai e ceva. Pe aceeași suprafață prăfuită sînt niște punctișoare neregulate. S-ar putea ca valiza despre care vorbim să nu fie confecționată dintr-un material neted, să fie din piele de porc, de exemplu... M-ar putea întreba domnul avocat cum ar fi posibil să vii la acest ghișeu, să ceri o anumită valiză, s-o deschizi aici, în plină lumină, să scoți din ea numeroase pachete de bancnote, să le încarci într-o alta și în prima să bagi pîine. Într-adevăr, n-ar fi posibil.

Sub acest potop de cuvinte, Vasiliu a început să se monteze. Amza a observat.

— Vă cer iertare pentru digresiunea mea interminabilă, dar cred că m-am contaminat de... elocință de la domnul avocat. Vă rog să mă mai tolerați un minut. Ce cred eu ?... S-ar putea să fie o pură fantezie, dar risc să mă compromit și să vă spun ce cred. Domnul Frangopol a venit aici cu un geamantan identic celui aparținînd lui Neacșu și lui Cernea. În el era pîine. Cît despre acesta, pe care îl avem în față, promit că mă voi ocupa, fără preget, să stabilesc de unde și de cine a fost procurat. Deci a dat buletinul, recipisa, a primit o valiză, și într-un moment de neatenție a funcționarului a lăsat-o jos și a predat-o pe cealaltă, pretextînd că a avut nevoie de un anumit obiect. De ce am bătut cîmpii cu valiza de piele de porc ? Aceea, după urmele lăsate în praf, era mai voluminoasă. În ea încăpea ușor valiza de carton... „Ce rost avea, se va întreba domnul avocat, să vin cu încă o valiză după mine ? Era totul foarte simplu. O ceream pe cea cu bani și o lăsam, în locul ei, pe cea cu pîine uscată..." E așa și nu-i așa... Nimănui nu-i face plăcere să circule prin oraș cu o valiză doldora de bani. Ascunderea ei devine o foarte mare problemă... Nu cumva domnului avocat i-a convenit

tot ideea cu biroul de bagaje, al cărei autor a mai fost ? Nu cumva era mai practic să fie introdusă valiza cu bani în cealaltă, de piele — cu încuietori, să zicem, mai sigure —, şi s-o depună tot aici ? Desigur sub o altă identitate ? Aşteptăm să se schimbe funcţionarul de la ghişeu, venim la celălalt şi depunem, cu un alt buletin, un nou bagaj. Putea fi ales timpul cel mai potrivit, la o oră apropiată de schimbarea funţionarilor. Chiar dacă trebuia aşteptat un pic, prezenţa unui om cu o valiză pe un peron de gară este cum nu se poate mai normală... Dar, vă rog să acceptaţi această supoziţie sub beneficiul de inventar. Ştiţi de ce am avansat-o ?... Fiindcă ne ia o grijă de pe suflet. Tot sîntem aici. Să verificăm dacă există depusă vreo valiză din piele de porc, cam de un metru pe şaptezeci de centimetri. Dacă o să găsim valiza, aflăm şi numele depunătorului...

— V-am ascultat mai mult decît se cuvenea, s-a înfuriat avocatul. Este o insultă, o umilinţă, mă simt ca pălmuit. Acest comportament abuziv nu va rămîne fără consecinţe. Vă rog să vedeţi dacă există vreo depunere pe numele Frangopol şi să mă lăsaţi în pace.

— De ce Frangopol ? s-a opus Vasiliu. Să verificăm pe numele dumitale din acte : Cristian Necşulescu. „Frangopol" ţi-a rămas ca pseudonim de pe vremea cînd ai preluat „Biroul de avocatură Frangopol". Ca să nu pierzi clientela predecesorului i-ai adăugat numele la al dumitale. Cu timpul, numele adevărat s-a confundat cu cel al biroului de avocatură. Toată lumea te ştie de Frangopol. Chiar şi noi. Cînd am cerut procurorului mandatul de percheziţie, la rubrica „Numele" am scris Frangopol. Prenumele nu-l ştiam. A trebuie să-l sun pe şeful baroului, şi el mi-a spus numele exact. Dă-mi, te rog, buletinul dumitale şi cealaltă recipisă.

— Este o gravă eroare ! n-a cedat avocatul.

— Sînt mai multe, a consimţit, enigmatic, Vasiliu.

Avocatul a scos dintr-un buzunar actul de identitate şi i l-a întins comisarului. Acesta nu l-a slăbit.

— Şi recipisa !... Doar nu vrei să te caut pînă la piele, aici, pe peron. Să te vadă lumea în chiloţeii dumitale cu mîneci lungi.

— Nu vă deranjați, a replicat sarcastic avocatul. Recipisa este în apărătoarea buletinului... Să te ferească Dumnezeu de polițiștii cu idei fixe...

În schimbul actului și al recipisei, lui Vasiliu i s-a înmînat o valiză din piele de porc, de culoare bej. El a împins-o spre Amza, zicîndu-i : „Doar n-oi fi tu Mafalda ? !"

Încuietorile valizei erau solide și pentru deschiderea lor trebuiau ori cheile originale, ori un cuțit foarte ascuțit. Amza i-a cerut avocatului cheile. Acesta a emis din buze un sunet necuviincios.

Vasiliu l-a rugat pe omul de la ghișeu să le dea un obiect tăios. Le-a dat briceagul lui. Valiza fusese eliberată cu acte în regulă. Omul și-o fi spus în gînd că lumea-i plină de nebuni.

Pentru că avocatul a început să dea semne de neastîmpăr, m-am lipit de el. Văzînd că Amza se pregătește să înfigă lama briceagului în capacul valizei, a scos niște chei, pe care le-a aruncat peste valiză.

(Vasiliu a spus mai tîrziu că n-a pomenit, în viața lui, atîta zgîrcenie. La ce-i mai folosea această valiză avocatului, știind ce conține și ce consecințe avea acest fapt ? !)

În valiză s-a găsit maldărul de bani furați de la „Creditul Minier". A fost sigilată în prezența unor martori, s-au încheiat actele corespunzătoare și am plecat cu toții la poliție. Noi trei, avocatul și valiza cu milioane.

Pe un drum am prins un schimb de cuvinte între Amza și Vasiliu. Amza a întrebat :

— Ce ziceți cum arată avocatul ? I-a mai scăzut din morgă...

— Ce-ai cu el ? Arată bine, ai putea să juri că-i viu..., a fost de părere Vasiliu.

Avocatul s-a uitat, de mai multe ori, în sus, spre cer. Ca și cum voia să știe dacă Dumnezeu e acasă și vede ce i se întîmplă lui.

Lîngă un tren se sărutau doi tineri. Lumea îi ocolea, ca pe ceva ce nu trebuie tulburat. Le-am păstrat imaginea în mine și după ce nu i-am mai văzut.

Am privit și eu cerul. Avea în seara aceea o transparență de cristal și mirosea în aer a stele...

La Prefectură, Vasiliu m-a trimis să dau drumul celor două femei, Vasilica Neacșu și Gina Cernea, să plece. Pe rînd, ca să nu se păruiască încă de pe sălile noastre.

Exista riscul ca Vasilica să rămînă bolnavă de nervi pe viață, văzîndu-și prietena vie și nevătămată. Ca să nu mai vorbim de felul în care avea să reacționeze Gina aflînd că Vasilica s-a lăsat păcălită și că poliția a pus mîna pe toți banii.

Pentru încheierea dosarului „Creditul Minier" mai trebuia rezolvată o singură problemă, ultima : arestarea lui Serafim Pîrvu.

Cînd s-a discutat despre capturarea șefului de bandă, Vasiliu ne-a spus că Pîrvu trebuie adeverit, trebuie făcut să iasă singur la lumină.

Ziarele relatau în acele zile despre împușcarea, într-o luptă cu poliția, a unui alt faimos șef de bandă : Voican. În legătură cu această știre, l-am auzit pe Vasiliu vorbind cu Amza :

— În sfîrșit, a venit timpul să facă și Voican o faptă bună, să ne fie de ajutor. Ne folosim de el și montăm o capcană pentru lupi.

— Bine, dar e mort ! a exclamat Amza.

— Tocmai de asta. Îmi bîzîie o idee prin scufiță, dar mai trebuie să-l conving și pe prietenul meu Georgică Pîrjol, reporterul de la „Cotidianul". Mă duc să-l caut la „Gambrinus". Tu, ocupă-te de Frangopol. Bate fierul cît e cald, să nu-i lăsăm timp să compună cine știe ce fantasmagorie. Mă întorc repede și țin și eu aproape. Trebuie interogați, pe larg, Cernea și Neacșu. Avem acum probe împotriva lor cu toptanul.

Abia după două zile mi-am dat seama cum arăta capcana pentru lupi montată de Vasiliu.

În „Cotidianul" a apărut, pe prima pagină, o relatare, preluată și de alte ziare. Iată cum suna :

„EPILOG LA UN FURT DE... MILIOANE !

După îndelungi și laborioase operațiuni polițienești de anvergură, echipa condusă de destoinicul comisar Sorin Vasiliu poate raporta opiniei publice : VICTORIE !

Dar să nu vă punem prea mult la încercare curiozitatea. Este vorba despre îndrăznețul atac de la sediul societății „Creditul Minier", despre care, cu siguranță, cititorii noștri își amintesc. O bandă, extrem de periculoasă, a reușit o lovitură mai ceva ca în filme, demnă de un Al Capone.

Sîntem autorizați să vă informăm că s-au furat peste două milioane de lei, pe care poliția i-a recuperat în întregime (cu binevoitorul și dezinteresatul concurs al distinsului maestru din baroul de Ilfov, domnul F.).

Autorii senzaționalului furt fac parte din lumea interlopă. Ei au străbătut, de nenumărate ori, sala pașilor pierduți din Tribunalul Mare, în calitate de acuzați.

În dosarul întocmit de poliție figurează numele spărgătorilor Alexandru Neacșu, Gheorghe Cernea, al complicilor lor, Necula Baboie și Grigore Lambru, precum și al altor persoane cu vinovății mai mici.

Faptele au fost dovedite și recunoscute de inculpați.

Din boxa acuzaților va lipsi însă vinovatul principal, șeful bandei, cel care, după declarațiile părtașilor și după probele indubitabile administrate de poliție, a condus și a organizat marele jaf. El a încetat recent din viață. A fost împușcat mortal într-o luptă cu brigada de șoc a poliției, relatată pe larg și în ziarul nostru, cu cîteva zile în urmă.

Numele temutului spărgător și criminal este Mitu Voican.

În curînd, justiția va face dreptate. Adresăm călduroase felicitări poliției noastre.

George Pîrjol"

După ce a citit acest text, prima observație a lui Amza a fost :

— Cum peste două milioane furate, șefu' ?... Greșeală de tipar ! Peste șase milioane...

— E o greșeală a mea, făcută cu bună intenție, dragă Amzulică, a recunoscut vesel comisarul. Am în vedere o păcăleală dublă. Întîi, să-l fac pe Pîrvu să creadă că poate scoate capul fără grijă. El o să-și spună că Neacșu și Cernea, aflînd de împușcarea lui Voican, au dat vina pe el, i-au atribuit rolul șefului, și poliția a înghițit gălușca. Complicii l-au menajat, bravo lor ! Chestia cu milioanele e o altă momeală. Adică nu s-a găsit decît o treime din bani. Va întreprinde orice, ca să pună mîna pe banii rămași. Are un fir care îl duce direct la avocatul Frangopol. Pîrvu va înțelege că binevoitorul concurs al domnului F. a constat într-o manevră abilă prin care au fost salvați și puși la adăpost mult mai mulți bani decît a găsit poliția. Probabil avocatul a sacrificat suma apărută în ziar în mod deliberat. Praf în ochii poliției. Sigur, cei de la „Credit" vor susține că s-au furat șase milioane, nu două, dar pot fi bănuiți, la rîndul lor, că umflă cifrele, cum se mai întîmplă cîteodată în astfel de situații. La asemenea raționament am vrut să-l conduc pe Pîrvu cu articolul din ziar. O să-l caute pe avocat. După cele scrise în ziar, n-are cum să-și închipuie că e arestat. Aici, la Frangopol, instalăm noi capcana pentru lupi. Aici îl așteptăm începînd chiar de mîine. Trebuie foarte mare atenție. Pîrvu nu-i o vrăbiuță pe care s-o vînezi cu praștia. El se crede „curat" acum, dar dacă ne simte pe urmele lui, miroase cursa și dispare pînă la calendele grecești. Trebuie lucrat în foi de viță. S-o luăm băbește : cum poate da el de Frangopol ? Căutîndu-l la telefon ! Știm că n-o să-l găsească. La tribunal ?... Pîrvu e prea cunoscut acolo și e prea devreme să se arate tocmai la tribunal. Acasă ?... Aici, da !... Cînd ?... Dimineața, înainte de drumurile zilnice, sau seara. Pîrvu îl știe bine pe Frangopol, îi cunoaște tabieturile. Seara, la Frangopol se mai adună prieteni pentru un bridge. Deci dimineața ar fi mai multe șanse să-l găsească singur. O să încerce să scoată banii de la el cu duhul blîndeții, dar n-o să se dea înapoi nici de la violență. Pentru asta va trebui să se ducă la avocat înarmat, să aibă cu ce să-l amenințe, nu ?... În blocul Ferikide se poate intra din două părți. Din bulevard sau prin strada Vasile Conta. Cum zic eu să pro-

cedăm ?... Instalăm un post de observaţie pe palierul etajului de deasupra lui Frangopol. Aldea o să stea acolo. Noi îl lăsăm pe Pîrvu să intre în bloc. El o să sune, o să bată la uşa avocatului şi, dacă o să vadă că nu i se răspunde, poate reacţiona în două feluri. Primul : să forţeze uşa şi să intre în apartament, să caute ascunzătoarea banilor sau alte indicii. În această situaţie Aldea are timp să ne cheme.

— De unde să vă chem ? n-a avut răbdare Aldea.

Vasiliu s-a supărat.

— Eu înţeleg că v-am făcut capul calendar. Mi se pare însă foarte important să stabilim totul în cele mai mici amănunte. De unde să ne chemi ?... Ascultă şi-ai să afli ! Amza o să păzească intrarea din bulevard. Pîrvu nu-l cunoaşte pe Amza. Eu — pe cea din Vasile Conta. Pe mine mă cunoaşte ca pe un cal breaz. Cred că el o să intre prin bulevard şi o să iasă prin Conta. Sînt acolo o mulţime de străduţe, pe care se poate pierde. N-o să fie greu să ne găsească Aldea. Dacă Pîrvu nu forţează uşa şi pleacă, atunci Aldea îl urmează nevăzut şi îl împiedică să se întoarcă, îl blochează, ca să-l putem încolţi noi. La ieşire, Pîrvu o să-l aibă pe Aldea în spate, pe Amza în stînga şi pe mine în dreapta. Radu o să fie cu maşina tot în Conta, mai în fund, spre Batiştе. Porneşte cînd îi fac eu semn sau cînd vede şi el că trebuie, că e nevoie de el. În nici un caz, băieţi, nu tragem noi primii. Asta ar mai lipsi, împuşcături ziua, în plin bulevard. Mai vedem la faţa locului. Ştiţi proverbul cu socoteala de acasă... Eu va trebui să fiu cel mai bine camuflat. Cine pune mîna pe Pîrvu are de la mine o bere şi un covrig cu sare...

Pîrvu n-a venit a doua zi. Am stat cu toţii în dispozitivul de pîndă.

Pe trotuarul de vizavi, în dreptul porţii din strada Vasile Conta, s-a nimerit să zacă pe butuci o camionetă. Platforma îi era acoperită cu o prelată, aproape putrezită. În imediată apropiere, pe partea opusă, se aflau fostele garaje Mihăescu.

Vasiliu s-a strecurat în platforma camionetei şi a pîndit printr-o crăpătură a obloanelor, acoperite cu prelata.

Ceilalți ne-am aflat la posturile stabilite. Am stat la pîndă de dimineață pînă a doua zi în zori. Ne-am întors o dată cu stropitoarele U.C.B.-ului.

Cînd am observat că Vasiliu vrea să sară din camion, am trecut încet cu mașina pe lîngă el și s-a urcat din mers. Am oprit după cîteva sute de metri, am tras pe dreapta, fiindcă așa a vrut el. M-a trimis să le spun lui Amza și lui Aldea că ne întîlnim la fosta frizerie americană.

I-am anunțat, și eu cu Vasiliu am ajuns, firește, primii la frizerie. Ne-am bărbierit. Au sosit și colegii noștri, care au făcut același lucru.

Apoi am băut împreună o cafea, peste drum, la bodega „Mircea", unde tocmai se ridicau obloanele, pentru curățenie.

Puțin după ora șase, ne-am întors la posturi și a fost o zi cu ceva mai mult noroc.

Eu n-am văzut cum a început toată povestea. Am aflat după aceea că, pe la opt, Pîrvu și-a făcut apariția. A coborît dintr-un taxi și a intrat în bloc, cu pas liniștit, ca un om sigur pe sine. După aproximativ șapte-opt minute a ieșit, s-a îndreptat spre poarta dinspre Vasile Conta.

Din locul în care mă aflam eu, am văzut cum o mașină de gunoi a oprit spate în spate cu camioneta din care pîndea Vasiliu. Aproape lipite una de alta. Gunoierii au început să care cutiile metalice care stăteau pe trotuar în dreptul porții din spate a blocului Ferikide. M-am îngrozit. Vasiliu era imobilizat, printr-o întîmplare stupidă, și, dacă Pîrvu ar fi ieșit pe acolo, n-ar fi avut cum să-l oprească.

Îmi fierbeau creierii, ce să fac, cînd am văzut pe trotuar luînd-o în stînga, prin fața fostelor garaje Mihăescu, un munte de om, mare cît Gogea Mitu, pus la staif. Pășea leneș și-și făcea vînt cu pălăria, pe care dintr-o neatenție a scăpat-o din mînă. S-a întors după ea și, cum a ridicat-o, a rupt-o la fugă. Am pornit cu toată viteza. În urma lui apăruse Amza, urmat la distanță de Aldea. Am vrut să opresc să-i iau, dar fugarul — am priceput că Pîrvu era — se postase pe mijlocul străzii și îmi făcea semne, înnebunit, să vin mai repede spre el.

Cedînd primului impuls, am frînat lîngă el. A deschis, aproape smulgînd ușa mașinii, și s-a așezat în dreapta mea.

— La Piața Obor ! mi-a poruncit. Ai o mie de lei dacă ajungi în cinci minute...

— Să văd mia, am făcut eu pe nebunul.

— Mișcă-te, a urlat el și a aruncat la picioarele mele, printre pedale, o hîrtie albastră, de o mie de lei.

Am pornit, ambalînd motorul cu zgomot. Prin oglinda retrovizoare se zărea Aldea, cocoțat pe oblonul camionetei puse pe butuci, trăgînd cu toată forța de prelată. Amza venea în goană.

Pasagerul meu a scos un revolver din buzunarul de la piept și l-a țintit pe Amza, prin geamul din spate. N-a apucat să tragă, pentru că eu am virat la dreapta. Ajunsesem la capătul străzii și, pentru halele Obor, trebuia s-o iau, obligatoriu, la dreapta. Nu puteam fi bănuit că am vrut să-l protejez pe urmăritor. În nici un caz Pîrvu nu bănuia că se urcase în mașina poliției. A băgat pistolul la loc, în buzunar, și a încercat să-mi explice :

— Nu te speria, sînt polițist !

— Pentru mine sînteți omul cu mia, am răspuns obraznic. Sper că nu v-ați răzgîndit ?... Vocea mea devenise mult mai subțirică, aproape că nu mi-am recunoscut-o.

— Bagă cărbuni, m-a îndemnat Pîrvu, și dacă ajungi la fix, suplimentăm devizul !...

Am apăsat pe pedala de accelerație. Motorul urla și lumea întorcea capul după noi.

Nu-mi venea nici o idee cum să fac să nu-l scap pe Pîrvu. Parcă aveam rumeguș în cap.

Eram jumătate cît omul de lîngă mine. N-aveam armă și cu ciudă mi-am amintit de o mai veche promisiune a lui Vasiliu, că are să obțină aprobare să port pistol.

Au început să-mi treacă prin minte tot felul de prostii. De exemplu, să mă vîr într-un zid cu mașină cu tot și să mor și eu, și Pîrvu. Pe parbriz mi-a apărut, ca pe un ecran, preț de o clipă (de unde pînă unde ?), chipul Auricăi, fata orfană de la garajele „Herdan". Plîngea pentru mine și lacrimile i se prelingeau pe parbriz. Cu un gest inconștient am vrut să dau drumul la ștergătoare.

Pîrvu devenise calm, și-a aprins o țigară.

Mă gîndeam de ce mi-a cerut el să-l duc la hale ? Probabil ca să se piardă în mulțime. Cum să-l mai poată urmări cineva în furnicarul acela de oameni ?

Am intrat pe Calea Moşilor şi mă apropiam de intersecţia cu Mihai Bravu. Într-un minut-două ajungeam la piaţă. Pîrvu m-a lăudat că am meritat mia de lei. Peste cuvintele lui s-a suprapus în gîndul meu o replică a lui Vasiliu : „Cine credeţi voi, băieţi, că l-a ajutat pe Pîrvu să scape ?... Colegul nostru, domnul Radu Cosma !

Intrasem pe Colentina. Peste drum de restaurantul „Parcul Soare" Pîrvu mi-a spus să opresc. Mi-a băgat în buzunar încă o hîrtie de cinci sute. El a dat să coboare şi eu m-am aplecat să ridic bancnota de o mie, rămasă pe jos. Fulgerător m-am aruncat spre dreapta şi l-am prins de un picior. L-am dezechilibrat şi a căzut pe spate. M-am tîrît pe perna maşinii, ca să cad deasupra lui. Pîrvu nu s-a pierdut cu firea. A scos revolverul şi l-a îndreptat spre mine.

Mi-am încordat mai tare braţele şi mi-am zis că are să-i fie greu să se desprindă din încleştarea unui mort.

Cu ochii larg deschişi am văzut degetul lui Pîrvu cum se lipeşte de trăgaci. În spatele lui stătea, parcă în picioare, Aurica, fata fără părinţi, despletită şi cu o crizantemă albă în mînă.

Am auzit, ca prin vis, un strigăt sălbatic: „Pîrvuleee!"...

Pîrvu a întins capul mai pe spate, să vadă cine-l strigă şi o palmă năprasnică, dată în plină faţă, l-a zgîlţîit şi l-a făcut să scape revolverul din mînă.

Cineva s-a aplecat, l-a apucat pe Pîrvu de umeri, încercînd să-l tragă din mîinile mele. Nu i-am dat drumul. Acest cineva semăna leit cu Vasiliu. Dintr-o maşină, lipită de a mea, au coborît parcă Amza şi Aldea. L-au ajutat pe comisar.

Am desfăcut braţele şi am rămas întins pe perna maşinii. Aş fi vrut să adorm şi să mă visez copil într-o dimineaţă fără şcoală. Să miroasă în casă a pîine prăjită şi a creioane ascuţite.

Afacerea de la „Creditul Minier" a fost poate singura cu o evoluţie atît de curioasă. Furtul se săvîrşise în dauna unei societăţi cu capital privat — între timp a avut loc naţionalizarea — şi banii recuperaţi de noi au revenit noi-

lor proprietari, celor care i-au produs și care-i meritau, repuși de revoluție în drepturile lor firești.

Anchetarea lui Pîrvu a dat la iveală o altă mare surpriză. El a fost instigat la comiterea furtului chiar de către un administrator de la „Credit", care aflase din surse oculte că societatea o să devină proprietatea întregului popor.

Banda lui Pîrvu se făcea vinovată și de alte infracțiuni grave, descoperite tot cu prilejul acestei anchete.

După încheierea cercetărilor, care au făcut o oarecare vîlvă, într-o dimineață la ora două, după ce a fost cusută ultima filă la dosarul cauzei, Vasiliu ne-a convocat în biroul lui.

Eram de față eu, Amza și Aldea. Ne-a comunicat laconic :

— Se pare că facem impresie în formația asta, urîților ! Să vă dau ultimul buletin de știri ! Amza a fost făcut comisar plin. Ne rămîne totuși un comisar ajutor în echipă : Paulică Aldea. Radule, am aranjat să n-o predau pe „Zambilica". De-acum înainte o să aibă doi șoferi, pe mine și pe tine. Ai fost numit agent de poliție judiciară. Bugetar !... Ți-am promis pistol, uite-l pe al meu. Felicitările la „Mon Jardin", unde, dacă mai prindem deschis, dau eu un șpriț.

Aldea zîmbea, eu eram năuc, nu înțelegeam prea bine cum devine cu numirea mea și Amza s-a posomorît. A vorbit nervos, cu ton ridicat, gesticulînd cu mîinile, ceea ce nu îi era în obicei :

— Nu înțeleg de ce tot rahatul ăsta ? Dacă cineva merita o recompensă pentru activitatea noastră din ultimul timp, atunci trebuia început cu... cel mai bun, comisarul Vasiliu !

Vasiliu l-a privit cu un fel de reproș.

— Vrei să zici comisarul-șef Vasiliu, dacă te referi la mine. Eu am să conduc o brigadă operativă de intervenție, care o să fie înființată începînd de... ieri ! Vă convine sau nu, voi rămîneți în subordinea mea. Amza devine adjunctul meu ! Încă ceva și vă scot la... grădină. V-am comunicat toate aceste noutăți la ora două, ca să vă dezvăț, pe viitor, de un obicei urît : acela de a mai trece noaptea pe-acasă...

CAPITOLUL 4

Un comisar trece la... arhivă !

Cu ocazia numirii mele ca agent de poliție judiciară m-am ales cu mai multe lucruri. De la Vasiliu, cu pistolul, pe care l-am înregistrat pe numele meu ; de la Aldea, cu holsterul — un fel de bretele cu ajutorul cărora puteam purta pistolul la subsuoară ; de la Amza, cu o agendă, legată în coperte pînzate, în care să notez toate cazurile pe care am să le am de rezolvat, iar din partea instituției, cu o insignă și cu o legitimație.

N-am împlinit anul în funcție, pentru că, între timp, a fost înființată miliția populară și... ei, și, toate la timpul lor...

În agenda primită de la Amza n-am prea avut de notat cazuri încredințate mie spre rezolvare. Am făcut numai cîteva însemnări fugare, spre aducere-aminte, despre unele afaceri judiciare deosebite sau despre evenimente la care am luat parte.

Agenda îmi este cu adevărat folositoare abia acum, cînd aștern pe hîrtie rîndurile acestea. O răsfoiesc și frazele trunchiate sau cîte un cuvînt subliniat îmi stîrnesc în memorie nu numai întîmplările de atunci, dar și altele din tinerețea mea.

Am să le istorisesc pe cele despre care cred eu că merită, și nu neapărat într-o anumită ordine.

Iată, de pildă, pe o filă este notat cu majuscule „FOTOGRAFIILE DE NUNTĂ".

Cuvintele astea m-au dus cu gîndul înapoi în timp, într-o seară îndepărtată de noiembrie.

În seara cu pricina, împreună cu Amza și cu un medic dermatolog, Grigoriu, am plecat să facem un control de rutină la cîteva case de toleranță, din strada Crucea de Piatră.

Amza mi-a destăinuit, în mare secret, că se lucrează la o evidență a acelor nefericite, urmînd ca în puțină vreme prostituția să fie interzisă prin lege și să li se găsească locuri de muncă.

Era o seară urîtă. Întunericul ud năclăia străzile. Lumina becurilor din vîrful stîlpilor desena cercuri lăptoase ; niște pete de lumină agățate, nefiresc, ici și colo, sub un cer mohorît. Imaginea era hașurată de razele oblice ale ploii.

Din pricina vremii aceleia păcătoase, pe care îți era silă s-o privești și pe fereastră, dintr-o cameră luminoasă și încălzită, strada în care am poposit noi arăta mai trist ca de obicei. Două-trei femei, apariții spectrale, dîrdîiau în dreptul unor porți. Cînd am ajuns lîngă una dintre ele și-a desfăcut haina. Atîrna pe ea o rochiță ca foaia de ceapă, foarte scurtă, care lăsa să se vadă picioarele subțiri ca niște macaroane : semăna cu un sac lunguieț cu oase, pus în picioare. Era greu să-i ghicești vîrsta.

Doctorul s-a repezit la ea :

— Încheie-te la haină, beleaua lumii, că-i frig și ești bolnavă. Să nu mai spun că arăți ca o... radiografie îmbrăcată...

— Să trăiți, domnu' doctor ! s-a bucurat femeia, recunoscîndu-l.

— Să vii la spital, să te mai văd la plămîni... Mai fumezi ? s-a interesat doctorul.

— Așa, una-două, domnu' doctor.

— Fumează ! a consimțit doctorul. Și așa plămînii tăi arată ca două prune uscate. Să mai iei niște polivitamine. Și intră dracului în casă. Așa frumoasă cum ești, nu te iau nici hingherii...

Doctorul a trecut mai departe, noi — după el. Cuprinsă de un acces de tuse, femeia a rămas în poartă, petrecîndu-ne cu privirea.

— Vai de mama lor, a spus doctorul, vorbind cu noi. Le mai ajut și eu cît pot. Pe lîngă ce viață duc amărîtele astea, cîinii trăiesc mai omenește...

Lîngă altă poartă, sub o umbrelă, aștepta un bătrînel cu ochelari și cu melon. Avea o ținută îngrijită și prezența lui era nepotrivită într-un asemenea loc.

Doctorul ne-a spus despre el ceva ce ne-a lăsat perplecși.

— Boșorogul ăsta face pe tăticul sever. Dimineața o aduce pe fiică-sa la bordel și seara o ia acasă, ca nu cumva, căpătînd deprinderi rele de la celelalte, să meargă singură pe stradă. De, cartierul e rău famat ! S-ar putea s-o agațe vreun bărbat neserios, pus pe aventuri. Spuneți și dumneavoastră dacă moșulică ăsta e sănătos la cap ?...

Tot în seara aia am mai intrat într-o mulțime de cămăruțe sordide, controlînd condicuțele fetelor.

Într-una din odăi am zărit o fotografie înrămată care m-a surprins : o fotografie de nuntă. Era a fetei care stătea în fața noastră cu privirile plecate.

În poză, îmbrăcată mireasă, zîmbea aparatului de fotografiat. Lîngă ea, un tînăr uscățiv, cu părul lins, dat pe spate, cu mustăcioară „muscă" și cu o privire rătăcită.

Mi-am zis că o fi fost măritată cîndva și că, pe urmă, niște catastrofe din viața ei au obligat-o să coboare pînă la treapta umilitoare, tragică, a prezentului.

Am greșit. Într-altă cameră, am văzut altă fotografie, înfățișînd un mire și o mireasă. Adică, același mire, dar altă mireasă.

Vreo patru sau cinci prostituate aveau în odăile lor fotografii în care erau îmbrăcate mirese și lîngă ele stătea același bărbat slăbănog, cu mustăcioară „muscă" și privire rătăcită.

Cum era posibil ? Le luase pe rînd de nevastă sau era bigam ?

Amza părea la fel de mirat ca și mine. Pe drumul spre ultima casă pe care trebuia s-o mai controlăm doctorul Grigoriu ne-a satisfăcut curiozitatea.

În cartier, ținea un atelier de fotografiat mic și prăpădit un bătrîn, pe nume Genulea. La el își făceau „fetele" poze pentru ibovnici, pentru buletin, pentru condicuțe, pentru poliție sau pentru ce mai aveau ele nevoie.

Odată, mai demult, fotograful a întrebat-o pe una dintre ele : „Cum vrei să te pozez ?"

— Cum n-am să mă pozez niciodată pe lumea asta : mireasă ! a răspuns ea cu năduf.

Sigur că bătrînul n-a pozat-o mireasă. I-a făcut fotografiile pentru care venise ea de fapt. Dar i-a spus să se întoarcă peste cîteva zile.

Între timp, fotograful a cumpărat cea mai ieftină rochie de mireasă, o cunună de lămîiță, lumînări din tuburi de carton, care imitau ceara, îmbrăcate în flori de hîrtie creponată, buchet de mireasă tot din flori artificiale, un frac ponosit, pentru mire, mă rog toată recuzita.

În rolul mirelui poza un fel de nepot al lui, născut idiot, pe care-l ținea pe lîngă casă.

După ce au văzut acest tablou, au venit foarte multe „fete" să-și comande poze de mireasă.

În toate fotografiile astea, ele, miresele, aveau pe chip niște zîmbete căznite, de o tristețe care le desfigura. În strălucirea ochilor presimțeai lacrima.

De fiecare dată, după ce făcea fotografia, moș Genulea le oferea „mireselor" cîte o verighetă subțire de alamă și un pahar cu vin. Ceremonios, le făcea urări de fericire și de... nuntă adevărată.

Niciodată n-a vrut să primească bani pentru asemenea fotografii de nuntă. El numea acest joc trist : „forțarea norocului".

A trăit și a murit sărac bătrînul fotograf din cartierul cu „fete".

Episodul acesta era cuprins, pe o filă a agendei mele, în cuvintele : „Fotografiile de nuntă".

În iarna aceea mi s-a mai întîmplat ceva de neuitat. Am sărbătorit cel mai frumos revelion din viața mea.

Într-una din ultimele zile ale lui decembrie, m-a oprit pe stradă o fată înaltă, suplă, cu păr arămiu, lung, lăsat liber pe spate. De fapt nu m-a oprit. Am trecut unul pe lîngă altul ca doi necunoscuți și ea a strigat după mine.

— Hei ! Bună ziua, căciulă, că stăpîn-tu n-are gură !...

M-am întors, am privit-o cu atenție, mi-a plăcut nespus și am regretat din tot sufletul că mă confundă.

— Ce faci, Radule ? Nu mai cunoști lumea ? Eu sînt Aura !

A zîmbit, fața i s-a luminat și eu mi-am dat o palmă în căciula mea din blană sintetică.

— Aurica ! am exclamat. Am alergat la ea și ne-am îmbrățișat.

Era Aurica, fata orfană, adusă într-o zi de un șofer bătrîn la garajul unde lucrasem pe dubița de pîine.

Prost spus : era ! Nu mai era ea. Aveam în fața mea o fată frumoasă, cu privirea îndrăzneață, știindu-se atrăgătoare, cu picioare lungi, drepte, despre care erai tentat să spui că ating perfecțiunea, cu părul acela care acoperea umerii și care spre vîrfuri avea luciri de foc mocnit.

Lodenul ei, verzui, sugrumat cu un cordon în față făcea și mai evidentă risipa de frumos cu care fusese construită.

Am tăcut amîndoi, privindu-ne în ochi. Ai ei meritau un cîntec, intitulat poate : „Pornesc în vacanță din portul albastru al ochilor tăi".

În apropiere, la capătul tramvaiului 6, într-un parc micuț, erau bănci troienite. Ne-am așezat pe una, de pe care eu am măturat zăpada. Am stat de vorbă pînă cînd frigul și noaptea care se lăsase ne-au gonit.

Fiecare dintre noi era nerăbdător să audă, dar, mai ales, să-i spună celuilalt ce a făcut în timpul care a trecut.

Am aflat că Aurica — acum îi plăcea să i se spună Aura — lucra în producție la fabrica de pîine, că în anul următor termină facultatea muncitorească și, echivalîndu-i-se examenul de bacalaureat, vrea să dea admitere la Medicină. Locuia într-un hotel sărăcăcios, de prin Piața Buzești, transformat în cămin pentru tinerii muncitori nefamiliști. Învăța mult și citea toate cărțile la care nu avusese pînă atunci acces.

— Citesc pînă și povești pentru copii, mi-a mărturisit. Nu mi le-a spus nimeni cînd eram mică și nici copilărie n-am avut...

I-am vorbit și eu despre mine și mi s-a părut că i-a trecut o umbră pe față cînd am pomenit despre profesia mea.

Anul era pe sfîrșite și am întrebat-o unde face revelionul ? Mi-a răspuns că o să stea în cămăruța ei, cu un

vraf de cărți și o creangă de liliac alb, dacă o să fie-n stare să și-o procure.

Pentru că nici eu nu-mi făcusem vreun plan cum să petrec noaptea dintre ani, m-am oferit să reținlocuri undeva, la un restaurant.

M-a refuzat, cu același zîmbet irezistibil :

— Aș vrea să fim împreună de revelion, s-a explicat ea, dar nu cu un program stabilit dinainte, care să ne oblige. Poate ne plimbăm pe străzi, e singura noapte cu toate ferestrele luminate, poate batem la o ușă și întrebăm : „Bucuroși de oaspeți ?", poate facem un om de zăpadă și petrecem revelionúl cu el, sau poate... mă plimbi tu cu sania.

Se alinta, nu-i stătea rău și eu aș fi vrut să fac revelionul cu ea, chiar și într-o barcă pe malul înghețat al lacului din Cișmigiu.

A rămas ca în seara de 31 s-o iau din fața căminului ei, din Piața Buzești.

Zilele au trecut grăbite și eu eram amuțit de schimbarea miraculoasă prin care a trecut copilița oropsită de odinioară. Îi rosteam numele în gînd, numele ei se făcea căldură și se răspîndea în mine, incendiindu-mă.

În ultima zi a anului mi s-au făcut daruri. Vasiliu mi-a dăruit o pungă cu portocale, Amza — un cozonac făcut de soția lui și o sticlă de vin dulce, Aldea— o ciocolată și nuci.

Eu, mai puțin inspirat, le-am dat fiecăruia cîte o agendă.

Vasiliu mi-a cerut să scot mașina din garaj (de cînd am fost numit agent o conduceam cu schimbul), că s-ar putea ca pe 1 și 2 ianuarie să dăm o raită prin cartierele cu zurbagii notorii, preventiv, să nu se iște scandaluri, bătăi sau să nu se sclipească vreo lamă de cuțit. A rămas ca pe ziua de întîi, la prînz, să-i dau un telefon acasă.

Cînd am rămas numai cu Amza, acesta m-a întrebat dacă nu vreau să vin la ei noaptea de revelion.

L-am mințit că stau cu mama. În realitate, mama se ducea la niște vecini, stătea pînă la miezul nopții și se întorcea acasă, să se bage în pat. Îmi și spusese să petrec noaptea cu tineri de vîrsta mea.

Eram fericit că am făcut rost de două crengi de liliac alb. Una i-am dat-o mamei și cu cealaltă mă pregăteam s-o farmec pe Aura.

După ora șase, odată cu înserarea, am început să nu mai am răbdare. Îmi venea să mut cu mîna acele de pe cadranul ornicului.

M-am îmbrăcat cu costumul cumpărat din banii împrumutați de Amza și de Vasiliu, mi-am pus o cămașă albă scrobită și, la mansete, niște butoni din metal emailat. La gît mi-am înnodat o cravată cumpărată de mama și m-am frecționat pe obraz cu loțiunea „Tarr", cumpărată de mine.

Ca s-o zăpăcesc complet pe Aura, m-am dus la întîlnire cu mașina, în care am încărcat portocale, mere, nuci, cozonacul și vinul de la Amza, ciocolata de la Aldea.

Bineînțeles că n-am uitat ramura de liliac alb, pe care am învelit-o în celofan.

La nouă și jumătate eram în fața fostului hotel, devenit cămin, unde trebuia să mă găsească Aura.

Ea a apărut fix la zece și un sfert, cu o sacoșă în mînă. A îndrugat ceva despre sfertul academic al fetelor emancipate și alte bazaconii pe care nu le-am reținut, fiindcă nu m-au interesat. Eram fericit că a venit, că e cu mine.

A fost încîntată că dispunem de o mașină și m-a întrebat dacă ne putem plimba cu ea toată noaptea, de capul nostru. Am anunțat-o că o să facem tot ce vrea ea, că îi las toate inițiativele. A stat puțin pe gînduri, a țuguiat buzele și atingîndu-mi umărul m-a întrebat :

— E departe dacă mergem pînă la Snagov ?

Am pornit, asigurînd-o că, dacă ea ține să mergem pînă la Polul Nord, nici pînă acolo nu mi se pare departe.

Eram singuri pe șosea, mergeam încet, ningea frumos și îmi venea să cînt colinde.

În pădure, la Snagov, am reușit să strecor mașina, printre copacii desfrunziți, pînă lîngă un chioșc în care vara se vindea sirop și înghețată.

Ne-am plimbat de mînă, pe covorul imaculat de zăpadă afînată și ne-am uitat cum se juca vîntul cu ușile de la vestiarele de pe malul lacului înghețat.

La un moment dat, spre București, cerul s-a luminat cu focuri de artificii. Era miezul nopții, clipa de speranță cu care primim întotdeauna anul cel nou.

Ne-am spus „La mulți ani !", singuri printre copacii încovoiați de nea, sub un cer din care se cernea ninsoarea, un zbor de mici mesaje albe. Ne-am sărutat și gura ei a avut gust de mere verzi și de zăpadă.

I-am adus de la mașină ramura de liliac. A fugit cu ea spre chioșcul de scînduri. A tras de o sîrmă cu care era legată ușa și i-am venit în ajutor desfăcînd-o.

Aura mi-a spus că vrea să adăpostească floarea în chioșc, să nu i-o ningă, să nu i-o înghețe iarna de afară.

În lumina puțină care se strecura printr-un ochi de geam am zărit o stivă de lăzi goale. Am improvizat din ele o masă și două scaune.

Am legat la acumulator o lampă portativă și am tras-o pe sub ușă pînă la noi. Apoi am cărat în chioșc proviziile.

Noroc că Vasiliu a uitat pe pernele din spate niște ziare vechi. Am făcut din ele față de masă.

Din sacoșa ei , Aura a scos o sticlă cu cafea și un maimuțoi din pîslă pe care mi l-a făcut cadou, zicînd că seamănă cu mine. I-am mulțumit și ca să-i mai văd o dată zîmbetul, am declarat că maimuțoiul e mult mai frumos ca mine. Gluma mea și-a primit răsplata scontată.

Am găsit în chioșc o cutie goală de conserve, am umplut-o cu zăpadă și am pus-o pe radiatorul cald al mașinii. Cînd s-a topit zăpada, am rezolvat problema glastrei pentru floarea Aurei.

Nici eu, nici ea n-aveam chef nici de mîncare și nici de băutură. A avut ideea să ieșim afară și să cărăm cu o ladă, lîngă „masa" noastră, zăpadă. Atîta cît ne trebuia pentru un om de zăpadă. Astfel o să avem și un musafir.

Am reușit să punem unul peste altul două cocoloașe de omăt, după care am lucrat la finisaj. În cap i-am pus un coif făcut dintr-un jurnal, în loc de ochi — două dopuri de plută, în loc de sprîncene — două feliuțe de coajă de portocală. Unde ar fi trebuit să fie nasul am înfipt un măr roșu. „Musafirul" arăta cam anapoda, dar nouă ni s-a părut o capodoperă.

Dacă ne-ar fi privit cineva, ne-ar fi găsit, desigur, caraghioşi. Nu ne-ar fi păsat. Eram încîntaţi de tot ce făceam.

Am gustat din vinul dulce, din cafea, Aura a ronţăit ciocolată şi a cojit pentru mine o portocală.

Mi-a spus că există o legendă după care fiecare om ar fi o jumătate de portocală, trebuind s-o caute pe cealaltă, care să i se potrivească perfect, pentru a redeveni fructul întreg.

Am vrut să spun şi eu ceva deosebit, dar nu mi-a venit nimic în minte, de parcă aveam cauciuc în loc de creier.

— Îţi pare rău că eşti aici ? m-a întrebat fata.

— Îmi pare rău, am zis pe un ton serios, că nu pot rămîne aici, cu tine, toate revelioanele din viaţa mea.

— Hai să ne copilărim, a vrut ea deodată.

— Păi, pîn-acum ce-am făcut ? m-am mirat eu, cinstit. Cum să ne mai copilărim ?...

— Tu ştii poveşti ?

— Ştiu cîteva, de la mama.

În secunda următoare mi-am dat seama că ei, copil abandonat, nu avusese cine să-i spună poveşti. A trecut iute peste gafa mea.

— Spune tu întîi că eşti mai mare.

Am scotocit în memorie după o poveste şi mi-am amintit-o pe cea pe care mama mi-a spus-o cel mai des. (Toate mamele spun povestea asta băieţilor lor.)

— Bine, Aura, încep eu, am anunţat-o. A fost odată, ca niciodată, o fată foarte frumoasă, dar pe cît de frumoasă, pe atît de rea.

— Asta e poveste, s-a interesat Aura, sau te-apuci tu să însăilezi ceva ?

— E poveste ! am liniştit-o. Pe fata asta frumoasă o iubea nebuneşte un băiat. Totul a fost bine şi frumos pînă cînd fata, curioasă, a vrut să ştie pe cine iubeşte el, băiatul, cel mai mult dintre toate fiinţele de sub soare. El a răspuns pe loc, cinstit : „Pe mama şi pe tine !“. Fata a fost nemulţumită. Ba chiar geloasă. A bătut din picior şi s-a răstit la el : „Eu vreau să mă iubeşti numai pe mine !“ ; „Pe tine te iubesc cu un fel de dragoste, pe mama cu alta“, a încercat el s-o îmbuneze. Fata a răbufnit : „Vreau

să mă iubești numai pe mine, eu să fiu... toate iubirile tale !" ; „Bine dar, mama..." „Mi-a promis o vrăjitoare că o s-o facă să dispară pe mama ta"...

— Face un semn cu bagheta fermecată și, gata, dispare mama băiatului ? m-a întrerupt Aura.

— Stai, Aura, ai răbdare, i-am cerut eu, într-o poveste orice e posibil. Așadar, i-a spus că mama o să dispară și i-a mai spus încă ceva, groaznic : „Mîine dimineață ai să găsești pe masă, legată într-un ștergar alb, inima mamei tale. Să mi-o aduci mie degrabă, să stea la mine, și atunci am să fiu sigură că, din toată lumea asta mare, pe mine mă iubești cel mai mult." Băiatul a rămas tare abătut și îndurerat. Noaptea a avut un somn chinuit, cu vise înspăimîntătoare. Dimineața a deschis ochii cu frică și tot cu frică a coborît din pat. A strigat-o pe maică-sa și ea n-a răspuns. S-a uitat pe masă. O năframă albă acoperea inima mamei. S-a îmbrăcat plîngînd amarnic. A luat legătura de pe masă și a plecat să i-o ducă iubitei lui, mergînd împleticit, doborît de durere. Voia să-i spună fetei : „Uite, ce-ai făcut ! Mama nu mai este. Acum mi-ai rămas numai tu, singura iubire !" Pe drum, tulburat cum era, nici nu vedea bine pe unde calcă. S-a împiedicat și a căzut în genunchi. A scăpat din mînă prețioasa legătură, năframa s-a desfăcut și inima s-a rostogolit printre niște pietre. De acolo, inima l-a întrebat cu duioasă îngrijorare : „Te-ai lovit, băiatul mamei ?"... Asta e toată povestea, e răscunoscută, am mai zis eu.

Ea a oftat și a suflat o șuviță de abur, care s-a încrucișat în aerul rece cu o rază de la lumina lămpii.

— A fost frumoasă povestea ta, și cu tîlc, m-a lăudat Aura. Eu n-o știam...

I-am întins sticla cu vin.

— Parcă-mi pare rău că n-am ales altă poveste. Hai să bem puțin vin și să fim veseli, doar e noaptea-nopților...

— Că n-o să ne întristăm de la o poveste ! m-a certat ea. Ce, mai sîntem copii ?

— Atunci e rîndul tău, i-am amintit, văzînd că n-am stricat, cum m-am temut o clipă, mica noastră sărbătoare.

— Povestea mea, a început ea, are un alt sfîrșit, mai optimist. Mie nu mi-a spus-o nimeni, am citit-o singură

într-o carte... Se spune că odată, n-are importanță când, undeva, n-are importanță unde, trăiau într-o căsuță dărăpănată două fete, două surori, cele mai sărace din lume. Căsuța avea numai două odăi. Într-una stăteau ele, în cealaltă își ducea zilele un bătrîn culegător de zdrențe, căzut în patima beției. Un bețiv liniștit și trist. Una din fete, cea mare, muncea din greu ca să aibă cu ce s-o crească și pe sora ei mai mică. N-aveau părinți, erau singure pe pămînt. Într-o toamnă fata cea mică s-a îmbolnăvit. A făcut febră mare, nu mai mînca, nu mai vorbea, părea că vrea să moară. Cu multe rugăminți, cu lacrimi, sora mai mare a reușit să înduplece un doctor să vină la patul bolnavei. Acesta a consultat-o cu grijă și cînd a terminat a făcut un gest de neputință. A vorbit cu mare tristețe în glas : „Aș fi vrut să-ți dau vești bune, dar nu pot să te mint. N-ar folosi la nimic. Cum să-ți spun eu ?... Vezi, cînd în copăcelul ăsta din fața geamului vostru n-o să mai fie nici o frunză, atunci n-o să mai fie pe lume nici sora ta. Îmi pare rău, îmi pare tare rău..." Pentru că, pesemne, doctorul n-a vorbit destul de încet, fetița bolnavă a auzit totul. De atunci a trăit numărînd frunzele copacului. Era toamnă, frunzele cădeau, se împuținau și zilele ei. A venit prima brumă și au căzut alte frunze, din puținele rămase. Într-o noapte s-a pornit viscolul și pe o creangă de sus a copacului a rămas o singură frunză. Fetița nu și-a dezlipit ochii de pe ea, pînă ce s-a lăsat seara și copacul a fost acoperit de întuneric. În seara aceea fetița a cerut surorii ei s-o primenească și s-o culce îmbrăcată. Dimineața au trezit-o frigul din cameră și frigul din suflet. S-a ridicat cu greu în capul oaselor și s-a uitat pe geam, cutremurată de spaimă. Frunza era acolo, singură, clătinată de vîntul înghețat. Și acolo a rămas frunza toată iarna, pînă în primăvară, cînd copăcelul a înmugurit și s-a umplut cu frunze verzi. De fericire, fata cea mică s-a înzdrăvenit și a trăit, în pace, pînă la adînci bătrînețe, poate că mai trăiește și acum, fără să știe că într-o noapte, cînd nu l-a văzut nimeni, bătrînul culegător de zdrențe a legat cu o ață ultima frunză rămasă pe o creangă de sus a copacului.

Aura mi-a spus povestea asta emoționantă cursiv, fără pauze de efect, fără să apese pe un cuvînt sau pe altul.

Între noi s-a așezat o liniște îngîndurată.

După un timp, am încercat să glumesc :

— Dacă nu spui imediat ceva vesel îți iau liliacul înapoi...

— Nu vrei să cînți ceva ? m-a rugat ea.

— Ce să fac ?

— Să cînți ! Ceva, orice știi tu și să dansăm afară, pe zăpadă.

— Nu pot să cînt, am o voce de corb degerat. Dacă vrei, fluier un vals...

— Un vals ! s-a bucurat Aura și m-a tras afară.

Am dansat, printre copaci, fără nici un fel de muzică, fiindcă fata s-a lipit strîns de mine și n-am mai putut scoate vreun sunet.

Mi se părea că țin în brațe ceva foarte prețios, pe care, avar, îl doream numai al meu. Aura zîmbea. Nu sfios, provocator. Mă privea cu o ușoară ironie, așa mi s-a părut. Se juca cu părul, îmi mîngîia fața cu șuvițele lungi.

Mă topeam, ca o lumînare aprinsă la amîndouă capetele. O clipă am crezut că am auzit o voce care m-a întrebat cu îngrijorare :

„Te-ai lovit, băiatul mamei ?...“

O clipă doar, pentru că imediat am strîns-o mai tare în brațe și m-am rotit cu ea, din ce în ce mai repede, pînă cînd cerul a început să valseze cu noi.

Apoi ne-am fugărit printre copaci, ne-am bătut cu zăpadă, am ciocnit în geamul chioșcului pustiu și am spus „Plugușorul“.

Ne-a prins dimineața rebegiți de frig și obosiți de... bine.

Aura mi s-a plîns :

— Mi-e frig, Radule...

Am urcat în mașină și am întors cheia de contact. Bateria a fost descărcată de lampa portativă, care a ars toată noaptea. Am dat zdravăn la manivelă și motorul a pornit. Am înfășurat-o pe Aura în paltonul meu.

Așa înfofolită, Aura a fugit în chioșc, și-a luat creanga de liliac și l-a mușcat de nas pe omul de zăpadă, de nasul făcut de noi dintr-un măr roșu.

La plecare, șoseaua era la fel de goală ca și la venire. Numai că acum, dimineață, pe lumină, podoabele iernii se ofereau cu limpezime.

Cînd s-a mai dezmorțit, Aura a început să cînte. Un cîntec ciudat și trist :

„La revedere, pe cine știe cînd,
Nu te uita-napoi, să nu mă vezi plîngînd
Să iei cu tine doar bucuria mea,
Să iei doar zîmbetul ce l-ai iubit cîndva..."

Ca s-o acopăr, am început și eu să cînt, de fapt, să urlu, ca un tembel, „Sorcova, vesela !..."

După ce am lăsat-o pe Aura în poarta casei ei provizorii, m-am gîndit că ea mi-a dăruit sărbătoarea cea mai frumoasă din cîte am avut. Irepetabilă !

Mă întorc la filele agendei. Primul caz care mi-a fost încredințat spre rezolvare, în scurta mea carieră de agent de poliție judiciară, este notat cu două cuvinte : „Brățara-zodiac".

Amza a propus, și Vasiliu a fost de acord, ca eu să mă ocup de furtul acestei brățări și să vin cu hoțul de guler. Părea un caz simplu. Numai bun pentru ca un învățăcel ca mine să primească, odată cu el, botezul focului.

Ce se întîmplase ?

Doamna Adelina Valerian, fostă prințesă din familia Mîrza, vînduse profesorului universitar Virgil Antoniade, cunoscut colecționar de artă, o brățară de mare valoare. O brățară veche, din aur masiv, unicat, din școala lui Benvenuto Cellini. Era formată din douăsprezece plăcuțe, fiecare avînd sculptată pe ea cîte o zodie, cu o artă inimitabilă. Plăcuțele erau prinse între ele cu cîte două inelușe tot din aur.

A doua zi după ce brățara a fost vîndută profesorului, la locuința lui s-a comis o spargere și s-au furat mai multe obiecte, printre care și brățara. Nu s-au găsit amprente și nici alte urme sau indicii. A fost, cu siguranță, opera unui profesionist.

Vasiliu mi-a dat unele date, atît despre vînzătoare, cît și despre cumpărător, în stilul lui zeflemitor și, aparent, superficial :

— Domnule agent, a început el, jur să spun adevărul și numai adevărul. O cunosc pe Adelina Valerian și știu că este prințesă cum sînt eu nepotul de soră al lui Tutankamon. Femeia asta, prin anii '20, a fost una dintre marile frumuseți ale Bucureștiului. Și o pomicică, mamă, mamă ! Despre ea au circulat legende minunate. Gurile rele spun că n-ar fi numai legende. Ea a fost fată de negustori bogați, taică-su a stăpînit o rețea de depozite cu materiale de construcții. Fata lui tătucu a avut bani mulți și bărbați la fel. I-a plăcut să se distreze. Odată, la o petrecere de diplomați, și-a vîndut la licitație toate lucrurile de pe ea. Cînd se adjudeca suma cea mai mare, scotea obiectul și-l oferea cumpărătorului. Nostim, nu ?... Un fabricant de mănuși îi trimitea zilnic o floare de colț, cu tija prinsă într-un inel de platină. Alt curtezan al ei, un pianist celebru, îi trimitea în sezon, zi de zi, cîte un faeton de tuberoze. Am mai auzit că atunci cînd a împlinit 21 de ani, amantul ei en titre, prințul Mîrza — mă rog și prințul ăsta are o genealogie cam confuză —, a umplut o piscină cu șampanie „Rhein". A aruncat-o în piscină pe sărbătorită, îmbrăcată cu o rochie somptuoasă, comandată de el la Paris și care îl costase o avere. Adelina n-a gustat gluma, mai ales că o durea sufletul după splendoarea de rochie. Prințul a împăcat-o la moment. A bătut din palme și o servitoare a adus pe un portmantou o rochie identică. Aici a fost surpriza lui. Comandase două rochii la fel. Una pentru baia de șampanie, una pentru... după. Nebunii mari, Radule. Cu prințul a avut ea legătura cea mai lungă, el o prezenta pretutindeni : „ma princesse" și de atunci i s-a zis : „Prințesa". Să revenim la prezent, că n-o să stau să-ți înșir cazierul ei amoros, și nici nu-l știu pe tot. Cucoana a îmbătrînit, frumusețea e și ea trecătoare, doar prostia e durabilă, cu timpul a scăpătat și acum mai vinde o blană, o bijuterie, supraviețuiește. Profesorul Antoniade, care a cumpărat brățara, este un om deosebit. Cîștigă bine, publică mult, dar duce o viață ciudată. Mănîncă la o cantină și locuiește într-o garsonieră modestă. Toți banii îi dă pe obiecte rare, de artă, pe care apoi le donează muzeelor.

Un astfel de om este profesorul Antoniade şi acum, iată, a fost jefuit. Ce ai de făcut tu e simplu ca bonjur. Să găseşti brăţara aia valoroasă, s-o restitui păgubaşului şi să-l prinzi pe făptaş. Mîine aştept să-mi spui că totul este cum trebuie şi-ţi dau alt caz.

— Simplu ca bonjur ! am făcut eu, ironic.

— Exact ! Pe cai ! m-a expediat comisarul.

Era limpede că brăţara a fost furată de cineva care aflase la momentul oportun că ea şi-a schimbat proprietarul. De unde putea să afle ?... Ori Adelina a povestit că a vîndut brăţara şi l-a numit pe cumpărător, ori profesorul s-a lăudat cu noua achiziţie.

Am stat de vorbă cu amîndoi. Adelina Valerian, la cei peste cincizeci de ani ai ei, arăta ca în zicala : „Din spate liceu, din faţă muzeu". Adică îşi păstrase trupul în proporţii armonioase, dar acestui trup i-ar fi trebuit alt chip. Al Adelinei era devastat, probabil de o viaţă în care nopţile au fost zile.

Oricum nu era treaba mea. Poliţia nu este obligată să caute şi frumuseţea pierdută de cineva.

Mi-a relatat că brăţara a primit-o cadou, cu mulţi ani în urmă, de la un ambasador italian. Acesta i-a spus că era o foarte veche bijuterie de familie, pe care au purtat-o şi mama, şi bunica lui.

A păstrat brăţara, pînă cînd nevoia de bani a devenit acută. Ştia că profesorul Antoniade colecţionează bijuterii rare şi s-a decis să i-o arate. Acestuia i-a plăcut, firesţe, dar, onest, a informat-o că brăţara valorează o sumă mult mai mare decît cea pe care ar avea-o el disponibilă pentru achiziţionarea ei.

A acceptat suma oferită de profesor, o sumă rezonabilă totuşi, Adelina pretindea că n-a vorbit cu nimeni despre vînzare, neconvenindu-i să se ştie că-şi vinde lucrurile de valoare ca să poată trăi...

La rîndul lui, profesorul a susţinut că nici el n-a vorbit cu nimeni despre brăţară şi că, în general, are obiceiul să păstreze secrete sursele din care-şi procură obiectele de artă. În muzee ele figurează doar cu menţiunea : „Donaţie din colecţia Antoniade".

În posesia acestor informaţii descurajante, cum să mă prezint comisarului şef Vasiliu cu hoţul de guler şi cu o

dovadă de descărcare în buzunar, prin care Antoniade să confirme restituirea brățării care i-a fost furată ?

M-am sfătuit și cu Amza. I-am spus că vreau să fac o verificare : cu ce persoane aveau legături mai apropiate cei doi, vînzătoarea și cumpărătorul ?

— Raționamentul tău e bun ! m-a încurajat el. Trebuie să fie implicată în afacere o persoană care a știut și că brățara și-a schimbat proprietarul, și data cînd s-a produs schimbarea.

Mi-am propus să mă ocup mai întîi de Adelina Valerian. Am reușit să aflu că greutățile ei materiale sînt agravate și de faptul că avea „în întreținere" un domn, Bebe Voicu, mai tînăr cu 18 ani decît ea, scos din magistratură la aplicarea legii epurației din 1945. Trăia la ea în casă, din resursele ei, liniștit ca într-un acvariu.

În timpul cercetărilor mele a intervenit ceva neprevăzut. Antoniade m-a căutat să mă pună la curent că a fost victima unui șantaj.

Cu o zi în urmă fusese acostat pe stradă de un individ necunoscut, care a pretins că are pentru el o comunicare foarte importantă și care l-a obligat să intre împreună într-un gang.

Individul i-a propus o tranzacție. Să-i restituie brățara furată în schimbul unei mari sume de bani. Mai mare decît suma cu care a fost cumpărată.

Restituirea urma să se facă în trei etape. Brățara, l-a anunțat șantajistul, a fost desfăcută în trei fragmente, fiecare format din cîte patru plăcuțe. Inelele de legătură se puteau lipi cu ușurință. Refacerea lor nu afecta valoarea artistică. Plata răscumpărării era și ea eșalonată în trei etape, la predarea fiecărui fragment.

Individul a mai spus că are asupra lui primele patru plăcuțe, pentru care vrea imediat prima parte din bani. I le-a arătat profesorului și erau, neîndoielnic, originalele.

Evident, profesorul n-avea la el o sumă atît de mare. L-a invitat pe individ să-l însoțească pînă acasă și acolo să-i dea banii ceruți, în schimbul plăcuțelor.

Acesta a fost de acord, atrăgîndu-i însă atenția că, dacă încerca să-i facă vreun rău, va pierde restul de opt plăcuțe. Or, brățara avea valoare numai în întregul ei.

Profesorul a consimțit atît de ușor să se lase șantajat, convins fiind că poliția va reuși să-i identifice pe infractori la a doua sau la a treia încercare de contact cu el. Șantajistul n-a precizat data cînd are să furnizeze și al doilea fragment. A spus doar că profesorul va fi vizitat într-o zi, după prînz, de un comisionar cu un buchet de patru garoafe albe și una roșie, ca semn de recunoaștere. El va aduce alte patru plăcuțe și va încasa banii pentru ele.

Am dat iarăși fuga la Amza să-i aud părerea.

El a spus, așa gîndeam și eu, că omul de legătură trebuie capturat cînd aduce ultimul fragment. Logic. Dar că e bine să-i iau urma și la a doua vizită, bineînțeles, fără să mă simtă. Am început să pîndesc zi de zi blocul în care își avea profesorul garsoniera.

N-a fost în zadar. Într-una din zile a intrat în bloc un comisionar cu un buchet de flori. Am dat fuga la un telefon public și l-am anunțat pe profesor că s-ar putea să aibă vizita mult așteptată.

Ca să știu totuși că vizita comisionarului în bloc n-a fost întîmplătoare, l-am rugat pe profesor să aprindă lampa din plafon, dacă acela era omul care ne interesa. Din stradă, aveam sub priviri fereastra garsonierei lui și puteam observa aprinderea luminii. Profesorul m-a rugat cu o voce sugrumată să nu cumva să-i sperii „porumbelul".

Am agățat receptorul în furcă și, după patru-cinci minute de supraveghere, am observat aprinzîndu-se lumina. În scurt timp după recepționarea acestui semnal comisionarul a ieșit din bloc și s-a îndreptat spre stația de tramvai. Nu s-a uitat nici în dreapta, nici în stînga și nici în spate. Mergea ca cel mai nevinovat dintre oameni, căruia nu-i putea trece prin cap că cineva ar fi interesat să-l urmărească.

Vasiliu îmi lăsase pentru cîteva zile mașina, pe timpul rezolvării acestui caz. Cînd l-am văzut pe comisionar urcîndu-se în tramvai am dat fuga după colțul unde era parcată „Zambilica" și am pornit în urmărire.

Omul meu a coborît la Calea Moșilor, colț cu Bulevardul Republicii și a intrat în florăria „Riviera".

Am coborît din mașină și urmărindu-l l-am zărit vorbind cu vînzătoarea. După cîteva clipe a ieșit pe trotuar și

a început să fumeze. Deci știam de unde să-i iau urma, dar în nici un caz n-o puteam aborda imediat pe vînzătoare.

M-am întors la locuința profesorului și l-am găsit foarte agitat. Mi-a descris cum a decurs întîlnirea cu comisionarul. Ce s-a întîmplat era într-adevăr de neînțeles.

Omul acela i-a adus buchetul de flori, cu numărul de fire și culorile stabilite pentru recunoaștere, plus un pachețel asemănător celor de prăjituri. Profesorul l-a desfăcut și a găsit în el, ambalate savant, următoarele patru plăcuțe din brățara-zodiac.

L-a întrebat pe comisionar ce sumă de bani trebuie să-i predea la schimb.

— Cît vreți dumneavoastră, a răspuns acesta, umil. Mie mi-s-a plătit cursa cînd am luat comanda. Dacă vreți să mai puneți pe deasupra cîțiva lei, nu-i cu supărare.

— Nu înțeleg, s-a mirat Antoniade. Omul care ți-a dat comanda nu ți-a spus cîți bani să-mi ceri ?

— Nu ! Am primit prăjiturile, florile și adresa. Și banii mei. Nu de la client, de la orb le-am primit.

— Care orb ?

— Orbul cu cîntarul de persoane din fața florăriei noastre. Cînd nu sînt eu acolo, de obicei ia vînzătoarea comenzile pentru mine. Da' clientul ăsta n-a vorbit cu ea, a vorbit cu orbul.

— Cine e acest client ?

— Uff, parcă sînteți de la poliție, atîta mă întrebați... Orbul mi-a spus : „Gogule, am ceva pentru tine. Un domn foarte grăbit mi-a lăsat un pachet cu prăjituri, flori și un cartonaș pe care este însemnată adresa unde trebuie să le duci. Ți-a lăsat și patru poli la mine. Ciubuc frumos ! M-a cinstit și pe mine cu un pol". Asta a fost. Poftim v-am spus și cît mi-a dat. E destul, nu-mi mai trebuie alți bani, nu vă mai sforțați.

— Cartonașul cu adresa îl ai ?

— L-am aruncat. Păi, mie dacă îmi spui o dată numele omului, strada și numărul le bag în dovleac și acolo rămîn. Asta mi-e meseria... E, rămîneți sănătos și „la mulți ani", dacă vă aniversați.

Profesorul mi-a relatat această discuție, aproape cuvînt cu cuvînt. Comisionarul a plecat și... dus a fost.

M-am despărțit de profesor cu gîndurile destul de împrăștiate.

Ce-or fi urmărit infractorii cu această manevră, ce surpriză ne pregăteau ei pentru runda a treia ? Cînd va reveni „comisionarul" ? El n-a pomenit nimic despre următoarea vizită.

Orbul nu-mi putea fi de nici un folos. Cum să-mi dea el semnalmentele omului care i-a predat comanda pentru comisionar ?

Probabil acest om a stat prin apropiere pînă cînd orbul a predat pachetele și l-a urmărit pe comisionar să se convingă că ajunge la destinație.

Cine este, în realitate, acest comisionar ? Ce trebuie să fac eu acum ? De ce mama dracului n-am stat în banca mea, la volan, și fac pe polițistul bănuit ?

Îmi era rușine să mă tot duc la Amza și să-l tot pisez: „Nene, ce fac mai departe ? Te rog frumos învață-mă!"

Am vrut să fac o singură, mică, verificare, dar mi-a fost frică să nu calc greșit. M-ar fi tentat s-o întreb pe vînzătoarea de la florărie dacă cineva a cumpărat în ziua aceea patru garoafe albe și una roșie ?

Mi-am înfrînt tentația. Dacă ea făcea parte din joc, stricam totul.

Seara, cînd am ajuns acasă, mama m-a văzut abătut și m-a lăsat în apele mele. M-am perpelit toată noaptea și n-am găsit nici un firicel de care să trag.

M-am sculat din pat cu dorința ca la prima oră să mă prezint la comisarul meu șef și să-i mărturisesc scurt, cinstit, că m-am născut cu un creier de bibilică.

Ceva mai tîrziu, intrînd în biroul lui, n-am apucat să articulez nici un cuvînt, că Vasiliu m-a anunțat că profesorul Antoniade mă caută disperat, se dă de ceasul morții să stea de vorbă cu mine. Să-l sun imediat.

Am sunat și după ce profesorul mi-a spus ce-a avut de spus, am rămas mut, cu receptorul lipit de ureche.

Am auzit în pîlnia telefonului :

— M-ați auzit ? Vreți să repet ?

Mi-a revenit glasul :

— V-am auzit, domnule profesor. Am să vă caut eu, trebuie să raportez șefilor mei și am să vă comunic cum

procedăm mai departe. Vă salut și vă mulțumesc că m-ați informat.

În timp ce puneam receptorul pe suport Vasiliu mi-a aruncat o privire și n-a catadicsit decît să-mi spună că arăt ca... o bancnotă de opt lei.

Dintr-o suflare i-am debitat întîmplările din ziua precedentă, ca și conținutul convorbirii pe care abia o avusesem cu profesorul.

Mă informase că, la un ceas după plecarea mea de la el, deci în jurul orei douăzeci și unu, a auzit soneria de la intrare. A deschis, nu era nimeni la ușă. Pe covorul pentru șters picioarele a observat un alt pachet cu „prăjituri". L-a luat în casă și l-a desfăcut. În el a găsit ultimele patru plăcuțe ale brățării. Atît, nici un mesaj, nimic altceva.

Vasiliu a exclamat admirativ :

— Frumos lucrat ! Marca „Urs"...

I-am reproșat, nu tocmai reverențios :

— Mi-ați promis că încep cu un caz ușor și uitați în ce aiureală m-ați băgat. Mă zbat ca înecatul și de pomană...

— Radule, trebuie să te hotărăști ce vrei. Să te consulți cu mine sau să te vaiți ? Pentru văitat, n-am timp decît dimineața. Spune-mi ce vrei ?

Am făcut eforturi să mă stăpînesc.

— Vreau să stați de vorbă cu mine, să mă sfătuiți cum să descurc ițele.

— Stai jos, m-a invitat el, împingînd un scaun spre mine. Am să-ți spun ce cred eu. Aici e lovitură de rechin mititel. Fricos, sau foarte prudent. Cînd nu exagerezi, și riscurile sînt mai mici. Se poate ca hoțul să nu fi găsit client pentru brățară la un preț care să-l mulțumească. Lucrurile de furat se cumpără ieftin. Și, de ce să ne mințim, nu prea se omoară lumea acum după bijuterii. O fi socotit că de la păgubaș poate scoate cam tot atîția bani. Suma pe care și-a propus-o a încasat-o probabil încă de la predarea primului fragment de brățară. A renunțat la celelalte două rate. Începea balamucul. Păgubașul anunța poliția, noi urmăream persoanele care aduceau restul de plăcuțe. Se intra într-un timp și într-un spațiu periculos. Mulțumit cu suma încasată, a stat cuminte.

Puțin, dar sigur. O să mă întrebi de ce nu a vîndut restul de plăcuțe măcar la gramaj ?... Mă întreb și eu. E posibil ca tot prudența să-l fi povățuit de bine. Adică, vînzînd plăcuțele unor terțe persoane și acestea trebuind să le retopească, apărea prea multă lume în combinație. Oricare ar fi putut cădea și îi trăgea și pe ceilalți. Mai exista posibilitatea să le păstreze și să le vîndă mai tîrziu. Complicat. De un lucru de furat cauți să scapi cît mai repede. Omul nostru o fi cîntărit situația, și o fi ajuns la gîndul bun : să restituie restul de plăcuțe fără alte pretenții. Așa se mai calmează și păgubașul, iar poliția devine mai puțin insistentă. Acest șir de supoziții, Radule, se înscrie într-o variantă personală. Ai vrut o părere, nu ? Amza mi-a pomenit că urmărești un fir. Verifici persoanele care puteau avea cunoștință de vînzarea bijuteriei. Mergi pe firul ăsta. Dacă hoțul a calculat că noi o să renunțăm, să-i dovedim că n-a avut dreptate. Se mai poate întîmpla ceva. Ca hoțul să nu fie una și aceeași persoană cu șantajistul. S-ar putea ca cel care a cumpărat brățara de la hoț să fi avut ideea cu șantajul, obținînd un anume cîștig. În tot hățișul tu trebuie să faci lumină și profesorul Antoniade, acest om de excepție, să fie despăgubit. Nu e ușor, dar ai cuvîntul meu că sînt convins de calitățile tale și de reușită. E primul tău extemporal și parcă văd că mă obligi să-ți dau nota opt plus. Note de nouă sau de zece nu-i dau nici lui Sherlock Holmes și nici măcar... mie.

Am mirosit eu că Vasiliu încerca să mă îmbete cu apă rece.

De la Vasiliu am trecut pe la Amza, să-i spun și lui ce final-bombă a avut afacerea cu brățara.

După ce m-a ascultat, a fost de acord că n-am debutat cu un caz prea simplu. A luat hîrtie și creion și am schițat amîndoi un plan de acțiune.

Acum puteam verifica identitatea comisionarului și amestecul lui real. Trebuia căutat, firește, și la cazier.

Era necesar să mă ocup și de domnul Bebe Voicu, fostul substitut de procuror. Să aflu despre el tot ce se putea afla. Oricum, o existență de întreținut era de natură să compromită grav un bărbat.

Poate că nu era rău să mai calc, din cînd în cînd, pe umbra lui, să văd cu cine vine în contact şi pe unde-l poartă paşii.

Nici Adelina Valerian, prinţesa fără blazon, nu trebuia lăsată deoparte.

Mai trebuia să încerc să-l conving şi pe profesorul Antoniade să depună la loc sigur brăţara-zodiac şi alte obiecte de mare valoare pe care le păstrează în casă.

Am purces la treabă.

Comisionarul s-a dovedit a fi un... comisionar adevărat. Povestea cu orbul s-a verificat întocmai.

Vînzătoarea florăriei „Riviera" nu-şi amintea ca, în ziua care mă interesa pe mine, să fi cumpărat cineva patru garoafe albe şi una roşie.

Nici comisionarul, nici vînzătoarea florăriei şi nici orbul cu cîntarul nu erau cunoscuţi în evidenţele poliţiei.

A urmat la rînd Corneliu (Bebe) Voicu. El a intrat sub incidenţa legii epuraţiei datorită unor luări de mită, muşamalizate la timpul respectiv. Fusese cunoscut şi ca simpatizant legionar.

Printre cazurile în care fostul substitut de procuror a măsluit probele de la dosar, în schimbul mitei, figura şi acela al unui anume Pavel Samoilă. Acest nume aveam să-l reîntîlnesc.

Pavel Samoilă a suferit, în decursul timpului, mai multe condamnări pentru furturi de bijuterii din locuinţe.

Pentru a-mi face o idee despre anturajul lui Bebe Voicu, despre felul lui de viaţă, am investigat prin vecini. Locuia la Adelina, dar îşi avea domiciliul stabil într-un bloc de pe lîngă Foişorul de Foc, unde ocupa o garsonieră.

Discutînd cu vecinii lui, de la primele întrebări am aflat că Bebe a subînchiriat garsoniera unui ofiţer deblocat, Pavel Samoilă. (O calitate pe care, desigur, hoţul de bijuterii şi-a atribuit-o în fals.)

Supravegherea lui Voicu mi-a prilejuit cunoaşterea unui prieten al lui nedespărţit, Marian Vinţu, jocheu în cursele de trap de pe hipodromul Băneasa.

La hipodrom, Marian Vinţu era cunoscut ca un... cal breaz. Aproape alcoolic, singurele zile în care nu bea

erau cele cu alergări ; făcea parte din gașca „vișiniilor". Așa erau porecliți jocheii necinstiți care trucau cursele.

Am învățat atunci că dacă dai cailor să bea vișinată înaintea curselor de trap și le strîngi tare bandajele de la glezne aceștia, după cîteva ture, galopează și sînt descalificați. Cîștigă alți cai, mai puțin dotați, dar pe care cei din gașcă au pus pariuri mari.

Animat de o idee care s-a dovedit fericită, am luat de la evidența populației fotografiile a trei persoane și am făcut copii mărite de pe ele. Aceste persoane erau Bebe Voicu, Marian Vințu și Pavel Samoilă.

Cu ele în buzunar l-am vizitat pe profesorul Antoniade și i le-am arătat. I-am cerut să-mi spună care dintre cei trei seamănă cu individul care l-a acostat pe stradă și care în schimbul banilor i-a înapoiat primele patru plăcuțe ale brățării.

L-a identificat, fără ezitare, pe Marian Vințu.

Cum s-ar zice, îmi venise și mie apa la moară.

Am trecut la interogatorii, începînd cu jocheul, pe care l-am sculat din pat la șase dimineața. Era mahmur, nedres, după o beție rea, de bere cu rom.

Ar fi dat orice să-l mai las să doarmă sau măcar să-i ofer o bere rece.

I-am oferit : întrebări. Precise, la care am pretins răspunsul repede, fără să-i dau răgazul să mă amețească.

Nu mi-a dat mult de furcă, a recunoscut mai ușor decît mă așteptam. La propunerea prietenului Bebe, și în schimbul unui onorariu convenabil, l-a urmărit și l-a acostat pe profesorul Antoniade, i-a predat un pachețel și a luat de la el suma fixată de Bebe Voicu.

— În fond ce am făcut ? m-a consultat el. N-am atacat pe nimeni, n-am furat, n-am înșelat. Am făcut un simplu comision...

Așa vedea el lucrurile. În rest, nu știa sau nu voia să mărturisească nimic altceva.

Cu ceilalți doi complici era prea devreme să mă iau de piept. Unul, infractor cu experiență, trecut de multe ori prin tirul interogatoriilor, al doilea, tot din branșă, a fost substitut de procuror, prin urmare cu state de serviciu în activitatea de urmărire penală.

M-am fixat la Adelina Valerian. Am invitat-o pentru o nouă discuţie şi am insistat asupra relaţiilor ei cu Bebe Voicu. L-a declarat un fel de nepot şi mi-a spus cu ochii în lacrimi că : „*Pauvre Bébé* trece de la o vreme printr-un tunel de... nenoroc."

Ea, cu slabele ei puteri, îl mai ajuta, îl mai ţinea pe lîngă ea.

Bebe s-a arătat faţă de ea sincer îndurerat că, biata, trebuie să-şi vîndă bijuteriile. Fiecare dintre ele însemna amintirea unei sublime poveşti de dragoste, din viaţa ei de femeie adorată. De un timp, Bebe i-a luat cheia de la caseta cu bijuterii şi o păstrează el, ca s-o împiedice să le mai vîndă cu atîta uşurinţă. Revolta lui că ea se desparte de atîtea podoabe preţioase mergea uneori pînă la adevărate crize de nervi.

Am rugat-o să se gîndească atent şi să-mi spună dacă domnul Voicu a ştiut de la ea că a vîndut brăţara-zodiac profesorului Antoniade.

— Nu ştia, parol... Cînd am vorbit la telefon cu profesorul despre vînzare, Bebe dormea ca un prunc.

(Sau se făcea că doarme, am gîndit eu, mai prozaic.)

S-a interesat, la rîndul ei, dacă noi am făcut progrese în căutarea brăţării furate.

Fără să-mi fie prea clar ce urmăresc, i-am adus la cunoştinţă că, în mod cu totul neaşteptat, brăţara a fost pusă pe preşul de la uşa profesorului nu se ştie de ciñe. După două zile însă, a fost spartă din nou casa lui Antoniade şi iarăşi i s-a furat brăţara.

— Cineva îi face farmece domnului profesor, a concluzionat femeia.

M-am scuzat pentru timpul pe care i l-am răpit cu discuţia noastră şi am condus-o cu maşina pînă acasă.

M-a invitat la o ceaşcă de cafea şi eu am acceptat. Trăgeam intenţionat de timp, fiindcă îmi încolţise o bănuială în minte.

La un moment dat s-a întors „acasă" şi „nepoţelul". Nu arăta rău Bebe Voicu. Înalt, subţirel, cu umeri laţi, coapse lungi, cu păr negru numai inele, ochi mari, verzi, uşor migdalaţi, cu privire blazată.

Gazda a făcut prezentările :

— El e Bébé al meu... Domnul inspector de poliție, nu i-am reținut numele, anchetează o enigmă cu o brățară. Am să-ți dau eu amănunte mai tîrziu.

Voicu m-a șters cu o privire somnoroasă :

— Care este scopul vizitei la noi, domnule inspector?

— Nu sînt încă inspector, am făcut eu, zîmbind. Doamna a anticipat puțin. Scopul vizitei mele este să ne convingem împreună că bijuteriile doamnei Valerian n-au dispărut din caseta în care le păstra și a cărei cheie o țineți dumneavoastră.

El a răsucit capul spre femeie.

— Ai reclamat tu așa ceva, *ma petite* ?

— Nu..., dar îi putem demonstra foarte ușor domnului că se înșeală.

— Da, *bien sûr*... Nu știu dacă am cheița la mine, să n-o fi lăsat acasă, dincolo...

— Nu, dragul meu, l-a contrazis femeia. Tu ai purtat-o întotdeauna legată de același lănțișor, cu medalionul de la mine, cu Capricornul... Caut-o, descheie-te la cămașă, puiule... Mor de curiozitate.

Bărbatul n-a avut încotro, a desfăcut un nasture de la cămașă și a tras afară lănțișorul. De el era legată o cheiță.

— Ai avut dreptate, *mon amour* ! Sînt așa de distrat. Totuși voiam ca înainte să deschidem caseta să discut ceva cu tine, între patru ochi.

— Nu, nu, s-a opus Adelina. Întîi ne uităm în casetă. Foarte sprintenă pentru vîrsta ei, a alergat la un scrin, de unde a scos o casetă de argint. Folosind cheița „nepoțelului" a deschis-o cu gesturi febrile.

Pe plușul roșu, cu care era căptușită caseta, se afla numai un revolver „Browing", calibrul 6,35.

Femeia și-a acoperit fața cu palmele. A strigat isteric:

— Unde sînt bijuteriile mele, Bébé ?

— *Calme toi, Adèle*... Se întîmplă altceva, mai grav. Întîi să ne întrebăm ce caută acest revolver aici ?... Este posibil să fi rămas de la Adrian, acela, fostul tău iubit?...

— Care Adrian ? Despre ce vorbești ?

— Maiorul... Care a murit pe front...

— Aici au fost bijuteriile ! Unde sînt ?... Şi ce tot îi dai zor cu Adrian ?... Numai tu puteai pune revolverul, numai tu aveai cheiţa, singura...

— *Adèle, cherie,* nu e elegant să mă acuzi. Este o enormitate ce susţii tu acum. Gîndeşte-te puţin...

— Cred, am intervenit eu, că este mai potrivit să lămurim totul într-un loc mai oficial.

— Cu mine n-aveţi ce lămuri, m-a pus la punct Voicu. Deţinătoarea revolverului o să vă dea explicaţiile trebuincioase...

— Numai tu ai pus revolverul acolo, Bébé ! a strigat din nou femeia.

— Vedeţi domnule ? l-am mustrat. Doamna vă acuză direct. Va trebui să mergem, în acest trio, pînă la poliţie.

Mi-a fost cam teamă să ies din casă cu femeia, cu Voicu şi cu caseta în care se afla arma. Teamă ca Voicu să nu încerce să fugă.

Dacă o face, nu mă mai spală toate apele în faţa lui Vasiliu.

Am cerut permisiunea să dau un telefon şi gazda a făcut un gest de acceptare. Am format numărul lui Vasiliu... A răspuns Amza. Am început să bat cîmpii :

— Vă salut... Am terminat... şi vin acolo cu doamna Valerian şi cu domnul Voicu... Nu, doamna Valerian nu ştia că brăţara a fost furată din nou... Vă spun eu... Cum să fiu singur ?... Am maşina afară şi casa e păzită. Sigur, după ce plecăm se poate ridica paza... Bine, mulţumesc...

Înainte de a închide, am apucat să-l aud pe Amza spunîndu-mi că m-am scrîntit prea de tînăr.

Adelina s-a pornit pe plîns. Faţa ei era şi mai greu de privit. Întotdeauna plînsul unui om bătrîn mi s-a părut un spectacol de un tragism greu de suportat.

Voicu mi s-a adresat maliţios :

— Pot să vă întreb şi eu ce înseamnă toate astea ?...

I-am răspuns în gînd :

„Înseamnă, rechinaşule, că vreau să te pun în conflict cu Pavel Samoilă, spărgătorul, să te fac să crezi că el a furat încă o dată brăţara şi că pe tine te-a exclus de la parte. Poate aşa mi-l încondeiezi un pic. Eu pe el îl bănuiesc ca autor al furtului, instigat de mătăluţă. Mai în-

seamnă că mi-e frică să nu faci vreo poznă şi am vrut să te fac să crezi că nu sîntem singuri în această seară fermecătoare."

Cu glas tare m-am exprimat altfel :

— Înseamnă că e timpul să mergem, domnule Voicu. L-am luat de braţ, în cealaltă mînă ţineam caseta şi am aşteptat ca Adelina să încuie uşile.

I-am interogat separat pe cei doi şi, cît am luat interogatoriile, Amza m-a asistat, fără să se amestece.

Adelina Valerian mi-a mărturisit că a vîndut brăţara-zodiac ca să-l salveze pe iubitul ei, Bebe. Nu-i mai era nepot.

Venise scadenţa pentru plata unor datorii însemnate pe care el le făcuse în perioada de cînd nu mai avea serviciu.

S-a bizuit pentru achitarea lor pe banii pe care trebuia să-i obţină din vînzarea unui imobil care a aparţinut părinţilor lui, dar care între timp a fost naţionalizat. A fost foarte zguduit şi a vrut să se sinucidă.

Adelina nu voia să-l ierte însă pentru dispariţia bijuteriilor şi pentru că a dat vina pe ea în legătură cu deţinerea ilegală a unei arme de foc. După ce că a lăsat-o muritoare de foame, încearcă s-o bage şi după gratii.

Interogarea lui Bebe Voicu a fost ceva mai complicată. Mi-a făcut unele surprize.

N-a recunoscut povestea cu datoriile ajunse la scadenţă şi nici că el a determinat-o pe doamna Valerian să vîndă brăţara-zodiac.

Consultat de ea, şi-a exprimat într-adevăr părerea că nu mai sînt timpurile să etaleze ostentativ bijuterii costisitoare. Ele au devenit nişte zorzoane inutile, inoportune chiar. Transformarea lor în bani peşin reprezenta o soluţie cuminte.

Celelalte bijuterii din casetă nici vorbă să le fi furat. A vrut să facă o glumă, s-o sperie. Bijuteriile se află, toate, pînă la una, vîrîte de el într-un pantof, pe care l-a ascuns după şifonier. Este uşor de verificat.

Deci nu putea fi acuzat de furt.

Recunoştea că-i aparţinea revolverul. Îl avea demult, de cînd lucra la Parchet, este un revolver „de salon", cu cel mai mic calibru şi se poate constata pe loc că n-are în

el nici un cartuş. Nu se mai găseau nicăieri cartuşe pentru tipul ăsta de armă.

El ar fi avut nevoie doar de un glonţ, unul singur, pe care să şi-l tragă în tîmplă. Era un om sfîrşit, „victima" inocentă a noului regim, un om cu viitorul închis ermetic şi care n-are de făcut altă alegere decît sinuciderea.

Cînd am stat de vorbă cu Amza despre declaraţiile lui Voicu el a presupus că lucrurile au stat niţel cam altfel.

Prudent, ca şi în cazul şantajării profesorului Antoniade, Voicu a pus mîna pe bijuterii şi le-a ascuns. Dacă ar fi descoperit Adelina dispariţia lor s-ar fi orientat pe moment. Ar fi jucat o dramă mare, datoriile, viaţa ratată etc. Ar fi explicat, de bună seamă, că în locul bijuteriilor, a pus intenţionat revolverul cu care să-şi zboare creierii, în cazul că ea nu-l iartă. De ruşine şi de disperare.

Gîndeam şi eu la fel ca Amza. Voicu n-a recunoscut nici complicitatea lui cu spărgătorul şi nici cu jocheul pe care l-a instigat la şantaj.

Mi-a vîndut varianta că la o şuetă, cu un pahar de vin în faţă, i-a pomenit lui Marian Vinţu despre vînzarea brăţării, deplîngînd-o pe doamna Valerian, care fusese silită de lipsurile materiale să renunţe la o podoabă-unicat, superbă. Este posibil ca jocheul beţiv, în cîrdăşie cu Samoilă, să fi pus la cale mizerabila afacere.

L-am întrebat cum se face că şi-a închiriat locuinţa tocmai lui Samoilă ?

Mi-a replicat, sarcastic, că nu poate fi învinuit el pentru un climat social în care hoţii au bani şi oamenii cinstiţi sînt nevoiţi să-şi părăsească, prin compromisuri, propriul lor adăpost.

L-am încontrat şi eu, că în climatul social actual fiecăruia i se dă posibilitatea să se întreţină din muncă, nu din expediente sau din alte practici incalificabile.

Tactica mea, poate naivă, de a-l asmuţi pe Voicu împotriva lui Pavel Samoilă, lăsîndu-l să creadă că acesta a furat din nou brăţara, ca s-o valorifice singur, a dat totuşi roade.

Fostul substitut de procuror s-a dovedit o fire răzbunătoare. Mi-a sugerat să verific dacă din casa profesorului Antoniade n-a dispărut şi o „boîte à musique". Una cu

o balerină pe un piedestal micuț de ivoriu, dansînd în ritm de gavotă, după ce învîrtești o cheiță.

Pavel are un asemenea obiect, nu s-a îndurat să se despartă de el, avînd o pasiune bolnăvicioasă pentru jucăriile muzicale.

Chiar în seara aceea, obținînd aprobările legale și avîndu-l pe Amza cu mine, am percheziționat garsoniera în care locuia Samoilă. Am găsit jucăria muzicală și i-am arătat spărgătorului declarația în care Voicu, „prietenul" său, îl acuza atît de grav.

Samoilă, spumegînd de mînie, a aruncat toată vina asupra lui Voicu. Ulterior, la confruntare, s-au împroșcat cu ocări și cu acuzații în fel și chip.

Important pentru mine a fost că, în cele din urmă, am ajuns la adevăr și la stabilirea vinovăției reale a fiecărui învinuit.

După mai mulți ani, aveam să aflu despre fostul substitut de procuror că dă la „Mica publicitate" anunțuri : „Domn singur, titrat, serios, caut pensiune completă, timp îndelungat." Cunoștea astfel văduve, vîrstnice și cu ceva stare, din obolul cărora trăia, impresionîndu-le că el n-are altă șansă să se întrețină decît vînzîndu-și... sîngele. Că a fost obligat de vicisitudinile vieții să se facă donator de sînge permanent, pentru cîteva sute de lei lunar.

Mișcate pînă în străfundurile inimilor, miloasele văduve îl împiedicau, „cu forța", să mai facă acest înfiorător sacrificiu, luînd pe seama lor întreținerea acestui om năpăstuit de soartă.

În realitate, Voicu n-a donat niciodată sînge, nici măcar picătura pe care o pierzi cînd faci o hemogramă.

Regăsindu-și bijuteriile în pantoful ascuns după șifonier, Adelina Valerian le-a vîndut, pe rînd, pentru a ajuta un alt tînăr „sentimental", care a dăruit-o cu dragostea lui „dezinteresată". Am aflat că a sfîrșit la un azil de bătrîni.

Știu că un polițist nu poate fi impresionabil, ca o domnișoară care suspină o săptămînă după ce un fluture și-a oprit zborul, cu aripile scrumite pe sticla fierbinte a lămpii, dar mărturisesc că plînsul tragic al Adelinei, din seara în care iubitul ei, Bebe Voicu, și-a dat arama pe

față, m-a urmărit mult timp, ca un cîine schilodit, ce se ține după tine cu moartea-n priviri.

La încheierea primului meu caz, Vasiliu, Amza și Paul Aldea m-au obligat să-i tratez cu cîte un cornet mare de floricele calde, aduse la birou. Am făcut-o bucuros.

Din acele zile mai țin minte un fapt mărunt care — de ce să mint ? — mi-a făcut plăcere. Gardianul de la intrare a început să mă salute.

Uneori, în profesia noastră, sînt și cazuri de-a dreptul comice.

Într-o zi, l-am găsit pe Paul Aldea în birou, rîzînd de unul singur.

Mi-a explicat, fără să-l întreb, că Vasiliu, șeful nostru drag, i-a dat să ancheteze furtul secolului, o tentativă de jaf armat la o agenție C.E.C.

— Și ce-i de rîs în asta ? m-am mirat eu.

— Este ! Comedie, comedie... Să-ți spun ce s-a întîmplat în realitate... Lui Romulus Pufu, un cavaler tomnatic între două vîrste, intrat bine într-a doua, i s-au aprins călcîiele după o copilă cu ochi de cicoare, casieriță la cinematograful „Trianon". În afară de ambiție, Pufu nu prea avea alte arme cu care s-o cucerească. Puștoaica, Puica o cheamă, i-a mărturisit că ei îi inspiră pasiuni mortale numai marii aventurieri pe care-i vede în filmele rulate la cinematograful unde vinde bilete. Aceasta se întîmplă pentru că, pe plan local, n-a întîlnit nici un bărbat adevărat, care să-i ia mințile printr-un gest năucitor, ca-n filme. Tomnaticul Romeo, în viața de toate zilele vînzător de lozuri, și-a stors creierii, cu ce s-o uimească el pe Puicuța cea zglobie. Cînd a găsit ce căuta, i-a comunicat tinerei cinefile că o să jefuiască o agenție C.E.C. cu arma în mînă. Cu banii dobîndiți astfel, se vor face cultivatori de fructe exotice în Azore. Ea a optat pentru Canare. S-a trecut la fapte.

Primejdiosul gangster dîmbovițean a cumpărat de la un bazar din Obor un revolver din ipsos și l-a vopsit cu negru de sobe, „Titan". L-a înfipt la cingătoare și s-a înființat la agenția C.E.C. de pe bulevardul Filantropia, cu cîteva minute înainte de ora închiderii. A cerut un formular de restituire și l-a completat cu mare dificultate.

Hîrtia sugea, peniţa agăţa. De fapt, el a scris pe formularul de restituire următorul text : „În această clipă, un pistol este îndreptat asupra ta. Scoate toţi banii din sertar şi pune-i pe ghişeu. Altfel eşti mort !“ S-a dus în faţa unui ghişeu, la care o funcţionară mai în vîrstă, cu ochelari pe nas, număra pachete cu bani, îşi făcea casa. Pufu s-a uitat în jur, a constatat că este ultimul client, a întins funcţionarei formularul şi a scos pistolul, îndreptîndu-l spre ea.

Funcţionara nu l-a învrednicit cu nici o privire. S-a uitat numai la cele scrise pe formular. L-a admonestat sever :

— Nu e bine completat, rubricile sînt foarte clare !

— Citeşte cu atenţie ! a grăbit-o omul cu revolverul.

Funcţionara şi-a potrivit ochelarii şi a încercat să descifreze textul.

— Ce înseamnă „fistol“ ? s-a interesat curioasă.

— Nu e „fistol“, e pistol !

— Ba nu, aici scrie „fistol“, l-a contrazis, calmă, femeia.

— Pistol cu *p*, s-a enervat el. De exemplu, ăsta din mîna mea.

Vopseaua de sobe îi lăsase pete negre pe mînă şi pe cămaşă.

— Mă rog, să zicem... Dar cum îţi permiţi să mă tutuieşti ? Sînt femeie în etate.

— Scoate banii, a şuierat el.

— Aici scrie „danii“, i-a atras ea atenţia. *Scoate „danii“ şi „fune-i“ pe ghişeu.*

— Banii, a repetat Pufu, fioros. Pune-i pe ghişeu. Te rog frumos...

— De ce vă enervaţi ? a vrut să ştie funcţionara. Aici scrie „fune-i“. Dumneavoastră îl faceţi pe „*p*“ ca pe „*f*“.

— Banii ! a urlat el.

Un funcţionar, de la un birou alăturat, a ridicat capul. Femeia l-a rugat să vină la ea.

— Vreţi să fiţi bun, să veniţi o clipă, domnule Aristide?

Omul s-a conformat şi ea i-a arătat formularul.

— Vreţi să-mi spuneţi şi mie ce scrie aici ?

A subliniat cu unghia un anumit cuvînt. Domnul Aristide, a silabisit :

— Fis-tol !

— Ce-am spus eu ?! s-a bucurat funcţionara.

Alţi funcţionari au ridicat privirea spre cei care au iscat controversa.

Domnul Aristide a găsit o soluţie de compromis. I-a restituit formularul solicitantului şi i-a propus :

— Nu-i mai bine să ne citiţi dumneavoastră ce-aţi scris aici ?

Romulus Pufu i-a smuls hîrtia din mînă şi a citit răspicat :

— În această clipă, un pistol este îndreptat asupra ta. Scoate toţi banii din sertar şi pune-i pe ghişeu. Altfel eşti mort !

— Moartă, l-a corectat domnul Aristide, că v-aţi adresat unei doamne.

Ceilalţi funcţionari s-au ridicat de la locurile lor şi l-au înconjurat liniştiţi pe nefericitul jefuitor. I-au atras atenţia asupra petelor de negreală de pe mîini şi de pe haine, ca şi asupra faptului că pistolul se... albise. L-au invitat să se spele pe mîini, la cabina lor de toaletă. L-au condus politicoşi şi l-au închis acolo, pînă ce a ajuns la agenţie un gardian de la circa din apropiere, chemat telefonic.

Aflînd păţania curajosului Romulus Pufu, casieriţa cu ochii de cicoare s-a îndrăgostit definitiv de... Cary Grant.

— Ca să vezi şi tu, a încheiat Aldea, cu ce mare rapt m-a pricopsit comisarul nostru şef...

În agenda mea, cazul povestit de Aldea este notat sub titlul : „Gangsterul cu pistol de ipsos şi scris neciteţ".

Cam în aceeaşi perioadă, comisarul Dinu Amza a cercetat un caz serios şi mai aparte.

Infractorii implicaţi au acţionat cu multă ingeniozitate.

După ancheta întreprinsă de Amza, odată identificaţi, s-a trecut la arestarea lor, la care a participat întreaga noastră echipă, în frunte cu şeful, cu Vasiliu. Dar să nu anticipez.

Muzeul Municipal de pictură pregătise deschiderea unei mici expoziţii Vicent Van Gogh. Existau în ţară cîteva tablouri originale ale artistului, deţinute de instituţii artistice sau de colecţionari particulari, mai multe de-

sene, iar, în rest, expoziția se completa cu bune reproduceri.

Un mare iubitor al artei lui Van Gogh, cunoscător de o competență incontestabilă al lucrărilor maestrului, era arhitectul Gabriel Vierașu, posesor și al unui tablou autentic, o compoziție cu flori.

La acest arhitect a reușit să ajungă, cu puțin timp înainte de deschiderea expoziției, un profesor de desen din Iași, care s-a prezentat cu numele de Lucian Argintaru.

Ca să fie primit, l-a sunat la telefon pe arhitect, prevenindu-l că vrea să-i arate un tablou achiziționat recent și care poartă semnătura lui Van Gogh. Vrea să ceară părerea competentă a lui Gabriel Vierașu asupra acestui tablou cu un subiect floral.

Curios, interesat, pasionat după toate lucrările pictorului, arhitectul a fost de acord și cei doi s-au întîlnit.

Pe biroul arhitectului, Lucian Argintaru a pus un tablou cu flori, aparținînd, după afirmația sa, lui Van Gogh.

Cînd tabloul i-a fost înfățișat, arhitectul s-a ridicat solemn în picioare, explicîndu-i musafirului că o lucrare Van Gogh se contemplă în picioare, cu capul descoperit, în semn de respect.

Vierașu a mîngîiat rama tabloului gingaș, ca fruntea unui copil, s-a învîrtit în jurul picturii cu flori galbene și a privit-o avid, din toate unghiurile. A scos apoi dintr-un sertar o lupă puternică și a cercetat fiecare floare, fiecare petală. I s-a adresat radios vizitatorului :

— Domnule, mi-ați făcut o bucurie fabuloasă. Într-adevăr, aceste flori au ieșit de sub penelul divin al maestrului. Vă garantez asta cu toată seriozitatea. Iertați-mi lipsa de modestie, dar mă consider un specialist în materie, care nu se poate înșela. Vă invidiez și, în același timp, vă sînt recunoscător pentru desfătarea de a avea sub ochi această minune. Mă simt obligat la un gest de reciprocitate. Am să vă arăt și eu florile mele...

Arhitectul a deschis un dulap masiv, „Fichet", folosind, pe rînd, trei chei și a scos din el un tablou micuț. L-a lipit de piept, parcă dorind să devină fundal viu, pentru o comoară.

Profesorul a admirat tabloul cu evlavie. A vorbit emoţionat :

— Trăim o seară de neuitat, sîntem doi mari privilegiaţi, domnule Vieraşu...

După un timp, arhitectul a închis la loc tabloul.

Profesorul Argintaru a spus că el intenţionează să ofere tabloul pentru expoziţie Muzeului Municipal. Chiar a doua zi va lua legătura cu domnul Medeşan, directorul muzeului. Se simţea dator faţă de semenii săi, a completat Argintaru, să împartă cu ei clipele de extaz pe care ţi le dăruiesc acele flori create de un geniu, care a îndurat atîtea suferinţe, pînă a ajuns la stele.

— Da, a preluat gînditor arhitectul. Lui Van Gogh îi aparţine celebra frază : „Ca să ajungem la Rouen, luăm trenul. Ca să ajungem la stele... murim !"

Au tăcut amîndoi, parcă înţeleşi să păstreze un moment de reculegere în memoria nefericitului artist.

Cînd, după un timp, a vorbit, arhitectul l-a informat pe profesor că şi el a fost solicitat să participe la expoziţie, dar că a refuzat categoric. Recunoaşte că acest refuz poate fi interpretat ca o dovadă a unui caracter discutabil, o dovadă de meschinărie sau de egoism.

— S-ar putea să fie cîte ceva din toate astea, a mai spus Vieraşu, dar eu mă consider doar un îndrăgostit, bolnav de o gelozie îngrozitoare. Aş suferi profund să mă despart, fie şi pentru cîteva zile, de florile mele. M-am simţit dator să vă spun toate astea, fiindcă ne uneşte aceeaşi pasiune, care la mine se manifestă însă diferit...

— O, dar eu nu vă judec în nici un fel, l-a asigurat Argintaru. Este o deosebire de vederi care nu afectează cu nimic dorinţa mea sinceră, spontană, de a mă număra printre viitorii dumneavoastră prieteni.

— Mă măguliţi şi sînt convins că pasiunea noastră comună ne dictează să vorbim despre prietenie la timpul prezent.

S-au despărţit, strîngîndu-şi mîinile cu efuziune.

Argintaru, profesorul de desen, şi-a luat preţiosul tablou, a plecat şi a doua zi a sunat din nou la telefon.

Înainte de a relata conţinutul acestei convorbiri, trebuie dezvăluită manevra iscusită a lui Argintaru.

A doua zi el a fost primit de directorul Muzeului Municipal, cunoscutul sculptor Medeşan.

A spus cine este şi că vrea să participe la expoziţia Van Gogh cu un tablou, pe care l-a şi arătat directorului.

Văzînd tabloul, Medeşan s-a exprimat clar :

— Nu ştiu cine a glumit cu dumneavoastră, dar ce am în faţă acum este un fals grosolan, o imitaţie puerilă.

— Domnule director, a protestat Argintaru, nu vă grăbiţi. Acest tablou l-am cumpărat de la un om cu o reputaţie solidă şi, pe deasupra, un mare cunoscător în materie. Este vorba despre domnul arhitect Gabriel Vieraşu.

— Eu nu mă ating de reputaţia domnului Vieraşu, a precizat directorul. Afirm doar, cu toată răspunderea, că această zmîngăleală nu are nici o legătură cu opera pictorului pe care îl omagiem prin expoziţia noastră.

Argintaru a devenit nervos :

— Pot să dau un telefon de aici domnului Vieraşu şi să-i comunic părerea dumneavoastră ?

— Dacă ţineţi neapărat, daţi telefon. Eu îmi susţin părerea.

Argintaru l-a sunat pe Vieraşu şi discuţia lor a decurs cam în termenii următori :

— Domnul Vieraşu ? Profesorul Argintaru vă deranjează. Am onoarea să vă salut. Vă sun din cabinetul domnului director Medeşan, de la Muzeul Municipal. Domnia-sa a făcut o afirmaţie care, sînt convins, vă va indispune...

— Vă ascult, a replicat sec, arhitectul.

— Domnul director susţine că tabloul dumneavoastră cu florile, ar fi un fals grosolan.

— Nu înţeleg. Despre care tablou vorbiţi ? Îl cunosc pe domnul Medeşan. Am vorbit cu dumnealui în cîteva rînduri, dar tabloul meu nu l-a văzut niciodată.

— Şi totuşi dînsul susţine despre tabloul cu florile galbene că nu poate fi atribuit nici în glumă lui Van Gogh. Personal, mi se pare cu neputinţă ca un cunoscător de talia dumneavoastră să se poată înşela atît de grav.

Arhitectul s-a înfuriat :

— N-ar vrea domnul Medeşan să-mi transmită şi mie această opinie ?

Argintaru a astupat telefonul cu palma și s-a adresat directorului :

— Domnule director, întreabă dacă îi puteți comunica personal această opinie ?

— Nu-mi este prea plăcut, dar nu mă dezic.

Directorul a preluat receptorul.

— Bună ziua, domnule arhitect. Medeșan la telefon. Regret că trebuie s-o spun, dar tabloul dumneavoastră este cu certitudine un fals. Dacă aveți obiecții, vă invit să-l supunem oricărei expertize. Cred că așa ar fi cel mai bine și cel care s-a înșelat să-și prezinte scuzele de rigoare.

Din receptor nu s-a mai auzit nici un sunet preț de cîteva secunde. Apoi arhitectul a vorbit.

— Sînt indignat, domnule director, și consider afirmația dumneavoastră o insultă. Nu mai doresc nici o explicație. Am luat următoarea hotărîre. Vom prezenta tabloul în expoziție să-l vadă toată lumea și am să informez criticii de artă și presa de specialitate despre afirmațiile dumneavoastră. Să vedem cine va ieși compromis ? Vă rog să trimiteți, mîine după prînz, mașina muzeului, cu un delegat, să ridice de la mine tabloul. Va fi într-un pachet sigilat, pe care îl vom deschide în preziua expoziției, cu martori. Deși nu-mi face nici o plăcere să vă revăd. Salut !

Directorul a mai vrut să spună ceva, dar la capătul celălalt al firului nu mai asculta nimeni. Părea foarte contrariat.

— Nu înțeleg, a zis el, ce mașină să trimit, ce tablou să ridice ? Doar tabloul este aici.

— Am să vă explic eu, s-a oferit prompt Argintaru. Mi-a spus adineauri, cînd a vorbit cu mine, să-i duc tabloul înapoi și-mi restituie banii. În această situație, vrea să fie expus pe numele dumnealui. Normal !

— N-are decît, a făcut directorul. Mîine, pe la patru, îi trimit mașina.

Argintaru și-a cerut iertare, recunoscîndu-se vinovat pentru incidentul iscat. A plecat, luîndu-și tabloul.

Aceasta a fost etapa, hai s-o numim, pregătitoare, preludiul.

În ziua următoare, pe la orele 16 și 15 minute, la oarecare distanță de casa arhitectului Vierașu mașina muzeu-

lui a fost oprită de patru bărbați, care s-au postat în mijlocul străzii. Unul dintre ei, care părea șeful, s-a legitimat ca fiind comisar de poliție. L-a acuzat pe șofer că în urmă cu vreun sfert de ceas a accidentat un copil și a părăsit locul accidentului. Un alt polițist și-a făcut de lucru la un cauciuc din față al mașinii. Ferindu-se să-l vadă cineva a stropit cu o pompiță anvelopa. L-a chemat pe șef :

— Vă rog să veniți aici o clipă, domnule comisar... Am găsit urme de sînge pe cauciuc...

Șoferul de pe mașina muzeului a căzut, subit, într-o stare de prostrație. Însoțitorii lui au coborît în stradă și au afirmat că n-au cunoștință de nici un accident.

N-au fost luați în considerare. Șeful echipei de polițiști a fost drastic și a dat, imediat, dispozițiile pe care le-a crezut de cuviință.

— Dumneata și dumneata — a arătat spre doi colegi de-ai săi — mergeți cu mine la locul faptei. Luăm mașina care a provocat accidentul, ne așteaptă acolo martorii oculari.

Celor trei oameni ai muzeului le-a spus că-i consideră implicați în comiterea accidentului și că vor fi transportați la locul faptei de mașina poliției, condusă de un agent.

În mașina muzeului s-au urcat comisarul și doi polițiști, în cealaltă cei trei învinuiți și agentul care făcea și pe șoferul.

Dubița muzeului a pornit înainte. Agentul a avut probleme cu pornirea mașinii lui. Cînd, în sfîrșit, a reușit să pornească motorul, dubița se făcuse nevăzută. A rătăcit mai mult de douăzeci de minute, pe străduțele din jur, înjurînd că nu nimerește la locul unde s-a produs accidentul.

Le-a spus pasagerilor săi că atunci cînd au trecut pe acolo, pe o străduță mică, cu tei, au văzut lume multă adunată în jurul unui copil întins pe caldarîm. Copilul era fără cunoștință și plin de sînge. A ieșit în fugă dintr-o curte și a fost izbit de o dubiță.

Agentul n-a reușit totuși să găsească străduța unde se comisese accidentul despre care tocmai povestise. Continuînd să înjure, s-a întors la locul unde el și colegii lui opriseră mașina muzeului.

— Să aşteptăm un pic, a hotărît agentul, poate le dă prin cap să se întoarcă aici...

S-a dovedit inspirat. După cîteva minute dubiţa a apărut dinspre capătul străzii. Cînd a stopat lîngă ei, din ea a coborît comisarul şi un singur poliţist. Comisarul s-a răstit la agent :

— Ce-aţi făcut, dragă, de ce n-aţi venit după noi ?

Agentul i-a explicat :

— Nu mi-a pornit hîrbul şi cînd a pornit vă topiserăţi. M-am învîrtit pe toate străzile astea, şi n-am ştiut cum să ajung. M-am întors aici să vă aştept, la noroc...

Comisarul a spus că l-a lăsat pe unul dintre poliţişti, al treilea, să ia măsurile corespunzătoare la locul accidentului, iar oamenilor de la muzeu le-a comunicat că martorii n-au recunoscut maşina. Cine ştie de unde era sîngele de pe cauciuc şi dacă într-adevăr era sînge ?...

Fără nici un dubiu, o altă maşină a comis accidentul.

Dumnealor, cei cu dubiţa, sînt liberi, cu scuze.

Oamenii muzeului au răsuflat uşuraţi. S-au urcat imediat în maşina lor şi au pornit spre locuinţa arhitectului Vieraşu.

L-au găsit pe arhitect şi i-au cerut coletul pentru muzeu. Vieraşu a avut un acces de isterie. Ce colet ? Cu cinci minute mai înainte a predat coletul, tabloul, unui domn de la muzeu venit cu... aceeaşi maşină. Ce înseamnă farsa asta sinistră ?... Lui i s-a lăsat şi chitanţă de primire. Cine sînt ei, noii veniţi ?...

După explicaţiile de rigoare, arhitectul a anunţat poliţia, adevărata poliţie.

Nu este greu de înţeles ce s-a întîmplat. Profesorul Argintaru nu era... profesor şi nici nu-l chema aşa. El l-a vizitat pe arhitect, avînd asupra sa un tablou autentic de Van Gogh. Vieraşu a examinat deci o pictură originală.

În schimb, la muzeu, „profesorul Argintaru" a prezentat un alt tablou, un fals evident, imitînd florile pe care le-a văzut la arhitect.

Pe bună dreptate, directorul muzeului i-a contestat autenticitatea. A avut loc apoi convorbirea telefonică, în care cei doi, Medeşan şi Vieraşu, au stabilit să fie adus tabloul la muzeu, discutînd fiecare despre alt tablou.

Pe traseu, mașina muzeului a fost interceptată de o echipă de falși polițiști.

„Argintaru" a tras sforile cu multă abilitate. Complicii lui au „împrumutat" mașina muzeului, cu care s-au prezentat la arhitect, obținînd prețiosul colet.

S-au întors numai doi „polițiști" pentru că al treilea s-a dus să pună la adăpost tabloul furat.

Legitimația „comisarului" era falsă, la fel ca și cele de „funcționari ai muzeului", arătate lui Vierașu, victima întregii combinații.

Cazul acesta a fost cercetat, după cum am mai spus, de către Dinu Amza.

În locul unor acțiuni anevoioase de identificare, el s-a gîndit să întindă o cursă autorilor acestui furt. În înțelegere cu forurile respective, în ziua cînd trebuia să aibă loc vernisajul expoziției „Van Gogh", pe poarta muzeului a apărut o înștiințare, prin care se informa publicul că deschiderea expoziției se amînă cu trei zile, din motive de organizare. Această înștiințare a fost publicată și în presă.

Amza a comis, cu bună știință, o indiscreție. A lăsat să-i scape în fața funcționarilor muzeului și chiar a lucrătorilor care amenajau sala, că amînarea s-a hotărît în ultima clipă, pentru ca poliția să poată instala un sistem de alarmă.

Singurul care cunoștea adevărul era directorul Medeșan, care, pe timpul amînării, a pus la loc sigur tablourile.

Amza a contat pe faptul că infractorii vor lua cunoștință de această amînare și, știind că toate tablourile se află în muzeu, că un sistem eficace de alarmă și de pază nu există încă, vor fi ispitiți să încerce marea lovitură.

În următoarele două zile paza muzeului a fost dublată. În loc de un paznic, cel obișnuit, doi, ca să nu fie capcana prea cu ochi și cu sprîncene.

Amza știa că în cazul respectiv au acționat cinci infractori, deci o bandă numeroasă. Chiar dacă vor presupune că se mai află un paznic în interiorul muzeului, tot vor îndrăzni, miza fiind de zile mari.

În prima noapte, o mașină „Adler" a trecut, aproape la pas, prin fața muzeului. Doi trecători s-au oprit, ca din întîmplare, și au stat la o tacla pe strada din spatele mu-

zeului. Puteau fi simple coincidenţe sau o acţiune de cercetare a terenului.

A doua seară, aceeaşi maşină „Adler" a stopat în faţa muzeului. Un bărbat înalt a coborît de lîngă şofer şi a cerut să-şi aprindă ţigara de la cea a paznicului, care fuma în stradă, rezemat de poartă.

Cu o lovitură scurtă la carotidă, paznicul a fost îngenuncheat şi tîrît în maşină. „Adler"-ul a demarat, a ocolit muzeul şi s-a oprit în spate.

Acolo, un alt bărbat l-a tîrît la maşină pe al doilea paznic, doborît şi el tot printr-o lovitură dată rapid, în ceafă.

O altă maşină, un „Citroën", aştepta la mică distanţă, cu motorul oprit şi cu farurile stinse. Trei umbre meştereau ceva la uşa din spate a muzeului.

De aici începînd, totul s-a desfăşurat cu mare repeziciune.

Eu mi-am părăsit ascunzătoarea şi am reuşit să mă tîrăsc pînă în spatele „Citroën"-ului. L-am văzut pe Vasiliu ţîşnind de după un gărduleţ şi aruncîndu-se asupra celor trei umbre care forţau uşa. Erau trei bărbaţi. Pe unul l-a lovit puternic cu genunchiul în coloana vertebrală şi l-a încovoiat, pe ceilalţi i-a izbit zdravăn cap în cap.

Eu am înaintat pe partea stîngă a maşinii lîngă care mă aflam, m-am ridicat brusc în picioare şi prin geamul deschis al portierei l-am apucat de gît pe şofer şi i-am răsturnat capul pe spate pe spătarul scaunului.

Din „Adler" a sărit în ajutorul lui Vasiliu, unul dintre „paznicii adormiţi", Amza. Celălalt „paznic", Aldea, ridicîndu-se fulgerător de pe pernele din spate şi-a aruncat braţele ca pe un laţ în jurul gîtului omului de la volan. Eu şi cu Aldea imobilizasem şoferii celor două maşini.

Vasiliu şi Amza i-au adus la maşină pe ceilalţi trei bărbaţi, cu mîinile prinse în cătuşe. Ei au călătorit spre Prefectură cu „Adler"-ul condus, de data asta, de Vasiliu.

Eu am condus „Citroën"-ul şi Aldea i-a păzit pe cei doi şoferi, participanţi la tentativa de spargere.

Peste o oră aveam să aflăm cu satisfacţie că în noaptea aceea am reuşit să capturăm o bandă specializată în furturi de opere de artă, denumită „Banda Zugravilor".

Într-o ascunzătoare dintr-o casă aflată în cartierul Cotroceni am găsit mai multe tablouri furate, printre care

și pe cel al lui Gabriel Vieraşu, cît şi al doilea tablou cu flori, de Van Gogh, cu care a fost indus în eroare arhitectul. Tot acolo se afla şi copia înfăţişată directorului muzeului.

În momentul arestării, toţi cei cinci membri ai „Bandei Zugravilor" purtau asupra lor arme de foc. Nici n-au avut timp să le atingă, atît de rapid am acţionat noi.

Cînd succesul nostru a fost relatat ziariştilor, Vasiliu le-a atras în mod special atenţia că meritul principal în rezolvarea cazului îi revine tînărului comisar Dinu Amza.

Uneori ziariştii îl tămîiau pe şef, era mai cunoscut şi îi atribuiau toate meritele. De fiecare dată însă el punea lucrurile la punct.

Ce simplu poate fi consemnat un asemenea caz pe o agendă ! Aşa cum am făcut eu cînd am scris doar : „Sfîrşitul Bandei Zugravilor".

Am fost un pic supărat pe Amza atunci. Mă dusesem să-i spun o vorbă bună pentru reuşita lui. L-am găsit discutînd cu Vasiliu. Înainte de a apuca să-mi materializez frumoasa intenţie, Amza m-a dat legat în mîinile comisarului-şef.

— Am uitat să vă spun, şefu', că Radu are trei noi pasiuni : „vişinata, biscuiţii de casă şi Viorica Lebădaru. Trei pasiuni care l-au dus la o mare descoperire. Dacă vă povesteşte cum a ajuns el la comoara din răsuflătoarea de la sobă, plîngeţi, nu mai sînteţi om toată ziua...

Norocul meu a fost că Vasiliu i-a trîntit o replică de m-a umplut de bucurie :

— Lasă, nu te mai arăta aşa moţat, că şi tu ai dat o raită, la timpul tău, pe strada Mecet...

Care a fost tărăşenia ? Într-o dimineaţă, trecînd pe culoarul de la parter al Prefecturii, m-a acostat o bătrînică sulemenită ca o sorcovă şi cu o pălăriuţă caraghioasă pe cap.

Mi-a îndrugat că este o fiinţă timidă, neajutorată, că a studiat de vreo jumătate de ceas, mai mulţi poliţişti care au trecut prin faţa ei şi că figura mea i-a inspirat cea mai mare încredere.

A venit la poliţie fără să ştie cui anume trebuie să i se adreseze, dar hotărîtă să-şi aleagă ea, după instinct, omul căruia să-i mărturisească un secret important.

S-a mutat, de curînd, într-o casă de pe strada Mecet și cînd a făcut curățenie a descoperit întîmplător, într-o răsuflătoare a sobei de teracotă, o legătură cu poli vechi, din aur și un cuțit. De bună seamă că această legătură ascunde o taină sinistră. Ea a pus totul la loc, așa cum era, și vrea să predea aurul poliției. Tot ce mă ruga era s-o însoțesc pînă la ea acasă și s-o scap de aurul acela blestemat.

N-aveam nimic urgent de făcut și mi-a surîs ideea să pun în mîna lui Vasiliu o legătură cu monezi de aur.

Am făcut stînga-împrejur și am pornit cu bătrîna spre stația tramvaiului 14, care ne lăsa în apropiere de casa ei.

Pe drum, am studiat-o pe furiș. Bătrînica mea avea o față ridată tare, cu nenumărate linii și cute, parcă era o hartă cu teritorii pe care s-au petrecut cîndva întîmplări bizare. Un om răutăcios ar fi putut spune despre fața ei că seamănă cu un parbriz spart cu pietre.

În tramvai, femeia (care îmi spusese că se numește Viorica Lebădaru) a găsit loc pe un scaun dublu, alături de un tîrgoveț. Eu am rămas lîngă ea, în picioare. După o stație, vecinul ei s-a ridicat, locul lui a rămas liber și doamna Viorica s-a tras lîngă geam. Am văzut, zbătîndu-se să ajungă la locul rămas liber, un bărbat în vîrstă. M-am tras într-o parte și el, cu un gest de mulțumire, s-a așezat. Bătrînelul era îmbrăcat cam fistichiu : costum ou de rață, pantofi din năbuc alb, cămașă bleumarin în dungi și cravată galbenă.

Instalat comod pe scaun, a privit-o cu atenție pe Viorica Lebădaru și a încercat s-o atragă într-o discuție, care a demarat cu o frază de o banalitate descurajantă. Fără să vreau, aflîndu-mă la numai un pas, am înregistrat toată discuția lor :

— Parcă v-am mai văzut undeva, i-a spus domnul acela. Sînteți bucureșteancă ?

— Da, i-a răspuns femeia, agasată, bucureșteancă get-beget.

— Înseamnă că sîntem consăteni. Permiteți să mă recomand. Numele meu e Demostene.

— Ce nume frumos aveți. De-mo-ste-ne. Pe mine mă cheamă, mai banal, Viorica.

— Ce nume delicat, ca un polen. Printr-un concurs de împrejurări și independent de voința mea, am iubit mult pe cineva cu acest nume. Și acum vă întîlnesc pe dumneavoastră în mod cu totul întîmplător în tramvai. Soarta...

— Nu există soartă, nu există destin, fatalitatea hotărăște totul. Culmea este altceva, poate n-o să mă credeți... Și eu am avut un logodnic Demostene...

— Fenomenal !... Ați fost căsătorită în decursul timpului, doamnă ?

— Nu ! nu ! Și nu regret. Mi-a plăcut să fiu propriul meu stăpîn. Să fiu bancherul propriului meu timp, cum spunea Greta Garbo.

— Bine zis ! Eu două lucruri am respectat în viața mea : banii numerar și pe omul care a știut să se ferească de jugul nemilos al căsniciei.

— Dragostea rămîne dragoste și fără formulare tip... Fantastic ce semănați cu fostul meu logodnic Demostene. Era un mare sufletist și cîștiga foarte bine. Și înainte și după stabilizare.

— Era frumos, doamnă ?

— Brunet, cu părul ondulat. Cînd se dădea cu ulei de nucă îi lucea părul ca ebonita.

— Intelectual ?...

— Lucra în domeniul sportiv. Lanțuri, bărci, tir cu mingi și viețelul cu două capete. Era asociat cu cineva, dar el era *fac-totum*.

— Curios, foarte cuiros. De cînd nu l-ați mai văzut pe domnul Demostene ?

— Ne-am despărțit în timpul viscolului mare. Obligată. El a rămas în casă — avea o cameră cu accese pe Dobroteasa —, și eu m-am îndrăgostit lulea de un ofițer care mi-a adus lapte cu tancul.

— Doamnă Viorica, iertați-mă, ați locuit cîndva pe Popa Chițu, la demisol ?

— Demult, tare demult. De unde știți ?

— Uite așa poți să înnebunești subit ! Mă, Viorico, mă. Eu sînt Demostene al tău !

— Piei, drace ! Iubi, că așa te alintam eu ! Tu ești, Iubi ? Măăă, Demostene... să nu te mai recunosc.

— Viorico, fata lui tăticu ! Cuculeţu, cum îţi ziceam eu. Poftim, să nu crezi în minuni. De ce bîzîi, mă ?

— Plîng, fiindcă am crezut că a murit, definitiv, iubirea mea pentru tine. Ce proastă sînt !

— Auzi, ia spune-mi, pe ofiţerul cu tancul nu-l chema Miki ?

— Ba da. Miki sau Titus, sau aşa ceva. Demostene să nu te superi pe mine, dar...

— Zi-mi Iubi, ca-n tinereţe.

— Iubi, să nu te superi pe mine, dar nu mie îmi ziceai „Cuculeţu". Lui Noni îi ziceai aşa, casierita care ţi-a adus chifle de graham şi lebăr în timpul viscolului. Tu mi-ai povestit... Mă, nebun erai ! Ţii minte cum beam noi la „Chat Noir" şampanie cu frapiera. Şi alegeai taxiurile după culoarea pantofilor mei. Nebunule ! Ce bine era atunci cînd era rău.

— Mi-a plăcut viaţa, Cuculeţu...

— Cuculeţu era Noni.

— Nu, Noni era Ţucuraş... Lidia era Cuculeţu...

— Roşcata ?... Pe unde mai umblă aia creanga, dragă?

— S-a realizat excepţional. Are un atelier de restaurat umbrele prin Bavaria. Bine, ea încă de mult era cea mai mare specialistă în spiţe de umbrelă.

— Era ea specialistă şi-n altele, dar nu mai contează !

— Încă n-ai iertat-o...

— S-o ierte popa, ce-am eu cu ea ? Ştii ceva, Doruleţ? La mine unu şi cu unu fac doi. Cine nu mă preţuieşte la justa mea valoare, nu mă merită !

— Eu sînt Demostene. Doruleţ era tipul cu procesul...

— Ce mai umbla Doruleţ capiu să mă ia de nevastă. Teribil ! Dar nu mai puteam să-l aştept doi ani şi şase luni.

— Ce învîrtea el pe atunci ?

— Făcea verighete din aur de trîmbiţă şi după o zi se înverzeau pe deget.

— Urît !

— Să-ţi aduc aminte ce făceai tu cu îngheţata aia din iaurt şi coji de lămîie ?

— Cu îngheţata se ocupa iubitul dumitale domnul Tilică. Mă confunzi, Lidioara mea dragă...

— Hm ! Lidioara e roşcata dumitale, umbrelista.

— Scuze... Hai să ne împăcăm. Știi la ce m-am gîndit eu de zeci de ori? O mai fi la Vama Veche stînca aia pe care ne sărutam noi ca nebunii ?

— O mai fi, n-o mai fi, apa de mare nu iartă. Dar pe stînca aia, îmi pare rău că trebuie să-ți spun, eu mă sărutam cu Tilică.

— Le încurci tu ! Era pe vremea cînd, toată ziua bună ziua, îmi recitai poezia aia cu „Foaie verde, mon amour, inima vreau să ți-o fur".

— Pardon ! Eu n-am spus poezii în viața mea. Pe mine poeziile mă demoralizează.

— Nici eu nu mă omor cu cititul. Am și dus-o greu de copil. Lui tata, Dumnezeu să-l ierte, îi plăceau altfel de cărți. Tu știi cum am învățat eu să număr ?

— Nu, asta nu mi-ai povestit.

— Așa : unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece, valet, damă, popă, as.

— Pezevenghi ai rămas, mă. Cum dracu' am putut eu să te las pentru amărîtul ăla de Tilică ?

— Nu pentru Tilică, pentru Jean, șoferul de la ambasadă.

— A, ce om distins și culant. Mi-a făcut cadou mastică veritabilă și două bancnote mari de 50 de dolari. Arăta superb, tînăr...

— Da ! Arăta la fel de tînăr ca ăla care avea poză pe bancnota de 50 de dolari.

— Ești rău !... Eu nu m-am agățat de Grațiela dumitale.

— Artista ?

— Artista lui Irod. Se fîțîia despuiată prin bar și cînta peltic : „Am o rochisă din frunză de visă".

— Ce-a mai plîns cînd am plesnit-o atunci cu mănușile !

— Pe mine m-ai plesnit cu mănușile.

— Pe tine sau pe Marcela ?

— Mă, ce rău te-ai ramolit. Urîtă bătrîneță ai, George!

— Nu-mi mai spune George, că nu mă cheamă așa.

— Știi ce nu-mi place mie la tine, Mișule ? Ai fost bărbat galanton, dar nu respecți femeia.

— Pe Carmen am respectat-o și mi-a luat primusul din casă.

— Nu toate sînt naive ca mine, să iubească un singur om toată viața.

— De-aia te alerga nevasta lui Cornel cu o călimară în mînă pe holul mare al C.E.C.-ului.

— Dacă tăceai filozof rămîneai. Mă, tu nu mai ai pic de memorie. Valentina a avut un diferend cu nevasta lui Cornel, nu eu. Tu ești gelos pe Cornel că a fost campion la „Zidul morții". El m-a învățat și o poezie : „Foaie verde, *mon amour,* inima vreau să ți-o fur".

— Nu cunosc nici un Cornel.

— Tu, nu, dar Viorica îl spăla pe cap cu zeamă de urzici, ca pe copilul ei.

— Care Viorica ?

— Logodnica lui Demostene, uitucilă.

— Demostene nu era asociat cu Tilică la ghereta cu „ciocu și norocu?"

— Aha ! De Demostene ăsta e vorba. Cum mai trece timpul, Puiule !

— Spune-mi, Puiu Cîrjan, inspectorul, n-a făcut un copil vitreg cu Valentina ?

— Ramolisment, ramolisment cronic. Carmen n-a avut copil niciodată. Un papagal avea, pe care îl chema Păpușel. Vezi cum îmi funcționează memoria ? Te rog să mă ierți, Gelule. Am obosit, am obosit și sînt niteluș tristă. Nu trebuia să ne întîlnim, m-ai răscolit. Vraiște ai făcut în sufletul meu !

— Și mie mi-ai trezit trecutul și mă doare.

— Te rog să nu mai apari niciodată în calea mea, ca pe Dumnezeu din cer te rog...

— Îți promit solemn. Și pe mine m-a întors pe dos întîlnirea asta. Rău de tot m-a întors pe dos. E pentru ultima oară că mai dau ochii cu tine. Mîine, pe la șase, ce faci ?

— La șase nu pot că trebuie să-i scriu lui Demostene și la mine știi cît durează. Sînt liberă, așa, pe la opt.

— E bine și la opt. La opt fix te-aștept la ceas, la Universitate. Da, Tamara ?

— Pe mîine, băiatule !

Domnul Demostene s-a ridicat și a sărutat ceremonios mîna Vioricăi, care, după ce el a coborît, mi-a făcut semn să mă așez lîngă ea. Mi-a spus, indiferentă :

— Să mă tai, să mă dai prin maşina de tocat nuci, eu nu-mi aduc aminte de unde-l cunosc pe domnul ăsta simpatic şi manierat...

La senzaţia de frig pe care mi-a lăsat-o discuţia lor s-a adăugat şi o uşoară îngrijorare cu privire la punga de galbeni, pe care speram s-o pun pe biroul lui Vasiliu.

Am ajuns acasă la doamna Lebădaru. Casa arăta ca un bazar de mărunţişuri după ce a trecut, drept prin mijlocul lui, o turmă de bizoni în galop. Ea nu s-a grăbit deloc să mă conducă la ascunzătoarea aurului. Şi-a scos pardesiul, pălăriuţa, şi s-a apucat să cotrobăie printr-un bufet. A pus pe masă două păhăruţe minuscule şi o farfurioară cu cîţiva pesmeţi cenuşii. M-a invitat să mă servesc. Nu-mi ardea mie de trataţie, dar n-am avut încotro. Am sorbit un strop de vişinată şi am ronţăit un colţ de pesmet, cu gust de săpun. I-am mulţumit cuviincios gazdei care avea un chef nestăpînit de vorbă.

M-am scuzat că sînt grăbit şi am făcut aluzie la legătura misterioasă. Aluzia nu mi-a ajutat. A trebuit să admir nişte fotografii din tinereţe ale doamnei Viorica şi iar am adus vorba despre aurul suspect.

S-a decis, în sfîrşit, să deschidă uşiţa de la răsuflătoare şi de acolo a scos o legătură de cîrpă, plină de funingine. Am dezlegat legătura şi mi s-au înfăţişat vreo sută de monezi de 20 lei, retrase din circulaţie, cu o culoare galben-coclit, şi un cuţit cu lama plină de rugină sau de sînge uscat, mi-am zis eu, perspicace.

Am refăcut legătura, am împachetat-o într-un ziar şi ne-am întors la Prefectură. Bătrîna s-a oferit să mă însoţească. ... Din echipa noastră nu l-am mai găsit la birou decît pe Amza, căruia i-am raportat descoperirea mea. El a rugat-o pe doamna Lebădaru să aştepte cîteva minute pe sală şi, odată rămas cu mine, a început să rîdă, ţinîndu-se cu mîinile de burtă, ca un băcan.

Neştiind ce i se pare atît de comic, am aşteptat să se potolească. A durat un timp bunicel şi, în cele din urmă, m-a lămurit. Doamna Viorica Lebădaru era arhicunoscută în Prefectură. Venea aproape zilnic la noi, acosta cîte un poliţist care i se părea mai novice şi îi servea povestea cunoscută. Banii aceia n-aveau nici o valoare, erau monezi scoase din circulaţie şi... atît. Victima ei o însoţea, de obi-

cei, la domiciliu, unde era servit cu vișinată și cu biscuiți de casă. I se făcea capul calendar cu istorii diverse din tinerețea ei zbuciumată și i se punea în mînă cîrpa cu „aur". Mie mi-a făcut o favoare, înseamnă că m-a simpatizat de la prima vedere, fiindcă a revenit imediat la Prefectură. De regulă, polițistul păcălit trebuia să-i ducă acasă tinichelele, cînd iarăși era servit cu vișinată, cu biscuiți și cu amintiri. Femeia inventase acest joc pentru a-și mai alunga singurătatea, pentru a-i călca pragul cineva, fie și poliția. Avea cu cine să mai schimbe o vorbă și ăsta era principalul.

Am luat legătura cu bani și am ieșit pe sală, unde i-am înmînat-o femeii. I-am urat noapte-bună, fără nici un comentariu.

Întreaga întîmplare mi s-a părut mai puțin veselă și nu numai pentru că fusesem păcălit.

În acele zile ale lui '48, o veste incredibilă a zguduit echipa noastră. Am aflat, mai bine zis Paul Aldea a aflat și s-a grăbit să ne comunice, că șeful nostru, Sorin Vasiliu, irezistibilul cuceritor, cel mai prezentabil comisar din poliția bucureșteană, s-a hotărît, pur și simplu, să se însoare, provocînd astfel o panică generală.

Prinzîndu-l într-o zi mai calmă, cînd comisarul-șef era mai disponibil pentru o șuetă amicală și mai puțin predispus la sarcasme, Paul Aldea l-a întrebat, printre altele, ca pe un mare specialist recunoscut în materie, cum trebuie să procedeze un bărbat cu femeia pe care o iubește, ca s-o impresioneze puternic, s-o facă să se gîndească la el douăzeci și șase de ore din douăzeci și patru, în sfîrșit, s-o cucerească definitiv, să-și aparțină unul celuilalt, cu trup și cu suflet.

Vasiliu i-a răspuns cu bunăvoință :

— Există mai multe căi ca să obții totul de la o femeie. Dar toate aceste căi depind de o singură condiție : s-o iei de nevastă !

Aldea se pregătea să renunțe la discuție, crezîndu-l pus pe glumă. Vasiliu a continuat :

— Un astfel de act de vitejie voi comite și eu în curînd. Mă însor cu prietena mea Emilia Murgu. Am spus intenționat „prietena mea", gîndindu-mă la cuvintele acelui domn Joubert, care ne sugerează să nu alegem de soție

decît femeia pe care am alege-o ca prieten dacă ar fi bărbat. Și să-ți mai spun ceva, sînt pus pe confidențe. Emilia are, pentru mine, un mare avantaj. E cu mine de mai multe ori pe zi, chiar și atunci cînd n-am timp s-o văd cu săptămînile. Nu te holba așa, că nu-i estetic... E suficient să răsucesc un buton și o aud. Viitoarea doamnă Vasiliu e crainică la Radio. Văd c-ai început să te foiești pe scaun. Arzi de nerăbdare să duci vorba mai departe, nu-i așa ? Amza și Cosma abia așteaptă să le iei mințile cu bomba asta. Du-te, palavragiule...

Vasiliu nu stabilise data căsătoriei, ca tot omul, după calendar, ci la o dată incertă (el o aprecia ca fiind apropiată), anume după capturarea fraților Mangu, un caz mai vechi și care i-a scos peri albi.

Pînă atunci, zicea Vasiliu, nu-și îngăduia nici o zi liberă, nici măcar pe cea în care să se însoare.

— Parșivi cum sînteți, ne-a bănuit el, ați putea gîndi că am găsit un tertip cu care să-mi amîn însurătoarea pînă la calendele grecești. Nix, urîților ! Frățiorii ăștia după care umblu eu să-i încolțesc cu dovezi sînt aproape buni de cules. Vreau să-mi închei socotelile cu ei, nu știți de cînd își fac de cap !, și pe urmă o iau pe soția mea de braț și o lună nu ne mai vedem. M-am săturat de voi ca de mere acre. Urîților !

Știam cu toții că frații Mangu i-au dat mult de furcă lui Vasiliu.

Ei își organizau loviturile fără cusur și niciodată n-au lăsat vreo urmă care să-i învinovățească. N-aveau cazier, lucrau toți trei, erau achizitori la o cooperativă care cumpăra mobilă pentru recondiționare, nu făceau cheltuieli exagerate și nu se știa unde ascund sau cum valorifică lucrurile furate. Perchezițiile efectuate cînd și cînd la domiciliul lor n-au avut nici un rezultat. De cîte ori au fost supravegheați sau verificați nu s-a ivit nici un indiciu despre vreo acțiune ilicită. N-aveai de unde să-i apuci, cum spunea Vasiliu. Și totuși prădau.

Au fost bănuiți ca autori ai mai multor lovituri, însă n-au putut fi dovediți, cu toate strădaniile înverșunate ale comisarului nostru șef.

Auzisem și eu că într-o vară s-au furat numeroase obiecte de valoare din blocuri situate în plin centrul Ca-

pitalei, printr-un sistem păstrat în evidențele noastre sub denumirea : „Secretul canapelei florentine".

Înainte de a acționa, autorii furturilor se informau asupra unor familii mai înstărite plecate în concediu și care, așa cum se întîmplă adesea, lăsau cheile apartamentului la niște vecini-prieteni, să le ude florile, să le controleze robinetele, să le hrănească păsărelele din colivie etc.

După ce identificau asemenea cazuri, treceau la fapte. În blocul respectiv apăreau doi lucrători cărînd o canapea florentină de dimensiuni mai mari, pe care o propteau în ușa familiei plecate în concediu. Sunau, băteau în ușă, făceau zarvă, pînă ce apărea un vecin.

(Toate acestea se întîmplau după-amiaza, cînd oamenii se întorseseră de la serviciu, erau acasă.)

Celor care își deschideau ușile, lucrătorii le explicau că familia X, pe care o căutau ei, a comandat o canapea, a văzut-o după ce a fost gata, a cerut mici retușuri, a achitat-o și, la termenul stabilit de comun acord, iată, a avut-o la ușă. Au cărat-o pe jos, de la sediul cooperativei, că n-au mașină, au urcat-o pe scări, fiindcă nu încăpea în lift, și acum se pomenesc cu mutu' la ușă. Ei și-au făcut datoria, o lasă acolo, pe palier, și pleacă.

Omul căruia i se plîngeau îi informa că se poate găsi totuși o rezolvare, întrucît cei plecați au lăsat cheile la un alt vecin. Era chemat acesta, venea cu cheile și era rugat să deschidă doar atît cît este necesar să fie vîrîtă canapeaua în prima încăpere.

Vecinul săritor așa făcea, supraveghind operațiunea. Lucrătorii plecau bombănind că nu și-au primit bacșișul la care au sperat.

Fine del primo tempo.
Secondo tempo :

După vreo oră apăreau aceiași lucrători și sunau la ușa vecinului care le deschisese apartamentul familiei plecate în concediu. Se scuzau, își puneau cenușă-n cap, își blestemau zilele și, printre lamentări enervante, își recunoșteau vina gravă de a fi încurcat borcanele. Canapeaua trebuia dusă tot la o familie (Popescu, să zicem),

tot la etajul șase, tot la apartamentul 52, dar în blocul alăturat. Se rugau să li se deschidă ușa, doar o clipă, atît cît să scoată afară canapeaua cu ghinion și s-o ducă la adevărații ei proprietari.

Ce să facă omul ? Le deschidea, luau canapeaua și plecau de unde-au venit.

La întoarcerea din concediu, „familia Popescu" descoperea că i s-au furat din casă toate lucrurile de valoare.

Asemenea lovituri s-au dat timp de trei zile la rînd (cîte 3—4 pe zi), după care au încetat și nu s-au repetat nicăieri în altă parte.

Hoții s-au temut că sistemul poate deveni cunoscut, oamenii se previn între ei și poliția își bagă nasul.

Vasiliu, care s-a ocupat de acest caz, la timpul respectiv, i-a anchetat întîi pe portarii blocurilor vizitate de infractori.

Puteau fi primii bănuiți că au furnizat informații despre familiile aflate în concediu și despre vecinii la care au lăsat cheile.

N-a ieșit nimic. Nici un portar de bloc, femeie de serviciu, mecanic-caloriferist etc. n-a putut fi implicat cu probe.

Vasiliu a intuit modul de operare. Cum se făcea că într-un apartament se introducea o canapea, sub supravegherea vecinilor, stătea acolo circa o oră, în deplină singurătate, era scoasă tot cu martori și lipseau apoi din casă obiecte de valoare. Puteau fi bănuiți, la prima vedere, vecinii cărora li s-au lăsat cheile în păstrare.

Un om cu experiența și cu inteligența lui Vasiliu n-avea cum să nu ghicească secretul canapelei florentine.

Canapeaua era trucată. În corpul ei voluminos era ascuns un complice, un individ de talie mică, subțire, care aduna din casă toate obiectele de preț, în ora aceea care se scurgea între aducerea și restituirea mobilei. Lucra liniștit, în tihnă, avea timp să scotocească și să aleagă. La plecare, o dată cu canapeaua, erau cărați și el, și prada.

De la datele fizice ale individului introdus în canapea a pornit Vasiliu cu gîndul spre frații Mangu. Aceștia — Sergiu, Ivor și Toni Mangu erau foarte subțiri și scunzi,

nici unul nu depăşea 1,65 metri. Păreau nişte copii de 15—16 ani.

I-a confruntat cu vecinii care îi văzuseră pe lucrătorii cu canapeaua. N-au fost recunoscuţi.

Martorii susţineau că respectivii lucrători erau nişte oameni vîrstnici, corpolenţi şi neîndoios mai înalţi.

Vasiliu putea pune mîna în foc că ei trei au acţionat. Niciodată nu apelau la vreun complice, n-aveau încredere în nimeni. De aceea, construia ipoteze oarecum fanteziste : că au purtat salopete vătuite ca să pară mai solizi, încălţăminte confecţionată anume, ca să pară mai înalţi, peruci, mustăţi, machiaj. Dar cum să acuzi trei oameni fără să ai în sprijin măcar declaraţia unui singur martor ?

Furturile săvîrşite cu ajutorul canapelei florentine au fost începutul.

Au mai rămas cu autori neidentificaţi şi nişte cazuri de jefuire a unor casieri, pe drumul de la bancă spre şantierele de construcţii, unde urma să se facă plata salariilor la muncitori.

Au fost prădate şi nişte depozite de alimente ale unor cantine muncitoreşti nou înfiinţate. Se fura cu un vechi autocamion „Ford", care, într-o zi, a fost găsit ars, scrum, prin Ciurel.

Infractorii acţionau cu vădită ură. Alimentele rămase în depozit (nu puteau fura întreaga cantitate) erau stropite cu gaz, ca să nu mai poată fi consumate.

Asemenea lovituri — cele cu casierii şi cele de la depozite — s-au dat tot în perioade scurte de timp, apoi nu s-au mai repetat. Autorii lor n-au întins prea mult coarda.

Şi pentru aceste fapte Vasiliu i-a avut în vedere pe fraţii Mangu. Iar confruntări : cu casierii, cu martorii întîmplători, cu speculanţii care au achiziţionat alimente pentru revînzare. Nici unul nu i-a recunoscut.

Comisarul nostru şef se încăpăţîna să-i bănuiască pe cei trei Mangu, să se ţină de capul lor.

Furia lui a crescut la cote maxime cînd a aflat că unuia dintre fraţi, lui Sergiu, i s-a aprobat plecarea definitivă din ţară, în vederea căsătoriei cu o cetăţeană străină.

S-a mai calmat în urmă unei întîmplări neaşteptate.

Pe Emilia Murgu, viitoarea soţie a lui Vasiliu, a sumat-o la Radio — de unde pînă unde ? — o femeie care nu

și-a dezvăluit identitatea. Cunoștea legăturile Emiliei cu vestitul comisar și a explicat de ce nu l-a căutat direct pe acesta sau pe altcineva de la poliție. Ca să nu aibă complexul unei delatoare. Ea vrea doar să ajute la împlinirea unui act de dreptate. Cineva care i-a făcut mult rău ei și altora, răul acesta îmbrăcînd grave aspecte penale, este pe punctul de a pleca definitiv din țară, nepedepsit. Persoana în cauză se numește Sergiu Mangu. El va scoate peste graniță o avere considerabilă. Și-a confecționat o pereche de pantofi speciali, la un cizmar particular, Petrică Roiban, din strada Murelor. Cu acești pantofi o să fie încălțat în ziua plecării. Pantofii au tălpi groase și tocuri înalte, masive. Între fîșiile de talpă au fost insertate folii de platină, iar în interiorul tocurilor au fost ascunse diamante și briliante, toate cu o valoare deosebită.

După furnizarea acestor informații, necunoscuta a închis telefonul.

Emilia s-a crezut întîi victima unei farse de prost gust, dar a socotit de datoria ei să-l pună în temă, imediat, pe Sorin Vasiliu.

În dorința lui, poate insuficient controlată, de a dovedi, cu orice preț, activitatea infracțională a acestor trei suspecți, a făcut o greșeală. L-a anchetat îndată pe cizmar. Petrică Roiban, strîns cu ușa și explicîndu-i-se la ce se expune, a sfîrșit prin a recunoaște că a confecționat o pereche de pantofi în care s-au ascuns bucăți de platină laminată și pietre prețioase.

A primit pentru asta cîteva mii de lei. Prin comparație, Vasiliu i-a subliniat valoarea pietrelor și a platinei ascunse.

Cizmarul a făcut precizarea că nu Sergiu Mangu i-a comandat pantofii, ci fratele acestuia, Toni. Pantofii erau din piele maron, numărul 38.

Vasiliu, regretînd că s-a cam pripit cu anchetarea cizmarului, a fost nevoit să-l rețină, atît pentru vinovăția lui, cît mai ales pentru a nu avea posibilitatea să-i prevină pe frați.

În ziua plecării din țară a lui Sergiu Mangu, au fost prezenți pe aeroport și Vasiliu, cu Amza.

Vasiliu a apreciat că ajungeau doi oameni pentru un control care urma să se facă împreună cu vameşii şi pentru arestarea unui... pitic.

La aeroport, Sergiu Mangu a fost condus de fraţii săi. Ivor ţinea de braţ o blondă oxigenată, foc de drăguţă.

Marea clipă sosise. După formalităţile obişnuite, Sergiu Mangu a trecut la control. Au fost verificate întîi bagajele destul de sumare, apoi îmbrăcămintea şi, în sfîrşit, pantofii cu care era încălţat. O pereche de pantofi maron, numărul 38. Pantofii aceştia, ca şi alte trei perechi aflate în valiză, au fost făcuţi bucăţele. Inutil. S-au dovedit a fi nişte pantofi obişnuiţi. S-au controlat minuţios toate bagajele. Nasturii fiecărei cămăşi, capacele geamantanelor, fiecare tiv al hainelor, cureaua de la pantaloni, tot. S-a verificat dacă nu cumva închizătorile metalice ale valizelor sau cataramа curelei nu sînt confecţionate din metale preţioase. Nimic ! Sergiu Mangu era curat ca roua dimineţii.

Mai rămăseseră puţine minute pînă la decolarea avionului, omul trebuia lăsat să plece. Se confirma o dată în plus şubrezenia denunţurilor anonime.

Vasiliu numai că nu plîngea, Amza nu-l mai văzuse niciodată atît de dezorientat, de descurajat.

I-a şoptit lui Amza :

— A avut dreptate cine a zis că de căruţă trebuie să te fereşti din partea stîngă, de cal din spate şi de prost... din toate părţile. Eu sînt prostul. Am procedat ca Gîgă. Nu trebuia să mă ating de cizmar. Arestarea şi dispariţia lui i-au alarmat pe fraţi şi au schimbat jocul.

Amza îl prevenise pe comisarul-şef că anchetarea cizmarului e inutilă, oricum se făcea controlul la aeroport, dar n-avea rost să-l mai amărască, acum, cu nişte reproşuri.

— Îi punem sare pe coadă, a mai zis Vasiliu şi eu mă închid trei zile-n casă şi-mi dau zece mii de pumni în cap.

Sergiu Mangu tocmai explica vameşilor că nu poate pleca în ciorapi. Să i se dea o pereche de pantofi.

Avea dreptate, dar de unde să-i găsească cei de la aeroport pantofi numărul 38 ?

S-a auzit o voce, într-un difuzor, care invita la avion ultimii pasageri.

Sergiu a dat o idee. În holul aeroportului se aflau fraţii săi, care l-au condus. Unul dintre ei, Ivor poartă acelaşi număr la pantofi. Să-i dea pantofii lui Sergiu, şi Ivor o să ia un taxi, o să se descurce el, oricum, e acasă, nu ia avionul să plece peste mări şi ţări.

Ideea a fost însuşită. Domnul Ivor Mangu a fost chemat la uşa vămii şi invitat să se... descalţe. A fost mirat, dar a primit, rapid, explicaţiile necesare.

Vasiliu se uita cu o privire sleită după Sergiu Mangu, care păşea spre uşa prin care se ieşea la scara avionului, însoţit de o funcţionară a aeroportului care-i prezenta scuze, cu un aer aferat.

Ajuns lîngă uşă, Sergiu s-a întors şi i-a făcut un semn de rămas bun lui Vasiliu. În batjocură. Nu trebuia, a greşit, gestul acesta l-a scos din minţi pe comisarul-şef.

S-a repezit la Mangu, l-a luat de-un braţ şi l-a tîrît înapoi în vamă. Cei de faţă îl priveau cu dezaprobare şi se pregăteau să intervină. Vasiliu a declarat că-şi asumă întreaga răspundere. A cerut un răgaz de încă un minut, asigurîndu-i că avionul va pleca la timp.

L-a apucat îndîrjit de un picior pe Sergiu şi i l-a ridicat, cum ridici la cal copita. I-a smuls un pantof şi a tras de toc, cu toată forţa, pînă ce l-a rupt. Din toc au curs, pe pardoseala de mozaic, mai multe pietricele sclipitoare.

Vasiliu s-a calmat, ca prin minune, şi le-a comunicat, politicos, celor de la aeroport că avionul poate pleca. Bineînţeles cu un pasager minus la bord.

Aceştia erau pantofii-ascunzătoare. În ambele tocuri au fost găsite pietre preţioase şi, printre straturile de talpă, folii de platină.

Necunoscuta de la telefon şi cizmarul n-au minţit totuşi.

Cizmarul a încurcat doar, culoarea pantofilor. Cei care ascundeau micuţa comoară erau de culoare neagră, nu maro. La anchetă va trebui lămurit şi acest amănunt.

Amza n-a stat să asiste la întocmirea actelor legale. A ieşit în goană, să pună mîna pe ceilalţi doi fraţi, complici la operaţiunea de contrabandă. Toni a comandant pantofii şi a ascuns pietrele în ei, Ivor i-a purtat la aeroport şi i-a predat lui Sergiu.

În sfîrșit, apăruseră primele dovezi pe care și le dorise, cu atîta ardoare, Vasiliu.

Dintre cei întrebați, o femeie de serviciu, care ștergea geamurile, a declarat că a văzut doi omuleți, luînd-o la fugă și trăgînd după ei o fată blondă. I-a văzut în geam, ca într-o oglindă. Au ieșit din curtea aeroportului și i-a pierdut din ochi.

Amza s-a întors la Vasiliu și l-au transportat împreună, la Prefectură, pe Sergiu Mangu.

Am fost convocați eu și Aldea, puși în temă, după care Vasiliu a schițat planul pentru găsirea celorlalți doi frați.

Planul nostru a fost modificat însă de un nou mesaj al necunoscutei de la telefon. Tot pe Emilia Murgu a sunat-o, Ca și prima oară, vocea părea „tratată", preciza Emilia. Fie că femeia acoperea microfonul telefonului cu ceva, fie că vorbea cu dinții strînși sau cu nările astupate.

I s-a reproșat Emiliei, fără ca ea s-o merite, arestarea neinspirată a cizmarului, în urma căreia frații Mangu au modificat procedeul de scoatere din țară a pietrelor prețioase.

Emilia Murgu primea aceste imputări în necunoștință de cauză, habar n-avea de felul în care am acționat noi.

Femeia de la telefon a mai afirmat că, la acea oră, ea și poliția aveau un interes comun : prinderea fraților Mangu, rămași în libertate. Altfel viața ei era amenințată. Cei doi fac pregătiri febrile să dispară și exista o singură șansă de capturare a lor. În dimineața zilei de miercuri spre joi, în chiar săptămîna aceea, între orele două și trei, cei doi frați se vor afla la locuința lui Ivor, din strada Luterană să-și ia niște lucruri strict necesare și să șteargă eventualele urme care ar putea interesa poliția.

Dacă se va scăpa acest moment, greu de spus cînd s-ar mai putea pune mîna pe ei.

Telefonul a fost închis fără alte detalii.

Vasiliu a aflat imediat de la Emilia conținutul acestui mesaj.

Avem o singură zi la dispoziție pentru a pregăti capcana.

Discutînd cu noi, cu întreaga echipă, organizarea dispozitivului, ca niciodată, Vasiliu n-a mai glumit. Probabil i se părea de o importanță maximă ceea ce urma să facem.

Blocul în care locuia Ivor Mangu avea o singură intrare, din stradă, greu de ţinut sub supraveghere fără ca, la rîndul tău, să nu fii observat.

Vasiliu a hotărît să lăsăm maşina pe o străduţă, lîngă Calea Victoriei şi noi să ne ascundem : Amza — în holul unui bloc de peste drum, iar eu cu Aldea — în holurile blocurilor din stînga şi, respectiv, din dreapta celui în care se afla apartamentul lui Ivor.

Vasiliu a spus că el va fi flotant şi... invizibil. A fost de părere să-i arestăm pe cei doi după ce ies din bloc.

— Nu există decît o singură uşă de acces. N-au pe unde să iasă, decît dacă se înalţă la cer. Mangu stă la etajul zece, ultimul. Nu pot dispărea pe acoperiş, am verificat. De ce zic să-i luăm la ieşire ? Ei ştiu că sînt căutaţi, îşi imaginează că locuinţele le-ar putea fi supravegheate. Dacă totuşi riscă să meargă acasă la Ivor, înseamnă că trebuie scos de acolo ceva foarte valoros, extrem de important. Dacă necunoscuta de la telefon nu minte... De ce-ar face-o ? Datorită ei am pus mîna pe Sergiu. Cînd m-am repezit la el, în ultimul minut, am făcut-o mai mult orbit de ură decît conştient de posibilitatea jocului cu pantofii. Ceva-ceva am mirosit eu, dar mi s-a părut că am o fantezie bolnăvicioasă. Să vorbim însă despre ce va fi. Îi lăsăm să iasă din bloc şi atunci ne părăsim ascunzătorile. Să fiţi înarmaţi toţi ! Am, aşa, o presimţire că mîine dimineaţă vom avea în arest... de trei ori Mangu ! Mă frămîntă un singur lucru, băieţi. Soarta femeii de la telefon. Nu cumva ticăloşii ăştia să-i facă de petrecanie înainte de-a dispărea. S-ar putea ca ea să fie blonda oxigenată de la aeroport. Mă tem să nu-i aflăm identitatea odată cu medicul legist. Noroc că ea se ştie în pericol şi sper c-o să reuşească să se pună la adăpost. Cum să protejăm pe cineva pe care nu-l cunoaştem şi nu ştim de unde să-l luăm ? Cum se lasă seara, ne instalăm în dispozitiv. Nu putem şti dacă vin spre ziuă sau mai devreme. Pînă diseară, fiecare să-şi recunoască locul de supraveghere. Discret ! La ora şapte ne întîlnim aici, în biroul meu, şi batem gongul pentru ultima repriză. Pe cai !...

Ne-am luat posturile în primire la timpul stabilit.

De pe terasa ultimului etaj al unei clădiri învecinate, Vasiliu supraveghea, cu un binoclu puternic, ferestrele apartamentului lui Ivor Mangu.

Am pîndit pînă pe la ora patru dimineața. La ora douăsprezece intraseră în bloc ultimii locatari, un bărbat și o femeie. De ieșit n-a ieșit nimeni.

La patru, o umbră s-a prelins pe lîngă colțul blocului în care pîndeam eu. Era Vasiliu. I-a făcut un semn lui Amza, acesta a ieșit din ascunzătoare și amîndoi au intrat în blocul care ne interesa.

După vreun sfert de oră, Amza a năvălit pe ușă, foarte agitat și ne-a chemat la el. Gîfîia și înțelegeam cu greu ce spune.

— Repe... Șefu' s-a prăbuș... cu liftul. Să-l scoatem de acolo... Repede...

Am pornit în goană și, năuci, am vrut să ne năpustim în sus, pe scări. Amza a șuierat un fel de „nu".

Ne-am luat după el pe scara care ducea la subsol.

Acolo, ușa liftului era blocată. Amza a spart fîșia de geam a ușii, cu tocul pistolului, a băgat mîna și a tras de o manetă, de sus, care a permis deschiderea ușii. Amza a cerut lumină și Aldea a aprins o lanternă. Ne-am așezat toți trei în genunchi și am privit în puțul liftului. Jos de tot se zărea o grămadă de carne însîngerată, acoperită cu hainele lui Vasiliu.

A coborît Amza, ținîndu-se de cabluri și l-a ridicat pe Vasiliu, pînă ce l-am putut apuca noi de brațe. L-am tras afară și l-am culcat, ușurel, la picioarele noastre. Apoi l-am scos pe Amza.

L-am cărat pe șef cît am putut de repede la mașină. Respira. Toate membrele i se bălăbăneau, ca ale unei păpuși de cauciuc. Ajunși la mașină, i-am făcut loc, cum s-a putut, pe pernele din spate.

— Radule, mi s-a adresat Amza, cu un glas pe care nu i-l recunoșteam. Îl duci, ca vîntul, la Spitalul de Urgență. Îi chemi pe toți medicii disponibili să-l vadă. Îl suni imediat și pe directorul spitalului, doctorul Enescu, prieten bun cu șefu'. Îi spui ce s-a întîmplat. Rămîi acolo și, vezi, să se facă tot ce e omenește posibil, să nu...

Amza s-a oprit, eu am demarat și nu știu dacă a mai spus și altceva.

La spital, la o examinare sumară, medicul de gardă a constatat numeroase fracturi ale picioarelor și fracturarea vertebrelor lombare, prin tasare.

L-am sunat acasă pe doctorul Enescu și m-am dus cu mașina să-l aduc.

Deși am ajuns în cîteva minute, l-am găsit așteptîndu-mă pe trotuar.

I-am povestit pe drum tot ce știam.

Cînd am oprit în fața spitalului, doctorul a intrat pe ușă val-vîrtej și s-a dus direct la sala de reanimare, unde fusese transportat Vasiliu. A ieșit după cîteva minute și mi-a spus că pot să mă duc la treburile mele, comisarul-șef e pe mîini bune.

Am încercat să-l întreb dacă viața lui Vasiliu este în pericol. Mi-a răspuns după ce s-a întors să reintre în sală:

— Nu știu !

Ușa s-a închis în urma lui. Am rămas dezorientat. Nu știam unde să mă duc. Am trecut pe Luterană. Pe stradă începuse forfota obișnuită. Oamenii plecau la lucru.

Pe Amza și pe Aldea nu i-am zărit. Am urcat cele zece etaje, pînă la apartamentul lui Mangu. L-am recunoscut după niște sigilii aplicate pe canatul ușii și după faptul că ușa arăta aproape distrusă.

M-am grăbit spre Prefectură.

În biroul lui Vasiliu era Aldea, singur. M-a întrebat imediat ce e cu șefu' ? I-am spus tot ce știam și eu.

De la Aldea am aflat toate amănuntele accidentului, căci Amza se dusese la chestor, să pună în mișcare toate forțele pentru ajutarea comisarului nostru șef.

Cei doi frați Mangu fuseseră arestați și depuși la arest, într-o clipită, Aldea temîndu-se de urmările furiei lui Amza.

Cum s-au petrecut lucrurile ?... Cînd Vasiliu l-a chemat pe Amza să iasă din ascunzătoare, a făcut-o pentru ca împreună să inspecteze apartamentul cu pricina, măcar din exterior. Se părea că cei doi frați n-au venit în noaptea aceea și că nu vor mai veni. Se lumina de ziuă.

Au urcat pe scări. Liftul nu funcționa.

Pe ușa lui Ivor Mangu era un cartonaș înfipt în rama vizorului. S-au apropiat și au citit :

„Nu te-am mai putut aştepta. Vino imediat unde ştii tu. I."

Vasiliu nu s-a atins de bilet, l-a tras pe Amza mai departe de uşă şi i-a spus :

— Cînd o fi fost aici, naiba ştie ? Probabil, frate-său. Toni, n-a ajuns încă, altfel nu mai lăsa biletul. Dacă vor să fugă din Bucureşti, cel mai uşor ar fi cu trenul : îmbulzeală, lume multă... Iau maşina şi mă reped pînă la gară. Fac o încercare. O să mă ajut cu poliţia gării. Să se supravegheze toate casele de bilete, toate trenurile, peroanele, poate îl dibuim pe Ivor. Dacă stă în picioare bănuiala mea că acolo îl aşteaptă pe frate-său ! Tu rămîi aici, stai ascuns în nişa aia. Pe băieţi am să-i previn eu că s-ar putea să mai avem un singur client sau... nici unul!

Vasiliu s-a depărtat de Amza şi a vrut să coboare pe scări, dar a zărit uşa liftului întredeschisă. Deci aici rămăsese blocat liftul, cineva uitase să închidă uşa. Lumina era aprinsă în cabină. Vasiliu s-a urcat în lift, s-a auzit imediat un zgomot ca de scînduri rupte şi, ceva mai tîrziu, o bufnitură. Amza s-a repezit şi a deschis uşa. Cabina rămăsese acolo, dar nu mai avea podea, Vasiliu se prăbuşise în gol.

Cineva înlocuise podeaua solidă a liftului cu o foaie din placaj, prinsă anume să nu reziste la greutate.

Noi, poliţiştii, am fost atraşi într-o cursă.

După ce eu am fost expediat cu Vasiliu la spital, Amza i-a spus lui Paul că-i vine să se aşeze pe bordura trotuarului şi să plîngă. Minţea, aceste vorbe le-a spus chiar plîngînd. Dintr-o dată i-a trecut ceva prin minte, care l-a făcut să strige :

— Paule, ăştia, banditii, sînt sus în apartament. Prin vizorul uşii pîndeau să nu se urce în lift, din greşeală, altcineva. Ei urmăreau să ne prăbuşim noi, nu altcineva. Biletul acela a fost pus tocmai ca să ne gonească de la uşă, să plecăm de acolo, să coborîm. Pe Toni n-avea rost să-l arestăm imediat. Trebuia urmărit să ne conducă la Ivor, să prindem doi peşti în aceeaşi plasă. Au mizat pe faptul că învîrtindu-ne pe acolo vom observa, mai mult ca sigur, uşa deschisă a liftului. Liftul era exact în faţa intrării apartamentului lui Ivor. Nu-i normal să fim tentaţi să

coborîm cu el ?... Din nefericire, șefu' s-a lăsat păcălit. Sus, Paule, peste ei !

Ajunși la ușa apartamentului, colegii mei s-au izbit cu umerii de ea, cu o forță nebună, și ușa a cedat.

La prima vedere, în apartament nu se afla nimeni. Amza a căutat peste tot și Aldea îi asigura spatele cu arma în mînă. În cele din urmă, cei doi au fost găsiți ascunși în lada unui divan-studio, acoperiți cu cearceafuri și perne.

Amza s-a dat un pas înapoi și a urlat :

— Aruncați armele și ieșiți afară. Nici o mișcare de prisos, că vă împușcăm pe loc !...

Unul după altul, două revolvere s-au rostogolit pe salteaua studioului. Apoi a apărut un braț subțire, care s-a agățat de marginea lăzii. Amza a sărit ca o fiară, a prins brațul și a tras afară un omuleț, pe care l-a imobilizat !

Aldea s-a apropiat de ladă și a ieșit la lumină al doilea omuleț. Li s-au pus cătușe și au fost legați de picioare cu șnururile de la perdele.

Doi avortoni, doi estropiați.

Existînd telefon în apartament, Amza a sunat la Prefectură și li s-a trimis o mașină, cu care infractorii au fost transportați în locul pe care-l meritau.

Cercetările ulterioare au dovedit că cei trei Mangu erau autorii furturilor comise cu ajutorul canapelei, ei au jefuit pe casierii șantierelor de construcții și tot ei au prădat depozitele de alimente ale cantinelor muncitorești.

Vasiliu nu s-a înșelat.

Infractorii dispuneau de un întreg arsenal de obiecte pentru deghizare și în afară de asta au profitat de o anume stare psihologică a victimelor, a martorilor.

Mai întotdeauna, cei care au venit în contact cu bandiții, cînd îi descriau, le exagerau datele fizice. Îi zugrăveau ca pe niște brute uriașe, cu care nu te puteai lupta, fiind evidentă forța lor ieșită din comun.

În toată cariera mea n-am auzit martor descriind un tîlhar ca pe o stîrpitură pe care o poți pune jos cu primul bobîrnac, chiar dacă respectivul arăta exact așa.

În ceea ce privește cursa care a avut drept rezultat accidentarea comisarului-șef, s-a descoperit că femeia de la telefon — identificată ca fiind concubina lui Ivor —, ca și cizmarul au acționat sub conducerea fraților Mangu.

Şi Vasiliu, care era îngrijorat de soarta femeii !...

Cizmarul nu risca nimic fiind demascat din prima clipă. La percheziţionarea lui Sergiu nu se găsea nimic şi deci învinuirea de complicitate se elimina. Complicitate la ce ? Pietrele preţioase erau în ceilalţi pantofi, cu care Sergiu a fost sigur că va trece graniţa.

Bineînţeles că şi manevra cu schimbarea pantofilor a fost regizată, a făcut parte de la început din planul infractorilor.

Amza, Aldea şi cu mine am fost la Vasiliu la spital în fiecare zi.

Abia după două săptămîni, doctorul Enescu ne-a permis să-l vedem. Era pus în ghips şi prins în tot felul de aparate. Văzîndu-ne, a zîmbit. Ne-a întrebat cu voce stinsă :

— Ce faceţi, urîţilor ?

— Ce faceţi, dumneavoastră ? a vorbit Amza.

— I-aţi luat pe toţi fraţii ? nu s-a putut stăpîni Vasiliu.

— Pe toţi ! a confirmat Amza.

— E bine ! a exclamat, obosit, şeful nostru.

— Doctorii n-au vrut să ne spună nimic, a reluat Amza. Cum vă simţiţi ?

— Sînt în viaţă şi cred că rămîn pe glob. Probabil am să mă fac... triciclist.

— Cum adică ? am scăpat eu.

— O să pilotez un cărucior cu trei roţi de bicicletă. În rest, prietenul meu Enescu mi-a spus că am avut noroc. Dacă-mi tăia picioarele, nu găseam clienţi pentru pantofii mei. Port 46 !

Lui Aldea i-a venit să-şi acopere faţa cu palmele. Eu şi Amza ne-am crispat.

— E macabră gluma, nu ? s-a stropşit Vasiliu la noi. Prefer duritatea doctorului decît mutrele voastre de văduve leşinate. Nu vă e ruşine, mă ?... N-am murit, asta e principalul. Cît rămîi în viaţă ai buzunarele pline cu... speranţe... O să vedem ce-o să fie. Nu mă retrag la conac, nici n-am. M-am gîndit şi eu în toate felurile. Poate am să cobor la arhivă, am să fiu... comisarul din arhivă. Eu de acolo şi cu voi pe teren tot prindem nişte hoţi. Nu ?... Mi-a intrat în sînge meseria asta şi n-am să renunţ. Vedem noi... Ce vă uitaţi, mă, aşa amărîţi ? Ce-i aici, parastas sau ce-i ? Ieşiţi dracului afară că mă enervaţi şi n-am voie...

A întors capul de la noi. Am ieşit din rezervă în vîrful picioarelor.

Pe sală, o femeie aşezată pe o bancă, plîngea cu umerii încovoiaţi. Era Emilia Murgu. Ne-am oprit lîngă ea, ne-a reperat şi, cu un glas abia perceput, ne-a spus că Vasiliu nu vrea s-o primească să nu-l vadă schilodit. I-a transmis că nu se vor mai vedea niciodată, ea să-şi lege viaţa de alt om, de un om întreg, nu de-un olog.

— Eu am fost piaza rea, s-a tînguit femeia, de mine s-au folosit criminalii. De ce de mine ? De ce ?... Oameni buni, el e bărbatul meu...

Am vrut, dar nici unul dintre noi n-a găsit cuvintele cu care s-o încurajeze. Am încercat s-o luăm cu noi. A clătinat din cap.

Am plecat cu o senzaţie de neputinţă şi alta, confuză, de laşitate.

Ne-am despărţit în faţa spitalului, fără o vorbă. Am plecat fiecare în altă direcţie, pierduţi în cîte-un hăţiş de gînduri.

La scurt timp de la aceste întîmplări a luat fiinţă miliţia populară.

Eu şi Aldea aveam să devenim şcolari, pregătiţi pentru funcţii şi pentru grade de ofiţeri de miliţie.

Amza a fost trimis la o altă şcoală, pentru cadre de conducere.

Comisarul-şef Sorin Vasiliu rămînea undeva, în urmă. Unde şi cît de în urmă, nimenea nu putea spune. Din inima mea nu l-am scos niciodată.

În ziua plecării la şcoală, cînd Amza, Aldea şi cu mine ne-am luat rămas bun de la el, Sorin Vasiliu şi-a plimbat îndelung privirile de la unul la altul. A poposit cu o privire stinsă pe chipul fiecăruia dintre noi. Mie mi s-a părut, în clipa în care mă privea, că mi-a pus pe frunte o coroniţă de... durere.

CAPITOLUL 5

„Trecut-au anii..."

În anul acela, primăvara a fost întîrziată la vama iernii şi primele zile cu soare au venit abia pe la jumătatea lui mai.

Într-o asemenea zi mă soream pe terasa apartamentului nostru. Prin uşa deschisă a terasei zăream încăperile, obiectele din ele, imagini familiare.

În fund, se ghicea vestibulul, în care trona, impozantă, perechea de coarne de cerb şi în care se afla, pe un întreg perete, colecţia de cuţite de vînătoare.

În living, mobile simple, elegante, rafinat puse în relaţie. Totul cald, cu o simetrie lină a obiectelor. Covoarele şi perdelele în culori pastelate, parcă se dizolvau în alb. Vase albe, înalte, tablouri cu peisaje hibernale alb-albăstrui. Flori — multe flori — puse în vase răspîndite pe mobile, sau pe jos, mici explozii vegetale, marcînd, colorat divers, toate punctele cardinale.

Soţia mea privea strada, muşcînd dintr-un capăt de creion. Chemaţi de soare, trecătorii lepădaseră veştmintele groase şi aveau în mişcări ceva vesel, poznaş, parcă se copilăreau.

Femeia mea şi-a aplecat capul asupra unui caiet aflat pe măsuţa dintre noi. Părul ei avea un luciu stins, mi s-a părut că poartă o cască din argint vechi, patinat.

— Vrei să stăm de vorbă despre paginile astea, Radule ? m-a întrebat ea.

— Eu vreau tot ce vrei tu, am răspuns. Sînt un soţ care nu scoate capul de sub papucelul nevesti-sii.

— Într-o zi o să vorbim numai despre asta, despre ce fel de soţ eşti tu.

— Spune-mi măcar dacă e de rău sau de bine ?

— Și una și alta... Chiar nu vrei să cunoști părerea mea despre ce-ai scris tu aici ?

— Ba vreau, dar mi-e frică !

— Am să te învăț eu, odată, niște exerciții antitrac... Băiete, am cîteva observații. Tu îți începi cartea...

— O posibilă carte...

— Ai răbdare. Începi cu dispariția străzii pe care-ai copilărit și continui cu anchetarea cauzelor morții bietei Simina... Erai ofițer de miliție și se-ntîmpla prin '64... Nu ?

— Ba da. Eram căpitanul Radu Cosma din miliția judiciară. Doar așa m-ai cunoscut...

— Apropo de cunoștința noastră ! La descrierea mea ai supralicitat, știind că are să-mi cadă sub ochi manuscrisul. Așa e ?

— Dacă aș fi fost sigur aș fi înflorit descrierea ta, de te-ar fi confundat lumea cu Brigitte Bardot în vremurile ei de glorie.

— Ticălos bătrîn !

— Te rog să-ți retragi cuvintele. Adică numai ultimul...

— Să mergem mai departe...

— Exact așa mi-am zis și eu cînd am plecat de pe strada Fortuna, cu tașca de scrisori. Una dintre ele m-a dus mai departe. Am avut două motive să-mi încep scrierea cu acest capitol. Pentru că profesia mea de-o viață a fost de ofițer de miliție, pînă la vîrsta cînd tot omul are dreptul la odihnă, mi-am propus să încep cu povestea unui caz din activitatea unui ofițer de miliție. Iată primul motiv ! Al doilea, cercetînd cazul acela, te-am cunoscut pe tine și...

— Și ?...

— Pe afișele teatrelor, la numele Luminiței Stoian s-a adăugat și Cosma !

— Dacă nu minți, acesta ar fi un motiv subiectiv, nu literar... Pot să continui ?

— Te rog...

— Există un loc în capitolul al doilea unde, după părerea mea, tu zăbovești prea mult.

— Unde ?

— La episodul cu garderobiera Cornelia Bindea.

— N-am simțit. E totuși posibil. Ea semăna, prin felul de a gîndi, cu cineva urît din viața mea.

— Cu cine ?

— Cine mă întreabă ? Nevastă-mea sau cititoarea ?...

— Amîndouă !

— Cu Aura.

— Despre Aura voiam să te-ntreb mai tîrziu. Ea a dispărut fără explicație. Cum au evoluat relațiile voastre ?

— Faptele sînt prescrise...

— Te întreb dintr-o curiozitate normală, de lector.

— Să zicem că te cred. Pe Aura am smuls-o intenționat dintre amintirile mele. Am îndepărtat-o.

— Atunci de ce ai mai povestit revelionul din pădure ?

— A fost o sărbătoare frumoasă. A mea. Am considerat că merita povestită. Pînă acolo, mai departe nu !...

— Cînd scrii despre cineva, îl poți înfățișa cu bune și cu rele...

— Dacă te țin puterile... Am fost și eu ispitit să explic undeva, pe scurt, cum s-a deteriorat legătura noastră, dar situația a fost mai complexă și analiza psihologică nu e partea mea cea mai tare. Sigur că după revelionul acela ne-am mai văzut. Eu mă ambalasem. Credeam că și ea. Am plecat la școala de ofițeri. Pe timpul școlii am continuat să ne vedem. Fie că venea ea la mine, fie că obțineam eu permisie. A reușit să intre la Medicină și era în al nouălea cer. Am ajutat-o, adică Amza ne-a ajutat pe amîndoi, să obțină repartiție pentru o cămăruță, să nu mai stea în comun, în hotelul acela sordid. Am mobilat cămăruța împreună. Acceptabil. Eu am pus în lampă, în tocul ușii și la îmbinările pereților cîte o speranță.

— Și iubire...

— Cred că da. Și-un strop de iubire. Speram, nu m-ascund, că această cămăruță va fi, pentru început, căminul nostru, că acolo ni se va naște primul copil.

— Acum ești tu ! Spune...

— Am terminat școala de ofițeri, cu gradul de locotenent, și am fost repartizat la Miliția Capitalei.

— Vorbeam despre Aura.

— Da ! După terminarea școlii, într-o zi de iarnă, am luat-o pe Aura cu mine la un oficiu de stare civilă. În trecere, ca o plimbare printr-un loc pe care eu l-am asemuit întotdeauna cu un pod pe care n-au voie să pășească decît oamenii fericiți. Pe mine spectacolul dintr-un asemenea

loc mă fermeca. Emoţia, stînjeneala mirilor, lacrima înduioşătoare a mamelor, morga naşilor, nerăbdarea sau timiditatea martorilor, indiferenţa studiată a taţilor, speranţa din ochii celorlalte fete, gravitatea aparentă a ofiţerului stării civile, zîmbetul exemplificator al fotografului, culorile florilor şi... Opreşte-mă !

— Opreşte-te ! Cunosc toate astea. Şi pe mine m-ai dus la un oficiu de stare civilă.

— Da ! Numai că tu ai intrat Stoian şi ai ieşit... Cosma.

— Luminiţa Stoian-Cosma.

— Da, doamna mea. Cu Aura m-am dus într-o scurtă vizită, martori la bucuria altora. După ce s-a retras ultima pereche care a zis „da", am rămas cu Aura, singuri în holul înalt şi spaţios al clădirii. Acolo i-am vorbit despre planurile mele, care o cuprindeau şi pe ea, despre copiii noştri nenăscuţi. Cum o să-i cheme, ce au să devină, pe care am să-l bat eu, pe care ea... Puştisme !

— N-aş zice că povesteşti prea detaşat.

— Nu cunosc nevastă care să se bucure cînd bărbatul ei îşi povesteşte trecutul sentimental. În afară de a mea...

— Bine, să ne prefacem că m-ai cumpărat.

— Aura m-a luat de mînă şi m-a scos în stradă. Ne-am aşezat la o masă, pe trotuar, la o cofetărie din Piaţa Amzei. Ne-a apucat seara acolo, cu nişte suc şi cu nişte savarine, neatinse, în faţă. Mi s-a părut Aura mult mai bătrînă ca mine cînd mi-a propus să ne gîndim serios, profund, sub toate aspectele, să ne cunoaştem punctele de vedere asupra a ceea ce se cheamă o căsnicie. Şi le-a exprimat pe ale ei. N-avea nimic împotrivă să se asocieze cu mine. Auzi, să se asocieze ! Parcă i-am propus să deschidem în tovărăşie un chioşc de gogoşi calde. Am aflat şi ce nu-i convenea la mine. Profesia mea. Dar, a punctat ea, lucrurile erau reparabile. Mi-a sugerat ca la terminarea facultăţii să trec în avocatură. Ea se pregătea să devină medic şi, vezi bine, nu-i şedea frumos unei doctoriţe lîngă un miliţian. Lîngă un avocat mai treacă-meargă. Mai era şi-un alt aspect, m-a luminat ea. Dacă tot se vorbeşte despre bunăstarea omului, cine ne obligă să ducem o existenţă modestă, să ne drămuim salariile pe listuţe de datorii şi cheltuieli ? Trebuie să ne alegem profesii în care cîştigul nu este condiţionat de cele două chenzine. De ce să ne sufocăm într-o

cămăruță ceva mai mare ca o carceră, cînd putem avea o casă încăpătoare, în care eu să am biroul meu, să pot primi clienții și ea să-și amenajeze un cabinet de consultații particular ? Trăim o singură dată. De ce să nu ne bucurăm de toate darurile pe care, este știut, viața nu ți le dă de bună voie ? Trebuiau smulse aceste daruri și aduse acasă la noi. Mi-a citat pe nu știu cine care a spus că virtutea vine după bani. M-a prelucrat mai multe ceasuri, gospodărește, argumentat. Vorbea despre înavuțire cu un zîmbet umil, supus, ca despre un șef temut, de care depinde soarta ta. Același zîmbet l-am surprins de cîte ori i-am oferit vreun cadou mai de preț. Cînd îi dăruiam ceva mai acătării se făcea... preș. La timpul respectiv am pus asta pe seama frustrărilor dintr-o copilărie nefericită. Dar să ne întoarcem la ziua aceea frumoasă de iunie, cu un amurg poetic. Aura continua să-mi toace nervii, să-mi pună la grea încercare răbdarea cu proiectele ei, înfățișate insolent și cu o lăcomie exaltată. Am suprapus peste imaginea domnișoarei din fața mea, pe cea a fetiței desculțe, în zdrențe, speriată, cu ochii de cățelandru izgonit prin spărturi de garduri și adusă într-o dimineață, în garajul nostru mizer, de un șofer milos. Efectul suprapunerii — imaginea uneia, cea din trecut, și vorbele alteia, ale celei de-acum — era grotesc. Aveam de la Vasiliu un ac de cravată, subțire, dar din aur, cu o piatră semiprețioasă montată pe el. Mi l-a dat cînd am terminat școala de ofițeri, ca șef de promoție. L-am scos de la cravată și i l-am întins Aurei. Am subliniat că e din aur. M-am ridicat și pe-aci ți-e drumul. De atunci n-am mai vrut s-aud de ea. Am zis bogdaproste c-am scăpat de o asemenea creatură. Fericit am fost !

— Încă te zgîndăre, Radule...

— Ce spun eu și ce înțelegi tu ? !

— Bine, spune mai departe, încerc să te înțeleg !

— Asta a fost ! Nu e destul ?...

— Ușurel, că ți se zbate vîna de pe tîmplă... Mai am și alte observații. Tu povestești deci un caz rezolvat de căpitanul de miliție Radu Cosma. Urmează după asta două lungi capitole dedicate debutului tău în profesie, activitatea din anii care au precedat înființarea miliției. Tu, autorul...

— Povestitorul...

— Un povestitor prezent în tot ce se întîmplă, care nu este neutru. Tu, ziceam, treci pe planul al doilea și Vasiliu devine personajul central.

— Asta am și vrut. Adică la scris, amintirile despre el m-au inundat, m-au copleșit și m-au obligat să le acord un număr mai mare de pagini. Acolo, în anii aceia din viața mea, existau și Amza, și Aldea, și mulți alți oameni. Am scris despre fiecare. Vezi tu, cînd ești cu pagina albă în față și trebuie să așterni pe ea întîmplări trăite de tine, nu știu dacă te poți obiectiviza destul. Afinitățile cu un om sau cu altul, admirația ori repulsia pentru o situație sau pentru alta, dimensiunile afective, o anume interpretare din unghi strict personal își spun cuvîntul.

— Nu te contrazic. Am vrut numai să știu cum ai gîndit. Dar eu, primul tău cititor, așteptam să te întorci la marginea de timp la care ai rămas după ce i-ai descoperit pe ucigașii Siminei. După ce ți-ai depănat celelalte amintiri, să mă aduci cu povestirile tale la anii mai dincoace, să-ți urmăresc evoluția, maturizarea, împlinirile. Ori condeiul tău a încremenit înainte de toate astea.

— Nimeni n-a spus totul într-o singură carte.

— Precizează te rog : nici un scriitor ! Tu ești pe punctul de a deveni unul dintre ei...

— După ce ți-ai dat seama ?

— După consecvența cu care-mi respingi observațiile.

— Să facem pace ! Este adevărat, probabil asta ai simțit și tu, că mai am niște lucruri de spus. Ai să-mi cumperi un caiet gros și în zilele cu amintiri, am să-i înnegresc filele, cu episoade din călătoria mea prin timp, corespunzînd distanței dintre gradul de locotenent și cel de colonel... în rezervă. Nu-mi place cuvîntul „fost" și nici cel de „pensionar". Este o ispită, o speranță, o muncă ce mă așteaptă și la care mă gîndesc cu o fervoare intimă.

— Pînă atunci poate ar mai trebui să spui ceva despre oamenii cu care m-ai împrietenit pe mine, cititor. Despre Vasiliu, despre Amza, despre Aldea.

— S-a întipărit în memoria mea o frază pe care nu mai știu unde am citit-o.

— Ce frază ?

— „În numele celor absenți, vă cerem scuze. Ei au murit !"

— Fii mai explicit, Radule...

— Să-i luăm pe rînd.

— După terminarea şcolii, Amza a fost numit comandantul unui organ de miliţie din ţară. A fost adus în Capitală după un timp şi ani în şir a fost şeful meu. Ştii ! A trecut în rezervă cu gradul de general. E bunic, e sănătos în anumite perioade, cînd nu muşcă din el cîinii biologici, vorba lui Marin Preda. Ştii că ne vedem uneori, vorbim la telefon, tăifăsuim, ne purtăm aceeaşi stimă, aceeaşi preţuire, aceeaşi prietenie, aceeaşi dragoste, ca întotdeauna. Aldea a purtat şi el, un timp, uniforma albastră a miliţiei, pînă în ziua cînd a participat la acţiunea de capturare a unor bandiţi înarmaţi. Undeva, printr-o comună, de la poalele Ceahlăului. Postul lui de pîndă se afla într-un pod cu fîn, pe care l-a incendiat o grenadă aruncată de bandiţi. A ars de viu, după ce a golit tot încărcătorul automatului. Înaintarea lui în grad s-a făcut post-mortem. I-am regăsit numele pe placa de onoare a eroilor miliţiei. E mult, e puţin ? Tot ce ştiu e că aş fi vrut să trăiască. Nu sînt exact astea cuvintele de care aveam acum nevoie, dar... Vasiliu a murit şi el. Mai tîrziu. L-a doborît o boală modernă : infarctul. I-a cedat inima la al treilea. Am fost lîngă el cît am putut. Ajungeam mai des la el şi mai rar la mine acasă. De cîteva ori ne-am certat la cuţite. Pentru Emilia. Femeia asta l-a vrut de bărbat pînă în ultima lui clipă de viaţă. Cînd îi spuneam, parcă-l apuca strechea. Îi dădea zor că n-are dreptul să condamne o femeie tînără, frumoasă, deşteaptă, la condiţia de infirmieră a unui olog, ursuz şi antipatic. Îmi repeta întruna : „Ai să vezi, o să se mărite, o să mă uite, o să fie fericită, e dreptul ei." Cu cîteva zile înainte de atacul fatal, ştiind că nu suportă gîndul că n-a avut dreptate, că din vina lui această femeie îşi va trăi toată viaţa într-o singurătate neliniştită, îndurerată, l-am minţit pe Vasiliu. Am spus că am aflat despre o iminentă căsătorie a Emiliei. A zîmbit încîntat. N-a scăpat prilejul să se îmbăţoşeze : „Ai văzut, urîtule ? Nu mi-a rezistat mie inima, dar la femei m-am priceput." Am dat din cap, l-am aprobat. Dorul de meseria lui nu l-a părăsit nici o zi. Îmi cerea mereu să-i dau „buletine de ştiri" despre cazurile mai deosebite, se interesa de mijloacele moderne de depistare a urmelor, de tot ce ştiinţa a adus nou în crimi-

nalistică. Era un copil mare şi curios, care se minuna de fiecare „jucărie" nou apărută. Deşi am refuzat să discut pe această temă, mi-a spus că după moarte vrea să fie incinerat. Un pumn din cenuşa lui să-l presar pe o apă curgătoare. Pe Amza l-a rugat, socotindu-l mai sigur decît pe mine : „Să nu laşi pe nimeni, Dinule, să lălăie vreun discurs la căpătîiul meu. Vreau să ies pe coş în linişte. Ne-am înţeles ?" I s-a respectat voinţa. În ziua cînd ne-am despărţit de el, vorbele de rămas-bun le-am păstrat în noi. Acolo, în capela crematoriului, am înţeles ce înseamnă o privire care a strîns în ea toată tristeţea lumii. Era privirea Emiliei Murgu. Vasiliu a murit supărat pe Aldea, care, de la o vreme, n-a mai trecut să-l vadă. Nici eu, nici Amza n-am avut inima să-i spunem că Aldea n-o să mai vină niciodată, că a plecat de pe pămînt. Fostul nostru comisar-şef n-a lăsat nimănui nici un obiect de-al lui, i-a spus lui Amza că nu vrea să-şi împovăreze prietenii cu triste aduceri-aminte... Despre cine vrei să-ţi mai spun ?...

— Eşti tulburat, Radule. Eu am încercat să-ţi atrag atenţia asupra unor semne de întrebare care se nasc la lectura acestor pagini...

I-am răspuns, posomorît, soţiei, la capătul discuţiei, că am să reflectez dacă lămuririle cerute de ea sînt necesare.

Dacă sînt, atunci, poate convorbirea noastră va deveni ultimul capitol al povestirilor mele. Un fel de epilog.

Odată cu înserarea, strada s-a tras în penumbră. Larma oraşului şi-a pus papuci de pluş.

Luminiţa s-a dus în bucătărie, să pregătească ceaiul. Am intrat şi eu în casă, căutînd o carte. Am găsit-o. Subliniasem, pe o pagină, un pasaj întreg.

În *Personajul combatant,* Vauthier spune într-un loc : „Oamenii şi-au înălţat operele şi s-au strecurat sub ele ca să moară ; ca să moară victorioşi sau deznădăjduiţi, dar a trebuit ca ei să moară, a trebuit ca ei să dăruiască, a trebuit ca ei să consimtă..."

SFÎRŞIT

CUPRINSUL

CAPITOLUL 1
A murit strada Fortuna ! . . . 3

CAPITOLUL 2
O afacere clasată 13

CAPITOLUL 3
De n-ar fi amintirile... 61

CAPITOLUL 4
Un comisar trece la... arhivă ! . . 168

CAPITOLUL 5
„Trecut-au anii..." 231

De acelaşi autor:

ANCHETA
roman, Editura Militară, 1962

PREVESTIREA CĂLUGĂRULUI CHESARION
nuvelă, Editura Tineretului, 1966

CĂLĂTORULUI ÎI ŞADE BINE CU... GLUMA !
schiţe umoristice, în colaborare
cu Grigore-Pop — Editura Sport-Turism, 1976

SLALOM PRINTRE BĂNUIŢI
roman, Editura Militară, 1981

ÎN CĂUTAREA UMORULUI... PIERDUT
schiţe umoristice, Editura Sport-Turism, 1983